Hannah Lynn

BİR SPARTALI'NIN KEDERİ

Çeviren: Elif Zeynep Yıldırım

EKSİK PARÇA

Hannah Lynn

BİR SPARTALI'NIN KEDERİ

Yunan Kadınları Serisi

EKSİK PARÇA

Eksik Parça Yayınları

Bir Spartalı'nın Kederi – Yunan Kadınları Serisi
Hannah Lynn
Medusa Publishing tarafından aşağıdaki isimle İngilizce basılmıştır:
A Spartan Sorrow – The Grecian Women 2
Copyright © Hannah Lynn 2021

Yayın Yönetmeni: **Asiye Ademir**
Çevirmen: **Elif Zeynep Yıldırım**
Editör: **Kürşad Kızıltuğ**
Yayıma Hazırlayan: **Ayşegül Yazmacı**
Sayfa Tasarımı: **Esranur Gelbal**
Kapak Tasarımı: **Serkan Cenker**

Baskı ve Cilt: **My Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.**
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F Zeytinburnu/İstanbul
Tel: 0212 674 85 28 | mymatbaa34@gmail.com

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 40882
MATBAA SERTİFİKA NO: 47939

Baskı: Şubat 2024
ISBN: 978-625-6780-38-5

Türkçe yayın hakları, The Bent Agency ve Aslı Karasuil Ajans aracılığıyla alınmış olup Eksik Parça Yayınları'na aittir. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Genel Dağıtım: **İKİ A YAYINCILIK VE DAĞITIM HİZMETLERİ A.Ş.**
Gülbahar Mah. Elif Sok. No: 4/A Mecidiyeköy/İstanbul
Tel: 0(212) 272 45 46 | Fax: 0(212) 272 45 55
www.ikiayayincilik.com.tr

www.instagram.com/eksikparcayayinlari
www.facebook.com/eksikparcayayinlari
www.youtube.com/user/eksikparca1
www.twitter.com/eksikparcayayin
www.eksikparca.com

Bu hikâye, kurgusal bir eserdir. Hikâyede yer alan bütün adlar, karakterler, kurumlar, yerler, olaylar ve tesadüfler hayal ürünüdür. Yaygın olarak bilinen mitolojik şahsiyetler dışında, canlı ya da ölü gerçek kişiler, olaylar ya da yerlerle ilgili her türlü benzerlik tamamıyla bir rastlantıdan ibarettir.

Hannah Lynn, çok sayıda ödülü olan bir roman yazarıdır. İlk kitabı, karanlık, distopik bir düşünsel kurgu olan *Amendments*'i 2015'te yayımladı. İkinci kitabı olan *Walter Augustus'un Ölümden Sonraki Yaşamı* –doğaüstü geçişlere sahip çağdaş bir kurgu roman– ile 2018 Kindle Storyteller Ödülü'ne ve Bağımsız Yayıncılar tarafından En İyi Yetişkin ekitabı dalında altın madalyaya layık görüldü.

1984 yılında dünyaya gelen Hannah, Birleşik Krallık, Cotswolds'ta büyüdü. Üniversiteden mezun olduktan sonra, 15 yılını önce Birleşik Krallık'ta, ardından da Tayland, Malezya, Avusturya ve Ürdün'de fizik öğretmenliği yaparak geçirdi. Bu sırada eğitim verdiği gençlerin hayal güçlerinden etkilenerek önce çocuklar için kısa hikâyeler, ardından da yetişkinlere yönelik kurgusal romanlar yazmaya başladı.

Şu anda geri döndüğü Birleşik Krallık'ta, kocası, kızı ve bir sürü oluşturan kedileriyle birlikte yaşamakta ve günlerini romantik komediler ve tarihi kurgular yazarak geçirmektedir. İlk tarihi kurgusal romanı olan *Athena'nın Çocuğu* ile 2020 yılında Independent Publishers Awards'ta altın madalya kazanmıştır.

Yunan Kadınları Serisi:

Athena'nın Çocuğu
Bir Spartalı'nın Kederi
Themiskyra'nın Kraliçeleri
Olimpos'un Çocuğu

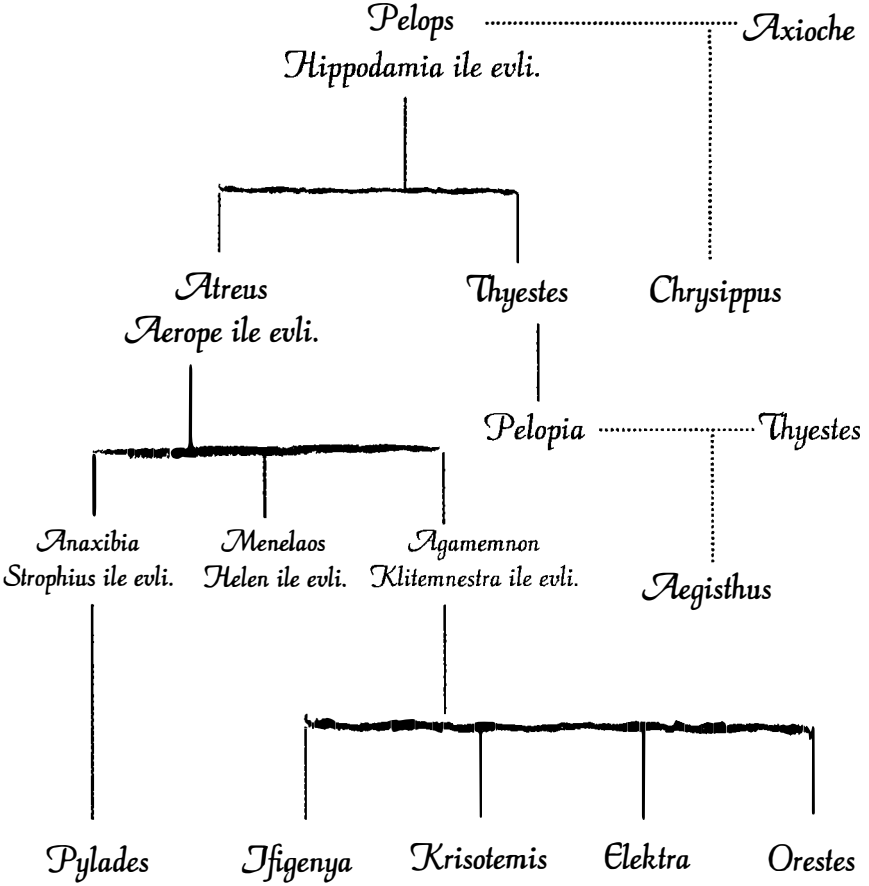
Dünyanın dört bir yanındaki büyük kadınlara

Olympos Dağı
EPİRUS
Buthrotum
Dodona
TESELYA
Iolcus
Korfu
Arta
Lama
AITOLIA
Fokis
İYONYA DENİZİ
Delfi
Ithaka
Dulichium
Mikene
PELOPONEZ
Argos
Pilos

ANTİK YUNAN

Limni
Tanagra
Troya
Lyrnessos
Atarnelis
Lezbos
Mytilene
Siros
EGE DENİZİ
Kyme
Sakız
LİDYA
Ephesos
Erithrai
Miletos
Andros
Samas
KARYA
Atina
Halikarnassos
Kios
Delos
Knidos
Astipalea
Milos
Thora
Rodos
GİRİT DENİZİ
GİRİT

Pelops Hanedanı

ÖNSÖZ

Antik Yunan'a ait hikâyeler, zaman zaman, en az Arakne'nin ördüğü ağların iç içe geçmiş motifleri kadar karmaşık olabilir; öylesine fazla sayıda iplik, izlenecek o kadar çok yol vardır ki. Bu yapı, uzaktan bakıldığında son derece sağlam ve güçlü görünür, yine de biraz daha yakına geldiğiniz zaman liflerin fazlasıyla eğri büğrü ve hasarlı olduğunu fark edersiniz; öyle ki liflerden birinin nerede bitip öteki ışıltılı dizinin nerede başladığını anlayabilmeniz bir hayli güç olur. Yine de onlardan birini çekmenin size hiçbir faydası olmayacaktır. Bu, daha da fazla sayıda çatlağa neden olacaktır sadece. Daha da çok karmaşaya... Yapabileceğiniz tek gerçek seçimse yalnızca iplerden birini seçmek ve ona sıkı sıkı asılmaktır. O lifi yakalayıp sıkıca tutmak ve izlediğiniz yola güvenmek, sizi ağın tam merkezinden geçirerek diğer yandan onun dışına çıkmanızı sağlayacaktır.

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Taşlı patikada düşe kalka yürürken Agamemnon'un sırtından aşağıya terler boşanıyordu. Yolculuk, onun beklediğinden daha uzun sürmüştü. Gökyüzünde, sıcaklığın etkisini ya da güneş ışınlarının yakıcılığını azaltacak tek bir bulut bile göze çarpmıyor ve o bastıkça ayaklarının altında ufalanan kupkuru toprak yüzünden sık sık dolambaçlı yollara sapmak zorunda kalıyordu. Birçok kez, ayağının altındaki zemini korumak için mücadele etmek ve arazi yeniden güvenli bir hâl alıncaya kadar tozların içinde, kendisinden kaçışan böceklerin ortasında, elleri ve dizleri üzerinde, yerde sürünmek zorunda kaldı. Bunun gibi bir arazi ile kralların kralının bile baş edebilmesi mümkün değildi.

Yolculuğuna çıkmak üzere Aulis'ten ayrılmadan önce, adamlarına, öğleden sonranın ilk saatlerinde geri dönmüş olacağını söylemişti. Şimdi ise karanlık basmadan önce yanlarına dönmeyi başarıp başaramayacağını merak ediyordu. Gerçi pek bir önemi de yoktu bunun. Kâhinin rehberliği olmaksızın gemilerinin hiçbir yere gidebilmesi mümkün değildi ve toplamış olduğu o muazzam filo da Troya kıyılarından çok uzaklarda, Aulis limanında kalmaya mahkûmdu.

Donanması, haftalar boyunca, tıpkı aynadan bir gölün üzerindeki kâğıt kayıklar gibi hareketsiz, olduğu yerde kalakalmış ve onları, Helen'i, kardeşi Menelaos'a geri götürmek üzere savaşacakları Ege Denizi'nin karşı kıyısına geçirmesi için ihtiyaç duydukları rüzgârın en küçük bir esintisi bile olmamıştı. Tek tek her bir tanrıya adaklar sunulmuştu: Keçiler, koyunlar ve koca bir köyü besle-

meye yetecek kadar da balık. Ama görünüşe göre hiçbir şey onları tatmin edememişti. İşte bu yüzden de o ve filosu –yani yüzlerce gemi– yosunlar gibi hareketsiz beklemekteydi.

Bir kez daha tökezleyen Agamemnon, kendine ve içinde bulunduğu duruma lanet okudu. Yalnızca Menelaos ile kendisi değil, eşleri olan Klitemnestra ve Helen de kardeştiler. Bu yüzden de Helen'i şu yüzsüz zıpçıktı Paris'in pençelerinden kurtarmak üzere Troya kumsallarına çıkacak ilk kişilerin onun adamları olması gerekiyordu. Ne var ki, tanrıların desteğini yeniden yanlarına çekmeden hiçbir yere kıpırdamaları da mümkün değildi. Bu yüzden de kızgın topraklarda bu sinir bozucu yolculuğun yapılması zorunluydu. Kâhin Kalkhas'ın yanına gitmenin tek yolu buydu çünkü.

İhtiyar adam, bütün dünyanın olmasa bile Yunanistan'ın en büyük kâhiniydi, dolayısıyla diğer insanlardan izole, kendi başına bir yaşam sürmesinde şaşılacak hiçbir yan yoktu. Yerli halkın arasına karışmadan hatta civar kentlerde bulunan tapınaklardan birine bile adım atmadan günler geçirdiği olurdu. Onun yetilerine sahip bir adamın belli bir mahremiyeti hak ettiği doğruydu, her ne kadar, söz konusu gerçek bu zahmetli yolculuğu biraz daha katlanılır kılmaya yetmiyor olsa da. Kırılgan toprağın üzerinde, birkaç adımda bir, kralın ayağı kayıyordu; ayaklarının sertleşmiş derisi çoktan yarılıp kanamaya başlamıştı bile. Aslında ideal olanı, beraberinde yiyecek, su ve hatta belki kendisini de taşıyacak olan köleler getirmesiydi. Ama Agamemnon dünya üzerinde böylesi zenginlik ve güç gösterileriyle etkilenebilecek ve etkilenmeyecek insanların bulunduğunu bilecek kadar uzun bir süreden bu yana krallık etmekteydi ve Kalkhas da kesinlikle bu ikinci gruba giriyordu.

Sonunda, bir tepenin yamacında küçük bir ev göründü. Burada bir tutam ot, olağandan biraz daha canlı bir yeşillikle parlıyor ve beyaz duvarlar da sanki daha yeni, o yaz boyanmışçasına temiz ve parlak görünüyordu. Agamemnon soluklanmak için bir anlığına durduğunda yüzünü yalayan sıcak bir esintinin burnuna fırından yeni çıkmış ekmek kokusu getirdiğine yemin edebilirdi. Bunun gerçek olup olmamasınınsa bir önemi yoktu. Yeni bulduğu bir enerjiyle acele içinde eve doğru yürümeye başladı.

Yorgun ve kirli olan ve tozların gözlerine iğne gibi battığı Agamemnon, kâhini bir incir ağacının altına bağdaş kurmuş tepesindeki gökyüzünde zikzaklar çizen küçük bir kuş sürüsünü izlerken buldu. Pek çoğunun dalları taşıdıkları meyveler yüzünden ağırlaşmış ağaçlarıyla bahçe, yalın ve basitti ve Agamemnon, bir an için, onlardan bir erik veya şeftali koparark susuzluğunu dindirmenin cazibesine kapıldı ama bu itkiyi bastırarak kâhine doğru ilerledi. Kalkhas'ın bir koluna dolanmış olan cübbesi, ayaklarının dibindeki toprağa değiyordu. Agamemnon, sonuçta beraberinde hiç köle getirmediğine memnun oldu. Burası, törensel davranışlara uygun bir yer değildi çünkü. Resmî giysiler ya da üzerine adakların konduğu sunaklar yoktu. Hatta tek bir sığla ağacının bile yandığı göze çarpmıyordu. Yalnızca, tanrılar tarafından kendisine gönderdikleri işaretleri okuma yetisi bahşedilmiş basit bir adam...

"Selam sana, yüce Kalkhas." Agamemnon, gölgesini yaşlı adamın üzerine düşürerek öne doğru bir adım attı. Sonra da hafifçe yana çekilerek boğazını temizledi. "Rahatsızlık verdiğim için beni bağışla."

"Rahatsızlık vermiyorsun." Konuşurken adamın gözleri gökyüzüne çevriliydi. "Neden geldiğini biliyorum. Rüzgârların niçin seni Troya'ya götürmediğini öğrenmek istiyorsun; tanrılardan hangisini gücendirdiğini ve bunun kefaretini nasıl ödeyebileceğini..."

Krala hem etkileyici hem de rahatsız edici gelen bir yetiydi bu. Kâhinin, onun ihtiyacını zaten önceden bildiği düşünülecek olursa ne yapmaları gerektiğini doğrudan doğruya Aulis'e bildiremez miydi sanki? Ne de olsa ihtiyar adamın, başka hiçbir nedenden dolayı olmasa bile yağ ve tahıl stoklarını yenilemek için önünde sonunda barakasından çıkması zorunluydu. O zaman gerekli bilgiyi onlara rahatlıkla iletebilirdi. Böylesi çok daha uygun olurdu. Buraya gelirken attığı her adımda böceklerin nasıl da etrafını sardığını düşününce zaten yeterince fedakârlıkta bulunmuş olduğuna kanaat getirdi. Şimdi bilmesi gereken tek şey, ne tür bir canavarı katletmesi ve onu hangi sunağın üzerine bırakması gerektiğiydi.

"Sen, bir avcısın, öyle değil mi?" Kalkhas'ın gözleri, ilk defa olarak gökyüzünden ayrılıp Agamemnon'un üzerine çevrildi. "Her türden yaratığı avlarsın."

"Ben bir kralım," diye yanıt verdi Agamemnon. "Ve bütün hükümdarların hayvanlar âleminin geri kalan üyelerini de dize getirebilmesi gerekir. Ama evet, ok ve yay kullanma konusunda ortalama bir insandan daha iyi olduğumu söyleyebilirim."

"Öyle mi?"

"Eh, en azından, gözüme girmek isteyenlerin söyledikleri şey bu." Alaycı bir tarzda gülümsedi. Rolünü iyi oynamıştı. Belli bir tevazu sergilemeyi başarmıştı. İşin aslı şuydu ki, avcılık söz konusu olduğunda Akhilleus da dahil olmak üzere gemisindeki herkese rahatlıkla meydan okuyabilirdi. Doğru, Akhilleus güçlü ve korkusuz bir savaşçıydı ama yine de avcılıkta onun dengi olamazdı. Karada istediği takdirde izini sürüp de avlayamayacağı hiçbir hayvan yoktu. Yelken açmaya kalkışmadan önce de Aulis ormanlarında çıktığı son avın keyfini çıkarmıştı. Orada, son derece çevik, son derece süratli bir geyiği devirmeyi başarmıştı ki böylesini bizzat Artemis'in bile yere yıkabileceğinden kuşkuluydu. Bunu da av ekibine gururla anlatmıştı.

"Öldürdüğün o geyiği hatırlıyor musun?" Kâhinin sözleri âdeta onları okuyormuş gibi düşüncelerini böldü. "O, Tanrıça Artemis'e ait bir hayvandı."

Bu sözcükler onu yıldırım gibi çarptı ve günün sıcaklığının yerini Agamemnon'un belkemiğinden aşağıya inen buz gibi bir ürperti aldı.

"Bu doğru değil, değil mi?" diye mırıldandı. Ama yaşlı adamın gözleri bunun tam aksini söylüyordu. On yıllardır ilk kez Agamemnon'un göğsünde bir korku dalgası kabardı. "Bu, bir hataydı. Bilmiyordum."

"Bundan hiç şüphem yok."

"O hâlde ne yapmam gerekiyor?" diye sordu korkudan ürpererek; bir yandan da sesindeki titremeyi gizlemeye çalışıyordu. Eğer Tanrıça'nın gönlünü almayı başaramazsa muhtemelen gemileri bir daha hiç denize açılamayacaktı. Ama kutsal bir hayvanı öldürmenin cezası da pek o kadar hafif olamazdı.

"Bir şölen? Ya da bir kurban?" diye öneride bulundu. "Her ikisini de yapabilirim. Onun adına tam yüz tane, beş yüz tane hayvan öldürürüm. Söyle bana, ne yapmalıyım? Onun affına nasıl nail olabilirim?"

Yaşlı adamın bakışları tek bir kelime bile etmeksizin tekrar gökyüzüne çevrildi. Düzinelerce kuşun bir kez daha havalanıp daireler çizerek güneşe doğru uçarken çıkardığı hafif esintiler sakalını dalgalandırdı. Servetinin ne kadarını feda etmesi gerektiğini duymayı beklerken acı bir tat Agamemnon'un boğazını alev alev yaktı. Yaşlı adam bakışlarını bir kez daha onun üzerine çevirdi.

"Sen, tanrılar tarafından sevilen bir insansın, Agamemnon. Gerçekten de kralların kralısın."

"Söyle bana, ne gerekiyor?"

"Bundan önce de güç durumlarla karşılaştın, kalleş amcandan babanın tahtını geri alırken olduğu gibi."

"Bunu biliyorum, neler başardığımı biliyorum ben." Boğazı öylesine kurumuştu ki güçlükle yutkunabiliyordu. Kâhinlerin gelecekten konuşmaları gerekir, diye düşündü, geçmişin küllerini eşelemeleri değil. "Yapmam gereken ne?"

Yaşlı adamın gözleri tekrar gökyüzüne çevrildi, biraz uzaklarda tek bir kuş havada süzülüyordu; daha iri kuşlar onun üzerine saldırıp daireler çizerek dönmeye başladılar.

"O, tek bir kurban istiyor sadece," diye konuştu. "Aulis Tapınağı'ndaki sunağında gerçekleşecek olan tek bir ölüm."

Agamemnon çabuk çabuk başını salladı. "Tanrıça her ne isterse. Şimdi geri döneceğim. İstediği şeyi hemen bu akşam yapacağım."

Tek bir ölüm. İşte bu, gayet adildi. Yalnızca öldürülecek hayvanı bilmesi gerekiyordu. Kâhinin karşısında saygıyla başını eğdi. Ama başını tekrar kaldırdığında yaşlı adam onun elini yakaladı.

"Onun istediği şey, bir hayvan değil," dedi, binlerce yıl yaşında olabilecek bir sesle. "Bir çocuk. En sevdiğin kızın İfigenya."

İKİNCİ BÖLÜM

Akşam ışıkları, avluyu, tozpembe ve turuncunun yumuşak tonlarına boyamıştı. Burası, açık alanlar açısından hayli zengin olan bir sarayın en geniş açık mekânıydı ve her zaman için de Klitemnestra'nın favorisi olmuştu. En büyük ve en küçük çocukları İfigenya ile Orestes, bir ıhlamur ağacının altına yerleştirilmiş yastık yığınının üzerine oturmuşlar, ayaklarının çevresinde zıplayıp duran tavşanları besliyorlardı. Dün, göldeki kurbağalar beslenmişti, yarınsa keçileri, tavukları ya da ellerine ne geçerse onları besleyebilirlerdi. Biraz ötelerinde de iki köpek uzanmış, çocukların onlara verdikleri yiyecek artıklarını kemirmekteydi. Klitemnestra, bazen onların Miken'in büyük kalesinde yer alan saraydan ziyade etrafı hayvanlarla çevrili bir çiftlikte yaşamayı yeğleyeceklerini düşünüyordu ama böyle bir şey mümkün olamazdı. İnsani açıdan mümkün olduğu sürece, onları burada, kendi yanında tutacaktı.

Çocuklarının, esintinin kulaklarına dek getirdiği kahkahaları o güne dek duyduğu bütün melodilerden tatlıydı. Ilık havayı derin derin içine çeken Klitemnestra koltuğunda arkasına yaslanıp onların oyunlarını izledi. Miken Kraliçesi idi; bu, önemli bir unvandı ama aynı zamanda hayal dahi edilemeyecek kadar çok prangayı da beraberinde getiriyordu. Savaşçı bir prenses olarak Sparta'da geçen durağan hatta sıradan yaşamıyla arasında dağlar kadar fark vardı. Ya da olabileceği kadar sıradan diyelim çünkü o zamanlar, sürekli bir korku perdesi her hareketini gölgelerdi. Agamemnon

ile evlendiği günden bu yana ise yaşamı ikiye bölünmüş durumdaydı: Kamusal yaşam ve özel yaşam.

Özel yaşamında kocasından korkar, onu yalnızca görmek bile tüylerini ürpertir ve onun her emrine itaat etmek zorunda olduğunu da bilirdi. Çığlıklarını boğar, bedenindeki çürükleri gizler ve tebaasının gördüğü sanki gerçek Klitemnestra imiş gibi davranmaya gayret ederdi. Kamusal yaşamında ise her fırsatta gülümser ve Sparta'daki eski yaşamında bir aforoz nedeni olabilecek son derece gösterişli elbiseler giyerdi.

Aradan geçen onca yıla rağmen düşünceleri sık sık anavatanına gidiyordu; akşamları ağustos böcekleri korosuna eşlik eden metal şakırtıları, havaya sinen o ekşi ter kokusu... Yetişmekte olan bir genç kızken kazandığı bütün o dövüşleri hatırlıyordu; daha on dördünde, kılıç kullanmakta yaşıtı oğlanların hepsini değilse bile yarısını mağlup edebilecek kadar ustalık kazanmıştı. Onunla gurur duyarlardı; babası, ailesi ve de Tantalos. İçlerinde kendini kaybedebileceği o bir çift kahverengi gözü hatırladı, derin bir üzüntüyle. O zamanlar öylesine mutluydu ki. Ama sonra birdenbire *o* gelivermişti.

"Orestes, ona fazla sert vuruyorsun. Daha özenli olman gerek. Bak. İşte böyle. Bu daha iyi." İfigenya, küçük kardeşinin elini alıp hafifçe tavşanın sırtında gezdirdi. Orestes, daha iki yaşındayken ablalarından Elektra'dan ziyade İfigenya ile Krisothemis'e çok daha fazla benzediğini ortaya koymuştu. Sabrı, hassasiyeti ve düşünceli hâli ile doğduğu andan itibaren her göreve potansiyel bir muharebe olarak yaklaşan ve gerçekten de öyleymiş gibi davranan Klitemnestra'nın en küçük kızından dağlar kadar farklıydı. Kraliçe, daha şimdiden sekiz yaşındaki Elektra ile ondan yedi yaş büyük olan İfigenya ile olduğundan çok daha fazla çatıştıklarını fark etmişti. Elektra'nın yaklaşımı önce saldırıya geçmek sonra da bir ihtimal özür dilemek şeklindeydi ama yalnızca başka hiçbir seçeneğin olmadığı zamanlarda. İfigenya ile Krisothemis ise onun tam zıddıydılar. Buna karşın çocuklarının her biri de Klitemnestra'yı kendilerine özgü bir şekilde kaygılandırıyor ve onun Miken'deki yaşamını yaşanmaya değer hâle getiriyorlardı. Onu Agamemnon'un yıllar önce mızrağıyla açmış olduğu karanlık uçuruma

düşmekten alıkoyanlar yalnızca onlardı. Klitemnestra her birinin üzerine ayrı ayrı titriyor, çıkan bütün tartışmalara rağmen onlara büyük değer veriyordu.

Avluyu geçen Elektra kardeşlerine katılarak uzun bir hindiba köküyle tavşanları besleme girişiminde bulundu ama onlara doğru attığı her adım tavşanların ürkerek hızla çalıların arasına kaçışmalarına yol açtı.

"Sabırlı olmalısın Elektra," diye konuştu koltuğundan kalkıp çocuklarının yanına giderken. "Otur yerine. Eğer onlara bu şekilde saldıracak olursan yanına gelmezler."

"Ben onlara saldırmıyorum ki. Onları beslemeye çalışıyorum. Ne tür bir hayvan kendisine yiyecek verildiği zaman kaçar ki? Eğer açlıktan ölürlerse, bu onların kabahati olacaktır."

Klitemnestra, kendi kendine gülümsedi. Eğer çocuklarından herhangi birisi Spartalı ise bu, kesinlikle Elektra idi.

"Buraya, benim yanıma otur." İfigenya eliyle yerde yanında duran yastığa vurdu. "Bu, içlerinde en evcil olanı. Kendisini beslemene izin verecektir."

Elektra, isteksizliğini belirtecek şekilde, gürültüyle kendini yere bıraktı, ablasının kucağında duran tavşan elindeki otu kemirmek için boynunu uzatırken kaşları hafifçe çatılmıştı. Hayvan en sonunda otun tamamını yemek üzere ona doğru ilerlediğinde İfigenya da lirini eline aldı ve bir melodi çalmaya başladı. Notalar dökülmeye başladığında Klitemnestra gözlerini kapattı ve düşüncelerinin kendisini alıp götürmesine izin verdi. Böyle anlarda, etrafına toplanmış çocuklarıyla çektiği bütün o korkulara az da olsa ağır basan mutluluk benzeri bir his deneyimler ve Agamemnon'un kendisinden alıp götürdüğü şeylere değil de verdiklerine odaklanmaya çalışırdı. Yine de hiçbir zaman unutamazdı bunu. Affedemezdi de.

Zaman geçti ve Klitemnestra, müzik seslerinin ve küçük çocuklarının gevezeliklerine dalıp gitmiş bir hâlde orada öylece kalakaldı. Müzik en sonunda durduğu zaman gözlerini açtı ve Orestes'i kollarında üç küçük tüy topuyla birlikte buldu.

"Tavşanlar yoruldu. Tavşanlar benim yatağımda uyuyabilir mi?"

"Hadi ama Orestes."

"Lütfen."

Klitemnestra, bu kez gırtlağından kopan kahkahayı serbest bıraktı. Geleceğin kralı olarak en fazla kaygı duyması gereken çocuğu oydu. Orestes'in yumuşak tabiatı, bir kız çocuğunda bile fazlasıyla dikkat çekici olurdu ama oğlunun böylesine hassas bir kalple koca bir krallığı idare edeceğini düşünmek onu korkudan hasta etmeye yetip de artardı. Onun bu iyi kalpliliğini rahatlıkla kötüye kullanabilirlerdi. En sonunda tehditler karşısında boyun eğebilir ya da kötü arkadaşlıklarca manipüle edilebilirdi. Ya da en kötüsü, bir an gelir, kalbi öylesine katılaşırdı ki merhamet oradan tamamıyla çıkıp gitmiş olurdu. Yine de kendisinin yol göstericiliği Agamemnon'un nasıl davranılmaması gerektiğine ilişkin bir örnek teşkil eden tavırlarıyla birleşince, Orestes'in bu iki aşırı ucun arasında bir yerlerde kendine bir orta yol bulabileceğini ümit ediyordu.

"Anne?" Orestes tekrar konuştu, sorusuna hâlâ bir yanıt alamamıştı. "Tavşanlar benim yatağımda uyuyabilir mi?"

"Baban buna ne derdi sence?" diye cevap verdi kadın, yüzünde kocaman bir gülümseme ile.

"O, şimdi burada değil," diye yanıtladı hemen İfigenya, son derece gerçekçi bir biçimde. "Dolayısıyla bu konuyla ilgili olarak ona hayır demesi gereken kişi sensin. Ama benim için bir sakıncası yok. Tavşanlar pekâlâ da gece odamızda kalabilir."

"Benim için sakıncası var." diye yanıtladı Elektra.

Krisothemis ise başını işlediği nakıştan kaldırıp da konuya dahil olurken "Benim de hiçbir itirazım yok," diye konuştu. "Bu da demek oluyor ki, üçe karşı bir."

"Galiba bu, istediğini elde ettiğin anlamına geliyor, Orestes," diye sırıttı Klitemnestra.

Çoğunluk kararına rağmen, yavru tavşanları avludaki yuvalarından çocukların odasına taşımanın hiçbirinin de aklından geçiremeyeceği kadar güç bir iş olduğu ortaya çıktı. Saray kale boyunca uzanıyordu ve kucaklanıp da bir yerlere taşınmaktan kısa mesafeler söz konusu olduğunda genelde hoşlanan hayvanlar, birkaç kez ellerinden kurtulup özgürlüklerine kavuşmayı başardılar ve mermer koridorlarda hoplaya zıplaya dört bir yana kaçışıp

durdular. Çok sayıda neşeli çığlığın –ve ondan daha çok da hayal kırıklığının– ardından Klitemnestra, İfigenya ve Krisothemis'in de yardımlarıyla yarım düzine kadar küçük yaratığı çocukların odasına götürmeyi başardı. Bu sırada yenilgiyi kabul eden Elektra da yardım etme girişiminde bulundu bulunmasına ama onun paldır küldür yürüyüşü ve öfkeli çığlıklarının yarardan çok zarar getirdiği çabucak ortaya çıktı; o da bunun üzerine mutfağa gidip tavşanlara biraz daha yiyecek getirmeyi seçti.

Sonunda, hepsi de yataklarına girdiklerinde adamakıllı gece olmuştu. Dışarıda havlayan köpeklerin sesleri açık pencerelerden içeriye doluyordu. Klitemnestra bir çocuğunun yanından ötekine gidiyor, saçlarını okşayıp onlara iyi geceler dilerken alınlarına birer öpücük konduruyordu. İfigenya'nın yanına geldiğinde kızı yatakta doğrulup oturdu.

"Babamdan hiç haber var mı?" diye sordu. "Orrin'i muhafızlardan biriyle konuşurken duydum. Hiç rüzgâr olmadığını söylüyordu. Gemiler hâlâ yola çıkamamışlar."

"Senin böyle şeyler için endişe etmene hiç gerek yok," diye yanıtladı onu Klitemnestra. Kızının saçlarını okşayıp yerinden çıkan lüleleri kulaklarının arkasına iterken muhafızların başıyla ihtiyat üzerine bir konuşma yapmayı kendi kendine not aldı. Bu tür konuşmaların çocuklarının duyabileceği mesafelerde yapılmaması gerekiyordu. "Tanrılar, teyzeni ve babanı eve geri getirecekler."

"Ama on yıl içinde. Muhafız böyle demişti; savaşın on yıl süreceğine dair bir kehanet varmış. Sence bu doğru mu? Bunun doğruluğuna inanıldığı takdirde Orestes babamı tekrar gördüğü zaman on iki yaşında olacak."

Kızının saçlarını okşamayı sürdüren Klitemnestra gözlerini ona dikip baktı. Dışarıdan bakan biri için, Elektra, bütün çocuklarının içinde en güzel hatta en büyüleyici olanıydı. Çarpıcı ve cesurdu. Ama büyüdükçe bakışları giderek sertleşiyordu; buna karşılık henüz yalnızca on beşinde olan İfigenya ise daha önce hiç karşılaşmadığı bir çekiciliğe sahipti. Bunu yüksek sesle dile getirmeye asla cesaret edemezdi ama kimi zaman, onun güzellik konusunda Helen'e bile rakip olup olamayacağını merak ediyordu.

Tanrıların verebilecekleri en uğursuz hediyeydi, güzellik. Güzel olmak bir erkeğin ellerini size vurmaktan alıkoymazdı. Yatağında her gece aynı kişiyi görmekten bıktığı zaman gözlerinin –tabii başka yerlerinin de– etrafta dolaşmasına da engel olmazdı. Kızlarının, kendisinin yaşadıklarının onda birini yaşamaları düşüncesi bile korkudan başını döndürmeye yetiyordu. Agamemnon savaştan dönmeden önce, İfigenya'yı Artemis'in tapınaklarından birine yerleştirmesi gerekiyordu. Ancak bu şekilde güvende olacaktı İfigenya. Ya da bu adaletsiz dünyada bir kadının olabileceği kadar güvende olacaktı, en azından.

"Her gün binlerce dedikodu bu kıyıları yıkar," diye yanıtladı kızının sorusunu. "Eğer onların hepsine de inanacak olursak saraydan hiç ayrılmamamız gerekir."

"Ama bunlar dedikodu değil, anne. Bunlar, kehanet. Tanrıların kehaneti. Bir kâhinin kehanetleri, Zeus'un ağzından çıkan sözcükler kadar gerçektir."

"Kâhinin bunları söylediğini *sen kendin* duydun mu peki? Ya da bizzat Zeus'un hatta?"

Kız düşünceli bir ifadeyle dudaklarını büzdü.

"Bu konuyu daha fazla konuşmayalım." Artık kendisi bir çocuk sahibi olabilecek kadar büyümüş olan kızının battaniyesini düzeltti. "Tanrıların izniyle baban her şeyi yoluna koyacak. Bunu biliyorsun. Yarın sabah bir habercinin bana gelip de onların Troya yolunu yarılamış olduklarını söyleyeceğinden hiç kuşku duymuyorum. Şimdi uyu. Yarın tavşanların bıraktıkları pisliklerin temizlenmesinde kardeşine yardım etmek zorunda kalacaksın."

İfigenya başını yastığına koyarken, Klitemnestra'nın gözleri annelere özgü bir gururla parıldadı.

"İyi geceler, anne." dedi kız.

"İyi geceler, tatlım."

Çocuklarını yatıran Klitemnestra, bir kez daha koridorlarla veranda arasında mekik dokumaya başladı, verandadaki koltuğunun yanında bulunan küçük bir masanın üzerinde iri bir şarap sürahisi duruyordu. Sürahinin yanında içi hurma ve incirlerle dolu bir tabak vardı. Klitemnestra, gün boyunca tercihini, serin bir esintinin

mermer zeminden kendisine doğru estiği avlulardan yana kullanmıştı ama tek başına olduğu bunun gibi gecelerde hisarın kenarındaki verandada oturmayı yeğliyordu. Burada, inişli çıkışlı tepeleri uzun uzun seyrederek hatıralara gömülüyordu.

Bazen, eğer onları güneş doğmadan önce uyandırabilirse, çocuklarını da buraya getirdiği olurdu. Bebekliklerinde çocuklarını burada emzirir, onlar meme emerken kendisi de büyük bir zevkle manzarayı seyre dalardı. Bu sırada yanında ona eşlik eden hiçbir hizmetkâr veya bakıcı olmaz ve kendisi çocuklarına dilediğince annelik edebilirdi. Ne yazık ki ama belki de öngörülebilir bir şekilde, çocukları büyüdükçe onunla birlikte uyanmaya daha az heves duymaya başladılar, özellikle de günlerin daha kısa olduğu soğuk aylar sırasında. Bunun dışında, Elektra, henüz küçük bir çocuk olduğu dönemlerde bile tehlikeye karşı büyük bir eğilim duyar, kireçtaşı duvarın üzerine çıkmaktan büyük bir zevk alırdı. Klitemnestra, birçok kez kızının hayatı için endişe etmişti. Şimdilerde ise bütün aile birlikte oldukları zamanların çoğunu oraya buraya koşuşturup oyalanmaları için fazlasıyla alanın olduğu avluda geçiriyorlardı ve orada da Klitemnestra'nın başlarına gelebilecek olan tehlikeler için endişelenmesine gerek kalmıyordu.

Yiyeceklere hiç aldırış etmeyen Klitemnestra, kendine suyla karıştırılmış küçük bir kadeh şarap doldurdu ve içini çekerek koltuğunda arkasına yaslandı. On yıl. Kehanete ilişkin dedikodular onun da kulağına gelmişti, muhafızların boşboğazlıklarına kıyasla çok daha güvenilir bir kaynaktan hem de. Bunun doğru olması gerçekten de mümkün olabilir miydi? Gerçekten de bu kadar uzun bir süre boyunca Miken'i tek başına kendisi mi idare edecekti?

Bu düşünce, kulağa çok çekici geliyordu doğrusu. Bir kral kızı olarak büyütülmüş olan Klitemnestra, hükümdarlığın gerektirdiği vazifelere küçüklüğünden beri alışıktı. Hatta bizzat kendisinin kraliçe olduğu bir dönem bile vardı. Hem de yalnızca bir süs vazifesi görecek şekilde de değil, etkin bir güç vaat eden gerçek bir hükümdar olarak. Ama o günler çok kısa ömürlü olmuştu ve Klitemnestra da neler olabileceği üzerinde düşünülmemesi gerektiğini gayet iyi biliyordu. Yine de şimdi ikinci bir şans daha vardı

önünde. Miken'in Agamemnon'un çarçabuk öfkeye kapılan yaradılışı olmadan gelişemeyeceğini kim iddia edebilirdi? Gerçi ona saygı kazandıran şeyler de elbette bu yaradılışı ve gaddarlığı olmuştu. Onlar olmadan amcasını ve kuzenini devirip de tahtı geri alabilmesi mümkün olmazdı. Güçlü ve zalimdi Agamemnon. Ve kocası eğer şans eseri ya da Tanrıların aracılığıyla Troya'daki savaştan geri dönmeyecek olursa, Klitemnestra'nın akıtacağı yaşlar yalnızca göstermelik olacaktı.

Şimdi, kocası gitmiş olduğuna göre akşam saatlerini geçirmenin yeni yolları üzerine düşünmekle meşguldü –dokumacılığa ve ev idaresine ilişkin becerileri bütün zamanını onlara harcamasına rağmen zayıf kalmıştı– ki merdiven korkuluğunun yanında onu bekleyen adam dikkatini çekti.

"Orrin," diye konuştu yaklaşması için işaret ederek. "Yolunda gitmeyen bir şeyler mi var?"

Kalenin tarihçesine göre, Orrin, bir zamanların en vahşi savaşçılarından biriydi ama şimdi ilerleyen yaşıyla birlikte adaleleri zayıflamış ve aldığı yaraların iyileşmesi de gittikçe daha uzun sürmeye başlamıştı. Bunun üzerine Agamemnon da onu, beraberinde Troya'ya götürmektense kendisinin yokluğunda ailesini korumakla görevlendirmişti. O yüzden de Klitemnestra onun sadakatinin öncelikle Orestes'e karşı olduğunu biliyordu ama yine de kaledeki adamlardan pek çoğunun aksine Orrin ona hep belli bir saygı göstermiş, kendisi de bunun karşılığını vermişti. Ne de olsa onun asıl sadakati sonuçta Miken'e, vatandaşlarına ve kalesine karşıydı. Ve Klitemnestra her ne kadar bunu hiçbir zaman sesli olarak ifade etmese de onun, halkıyla ilgilenildiği sürece aslında tahtta kimin oturduğuyla ilgilenmediği izlenimine kapılmıştı hep.

"Bir haberci geldi, kraliçem. Kraldan bir mesaj getirdi. Yalnızca sizinle konuşabileceğini söylüyor."

Kraliçe şarabın geri kalanını bir dikişte bitirdi.

"Onu içeriye al ve hemen benim yanıma getir."

Adam başka bir talimata gerek duymaksızın koridorda kayboldu. Sadece birkaç dakika içinde de geri döndü, yanında ise sanki günlerdir hiç durmadan yolculuk ediyormuş gibi görünen bir

adam vardı. Adamın paltosu tozlarla kaplıydı, dudakları kurumuş ve pul pul dökülmüş, gözleri ise uzun süredir dinlenme yüzü görmemiş gibi kan çanağına dönmüştü.

"Gir içeri. Gir." Klitemnestra adama gelmesi için işaret etti, bu sırada bir bardağı da suyla dolduruyordu. "İç, lütfen. Ve otur. Sonra da söyle bana, kocamdan ne haberler getirdin. Rüzgâr en sonunda çıkıp da onun yoluna gitmesini sağladı mı?" *Ya da denizler, gemisini ebediyen bağırlarına mı aldılar,* diye sessiz bir ümitle geçirdi içinden.

Bardağı uzattı. Adam bir an tereddüt etti, sonra da bardağı alıp içindekini hızla boğazından aşağı boşalttı. Soğuk su, yanaklarının rengini biraz olsun yerine getirmişti ve Klitemnestra boş bardağı geri verdiğinde içini bu kez yarısına kadar şarapla doldurdu.

"Aulis'in dışına yelken açmak için hiç rüzgâr yoktu, bu yüzden de size gelebilmek için karadan yolculuk etmek zorunda kaldım."

"Ama o Kalkhas ile görüştü mü?" diye sordu kadın. "Kâhini bulabildi mi?"

"Görüştü, kraliçem. Ve ondan Tanrıça Artemis'i gücendirmiş olduğunu öğrendi."

Kadın buz gibi bir esintiyle ürperdi. "Nasıl?"

"Korkarım ki bu, benim bilgimin dışında kraliçem. Yine de kral, bana, kutlu bir birleşmenin tanrıçanın öfkesini yatıştıracağını ve böylelikle de rüzgârların denize geri döneceğini bildirdiğini söyledi."

"Birleşme mi?" Klitemnestra, şaşkınlıkla kaşlarını çattı. Kızgın tanrılar, kurbanlar ve pişmanlık talep ederlerdi, kutlu birleşmeleri değil. Sonra belki de söz konusu olan kişinin Agamemnon'un kendisi değil de tayfalardan biri olabileceğini düşündü. Tanrıça, neden olduğu rahatsızlığının bedelini ona ödetmek istiyordu belki de.

"Kızınız İfigenya," diye konuştu, adam. "Onu Aulis'e göndereceksiniz."

"Aulis'e mi?"

Habercinin gözleri nihayet aydınlandı ve yüzünü saygı ve hayranlık karışımı bir ifade kapladı. "Kızınız, Aulis'te evlenecek," dedi." Büyük savaşçı Akhilleus ile."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bolca yiyeceğin ve biraz daha şarabın ardından, haberci, bildiği her şeyi anlattı. Mümkün olan en kısa süre içinde yola çıkmaları gerekiyordu. İfigenya, Artemis'in safran sarısı cübbesini giyecek ve Aulis'e varınca da tapınakta Akhilleus ile nikâhlarının kıyılmasının ardından tanrıçanın adına büyük bir şölen düzenlenecekti. Sonra da tabii tanrıçanın öfkesinin rüzgârları geri gönderecek kadar yatışmış olduğu varsayımıyla, İfigenya, karısı olarak Akhilleus ile birlikte Troya'ya gidecekti. Savaş sona erene kadar da ordugâhın güvenliğinde, orada kalacaktı. Daha sonra nerede yaşayacağı ise tartışma konusu edilmemişti.

"Size teşekkür ederim. Bu yolculuğu yaptığınız için de teşekkür ederim," dedi Klitemnestra ayağa kalkarak. "Şimdi gidip eşyalarımızı toplayacağım. İşim bittiği zaman da çocukları uyandıracağım. Günün ilk ışıklarıyla birlikte yola çıkacağız."

Adamın yüzünden bir gölge geçti. "Size saygısızlık etmek istemem kraliçem ama kral İfigenya'yı Aulis'e tek başına getirmemi söyledi. Bunu özellikle istedi."

"Neden ama? Bir düğün, bütün aileyi ilgilendiren bir kutlamadır. En büyük kızımın, ben yanında olmadan bir erkekle evlenmesine izin vermemi bekleyemez. Ben, onun annesiyim."

"Ben, yalnızca bana söylenenleri iletiyorum," dedi adam. "Kızınız İfigenya tek başına yolculuk edecek."

Kendini yeniden koltuğuna bırakan kadın tereddüt içindeydi. Akhilleus ile yapılacak bir evlilik hiç de önemsiz bir olay sayıla-

mazdı. Bu yüzden de kendisinin orada bulunmaması, yalnızca Agamemnon'un artık karısından bıkmış olduğu ve yeni birini aradığı yönündeki dedikoduları güçlendirmeye yarardı. Daha genç birini. Hatta şölende ona eşlik edecek kişiyi belki de çoktan seçmişti bile. Evet, durum böyle olsa gerekti. Bu düşünce yüzünün öfkeyle kızarmasına yol açtı. Bu, en büyük kızının düğünüydü. Onu bir kez bile görmediği bir erkeğe teslim edecekti. Bu olayın onsuz gerçekleşebileceğini Agamemnon aklından bile geçiremezdi; lanet olsun ona ve onun kadın düşkünlüğüne.

"Çocuklar," dedi haberciye sonunda konuşmaya başladığı zaman. "Kastettiği şey bu olsa gerek. İfigenya, Aulis'e yanında kardeşleriyle gitmeyecek. Orestes, henüz çok küçük ve bu, hiç de kolay bir yolculuk olmayacaktır. Onun, çocukları, böyle bir yolculuğun vereceği rahatsızlıktan kurtarmak istediğine hiç şüphe yok." Ama diğer iki kızının böyle bir yolculuğa seve seve katlanacaklarını da gayet iyi biliyordu. Krisothemis henüz on iki yaşında olmasına rağmen bir savaş kahramanı ile evlenme arzusunu birkaç kez dile getirmişti. Elektra ise yalnızca böyle bir şeyi kaçırmaktan nefret ederdi. Ama onları da geride bırakmak akla yatkın görünüyordu. Hele de Yunanistan'ın Troya ile savaş hâlinde olduğu bir sırada, geleceğin kralı Orestes'i açık denizlere çıkarmak son derece gereksiz bir risk olurdu. Ama kendisi gidecekti, o bundan hoşlansa da hoşlanmasa da.

"O hâlde, İfigenya'ya yalnızca ben eşlik edeceğim," diye devam etti. "Onunla birlikte gideceğim. Çocukların geri kalanı ise burada, kalenin emniyeti altında kalacaklar."

Haberci başını önüne eğdi ama kadının verdiği yanıt karşısında biraz huzursuzluğa kapılmış gibiydi. "Elbette, kraliçem. Kaptana sizin de bize katılacağınızı bildireceğim. Şafakla beraber Aulis'e gitmek üzere yola çıkacağız."

***

Tam söz vermiş olduğu gibi, çok kısa bir süre içinde hazırlandılar. Küçük grup şafağın gri ışıklarıyla at sırtında kaleden ayrıldı; hayvanlar, onları kıyıya götürecek olan taşlı yolda adımlarını büyük bir dikkatle atıyorlardı.

Klitemnestra, gemiye bininceye kadar nereye ve niçin gittiklerini İfigenya'ya söylemedi. Söylediğinde ise genç kadın buna yalnızca başını sallayarak yanıt verdi. Ancak liman uzaklarda gözden kaybolduktan sonradır ki nihayet annesini sorguya çekmeye başladı.

"Onun hakkında ne biliyorsun?" diye sordu, "Akhilleus, iyi bir koca olacak mı acaba?"

"Senden daha fazla şey bildiğimden kuşkuluyum, hayatım," diye yanıtladı onu Klitemnestra, gerçeğe elinden geldiğince sadık kalmaya çalışarak. "Bütün Yunanistan'da anlatılan kahramanlık öykülerinden biraz daha fazlasını yalnızca. Ama hakkında anlatılanlar, hep olumlu şeyler. Tıpkı bu birleşme gibi. Sen, Artemis'in çocuğusun, eminim bundan. Dünyayı sanki onun gözlerinden görüyor gibisin. Eğer sizin iyi bir çift olacağınıza inanmasa tanrıçanın bu evliliği talep edeceğini hiç sanmıyorum."

Sonra da sessizliğe büründüler; ikisinin de gözleri, beyaz köpüklü dalgaların gemilerinin gövdesine çarpıp kırıldığı denize dalıp gitmişti. Klitemnestra beklentiyle dolup taşıyordu ama yeniden konuşmaya başlayan, İfigenya oldu.

"Hikâyeler, onun yakışıklı olduğunu söylüyor, değil mi?"

"Evet.

"Ama yakışıklı veya güçlü olması, onun iyi bir koca olacağı anlamına gelmez, değil mi?"

"Hayır, gelmez."

Kollarını kızına dolayıp ona elinden geldiği kadar sıkı sarıldı. Nasıl olup da böylesine akıllı bir çocuk doğurabildiğini bir türlü aklı almıyordu. Üstelik bu kadar genç bir yaşta bunca ferasetli olması. Yakında ayrılacaklarını düşününce kalbi acıyla burkuldu ve kollarının bir süre daha kızına dolanmış hâlde kalmasına izin verdi.

"Onun kibar bir insan olduğu da geldi kulağıma," diye kendinden emin bir tarzda devam etti. "Çevresindekilere karşı çok cömert olduğu ve her ne kadar şöhreti yüzünden sürekli gelip kapısını çalsalar bile aslında hiç de savaş yanlısı olmadığı. Hem unutma ki, bu evliliğin çok uygun olduğuna inanan yalnızca tanrıça değil, ayrıca baban da onu çok iyi tanıyor. Eğer seni tehlikeli bir durumun içine sokacağını düşünseydi bu evliliğe asla razı olmazdı."

"Savaş konusunda bir yardımı dokunacaksa bile mi?"

Klitemnestra bir adım geri çekilerek ellerini kızının omuzlarına koydu. Ona söylemek istediği o kadar çok şey vardı ki; gitmeden önce bilmesini istediği pek çok şey. Bu kusursuz genç kadın karşısında göğsü sevgiyle kabardı.

"Senin baban bir kral ve işi ne pahasına olursa olsun Miken'i korumak. Ama ondan daha önemlisi senin baban ve bu da aynı zamanda seni korumanın da onun işi olduğu anlamına geliyor. Bu, onun, siz bütün çocuklarına karşı görevi. O da seninle birlikte Troya'da olacak ve başına kötü bir şeyin gelmesine asla müsaade etmeyecek. Bunun için sana söz veriyorum."

Klitemnestra, Agamemnon hakkında konuşmaktan mümkün olduğunca kaçınırdı; yalnızca adının geçmesi bile içinin acıyla dolmasına yeterdi çünkü. Ama İfigenya'nın rahatlatılmaya ihtiyacı vardı ve onu rahatlatmak da bir anne olarak kendisinin göreviydi.

"Sence çocuklarım olacak mı?" diye sordu İfigenya biraz durduktan sonra.

"Bunu öyle çok isterim ki," diye yanıtladı. "Çünkü seni ne kadar sevdiğimi ancak o zaman anlayabileceksin."

"Ben bunu zaten biliyorum, sanırım."

"İnan bana, çocuğum, bilmiyorsun."

Gün ilerledikçe saatlerini anılara dalarak geçirdiler, bunu bir daha ne zaman yapabileceklerini hiç bilmiyorlardı.

"Babam için yaptığın o elbiseyi hâlâ hatırlıyorum," dedi İfigenya, eğlenceli bir olayı anımsayarak. "Bunu nasıl başarabildiğini bir türlü anlayamıyorum."

Klitemnestra'nın giysinin hatırlatılmasına hiç ihtiyacı yoktu. Kılıç kullanmak, her Spartalı çocuk gibi ona da çok doğal gelirdi. Dikiş ise değil.

"Kasten öyle yapmıştım. Amacım yalnızca sizi güldürmekti." diye sırıtarak omuz silkti Klitemnestra.

"Hayır, yapmamıştın. Yakasını açmayı unutmuştun! İnsan böyle bir şeyi nasıl yapabilir ki? Elektra'nın onu başının üzerine geçirerek evin içinde nasıl koşturduğunu hatırlıyor musun?"

"Elbette. Biliyor musun, o gün kaç tane vazoyu kırmıştı? Ken-

di boynunu da kırmamış olmasına hâlâ şaşıyorum." Olayı hatırlarken kızının yüzünde beliren sevgi dolu gülümseme gözlerinin yaşla dolmasına yol açtı.

"Ben ona göz kulak olmuştum da ondan. Hatırlamıyor musun? Sürekli onu takip etmiş, ne zaman tökezleyecek olsa arkasından yetişip tutmuştum."

"Doğru. Şimdi hatırlıyorum." dedi annesi gözleri dolu dolu. O gün, hepsinin de kasıkları sancıyana dek güldükleri aklından uçup gitmişti. Orestes o sırada daha bebekti, çevrelerinde emekliyordu ama kapıldıkları coşkudan o bile payını almıştı. Ne olağanüstü bir anıydı. Mutluluğu yalnızca bir arada olmakta bulan, en saf hâlleriyle çocuklar; bir arada olmakta ve annelerinin korkunç dikiş becerisinde.

"Hâlâ duruyor mu o elbise?"

"Sanırım. Neredeyse bulup çıkarsan iyi olur belki de. Bakalım Elektra bizim için onu tekrar giymeyi kabul eder mi?"

İfigenya güldü. "Ona bunu sorduğun zaman yanınızda olmayı isterim, doğrusu."

Güneşin sıcaklığı yerini nispeten serin bir akşamüstüne bırakırken gemi Aulis limanına girmeden önce biraz uyumaya çalışmak üzere alt güverteye indiler. Ne de olsa, bir sonraki gün büyük heyecanlar vaat ediyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Haberci Aulis'in ufukta göründüğünü haber vermek üzere yanlarına geldiğinde ikisi de uyumaktaydı. Çarçabuk giyinip üst güverteye çıktılar.

"O, babamın filosu mu?" diye sordu İfigenya, güverteye adım attığı sırada. Önlerindeki manzara değişmiş, uzaklardan güçlükle seçilebilen sarp dağların yerini sıra sıra gemiler almıştı. Yüzlerce gemi vardı, toplanmış yelkenleriyle âdeta bir tabloyu andıran sabah göğünün altında hiç hareket etmeden duruyorlardı. Agamemnon'un bunca kaygılanmasına şaşmamak gerekirdi. Kendisine katılmaları engellenen bunca adamla, Menelaos'un, yanında bulunanlara rağmen Helen'i geri getirme konusunda hiçbir umudu olamazdı.

"Evet, yakında Aulis'e varmış olacağız," diye yanıtladı Klitemnestra. "Baban kutlamalara götürmek için bizi bekliyor. Hemen gidip üzerini değiş."

Şimdi, kendi gemileri de yelkenlerini indirmiş ve tayfalar kıyıya kadar olan yolu almak üzere küreklere asılmışlardı. Meydana gelen değişim âdeta elle tutulabilecek kadar somuttu. Yalnızca rüzgârın yokluğu değildi söz konusu olan, aynı zamanda ortalığa uğursuz bir sessizlik de hâkimdi. Tanrıça neredeyse etraflarındaki her şeyi kontrol ediyor gibiydi sanki. Denizin üzerinde bile tek bir dalganın oynaştığı göze çarpmıyordu.

Bir kez daha ortaya çıktığı zaman, kızının üzerinde göz alıcı safran sarısından bir cübbe vardı. Kumaş kusursuz kıvrımlar hâlinde aşağı dökülürken giysinin ipeklisi de sabahın ilk ışıkları

altında etrafa altın rengi ışıltılar saçıyor ve kızın yeni yağlanmış olan saçlarıyla cüretkâr bir kontrast meydana getiriyordu. Elbisenin güzelliğini gölgeleyen tek şey, İfigenya'nın kendisiydi.

"Sence her şey yolunda gidecek mi? Benden hoşlanacak mı dersin? Acaba iyi bir eş olabilecek miyim?"

Akmakla tehdit eden gözyaşlarını geri gönderebilmek için birdenbire sustu.

"Eğer senin dünyanın en güzel kadını olduğunu göremiyorsa o zaman aptalın teki demektir. Hem unutma ki, bu, senin en mutlu günün hayatım. O bir kahraman olabilir ama sen de onun ödülüsün. Tanrıçanın onun için seçtiği kişisin. Ve sakın kendinin ondan ya da başka herhangi bir erkekten daha değersiz olduğunu da düşünmeye kalkma çünkü böyle düşünmeye başladığın anda bu gerçeğe dönüşür."

İfigenya'nın gözleri parladı ve Klitemnestra da içinin çok güçlü duygularla dolup taştığını hissetti. Öylesine saf bir şeyler vardı ki onda sanki güneşin yansıttığı bütün ışınlar onun üzerinde toplanmış gibiydi.

"Her zaman mükemmel olduğunu biliyorsun." diye konuştu, başıboş bir gözyaşı damlası en sonunda kurtulmayı başarmıştı.

"Anne."

"Doğru ama. Sen hiç ağlamazdın. Geceleri hiç bağırmazdın. Karşılaştığım en uslu çocuktun."

"Elbette böyle söylemek zorundasın çünkü ben senin kızınım."

"Hiç de zorunda değilim. Eğer bunları söylüyorsam nedeni doğru olmasıdır. Burada ödül sensin, İfigenya. Sen."

İkisi bir kez daha sevgiyle birbirlerine sarıldılar ve Klitemnestra biraz daha uzun sürmesini dilemesine rağmen genç kadın birdenbire heyecanla onun kollarından ayrıldı.

"Anne, bak, babam orada. Tam da dediğin gibi bizi bekliyor."

Agamemnon'u tanıması bir an bile sürmedi, etrafına toplanmış askerler ve hizmetkârlarla rıhtımda durmuş, onları bekliyordu. Klitemnestra'nın gözleri ilk olarak onun giysisine takıldı, beklediğinden çok daha sade giyinmişti. Gerçi kırık beyaz ipekliler, altın madalyonlar ve bileziklerle birleşince ona tam bir kral görünümü

katıyordu ama ayrıca Tanrıçanın önünde kızının ihtişamını gölgelemek istemeyen bir baba görünümü de. Ne var ki şık kıyafetlerin ötesinde yaşadığı gerginliği ortaya koyan işaretler de vardı. Sırtı hafifçe kamburlaşmış, ayrıca kilo da kaybetmişti. Ve Klitemnestra bu kadar uzaktan emin olamasa da saçlarının gergin lülelerinin de rüzgârın yokluğu yüzünden duyduğu kaygıdan ağarmış olduğundan kuşkulandı. Gemide onları seçtiğinde ağzı, sapsarı dişlerini ortaya koyacak bir sırıtmayla bir an için açıldı ama sonra hemen tekrar kapandı. Bunu fark eden, yalnızca Klitemnestra değildi.

"Babam iyi mi?" diye sordu İfigenya. "Endişeli görünüyor."

Klitemnestra midesinin düğümlendiğini hissetti. "İyi olacak. Yalnızca birdenbire küçücük kızını bir başkasına teslim etmek üzere olduğunu fark eden bir adamın görünüşü bu, başka bir şey değil." Sonra da haklı olmayı umarak ona döndü ve bir kez daha elbisesini düzeltmeden önce kızına sıkıca sarıldı. "Unutma, ödül *sensin.*"

Mümkün olduğunca resmî bir edayla, gemiye yanaştırılan sürme iskeleden karaya çıktılar.

Agamemnon'un dikkati doğruca karısına yöneldi.

"Kralım." diye söze başladı Klitemnestra.

"Senin burada ne işin var?" diye gürledi kral. "Haberciye kızı yalnız getirmesini söylemiştim."

Kız ha! Klitemnestra öfkeyle dişlerini gıcırdattı ve kendini zorlayarak yüzüne bir gülümseme oturtmaya çalıştı. Tanrıçanın kızlarına bahşettiği bu büyük onura rağmen, şu anda bile hâlâ onun değerini görebilmekten acizdi. Çocuklarını kabul etmeyi hiçbir zaman başaramamıştı, Orestes dışında. Yutkunup öfkesini kontrol etmeye çalıştı.

"Diğer çocukları evde bıraktım. Elektra ile Krisothemis, Orestes'i her ne olursa olsun beladan uzak tutma emri aldılar. İnan bana, büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Benim de düğünü kaçıracağım hiç aklına gelmedi mi gerçekten? En büyük kızımın düğününü. Hem de Akhilleus ile."

Agammemnon'un gözleri ikisinin arasında gidip geliyordu. "Onu Artemis'in renklerinde giydirmişsin. Bu, iyi. Hemen oraya gidiyoruz." Tek bir kelime daha etmeden arkasını döndü.

Klitemnestra, İfigenya'nın elini yakalayıp sıkı sıkı tuttu. "Haberci önce şölen verilip törenin onun ardından gerçekleşeceğini söylemişti."

Agamemnon kilitlenmiş çenesiyle dönüp onlara baktı. "O hâlde haberci yanılmış. Onu doğrudan Artemis'in Tapınağı'na götürüyorum."

"Ne için?"

"Dua etmek için."

Klitemnestra, yine de kızının elini bırakmayı reddediyordu.

"Tamam, anne, zararı yok." İfigenya dönüp baktı. "Tapınakta dua etmeye gidebilirim. Tanrıçanın bana bahşettiği bütün o lütuflar göz önüne alınırsa bunun yapılacak en doğru şey olduğuna inanıyorum."

"Bak. Kız anlıyor."

Yine o sözcük. *Kız.* Sanki onun kendi kanından değilmiş gibi. Sanki öz kızının adını hatırlama zahmetine bile katlanamıyormuş gibi. Klitemnestra, kızının eline daha da sıkı yapıştı.

"Haberci ile uzun uzadıya konuştum. Kendisine söylediğin her şeyi olanca netliğiyle hatırlıyor."

"Belli ki, durum hiç de böyle değil."

"Bana yalan söyleme, Agamemnon."

Sesi etraflarında yankılandı. Orada beklemekte olan askerler ve hizmetkârlardan bazıları huzursuzluk içinde kıpırdandılar. Klitemnestra bütün o yıllar boyunca itaatkâr eş rolünü gayet iyi oynamış olabilirdi ama o, hâlâ Sparta Kralı'nın kızıydı ve kocasının yalan söylediğini hemen anlamıştı. Kendisine gerçeği anlatana kadar da kızını ondan almasına izin vermeyecekti.

Agamemnon'un gözleri katıksız bir nefretle parladı ama Klitemnestra da ona aynı şekilde karşılık verdi.

"Karına selam bile vermedin. Yalnızca bir iki kelime konuştun ve şimdi de düğün hazırlıklarına ilişkin tek bir kelime bile etmeden hemen İfigenya'yı alıp bir tapınağa götürmek istiyorsun. Gözlerini benden kaçırıyorsun, Agamemnon. Neler oldu? Neden bana söylemiyorsun?"

Kin hâlâ oradaydı ama şimdi Klitemnestra'nın fazlasıyla iyi tanıdığı bir şeyle gölgelenmişti, yani suçluluk duygusuyla.

"Tanrılar şahidim olsun ki eğer ne olduğunu bana söylemezsen İfigenya'yı doğruca gemiye bindirip geri götüreceğim."

Kral, dişlerini sıkarken yüzünün kaslarından biri seğiriyordu. Sakalının karmakarışık telleri sapsarı çopur derisini artık gizleyemiyordu. Klitemnestra o sakaldan iğrenirdi, tıpkı onunla ilgili her şeyden nefret ettiği gibi. Kral elini sallayınca yardakçıları hafifçe ondan uzaklaştılar. Agamemnon, karısını bir kenara çekti ve kulağına eğilerek konuştu.

"O, bendim," diye tısladı. "Tanrıçayı ben öfkelendirdim. Gemilerim bir gölde yüzmeye çalışan bacaksız ördekler gibi, hiçbir işe yaramadan burada salınıp duruyorlarsa eğer bunun tek sorumlusu benim. Bunu adamlarımın ve Menelaos'un başına ben getirdim. O yüzden de eğer sana karşı nezaketsizlik ediyorsam beni bağışla, Klitemnestra. Eğer seni o coşkulu hayalinde hevesle canlandırdığın bir şekilde selamlayamadıysam beni bağışla çünkü zihnimde dönüp duran pek çok şey var. Ve şimdi birincil önceliğim de Tanrıçayı memnun etmektir. Onun büyük kızımız için ne kadar iyi şeyler düşündüğü göz önüne alınırsa şölenin ya da törenin başlamasından önce onun tapınağında dua etmenin son derece yerinde bir hareket olacağını düşünüyorum.

Klitemnestra'nın kalbine hafif bir suçluluk duygusu saplanmıştı. Agamemnon hakkında ne düşünürse düşünsün, kendi bilgeliğiyle her zaman gururlanırdı. Şartlar nasıl olursa olsun uygun şekilde davranmayı her zaman bilmişti. Sparta'da büyümenin öğrettiği bir şeydi bu. Tantalos'un ona kazandırdığı bir şeydi.

"Seninle birlikte geleceğim," diye konuştu kızının elini bırakırken. "Birlikte dua edeceğiz."

İleri doğru bir adım attı ama Agamemnon onun önüne geçti.

"Hayır," diye konuştu. "İfigenya ile ben bunu tek başımıza yapacağız."

BEŞİNCİ BÖLÜM

Limanın cıvıl cıvıl pazarında dolaşırken Klitemnestra'nın aklından binlerce şey geçiyordu. Birkaç saat sonra çocuklarından biri daha onun yaşamından çıkıp gitmiş olacaktı. Ama bu seferki farklıydı. İfigenya yalnızca evleniyordu. Gerçek anlamda gitmiş olmayacaktı. Alesandro gibi olmayacaktı yani.

Onu düşününce kalbine keskin bir acı saplandı ama diğer bütün anılar da yüzeye çıkmadan önce bu duyguyu çabucak bastırmayı bildi. Şu son birkaç yılda bunu yapmayı o kadar iyi öğrenmişti ki. Hem İfigenya da annesini üzen bir şeylerin varlığını Derhal anlardı ve kendi kederinin kızının düğününü gölgelemesine izin vermeyecekti.

Pazar âdeta bir arı kovanı gibi hareketliydi ve gözler için tam bir ziyafet sunuyordu. Çoğunluğu ana vatanında ya da Miken'de hiç görmemiş olduğu türden sayısız biblo ve mücevherat, tezgâhlarda ışıl ışıl parlıyordu. Gözleri mücevherlerden şahane kumaşlara, çanak çömleğe hatta tahta direklere bağlandıkları için uçamayan renkli kuşlara gidip geliyordu. Kaldırım taşları üzerinde amaçsızca gezinirken çocuklarına götürmek için hediyeler alması gerektiğini düşündü. Herhangi bir şeye ihtiyaçları olduğundan değildi; bunun hiçbir zaman ihtiyaçlarla bir ilgisi olmazdı zaten.

Hediyeler üzerinde düşünmeyi sürdürürken yolu hançer satılan bir tezgâha düştü ve aralarından küçük bir bıçak seçti. Çakının sapı sedef kakmalıydı, gövdesini de yalın bir telkâri motif süslüyordu. Orestes'ten yalnızca birkaç yaş büyük delikanlılar böylesi aletlerle tavşanların derilerini yüzerlerdi ama o, beş yıl sonra bile

Orestes'in bu bıçağı hâlâ tavşanları besleyecek otları kesmek için kullanıyor olacağını düşünüyordu. Belki de böyle bir hediyeyi ona yaşı biraz daha büyüdüğü zaman vermek daha uygun olurdu. Bıçağı tekrar aldığı yere bırakarak gezinmeye devam etti. Esinti evdekine oranla daha sıcaktı ve havada da tuzlu bir tat asılıydı. Çok sayıda farklı aksanın bir karışımı çevresinde uğuldayıp duruyordu, her renk ve biçimde elbiselere bürünmüş kadınların ve erkeklerin de öyle. Yaşamak için heyecan verici bir yer diye düşündü, kısa bir süreliğine bile olsa.

Krisothemis için gümüş üzerine kakılmış lal taşından bir gerdanlık satın aldı. Ortanca kızının zevkleri kendisininkinden çok farklıydı ama genel kanı, bir şey eğer parlıyorsa Krisothemis'in onu mutlaka seveceği şeklinde idi. Mücevherlere ve bileziklere bakmaya devam ederek Elektra için ne alacağını düşündü. Parlak bir taş –belki zümrüt ya da sitrin– öylesine muhteşem bir güzelliğe çok yaraşırdı ama en küçük kızına ne zaman mücevher alacak olsa aldıkları ya bir çekmecenin en alt gözünde unutulmaya terk ediliyor ya da giysilerinden birine çok uygun olduğu için Krisothemis tarafından yürütülüyordu. Bu yüzden de tekrar bıçak satılan tezgâha dönerek Elektra için bir tane seçti.

Etrafını saran tuzlanmış balık ve kurutulmuş et kokularını derin derin içine çekmeye çalışarak adımlarını yavaşlattı. Kendisinin kim olduğunu hiç kimsenin bilmediği yabancı bir pazarda dolaşmak insana bir özgürlük duygusu tattırıyordu; etrafında dolaşan hiçbir muhafızın olmamasının özgürlüğünü. Miken'de tüccarlar, tezgâhlarında duran bir şeye en küçük bir ilgi gösterecek olsa ya gülünç denecek derecede düşük bir fiyat söyler ya da mallarını ona parasız verirlerdi. Burada ise her ne kadar Agamemnon iyi tanınan bir şahsiyet olsa da kendisi öyle değildi. Bu yüzden de burada tüccarlar, ona öteki zengin yabancılarla aynı muameleyi yaparak sattıkları malın fiyatını değerinin en az iki katına yükseltiyor, bu ise Klitemnestra'yı kızdırmaktan ziyade gülümsetiyordu.

Dolaşırken zihni tekrar artık yalnızca birkaç saat kalmış olan düğüne kaydı. Düğünün Aulis'te gerçekleşeceği göz önüne alınırsa kenti onurlandıracak bir şeyler giymesi uygun olurdu. Hem

sonra Akhilleus da vardı. Agamemnon'un önceden çift için uygun bir düğün hediyesi hazırlamış olması gerekirdi ama zihninin ne kadar dolu olduğu düşünülürse bunu yapmak pekâlâ aklından uçup gitmiş de olabilirdi. Hem dünyanın en büyük savaşçısı ile en muhteşem güzellerinden birinin bir tanrıça tarafından ayarlanan evliliği için nasıl bir hediye alınabilirdi ki? Bir vazo ya da kolye pek de uygun düşmezdi, herhâlde.

Bir dizi ipekliyi karıştırıp içlerinden özellikle güzel görünen birinin kalitesini elleriyle kontrol ederken yakınlardaki bir tezgâhtan yükselen ses dikkatini çekti.

"Ciddi olamazsın, Patroklos. Ben, böyle bir şeyi asla giyemem."

"Bence sana çok yakışırdı."

"Beni hiç mi tanımıyorsun sen?"

Patroklos. Bu ad, Klitemnestra'nın belleğinde bir şeyleri harekete geçirmişti. Hemen kumaşları bırakarak ikiliye doğru yürüdü; derinlerine girdikçe pazarın hayhuyu dikkatini dağıtıyordu. İki adamın da yüzlerinde dalgın bir gülümseme vardı. İlk bakışta aynı yaştaymış gibi görünüyorlardı; büyük olasılıkla kendisinden biraz daha gençtiler. İkisi de zarif giysiler giymişler, güneşin altında uzun saatler geçirmekten koyu bir bronz rengine bürünmüşlerdi ama adamlardan biri, en azından ortak standartlara göre, gayet çekici sayılırken öteki âdeta bir tanrıyı andırıyordu, koyu kestane rengi kumaşlara kat kat sarınmış göğsüyle arkadaşından on beş santim daha uzun duruyordu; öyle ki, Sparta'daki erkeklerin çoğu onun yanında âdeta bir cüce gibi kalırlardı. Klitemnestra, boynundan kollarına ve adalelerin titreştiği baldırlarına kadar tepeden tırnağa adamın fiziğine hayran olmaktan kendini alamadı. Belinden küçük bir bıçak sarkıyordu gerçi ama Klitemnestra adamın onu kullanmasını gerektirecek bir durum düşünemiyordu. Dünyanın en cesur adamının bile ona meydan okumaya cüret edebileceğini sanmıyordu.

"Akhilleus," diye konuştu onların muhabbetlerini yarıda keserek. İki adamın arasındaki bakışma son buldu ve uzun boylu olanı –onun Akhilleus olduğundan emindi– âdeta onu başından savmak istiyormuşçasına elini kaldırırken gözleri kadının parmaklarındaki değerli yüzüklere takılınca kaşlarını çattı.

"Sizi tanıyor muyum?" diye konuştu elindeki sandalları tekrar önündeki tezgâha bırakırken.

"Ben Klitemnestra'yım."

Bu adın kime ait olduğu hatırlanmaya çalışıldığı sırada kaşlar biraz daha çatıldı ama arkadaşının hiç de böyle bir sorunu yoktu.

"Majesteleri," dedi Patroklos eğilerek "Sizi görmeyi beklemiyorduk."

"Tabii ya," diyerek aynı hareketi tekrarladı Akhilleus da. "Klitemnestra. Agamemnon'un kraliçesi. Varlığınız bize şeref verir."

Kaşları bu kez de yanıt vermekte geciktiği için duyduğu mahcubiyet yüzünden çatılmıştı ama Klitemnestra elini uzatarak ona doğrulmasını işaret edip de gözleri en sonunda onunkilerle buluşunca mahcubiyetle gülümsedi. Klitemnestra onun rol yapmadığını umuyordu. Çünkü söylemesi güçtü ama açık konuşmak gerekirse Klitemnestra'nın onunla ilgili ilk izlenimi bu şekilde olmuştu. Yine de düğünden önceki son saatlerini içki içerek geçirmiyordu en azından. Aralarında biraz tuhaf bir sessizliğin baş gösterdiğini fark edince bir kez daha gülümsedi.

"Agamemnon'un kraliçesi, evet, o benim ama kısa bir süre sonra senin için bundan biraz daha fazlası olacağım elbette."

"Siz mi?" Akhilleus'un kaşları bir kez daha çatıldı. "Affedersiniz. Anlayamadım. Bizimle birlikte Troya'ya mı geleceksiniz? Sizin gençliğinizde müthiş bir silahşor olduğunuzu duymuştum."

"Hayır, hayır. Keşke." Sevimliliği karşısında Klitemnestra gülmekten kendini alamadı. "Ama sen bugün kızımla evlenmiyor musun?"

Patroklos gürültülü bir kahkaha atacak oldu ama öylesine çabuk bastırdı ki kadın bunu fark etmedi bile. Akhilleus ona keskin bir bakış fırlatmıştı.

"Affedersiniz kraliçem ama sanırım bir yanlış anlaşılma olmuş. Sizin kızlarınızdan biriyle evleneceğime mi inanıyorsunuz?"

Kadın ona göz kırpıp başını anlamlı anlamlı salladı. Şaşkınlığı ya gerçekti ya da o bugüne kadar karşılaştığı en yetenekli oyunculardan biriydi.

"Agamemnon bir haberci gönderdi. En büyük kızım İfigenya'yı buraya getirmem gerekiyordu. Birleşme Tanrıça Artemis tarafın-

dan da kutsanmıştı. Bu, onun emriydi. Sen bugün benim kızımla evleneceksin ve yeniden rüzgâr çıkacak."

Kaşlar hâlâ çatılıydı ama şimdi şaşkınlıktan ziyade endişe ifade ediyorlardı.

"Özür dilerim ama eğer böyle bir anlaşma yapılmış olsaydı benim kesinlikle bundan haberim olurdu. Bugün mü? Bugün onunla evleneceğimi mi söylüyorsunuz? Hayır, bir yanlışlık olmalı. Agamemnon bile öncelikle bana danışmadan beni birisiyle nişanlayabileceği gibi bir varsayımda bulunamaz."

Ne kadar kendinden emin görünse de pembeleşmiş yanakları insana aslında onun tam anlamıyla ikna olmadığını düşündürüyordu. Agamemnon kolaylıkla böyle bir dolap çevirebilirdi ve ikisi de bunu biliyordu. Bundan sonra sözü Patroklos aldı.

"Haydi, gidip onu bulalım. Bu konuyu çok kısa bir süre içinde açıklığa kavuşturabileceğimize eminim. O şu anda nerede bulunuyor? Kızınız da onunla birlikte mi? Adı İfigenya idi, değil mi? Onun hakkında çok iyi şeyler duymuştum. Aslında bütün çocuklarınız hakkında."

"Onu tapınağa götürdü."

Bu sözcükler ağzından çıkar çıkmaz Klitemnestra'nın bütün dünyası çevresinde fırıl fırıl dönmeye başladı. Pazar yerinin gürültüsü bir anda kaybolmuştu. Havanın sıcaklığı buharlaşıp uçmuştu. Geride de damarlarına dek işleyen buz gibi bir soğuk kalmıştı yalnızca. Klitemnestra en başından beri haklıydı. Tanrılar, insanların mutluluklarından zevk duymazlardı. Bir evliliği de işlenen bir suçun kefareti olarak görmezlerdi. İntikam isterlerdi onlar. Ve eğer söylediği gibi Tanrıçayı kızdıran kişi Agamemnon ise bunun bedelini ödemesi gereken de yine o idi.

"Artemis'in Tapınağı," diye soludu. "Nerede o? *Nerede o?*"

"Artemis'in Tapınağı mı? Tepenin hemen başında. Sizi oraya götürelim."

Patroklos, onaylaması için Akhilleus'a baktı ama Klitemnestra çoktan yola koyulmuştu bile.

"Kıpırdayın! Kıpırdayın!" diye bağırıyordu kalabalığa.

Akhilleus'un pazar yerinde görülmesi üçünün etrafında büyük bir kalabalığın toplanmasına yol açmıştı. Klitemnestra, sahip ol-

duğu bütün güçle insanları birbiri ardına itekleyerek kendine yol açmaya çalışıyordu.

"Kıpırdayın! Kıpırdayın!" diye bağırdı bir kez daha. "Çekilin yolumdan!" Kalbi gümbür gümbür atıyordu. Gözyaşları görüşünü bulandırıyordu. En sonunda kalabalığın arasından kurtulup açık alana çıkmayı başardı ama hâlâ gidilmesi gereken çok yol vardı. Patroklos'un dediğine göre tapınak, tepenin en başında yer alıyordu. Onun ağaçların üzerinde bembeyaz parıldadığını görebiliyordu, Klitemnestra.

"Geliyorum! Geliyorum!" diye seslendi. "Senin için geliyorum, İfigenya!"

Tepeyi tırmanırken attığı her adımda ayakları gittikçe daha hızlı hareket ediyordu. Hayır, dedi kendi kendine. Bunu yapamazdı. Böyle bir şey mümkün olamazdı. Yanlış anlamış olsa gerekti. Ama bir yandan da içten içe bunun doğru olduğunu biliyordu, Klitemnestra. Sarp yamacı tırmanmaya çalışırken adaleleri yanmaya başlamıştı. Lanet olsundu şu bacaklarına. Lanet olsundu şu zavallı bedenine. Vücudunun bu derece formdan düşmesine neden izin vermişti ki sanki. Günlerini yalnızca boş boş oturup konuşmakla ya da yararsız dikiş nakış işleriyle geçirirken kasları ve daha çok da zihni giderek zayıflamıştı. Nasıl olmuştu da bunun gelişini görememişti. İşaretleri nasıl okuyamamıştı?

"Geliyorum İfigenya!" diye bir kez daha seslendi koşarken. Çocuklarına onları koruyacağına dair binlerce kez söz vermişti. Onları koruyacağına Agamemnon da söz vermişti. Ve şimdi de katletmesi için onun ellerine teslim etmişti kızını.

"Tanrılar, lütfen!" diye bağırdı koşarken gökyüzüne karşı. "O daha yalnızca bir çocuk! Lütfen! Beni alın! Onun yerine beni alın!"

Yine tökezledi. Taşları ve çakılları kazarken elleri kanamıştı. Arkasından ona seslenen, beklemesini isteyen Akhilleus ile Patroklos'un seslerini duyabiliyordu. Ama beklemeyecekti. Oraya zamanında yetişebilmek için hâlâ şansı vardı. Yetişmek zorundaydı. Bunun olmasına izin vermeyecekti. Bu sefer değil!

Tapınağın kapısına yaklaştığı sırada gölgelerin içinden bir adam çıktı. Agamemnon'du. Ve elinde de ağzı kıpkızıl parlayan bir bıçak tutuyordu.

Klitemnestra'nın kalbine keskin bir acı saplandı, hiçbir zaman tam anlamıyla iyileşememiş olan binlerce yara tekrar açılarak kör edici bir acıyla bir kez daha sızlamaya başladı.

"Hayır! Hayır!" diye bağırarak onun göğsünü yumrukladı.

"Sana kentte beklemeni söylemiştim."

"Sen onu öldürdün. Kızımızı öldürdün! Çocuğumu! Bunu bana bir kez daha yaptın!" Ne yapacağını bilemiyordu. Kocasının yüzünü tırmalarken, varlığının her zerresini yakıp kül eden acının farkındaydı yalnızca. Parmaklarının ucunda havaya kalkıp onun yüzüne tükürdü.

Adam onun kollarını tutup etini acımasızca sıktı.

"Senin benden önce bir hayatın yoktu, kraliçem!" diye hırladı. "Bunu sakın unutma! Ne yapılması gerekiyorsa onu yaptım!"

"Hayatım yok muydu? Sen benim hayatımı çaldın. Ve şimdi de onu benden bir kez daha çaldın!"

"Seni nankör kaltak!"

Kadın öne arkaya debelenirken bu sözcükleri duymuyordu bile. Kolları onun kavrayışı yüzünden şimdiden mosmor olmuş, parmakları bundan önce yüzlerce kez açtıkları aynı yaraları yine açmıştı. Yine de pes etmiyordu kadın. Neredeyse insanüstü bir güçle silkinip ellerinden kurtuldu ve onu iterek ileriye atıldı.

Orada, sunağın üzerinde, kızının örselenmiş bedeni duruyordu.

"İfigenya!" Basamağı çıkıp kızının cansız bedenini kollarının arasına alırken yanaklarından aşağı gözyaşları süzülüyordu. İfigenya'nın vücudu hâlâ sıcaktı ve dudakları da pembeliğini koruyordu ama daha bir saat öncesine kadar güneş ışıkları altında pırıl pırıl parlayan safran rengi cübbesi şimdi akan kanı yüzünden koyu kırmızı lekelerle kaplıydı.

"Tatlım. Benim sevgili, sevgili kızım. Üzgünüm. Çok, çok üzgünüm. Bunu ödeyecek. Sana söz veriyorum bunu ödeyecek."

Camın arkasında zaman sanki durmuş gibiydi. Kirli bir ayna en karanlık görüntüleri yansıtıyordu yalnızca. Bununla nasıl yaşayacaktı? Bir kez daha hayatta kalmayı nasıl başaracaktı? Kızını kollarında iyice sıktı, sanki bunu yaparak kendi yaşam gücünü bir şekilde ona da aktarabilecekmiş gibiydi. Sonra da hâlâ kızına sıkı

sıkı sarılmayı sürdürürken ani bir berraklıkla pazar yerinden almış olduğu bıçağı hatırladı. İfigenya'yı yavaşça yere bırakarak bıçağı çantasından çıkardı. Metal, mum ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Yepyeniydi, hiç kullanılmamıştı. Bir hayvanın derisini yüzebilecek kadar keskindi. Gözlerini tekrar kapının eşiğine çevirdi, Agamemnon, orada sırtı kendisine dönük olarak durmuş dışarıya bakıyordu. Nabzının atışları hızlandı. İşte buraya kadardı. Hayatı boyunca eline geçirip geçirebileceği yegâne fırsattı bu.

Bıçağı elinde sıkı sıkı tutarak sessizce sunaktan indi. Hızla kocasına doğru ilerlerken kalbi göğsünde davul gibi atıyordu. Yıllarca süren atalete rağmen şimdi kasları çabucak tepki vermişti, ne var ki saldırının zamanlaması kötüydü. Kocası yüzünde yazık ki çok tanıdık gelen bir bakışla arkasına döndüğünde Klitemnestra henüz ondan bir kol boyu uzaklıkta bulunuyordu. Agamemnon'un gözlerinde en minicik bir insani parıltı bile yoktu, elinin tersiyle kadının doğrudan doğruya çenesine acımasızca vururkenki hareketinde herhangi bir incelik de. Gençliğinde bile böylesi darbeler karşısında dengesini koruyabilmek için hep mücadele etmişti Klitemnestra. Şimdi ise kalbi ve iradesi bütünüyle kırılmış bir hâlde yere çöktü; duyduğu fiziksel ve ruhsal acıdan gözleri yaşarmıştı. Adam ona küçümseyerek baktı, tıpkı bütün o yıllar içinde olduğu gibi.

"Kızı göm," diye emretti. "Rüzgârlar geri döndü. Benim gitmem gerek."

ALTINCI BÖLÜM

Klitemnestra, ellerindeki ve yerdeki kan pıhtılaşıp da koyu kırmızı bir renk alana dek tapınakta kaldı. İfigenya'nın gözleri kapalıydı, dudakları da sanki hafifçe gülümsüyormuş gibi yukarı doğru kıvrılmıştı ama dudaklarının bütün rengi şimdi çekilmişti. Zaman geçtikçe gölgeler ortaya çıktı ve giderek uzadı. Kuşlar şakımaya başladı sonra da sustular ama onun için zaman sanki durmuş gibiydi.

Ne olacağını bilmiyordu, dedi kendi kendine. Agamemnon kesinlikle ona merhamet göstermiş olsa gerekti. O, bir avcıydı. Süratle ve ustalıkla öldürmesini bilirdi. Kızı neyin geleceğini anlayamamış olmalıydı.

Görüntü zihninde tekrar tekrar canlanıyordu: Kızı, yaklaşan düğününe ve düğün gecesine ilişkin düşüncelerle dopdolu bir hâlde dua etmek üzere diz çökmüştü. Bıçak indiği zaman huzurlu hatta belki de neşeli olmalıydı. O gülümseme ve Helios'tan bile daha parlak olan gözlerini yukarı kaldırışı... Annesinin bütün görebildikleri işte bunlardı. O güzelim gülümseme ve sonra da...

Kuşların yerini ağustos böceklerinin gece korosu alırken buz gibi bir esinti tapınağın sütunları arasından eserek elbisesinin kumaşını havalandırdı ve çevresindeki havayı serinletti ama o, bunu fark etmedi bile. Artık hiçbir şey hissetmiyordu.

Islak bir bez almış kızının yüzündeki kanı silerken hafif bir öksürük sesi dikkatini çekti. Sendeleyerek ayağa kalkıp arkasına dönünce İfigenya ile neredeyse bir örnek giyinmiş genç bir kadın gördü: Bir rahibe.

"Size, onu buraya, tapınağın arazisine gömebileceğimizi bildirmek isterim." Konuşurken hafifçe başını eğmişti. "Bu şekilde, Tanrıça ile birlikte kendini evinde gibi hissedecektir."

Bu sözlerin anlamını kavraması biraz zaman aldı.

"Tanrıça ile birlikte mi?" Klitemnestra başını kaldırdı. "Bunu ona Tanrıça yaptı. Tanrıça ve kendi öz babası."

Rahibe hafifçe başını salladı.

"Tanrıça bilgelik sahibidir. Verdiği kararlar ilahi bilgiler doğrultusundadır. Bizler faniler olarak onların anlamlarını bilemeyiz."

Saatlerden bu yana buz gibi soğuk olan kraliçe şimdi içinde kızgın bir ateşin yükseldiğini hissediyordu.

"Anlamlarını mı?" Rahibeye doğru bir adım attı. "Bu, barbarca bir eylem! Hiçbir anlamı yok!"

"İnançlı olmalısınız."

"İnanç ha?"

"Tanrıçayı sorgulamak bize düşmez."

"Tanrıça bencil bir kaltak!"

Rahibe onun bu feveranı karşısında irkildi ama Klitemnestra henüz bitirmemişti. Kadına doğru yürüdü, bedeni şimdi öfkeden alev alev yanıyordu.

"Tanrıça benden yanlış hiçbir şey yapmamış olan kızımı aldı! Hiçbir şey! O, masumdu!"

"Bu, işte bu yüzden en büyük hediye. Bütün çocuklar arasından tanrıça sizinkini istedi."

"Eh, ben de onu istiyorum. Onu geri istiyorum!"

"Tanrıça..."

"Lanet olsun senin tanrıçana."

Rahibenin benzi soldu ve yukarıya bakarak alçak sesle bir şeyler mırıldandı. Klitemnestra buna zerre kadar aldırış etmedi. Artemis'in kendisine karşı duyacağı öfkenin artık ne önemi kalmıştı ki? Ona bundan daha kötü ne yapabilirdi? Müthiş bir şokla birdenbire anlayıverdi. Elbette Tanrıça ona bundan daha fazla dehşet yaşatabilirdi. Bir çocuğunu almıştı ama geride üç tane daha vardı. Onların korunmaları gerekiyordu.

"Şimdi eve gitmem gerek," diye konuştu, tekrar sunağa doğru dönerek. İfigenya'nın cesedini kollarına almak için eğildi.

"Ne yapıyorsunuz?" Rahibe aceleyle yanına koşarak onu ölü çocuktan uzaklaştırdı. "Kızı burada bırakmanız gerekiyor. O, Tanrıça adına kurban edildi."

"Tanrıça alacağını aldı. Geriye kalanlarsa benimle gelecek."

Rahibe başını hayır anlamında salladı ve etrafına bakınarak kendisine yardıma gelebilecek birilerini araştırdı. Ama ortalıkta kimsenin olmadığını ikisi de görebiliyordu. Büyük olasılıkla herkes Agamemnon'un uğruna kızını katlettiği filoyu kutsamaya gitmişti.

"Biz şimdi buradan gidiyoruz."

Rahibe, İfigenya'nın cüppesinin kenarını yakalayarak sunağa sıkıştırdı. "Bu, bizim işimiz değil. Onun burada kalması gerekiyor."

Klitemnestra geriye çekilerek toplayabildiği bütün sabırla kızı inceledi. Acaba kaç yaşında, diye düşündü kraliçe ve tanrıçasını memnun etmek için ne kadar ileri gidebilirdi? Bunu anlayabilirdi. Gözlerini kızın üzerinden ayırmadan çantasına uzandı ve bıçağı bir kez daha çıkardı.

"Hele bir beni durdurmaya çalış..."

Rahibenin yüzüne korku hücum etti. Klitemnestra ileriye doğru bir adım attı. "Benim seninle bir alıp veremediğim yok. Ben, sadece çocuğumu istiyorum."

Rahibe ağzını açtı ama anlamlı hiçbir ses çıkarmadı. Dışarıda seslerden oluşan bir koro havada süzülüyordu. Sesler uzaktan geliyordu gerçi ama eğer bunu yapacak olursa insanlar yine de onun çığlıklarını duyacak kadar yakındaydılar. Korku, bir kadından ötekine gidip geliyordu sürekli.

"Lütfen. Lütfen." Klitemnestra, onun kolunu kavradı. "O, benim kızım. Benim çocuğum. Tanrıça onun kanını ve ruhunu aldı. Lütfen, izin ver de bedenini eve götüreyim. Bu, ondan bana kalan tek şey. Sahip olduğum tek şey."

Sesler giderek yükseliyor ve Klitemnestra'nın içindeki panik de giderek artıyordu.

"Size zarar vermek istemiyorum, gerçekten istemiyorum ama o olmadan buradan ayrılamam."

İfigenya'nın cübbesine sıkı sıkı asılmayı sürdüren rahibenin elleri titriyordu. Bir çığlık ve bu gece tapınakta biraz daha kan dökülmüş olacaktı. Klitemnestra bıçağı kullanmaya hazırlandı, el-

lerinin eklem yerleri bembeyaz kesilmişti. Artık korkudan bütün vücudu titremeye başlamış olan rahibe en sonunda çenesini olur anlamında öne eğdi.

Klitemnestra onun yanından geçip İfigenya'nın bedenini kollarına alırken genç kız dizlerinin üzerine düştü ve ağlamaya başladı.

Dışarıda ise Tanrıça verdiği sözü tutmuştu. Öylesine güçlü bir rüzgâr çıkmıştı ki ağaçları kökünden sarsıyor, bu sarsıntıyla ağaçlardan düşen yapraklar başının tepesinde helezonlar çizerek dans ediyordu. Denizden karanın iç kesimlerine doğru çalkantılı bir rüzgâr esiyordu ve akşam güneşi de ufukta kaybolmuştu. Patikayı bulmaya çalışırken zayıflayan ışık tökezlemesine yol açtı. Yolunu aydınlatacak hiçbir şey yoktu hatta kızının cesedini sıkı sıkı tuttuğu için ellerinden bile destek alması mümkün değildi. Tepeden aşağıya tek parça hâlinde inebilmesi tanrılara kalmış bir şeydi.

Gölgeleri dikkatle gözleyerek sonunda patikayı bulmayı başardı. Bundan önce yoluna devam etmesini sağlamış olan adrenalin şimdi buhar olup uçmuş ve yerini de bitkinlik almıştı. Önünde uzanan görevin boyutlarını ancak şimdi fark edebiliyordu. Yol öylesine dar ve öylesine dolambaçlıydı ki yukarı çıkarken ayağını bastığı zemini korumakta bu kadar güçlük çekmiş olmasının şaşılacak hiçbir yanı yoktu. Şimdi ise neredeyse karanlıkta ve kollarında ölmüş çocuğunu taşıyarak geriye dönmek zorundaydı. Klitemnestra derin derin içinde bulunduğu durumu düşünmekteyken İfigenya'nın ellerinden biri cansız bir şekilde yana sarktı ve bu sırada da onun koluna sürtündü. Teninin soğukluğu Klitemnestra'nın tüylerinin diken diken olmasına yol açtı. Asla bırakmayacaktı kızını. Onu evine götürecek ve kalenin o çok sevdiği ağaçlarının ve kuşlarının arasında, gerçek bir mezarlığa gömecekti. Onu tepeden aşağıya indirmek bir hafta bile sürse umurunda değildi; vazgeçmeyecekti.

Sahip olduğu bütün güçle İfigenya'yı kollarında taşıyarak yavaş yavaş ve dikkatle tepeden aşağı inmeye başladı. Rüzgâr aniden şiddetlenecek olursa yere eğilip dinmesini bekliyor sonra da tekrar doğrulup yoluna devam ediyordu. Birçok kez kasları titremeye ve bacakları sallanmaya başladı ama o yine durup bunların geçmesi-

ni bekledi, sonra da yoluna devam etti. Her seferinde tek bir ağır adım. Bir adım ve sonra bir tane daha. Elinden gelen tek şey buydu.

Sonunda kente ulaşmayı başardığında ay pırıl pırıl parlıyordu. Gündüz vaktinin hediyelik eşya satılan tezgâhlarının yerini şimdi her türden yiyecek satan seyyar satıcılar almıştı. Tuzlanmış et ve ızgara balık kokularıyla dolu yoğun bir duman havayı dolduruyordu. Karnı guruldadı ama o hiçbir açlık hissetmiyordu. Gözler ona doğru çevrildi. Sohbetler kesildi. Fısıltılar yükseldi ve insanlar birbirlerinden ayrılıp geriye çekilerek ona yol açtılar. Kanla kaplı elbiseleri ve elleri ve kollarında taşıdığı cansız bedenle nasıl bir görüntüsü olduğunu ancak o zaman düşünebildi. Fısıltılar büyüdü, bakışlar sertleşti; yine de ona yaklaşan kimse olmadı. Yanlarından geçerken yardıma ihtiyacı olup olmadığı da kimse tarafından sorulmadı. Bunun yerine sanki o korkulacak ya da daha da kötüsü acınacak bir şeymiş gibi ondan kaçındılar. Bir anne olarak çocuğunu kurtarmakta başarısız olduğu için acınacak... Hepsinin de canı cehenneme, diye düşündü karşılaştığı her bakış için. Onlar ne onun ne de kızının hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Kendisine neler olduğu ya da olabileceği hakkında da hiçbir fikirleri yoktu. Kaldırım taşları üzerinde, Aulis'in seyyar satıcılarının yanlarından geçerek yürürken tek bir şey için kendi kendine söz verdi: Çocuklarını güvende tutmak için bir daha asla ama asla kimseden yardım istemeyecekti.

***

Günler kısaldı. Göçmen kuşlar başının üzerinden geçerek sıcak iklimlere doğru uçtular. Güneş doğdu, battı, sonra tekrar doğdu.

Ona kaç kez sorarlarsa sorsunlar çocuklarını anlayabilecekleri hatta biraz olsun anlar gibi olabilecekleri bir şekilde yanıtlamayı hep olanaksız bulmuştu. Elbette kız kardeşlerinin öldüğünü biliyorlardı. Cenaze töreninde hazır bulunmuşlar, onun atalarının da yattığı bir mezarlıkta gözlerinin üzerine birer madeni para yerleştirilmiş olarak toprağa verilişine eşlik etmişler ve ona yeraltı dünyasına güvenli bir geçiş dilemişlerdi.

Klitemnestra ölmüş kızına ait imgeleri şarapta boğmaya çalışırken, onun orada hiç kimseyi tanımadığını fark etti. Büyükan-

nesiyle büyükbabası Styx Nehri'ni[1] geçmişlerdi gerçi ama o onlarla hiç karşılaşmamıştı. Ve varlığından bile haberinin olmadığı bir ağabey... Aslında önden gidip de var oluşun bir sonraki aşamasında çocuklarını karşılamak, bir ebeveyn olarak onun görevi olmalıydı. Ama kızına katılmayı ne kadar sık aklından geçirirse geçirsin dünyada hâlâ korunmaları gereken üç tane çocuğunun daha kaldığını da biliyordu.

İlk haftayı takip eden günlerde bütün Miken, Aulis'te İfigenya'nın başına gelenlere ilişkin dedikodularla çalkalanıyordu.

"Çocukların hiçbiri saray arazisinin sınırlarının dışına çıkmayacak." diye emir verdi Orrin'e, taht odasına giden merdivenleri bir aşağı bir yukarı inip çıkarken. "Bütün giriş kapılarına muhafızlar yerleştireceksin. Hiçbiri dışarı bırakılmayacak. Yanlarında biri olsa bile. Beni anlıyor musun?"

"Anlıyorum, kraliçem."

"Ve ben yanlarında bulunmadığım sürece kimse ile görüşmeyecekler. Bunu da anlıyor musun? Hiç kimse ile."

"Anlıyorum."

Ama hizmetkârlarının tümünün de Orrin kadar itaatkâr olmadığı ortaya çıkacaktı.

"Onlara söylemeniz gerek, kraliçem." dedi Laodamia bir akşam, hanımına bir kadeh şarap hazırlarken.

İki hafta geçmiş ve çocuklar, bir esintinin sürükleyip getirdiği sözcüklerin kulaklarına çalınabileceği korkusuyla kendisi de yanlarında olmadığı sürece verandaya bile adım atmamışlardı. Krisothemis ile Elektra avlunun karşı tarafında bir konu üzerinde tartışırlarken Orestes de annesinin dizleri üzerinde hoplayıp duruyordu.

"Bir şekilde öğrenecekler. En iyisi sizden öğrenmeleri."

"Gerçeği bilmek için çok küçükler."

"Ben onların yalan söylenemeyecek kadar büyük olduklarına inanıyorum," diye yanıt verdi Laodamia. "Ben sizin için korkuyorum, kraliçem. Eğer başka bir yoldan öğrenecek olurlarsa..." Cümlesini tamamlamadı. Klitemnestra koca bir yudum şarap içti.

1 Yunan mitolojisine göre yeraltı ile yaşayan dünya arasında sınır oluşturan nehir. (Ç.N.)

Bunun doğru olduğunu biliyordu. Dedikodular, en küçük deliklerden bile en istenmedikleri yerlere sızmanın bir yolunu bulurlardı. Ama biraz daha zamana ihtiyacı vardı.

"Bu gece olmaz. Başım ağrıyor. Üstelik şimdi onların yanındayım. Bir şey duymaları mümkün değil."

"Ya yarın? Sizin için bir oda hazırlamamı ister misiniz?"

"Bakalım."

Orestes'i yanında yere bırakarak şarabından bir yudum daha aldı ve hizmetçisinin çıkmasını bekledi. Laodamia, kendisinin bu saraya adım attığı ilk günden beri buradaydı ve ona Miken'deki başka hiç kimseye duymadığı kadar güven duyuyordu. Ama sonuçta onun arkadaşı da değildi ve bu gerçeğin eğer ona hatırlatılması gerekiyorsa Klitemnestra bunu yapmaya hazırdı.

"Krisothemis, Elektra, neyi tartışıyorsunuz siz? Buraya gelin bakalım, ikiniz de."

Avlunun diğer tarafında, kızlar tartışmayı kesip koşarak annelerinin yanına geldiler.

"Onun hatası..." diye söze başladı Elektra ve Kraliçe'nin dudaklarında küçük bir gülümseme titreşti. Bazı şeyler hiç değişmeden kalmıştı en azından.

İfigenya'nın ölümüyle ilgili gerçeği gizli tutma arzusuna rağmen konu akşam yemeklerini yerlerken bir kez daha gündeme geldi. Beklenmedik bir yağmur onları yemek salonlarından birine hapsetmiş ve gümüş tabaklarla içleri camla kaplı seramik kâseler mermer tablalı bir masanın üzerine dizilmişti. Bu saraya ilk kez adım attığı sıralarda taş işçiliği Klitemnestra'yı büyülemişti. Mermer tablalar ve obsidiyen sütunlar. Mermer tahtlar ve revaklar. Öylesine çok boşluk ve sonsuz sayıda yansıma vardı ki; tabii Agamemnon kadar kibirli birisi için bu, hiç de şaşırtıcı bir şey sayılmazdı. Ah, o ilk günlerde bundan o kadar nefret etmişti ki. Şimdilerde ise fark etmiyordu bile. Upuzun şamdanlar masayı boylu boyunca aydınlatıyordu. Klitemnestra mum yakılmasını yıllar önce talep etmişti. Don yağından yapılmış, ortalığa güçlü bir koku yayan mumların iştahını etkilediğini fark etmişti. Evet, güzel bir mumda ve onun zarifçe dans eden alevlerinde hoşa giden bir

şeyler vardı. Kalenin geri kalanında gece boyunca yakılan yağ lambalarından çok daha büyüleyiciydi mumlar.

Amber renkli alevlere dalıp gitmiş, eriyen mumun narin sütunların her birinden azar azar akıp altında bulunan kapta birikmesini seyrediyordu. Bir damla sonra bir diğeri ve bir diğeri daha. Çok geçmeden hepsi yanıp bitmiş olacaktı. Geriye kalan balmumu eritilip biçimlendirilerek tekrar kullanılabilirdi elbette. Ama asıl mum sonsuza dek gitmiş olacaktı.

"O, kurban edildi," diye konuştu birdenbire, hiçbir uyarıda bulunmaksızın, kendi kendisini bile şaşırtacak bir şekilde çocukların konuşmalarını yarıda keserek. "Rüzgârların geri dönüp de filonun Troya'ya gitmek üzere yola çıkabilmesi için Tanrıça Artemis'e kurban edildi."

İki kızı da dönüp ona baktılar. İlk konuşan Krisothemis oldu.

"İfigenya mı?"

"Tapınakta. Tapınakta kurban edildi."

Hepsi de duydukları karşısında şok geçirerek bir an için sessizliğe gömüldüler.

"Ben, sanıyordum ki... Yani bir kaza olduğunu söylemiştin."

"Hayır, kaza olmadı."

"Ama... Ama bu çok anlamsız. Kurban edilmek mi? Ne için?"

Orestes ise çevresinde olup bitenlerden habersiz bir şekilde yemeğiyle oynamaya devam ediyordu.

Elindeki ekmeği yere düşüren Krisothemis inanmaz şekilde başını salladı. "Başka bir yolu olmalıydı. Hayvanlarımız var. Onları kullanmamız gerekirdi. Bütün hayvanlarımızı alabilirlerdi."

"Tanrılar hayvanları istemediler," diye ters ters söylendi Elektra, ilk kez konuşmuştu. "Eğer keçi ve koyun isteselerdi onları talep ederlerdi. İfigenya'yı istemiş olmalılar."

Şimdi yanaklarından aşağıya gözyaşları süzülmeye başlamış olan Krisothemis bir yanıt vermesi için yalvarırcasına annesine baktı. "Ama kesinlikle başka bir yol denenemez miydi?"

"İşler böyle yürümez. Eğer Tanrılar sizden bir şey isterlerse onu yaparsınız. Başka seçeneğiniz yoktur."

"Ama kesinlikle..."

"Onlar İfigenya'yı istediler." diye tekrarladı Elektra.

"Sus Elektra!" Krisothemis, hıçkırıklarını boğma çabasıyla eliyle ağzını kapattı. "Anne, lütfen, Neden? Neden ona ihtiyaç duydular?"

Kraliçe, sandalyesinde arkasına yaslandı, bu soruyu kafasından atmaya çalışırken gırtlağı kaskatı olmuştu. Neden? Tapınaktaki o günden sonra o da kendine sürekli aynı şeyi sormamış mıydı? Ama onlara hak ettikleri hangi yanıtı verebilirdi ki? Hiçbir yanıt yoktu verilebilecek. Kadehini alıp içindekini çabucak boşalttı, ellerinin nasıl şiddetle titrediğini hiçbiri fark edememişti.

"Şimdi yemeğinizi bitirmeniz gerek," diye konuştu ayağa kalkarak. "Bir fırtına geliyor."

***

Gerçekten de o gece, bir fırtına geldi. Klitemnestra'nın hıçkırıklarını bile bastıracak kadar güçlü rüzgârlar sarayın duvarlarını dövüyordu. Kadınlar ve erkekler binanın çevresinde koşuşuyor, kapıları ve geçitleri ellerinden geldiğince örtmeye çalışıyorlardı. Kendisi ise onlara yardım etmedi. Bir kraliçenin işi değildi bunu yapmak. Onun yerine fırtınaya meydan okurcasına açık pencerenin önünde durdu. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmur dinmişti ama saçları ve elbisesi sırılsıklamdı.

"Ne yapacağım?" diye seslendi dışarıya. "Bununla bir kez daha nasıl başa çıkacağım?"

Aniden çıkan bir rüzgâr öylesine şiddetle esti ki onu arkası üstü yere çaldı ve bütün lambaları söndürerek odayı zifiri karanlık içinde bıraktı. Klitemnestra duyduğu acıdan nefesi kesilerek ayağa kalkmaya çabaladı.

"Lütfen, lütfen söyleyin bana, ne yapacağım?"

Bir yerlere yıldırım düştü; öylesine saf, öylesine canlıydı ki Zeus doğrudan doğruya kendisiyle konuşuyor gibiydi âdeta. Ve fırtına dinip de ertesi sabah uyandığında zihni daha önce hiç olmadığı kadar berraktı. Ne yapması gerektiğini kesin olarak biliyordu Klitemnestra.

YEDİNCİ BÖLÜM

Klitemnestra'nın Artemis Tapınağı'nın sunağından kızının cansız bedenini kollarına alıp tapınaktan çıkarmasının üzerinden tam dört yıl geçmişti ve savaş bütün şiddetiyle sürmekteydi. Önceden kendilerine bildirilen on yılın dördü geçmişti bile. Miken'deki kadınların büyük çoğunluğu kocalarının geri dönüşünü büyük bir özlemle beklerken tek başına hüküm süren Klitemnestra ise kendisininkinin yokluğunu şükran duygularıyla kabullenmiş durumdaydı.

Miken gitgide zenginleşiyordu. Bir kraliçe ve vasi olarak üstlendiği rolde büyük başarı kaydeden o da hem kent devletine hem de politikacılara çoklarının mümkün olabileceğinden bile kuşku duyduğu bir incelik ve zekâ ile hükmetmekteydi. Kendisine duydukları inanç her geçen yıl daha da artıyordu. Uzun sıcak yazlar ve sert kışlar boyunca verdiği sınavlarda cimrilik değilse bile bir tutumluluk ortaya koymuştu. Zayıflık değil ama merhamet... Agamemnon'un en sadık takipçilerinin bile tek tek saygılarını kazanmayı başarmıştı. Ama rolünü ne kadar iyi oynayıp Miken'in çarklarını döndürmeyi sürdürürse sürdürsün odak noktasında krallık değil daima çocukları olmuştu. Onların sağlıkları... Mutlulukları... Güvenlikleri...

"Ayaklarını aralık tutmalısın." Kızının yanına gidip onun omuzlarını düzeltti. "Sana daha önce de söylemiştim, daha dengeli durman gerek."

"Örgü örerken dengede durmam gerekmiyor ama," diye sızlandı Krisothemis daha dengeli bir konum benimseme yönünde

beyhude bir çabayla ayağını hafifçe yana kaydırırken. "Neden hâlâ bunu yapmayı sürdürüyoruz ki? Nasıl olsa savaş biter bitmez evleneceğim. Üstelik yıllardır bunun alıştırmasını yapıyoruz ama henüz hiç kimse bize zarar vermeyi denemedi bile."

"Bunun nedeni saraydan ayrılmamıza hiçbir zaman izin verilmemesi." diyerek fikrini belirtti Elektra.

Klitemnestra bu yorumu duymazdan geldi. Akşam güneşi ufkun hafifçe yukarısına çıkmış ve aile akşam talimi seansları için toplanmıştı. Klitemnestra normalde onları verandasına çıkarırdı. Turuncu renkli ışık altlarındaki çayırlarda büyüyen başakların üzerine vurup kendilerini çevreleyen mermerlerden yansırdı. Onların günlük rutinleriydi bu ve en az Helios'un doğuşu kadar mutlaktı.

"Hadi, dirseklerini hafifçe kaldır." Kraliçe, Krisothemis'e yol göstermeyi sürdürdü. "Bıçağı biraz daha yüksekte tut. İşte böyle. Şimdi de onunla bana saldır."

Yüzünü buruşturarak silahı savuran Krisothemis ayaklarını sürüyerek bir yandan öbür yana geçti sonra da tereddüt ederek hançeri ileri doğru savurdu ama Klitemnestra tek bir hızlı hareketle onu yakalayıp yere atmıştı bile.

"Daha hızlı tutman gerek." diye konuştu.

"Tutabildiğim kadar hızlı tutuyorum."

"Hayır, tutmuyorsun. Sadece üzerinde biraz daha çalışman gerek. Yine de şimdiden epey ilerleme kaydetmiş durumdasın."

"Bu işte hâlâ bu kadar kötü olmayı nasıl başarabiliyorsun?" diye sordu Elektra ve oturduğu yerden başını kaldırıp onlara baktı. Bir kılıcı parlatmakla meşguldü. "Bu işi tam dört yıldan beri yapıyoruz."

"Peki sen dokumacılıkta bu kadar kötü olmayı nasıl başarıyorsun?" diye küçümseyerek ona karşılık verdi Krisothemis ve bir kez daha bıçağını eline aldı. "Sen, onun pratiğini daha da uzun bir süredir yapıyorsun."

"Evet, ama eğer dokumacılıkta kötüysem bunun nedeni yalnızca o konuda kendimi sıkıntıya sokmamamdır. Çok sıkıcı bir iş dokumacılık. Bir insanın vaktini neden onunla harcamak isteyebileceğini bir türlü aklım almıyor. Oysa sen dövüş talimlerini gerçekten yapıyorsun ama hâlâ çok kötüsün."

"Evet, sarayına tıkılıp da bütün gününü yalnızca onun bebeklerine bakmakla geçirirken eminim kocan silahşorlüğünü çok takdir edecektir. Neden bunu hâlâ sürdürdüğümüzü bir türlü anlayamıyorum."

Klitemnestra yanıt vermek için ağzını açtı. Bunun için düzinelerce neden vardı aklında, bu dünya üzerinde bir kadının her gün rahatlıkla karşısına çıkabilecek ve tümünü de kızlarıyla defalarca paylaştığı pek çok tehlike. Ama dikkatini çeken bir şey vardı. Talimlerinin son iki raundu boyunca uzaklarda bir kayanın üzerine oturmuş bir siluetin varlığını fark etmişti. Adam sanki onlardan tarafa bakıyor gibiydi; yine de tarladan ayrılıp da kaleye giden patikayı izlemek yönünde hiçbir hareket yapmamıştı. Güttüğü keçi ya da koyun yoktu, o tepelerde dolaşan birinin giyebileceği alışılagelmiş giysileri de taşımıyordu.

"Talim yapmayı sürdürüyorsun ki ben de her gün sana gülme fırsatı bulabileyim." diyerek kız kardeşini kışkırtmaya devam etti Elektra.

"Kızlar, lütfen!" diye araya girdi Klitemnestra ve gözlerini adamdan ayırıp onların tartışmalarını durdurdu. "Bu kadarı yeter. Şimdi, Elektra. Sıra sende. Hem şunu da elinden bırak. Sana ne söylemiştim? Göz açıp kapayıncaya kadar kendini savunma pozisyonuna getirebilmen gerekiyor. Elinde her zaman için bir kılıç olmayacak. Sana verdiğim hançer nerede?"

Elektra isteksizce kılıcı yere bırakıp ayağa kalktı ve belinden hançeri çıkardı. Annesinin ona yıllar önce satın aldığı aynı hançerdi. Klitemnestra bir süre o hediyeyi aldığı için pişmanlık duymuştu. Onu yalnızca görmek bile anılarının canlanmasına ve İfigenya'ya her zamankinden daha güçlü bir özlem duymasına yetiyordu. Ama pek de öyle kolaylıkla memnun edilemeyen Elektra'nın silaha verdiği değer onun nazarında kızının kendisine karşı duyduğu sevgiyi sözcüklere başvurmadan ifade etmesi demekti.

"İyi, şimdi amacın bana saldırmak olmalı. Canımı acıtacağından korkma. Çekinmene hiç gerek yok."

Elektra içgüdüsel bir şekilde eğilmiş yan yan küçük adımlar atarak ilerlerken turuncu bir ışık çevresine yayılmıştı. İlk seanstan bu yana hep böyle olmuştu Elektra. Silahı tutuşundaki rahatlık,

gösterdiği konsantrasyon... Spartalılık mirası onda kardeşlerinin tümünden daha güçlü bir biçimde kendini ortaya koyuyordu.

"Bunu bir bahse dönüştürmemize ne dersiniz?" diye önerdi Elektra; gözleri hâlâ annesinin üzerindeydi.

"Bahis ha?"

On iki yaşına göre ablalarının ikisinin de o yaşta olduklarından çok daha maddeciydi; yine de Klitemnestra bu meydan okumadan hoşlanmıştı.

"Nasıl bir bahis var aklında?"

Elektra ayaklarını hareket ettirmeyi sürdürdü, annesiyle kurduğu göz kontağı bozulmamıştı.

"Orrin, yarın kıyıya, Argos limanına gideceğini söyledi. Troya'ya göndereceğimiz etle şaraplara nezaret edecekmiş." Bir anlığına öne atılıp sonra tekrar geriye çekildi. "Yolculuk yarım gün sürecekmiş eğer yükleme işini çabuk bitirirlerse belki daha da az."

"Hâlâ bahsin ne üzerine olduğunu söylemedin." diye yanıtladı kraliçe.

Elektra gözlerini kısarak dilini alt dudağının üzerinde gezdirdi. "Ben de onunla gideyim. Onunla birlikte at süreyim."

"Dün at bindin."

"Padokta. Her zaman padokta. Ve her zaman senin ve muhafızların eşliğinde. Orada dört nal gidemiyorum. Engelden atlayamıyor veya özgür olamıyorum."

"Güvende olabileceğiniz tek yer padok." diye yanıtladı Klitemnestra ve hançerini bir elinden ötekine sonra yine aynı eline geçirdi.

"Ama Orrin ile birlikte olacağım. Bütün Miken'de yanında daha fazla güvende olabileceğim başka biri yok. Sonsuza kadar bizi böyle kilitli tutamazsın."

"Kilitli tutmak ha?" Klitemnestra hançerini indirdi. "Sen, çocuklarını korumayı böyle mi adlandırırdın?" Kızını dikkatle inceledi. Evet, damarlarında Spartalı kanının akıyor olması harika bir şeydi ama aynı zamanda Agamemnon'dan da pek çok şey vardı orada. İnatçılık; bir başkasının bakış açısını anlamayı reddetme. Babasını böylesine idolleştirmesinde şaşılacak hiçbir şey yoktu. Elektra'nın gözleri şimdi öfkeden çakmak çakmak olmuştu. Eğer

teklifi üzerinde düşünürmüş gibi görünmezse bunun haftalarca sürebilecek bir somurtmayla sonuçlanacağını daha önceki deneyimlerinden biliyordu. Onun meydan okumasını kabul etmenin gerçekten de ne gibi bir riski olabilirdi ki?

"Pekâlâ. Eğer beni silahsız bırakmayı veya bana vurmayı başarabilirsen Orrin ile birlikte at sürebilirsin."

Elektra'nın yüzüne alaycı bir gülümseme yayıldı ve adımlarını sıklaştırdı.

"Buradaki işim biter bitmez ona bildireceğim."

Elektra prensesten avcıya dönüşürken duruşunu değiştirdi. Vahşi ve acımasız bir edayla ileri doğru bir hamle yaptı, sonra bir kez daha. Krisothemis ile Orestes önlerine serilen manzarayı izlemek için yaptıkları işleri bırakmışlardı. Elektra dişlerini gıcırdatarak yana doğru sıçradı ve kendini üçüncü bir hamle yapmaya hazırladı, ne var ki annesi en uygun anda bir topaç gibi kendi etrafında dönmüş ve o daha neler olduğunu anlayacak vakti bulamadan Elektra'nın boğazına sarılmıştı bile.

"Fazla erken hareket ediyorsun." diye konuştu.

"Bize senin hareketlerini tahmin etmemizi söylemiştin."

"Tahmin etmeyin demiyorum. Yalnızca daha kurnaz olmanızı söylüyorum. Kendi kendini ele veriyorsun."

Elini Elektra'nın boynundan çekmeden dirseğini kızının göğsüne bastırdı. Tutuşunu biraz gevşetti, ki kızın ihtiyaç duyduğu tek şey de buydu. Annesinin dirseğinin altında kıvrılıp bükülerek kendi çevresinde şöyle bir döndü ve hançeri onun karnına doğru savurdu. Klitemnestra doğrudan onun karnını hedef alan bir tekmeyle saldırıyı geri püskürtmeden önce bıçağın ucu elbisesinin kumaşına takıldı. Kızı ise dengesini korumayı başaramayarak geriye doğru tökezledi ve gürültülü bir ses çıkararak sırtüstü yere düştü.

"İyi denemeydi," diye konuştu Klitemnestra ve doğrulmasına yardım etmek için ona elini uzattı. "Belki bir dahaki sefere."

"Seni yakaladım."

"Hayır, elbisemi yakaladın."

Elektra tozla kaplı kızarmış yüzüyle ona baktı. "Bu, hiç de adil değil."

Onun kendisinin yardımını kabul etmeyeceğini anlayan annesi elini geri çekip arkasını döndü.

"Sana beni silahsız bırakır ya da bana vurmayı başarırsan demiştim. Ama yalnızca hançerin bir an için elbisemin kumaşına takıldı. Bu, aynı şey değil."

"Bu, hiç de adil değil. Bahse girmiştik."

"Evet. Ve sen de kaybettin."

"Beni hiçbir zaman dışarı bırakmayacaksın, değil mi? Mahkûmlar gibi bizi sonsuza dek burada tutacaksın." Ayağa kalkarak hançerini yere fırlattı.

"Sanırım bir dahaki sefere beni yenmen gerekecek."

"Veya yine de Orrin ile birlikte gidebilirim."

Bu tehditteki kararlılık öylesine belirgindi ki Kraliçe'nin aniden olduğu yerde zınk diye durmasına yol açtı. Kilitlenmiş çenesi ve artık ateş saçan gözleriyle dönüp kızına baktı. "Sen, bir prensessin, Elektra. Bense kraliçeyim. Orrin sana yanıt vermez. Kimse vermez. Eğer benim otoriteme karşı geldiğin takdirde neler olacağını görmek istiyorsan hiç kuşkusuz denemekte serbestsin. Gerçek bir mahkûmun neler hissettiğini işte o zaman anlarsın."

Aralarındaki gerilim iyice artmıştı. Elektra'nın gözleri hâlâ çakmak çakmaktı ve dişlerini öylesine şiddetle gıcırdatıyordu ki çıkardığı sesler rahatlıkla duyulabiliyordu. Sonunda döndü ve yıldırım gibi sarayın merdivenlerinden yukarı çıkmaya başladı.

Merdivenlerin tepesine ulaştığında da "Babamın bir an önce geri dönmesi için sabırsızlanıyorum." diye seslenerek nihai vuruşunu yaptı.

"Elektra!" Krisothemis hemen kız kardeşinin arkasından koştu. "Annemle böyle konuşamazsın! Bekle! Geri dön!"

Çok geçmeden ikisi de gitmişti bile.

Sözleri, doğrusu can yakıcıydı ama Klitemnestra onun gerçeği bilmediğini de dikkate alıyordu. İdolleştirdiği hatta bir anlamda taptığı babası aslında yalnızca onun hayal gücünün bir ürünüydü. Eğer anlayabilselerdi desteklerini ondan asla esirgemezlerdi. Yıllardır Agamemnon'un kız kardeşlerinin ölümündeki rolüyle ilgili gerçeği bir şekilde saklamayı başarmıştı. Onlara, ikisinin de

Artemis'in rahibelerinden biri tarafından İfigenya'yı kendilerine getirmeleri için kandırıldıklarını söylemişti. Eylem gerçekleştirildiği sırada hep birlikte dua ediyorlardı. Babası bunu durdurmaya çalışmıştı. İşte böyle söylemişti onlara. Agamemnon'un hatırına değil –onun için asla yapmazdı bunu– ama kendileri için.

Öfkeli kızını takip etmenin anlamsız olacağını bildiğinden bütün talim seansı boyunca yerde oturup toplamış olduğu bir dizi böcekle oynayan en küçük çocuğuna döndü.

"Ya sen hayatım? Sen de bu akşam annenle dövüşmek ister misin?"

"Onun yerine bana bir şeyler okuyamaz mısın?"

Klitemnestra'nın içinde ılık ılık bir şeyler tomurcuklandı. Sevgili tatlı Orestes. Dövüşme fikrine Krisothemis'ten bile az ilgi duyuyordu. Erkek olmanın avantajıyla dünyaya gelmiş olması onun için büyük bir şanstı. Ama oğlunun bu nezaketi, kendisinin onda en çok sevdiği şeydi ve bunu mümkün olduğu kadar uzun bir süre muhafaza etmek için de her şeyi yapacaktı. Oğluna çok fazla baskı yapmak istemiyordu.

"Gel, o zaman içeri geçelim. Belki biz oradayken ablana da yiyecek bir şeyler hazırlatabiliriz."

Oğlu ayaklanırken bir kez daha aynı adamın hâlâ hareketsiz oturmayı sürdürdüğü yamacın aşağılarına doğru baktı. Çok geçmeden hava kararmış olacaktı. Kurtlar ve yaban köpekleri tarlalarda dolaşmaya başlayacaktı ama yine de bulunduğu yerde adamın rahatı fazlasıyla yerindeymiş gibi görünüyordu. Bir deliydi belki de.

"Anne, geliyor musun?"

Gözleri bir an daha siluetin üzerine takılı kaldı.

"Evet. Evet, geliyorum." diye yanıtladı ve oğlunun peşi sıra basamakları çıkmaya başladı.

Ama içeri girmeden önce bir kez daha arkasına döndü ve adama son bir bakış daha fırlattı.

Sordu: "Kimsin sen?"

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Aksini ne kadar arzu ederse etsin Klitemnestra İfigenya'nın yokluğunu gittiği her yerde hissediyordu. Her koridor, her köşe, her bucak aklına onu getiriyordu. Vahşi bir hayvan numarası yaparak küçük kardeşlerinin kendisini kovalamalarına izin verdiği uçsuz bucaksız geçitler... Aşçının ekmek pişirmesine yardım ederken birkaç kez unla kaplandığı mutfak. Sonra liri ilk kez eline alıp da basit bir melodi çaldığı, sonra da ezgileri Agamemnon'un onları eğlendirmeleri için tuttuğu bütün müzisyenlerden daha güzel olana dek her gün alıştırma yaptığı salon... Âdeta her bir oda, duvarlarını örten kumaşların arasında onun anılarını saklıyor ve bırakmayı da reddediyor gibiydi. Bazı günler bir esintide onun kokusunu yakaladığını sanıyor ya da sesini duyduğundan kesinlikle emin bir hâlde odasından dışarı fırlıyordu. Kederdi bu. Klitemnestra yaşamı boyunca bu duyguyu ne olduğunu rahatlıkla tanıyabilecek kadar çok deneyimlemişti ama bu durum ona katlanmasını hiç de kolaylaştırmıyordu.

Ama başka hiçbir yerde de bahçede olduğu kadar şiddetle duyumsamıyordu kızının özlemini. Geniş sütunlar, yukarıya doğru incelen süslü taş pervazlar bahçenin sınırlarını belirlerken içi ise gazebolarla bölünmüştü ve elli kişinin oturup da çevresini saran şeylerin tadını çıkarmalarına yetecek kadar yer vardı. Ama çocuklar orayı en çok meyveleri için severlerdi. Uzanma koltuklarının tepesindeki çardaklardan aşağıya sarkan üzüm asmaları yaz sıcağında hem gölge hem de serinlik sunarken biberiyeden çarkıfele-

ğe kadar çok çeşitli bitki ve çiçekler de etrafa kokularını yayardı. Elektra yalnızca kendisi ve ara sıra da Orestes için meyve toplardı. Ama İfigenya daima elinde ağzına kadar dolduracağı bir sepetle asmalara saldırır, sonra da sepetin içindekileri o civarda dinlenmekte olan herkese sunardı.

Şimdi ise kuşlara şarkılar söyleyen ya da çeşmelerin etrafında çiçek toplayan kızının yokluğuyla oluşan boşluk olanca çıplaklığıyla hissediliyordu. Her bir gül çalısı, her bir çimenlik ya da minder, Klitemnestra'ya onu hatırlatıyor ve Klitemnestra yalnızca oraya yaklaşacak olduğunda bile gözlerinin yanmaya başladığını hissediyordu. Ama her şeye karşın sarayın tam kalbiydi burası. Yalnızca çocuklarının hatırı için bile olsa buradan uzak kalamayacağını biliyordu. Bu yüzden de oradayken dikkatini başka tarafa yöneltmenin bir yolunu bulması gerekti.

Erkeklerin Troya'ya gitmek üzere yola çıkışlarıyla burasının normalde daha fazla sessizliğe bürünmesi beklenecekken bunun tam tersi gerçekleşti. Klitemnestra'nın daveti üzerine her akşam birkaç saatini sarayın lüks ortamında şarap içip yemek yiyerek geçirmeye gönüllü olacak kadınlar kolaylıkla bulunabiliyordu. Eşler, şimdi daha önce hiç tanımadıkları bir özgürlüğü tadıyorlardı ve her zaman için de konuşacak pek çok konuları oluyordu. Klitemnestra onların bazılarını daha önceki sosyal çevresinden – Agamemnon'un kendi şerefine verdiği partiler ya da tanrılardan biri adına düzenlediği şölenlerden– de tanıyordu. Çocuklar uyur uyumaz da sık sık Laodamia ortaya çıkıyor ve sonra ikisi sohbet etmeye başlıyorlardı. Gerçi Klitemnestra, gizliden gizliye, hizmetkârının oradaki varlığının, başka her şeyden ziyade, çocukları tekrar uyandırabilecek kadar gürültülü bir şey olmamasını sağlamak için olduğundan şüpheleniyordu. Yine de bu sayede, kahkaha ve dedikodular, aksi hâlde onun kalbini ve zihnini düşüncelere vermesine yol açacak olan sessizliği biraz olsun doldurabiliyordu. Ya da o, kendi kendine böyle olduğunu söylüyordu en azından.

O gece, öteki kadınların yanından az da olsa uzaklaştıktan sonra eliyle hizmetçisine işaret etti, bunun üzerine o da hemen kalkıp Klitemnestra'nın yanına geldi.

"Laodamia, bugün verandamdan bir adamın aylak aylak gezindiğini gördüm. Kalenin surlarının dışındaydı. Onun, beni ve çocuklarımı gözetlediğine inanıyorum."

"Yerli bir çoban mıydı, kraliçem?" diye sordu Laodamia alçak sesle ve konuşurken öteki kadınlara arkasını döndü.

"Sanmam. Onu tanımıyorum. Neredeyse bütün kocalar savaşa gittiler ve şimdilerde koyunları çoğunlukla kadınlar güdüyor. Üstelik görebildiğim kadarıyla yanında hiç hayvan da yoktu."

"O hâlde başka kim olabilir ki?"

"Emin değilim. Zaten sana sormamın nedeni de buydu."

Laodamia başını salladı. Hanımından en fazla beş yaş büyük olabilirdi ama yine de böylesi anlarda insana sanki sonsuz bir bilgeliğe sahipmiş gibi görünüyordu.

"Orrin'i uyardınız mı, kraliçem?"

"Özel olarak değil."

"Uyarmanız akıllıca olabilir. Ama ben de kulağımı dört açacak ve eğer bir şey duyacak olursam size haber vereceğim."

"Teşekkür ederim. Bir de muhafızlara çocukların odalarının dışına fazladan bir nöbetçi daha koymalarını söyleyebilir misin, lütfen. Önemli bir şey olmadığına eminim ama yine de insan hiçbir zaman tam olarak bilemez."

"Elbette. Şimdi hemen yapacağım."

"Teşekkür ederim. Döndüğün zaman eğer gerekiyorsa kadınlara biraz daha şarap getirebilir misin?"

Hizmetçi, yüzünde gözlerinin kenarlarını kırıştıran ama onları hiçbir zaman tam anlamıyla parlatmayan bir gülümsemeyle ona baktı. Klitemnestra uzun yıllar önce o ışıltının sönmesine yol açacak bir şeylerin yaşanmış olduğundan kuşkulanıyordu. Yitirilmiş bir çocuktu belki de. Zaten bu, oldum olasıya bir bakıcının laneti olmamış mıydı? Belki de kendisinin düşündüğünden daha fazla ortak noktaları vardı ikisinin de. Her neyse. Hiçbir zaman bu konuya burnunu sokacak değildi.

Gazebonun öteki ucunda şarkılar söylenmeye başlamıştı. İfigenya'nın liri şimdi başka bir genç kadının ellerindeydi. Ansızın bir gerginlik Klitemnestra'yı ele geçirdi.

"Aslında, benim gitmem gerek," diyerek birden ayağa kalktı. "Siz kalın. Gün beni sandığımdan daha fazla yormuş. Sanırım en iyisi gidip yatmak. Ama önce çocuklarıma bakayım."

"Emin misiniz? Eğer burası fazla gürültülü ise onlardan gitmelerini isteyebilirim. Eğer tercihiniz buysa burada tek başınıza da oturabilirsiniz."

"Hayır, hayır. Kal. Lütfen kalın. Akşamınızın tadını çıkarın. Yeterince şarap var. Keyfinize bakın. Burada gönlünüzce eğlenin."

"Teşekkür ederim, kraliçem. İyi uykular."

"Yalnızca bunun için dua edebilirim."

İyi uyumak ha? Laodamia'nın da gayet iyi bildiği gibi bu, yalnızca bir hüsnükuruntudan ibaretti yalnızca. Miken'e geldiğinden beri uykuları kâbuslarla dolu olmuştu hep. Ve şimdi aradan neredeyse yirmi yıl geçtikten sonra bile aynı kötü rüyalar hâlâ ona işkence etmeyi sürdürüyorlardı. Bedeni ne kadar yorulmuş olursa olsun gözlerini kapattığı anda geçmiş hayatına ilişkin görüntüler yine gözünün önüne serilerek onu rahatsız edeceklerdi.

Bedenini ne kadar yorarsa yorsun bunun huzurlu bir uyku çekmesini sağlamaya yetmeyeceğini şimdiye dek çoktan öğrenmişti ama her gün çocuklarının yanı sıra bir iki de saray muhafızıyla dövüş talimleri yaparak bunun için yine de çaba sarf ediyordu. Bazı zamanlar, Orrin kendi görevlerine kısa bir ara vererek ona kendisine karşı talim yapma olanağı tanıyordu ama bundan elde edilebilecek çok az tatmin vardı. Çünkü usta Orrin bile kılıcın hafifçe kaymasının onun canını yakalayabileceğinden ya da onu yaralayabileceğinden korkuyor bu yüzden de ona karşı çocuklarından bile daha sakınımlı davranıyordu. Hiçbir zaman onu gerçekten sınamamışlar, sınırlarını gerçek anlamda zorlamamışlardı.

Son zamanlarda gördüğü kâbuslardan birinde ise Artemis Tapınağı'nın bulunduğu tepeyi hızla tırmanırken görüyordu kendini. Karnına ağrılar giriyor, attığı her adım adalelerini biraz daha zayıflatırken bir çaresizlik hissi de içinde giderek büyüyordu. O umutsuzluk duygusu, bedeninin yapması gereken şeyi yapmayı başaramayacağını ve kızının yanına zamanında ulaşabilecek kadar güçlü olmadığını anlaması... Bunların tümü de insanı yiyip bitiren

duygulardı. Kraliçe olarak içine gömüldüğü uyuşukluk yüzünden İfigenya'yı yarı yolda bırakmıştı. Bunun bir daha olmasına asla izin vermeyecekti. Bu yüzden de sabahları koşmaya başladı. Gün doğumunu izlemek için verandaya gidiyor ve yeryüzü yeterince aydınlanır aydınlanmaz da koşarak Aslan Kapısı'ndan çıkıp mezarlığın yanından geçerek kalenin çevresini dolanıyordu. Bazı zamanlar da kasları yanıp bedeni terden sırılsıklam oluncaya kadar dağa tırmanıp iniyor, ondan sonra ise kendini biraz daha zorluyordu. Bacaklarının ya da ciğerlerinin onu yarı yolda bırakmasına hiçbir zaman müsaade etmiyordu. Kendisine ihtiyaç duyan bir çocuğa yetişmekte bir daha asla başarısızlığa uğramayacaktı. Ağrılar içindeki bedeni her gece dinlenebilmek için yanıp tutuşuyor ama zihni ona bunu asla bağışlamıyordu.

Bunun üzerine yüklükten yedek bir yastıkla battaniye alıp çocuklarının odasında kapının önüne uzandı. Burası yatağına oranla çok daha az konforluydu ama bu taş döşemelerin üstü yine de koca sarayda en kolay uyuyabildiği yerdi. Çocuklarına ulaşmak isteyen birinin öncelikle onu geçmesi gerekecekti.

***

Klitemnestra birden uyandı, nabzı hızla atıyordu. Önceden tahmin ettiği gibi rahatsız bir uyku uyumuş ve gece boyunca en az bir düzine kez uyanmıştı. En sonunda doğru dürüst bir uykuya dalabildiğinde şafak söküyordu, bunu yalnızca bir iki saat için başarabilecek sonra başka bir kâbus onu yine zorla uykusundan uyandıracaktı.

Odanın diğer tarafında çocuklarının tümü de hafif horultularla uyumaktaydılar ve Klitemnestra bu durumun uzun saatler boyunca devam edeceğinden kuşkuluydu. Bu yüzden de battaniyeyi katlayıp yastıkla birlikte aldığı yere koydu ve kendi odasına döndü. Tekrar uyumaya çalışmasının faydasız olacağını biliyordu. O yüzden de kalede kendisini bekleyen işlerle yüzleşmeden önce sabah koşusuna çıkması daha iyi olurdu.

İstediğinden çok daha düşük bir hızla da olsa yavaş yavaş Spartalı gücünün birazını olsun geri kazanmaya başlamıştı. Ama hiç

de kolaylıkla gerçekleşmemişti bu. Gençlik günlerindeki formu sofra başında geçirilen uzun saatler ve hareketsiz uğraşılar yüzünden gitgide zayıflamıştı. İlk denemesinde kale surlarının etrafında bir tam turu bile tamamlayamadan soluk soluğa dizlerinin üzerine çökmüştü. Ama o günler artık gerilerde kalmıştı. Şimdi durma gereksinimi duyduğu zamanlarda bile kendini zorlayarak biraz daha yol alıyordu. Yavaşlama isteği duyduğunda ise tersine daha da hızlanıyordu. Geri dönmek istediği zamanlarda da yalnızca yönünü değiştirmekle yetiniyordu.

O sabah, dağın yamacından hafif dolambaçlar çizerek aşağıya inen bir yoldan gidiyordu. Vadinin dibine ulaşınca da eğimin iyice dikleşip aman vermez bir hâl aldığı başka bir patikaya saptı. Bu, onun, baldırlarının alev alev yanmasına ve sırtından aşağıya oluk gibi terlerin boşanmasına yol açan en gözde rotasıydı. Ağaçların yokluğu, aynı zamanda, Orrin'in emirleri üzerine kendisini gözlemekte olan muhafızların bu işi yalnızca belirli bir mesafeden ve gizlice yapabilecekleri anlamına da geliyordu. Aslında kimsenin onun peşinden koşmasına gerek yoktu; bu, onun konsantrasyonunu bozuyor ve sahip olduğu o azıcık mahremiyeti de ihlal ediyordu. Bazen, daha uzun koşularda ağır tempoda onun peşinden koşar, hatta ara sıra sınırlı ölçüde bir sohbet olanağı da sunarlardı. Ama tek başına koşmak çok daha iyiydi.

Bacakları aslında sevimsiz bir his olan ama aynı zamanda da ona sonsuz bir tatmin duygusu yaşatan oksijen yetersizliğinden en sonunda titremeye başlayınca o sabah için bedenini yeterince sınamış olduğuna ve artık kendisini bekleyen çok sayıda işle ilgilenmek üzere geri dönmesi gerektiğine karar verdi.

Çevre kırlara serpiştirilmiş çok sayıda sıcak su kaynağı vardı. Bunlar, kış mevsiminin sonlarında taşarak vadilerin içinden gürül gürül akan ırmaklar, daha alçakta kalan düzlüklerde de gölcükler meydana getirirlerdi. Yaz mevsiminin en sıcak zamanlarında insanlar kalabalıklar hâlinde bu gölcüklerin çevresinde toplanır, burada dinlenip gevezelik ederlerdi ama saraya olan uzaklıkları buralara önceden planlanmamış bir ziyaret düzenlenmesini olanaksız kılıyordu. O da bunun yerine, surların altından geçip ge-

niş bentlerin bulunduğu yere doğru gitmeye karar verdi. Orada bir kayanın altında biraz serinleyip aynı zamanda susuzluğunu da giderebilirdi. Yakınlardaki Kopais Gölü'nden taşınan suyla beslenen bu sarnıçlar tam bir mühendislik başarısı oluşturuyor, ayrıca Miken'in dikkate alınması gereken büyük bir güç olarak görülmesinin nedenlerinden birini de teşkil ediyorlardı.

Sonunda şehir surlarına ulaştığında Aslan Kapısı'nı es geçip binaların altına inen dolambaçlı merdivenlere yöneldi. Burası, günün daha ileri saatlerinde küplerini taşıyabilecekleri kadar suyla doldurmak üzere gelip giden erkekler ve kadınlarla dolu olurdu. Ama günün bu saatinde ortalıkta kimsecikler görünmüyordu neredeyse. Uzaktaki muhafızlardan birine elini kaldırıp işaret etti, o da karşılık olarak başını önüne eğip sakin bir gezintide ona katılmak üzere nöbet yerinden ayrıldı. Özellikle kalenin surları içindeyken muhafızların peşinden hiç ayrılmadıkları günler artık gerilerde kalmıştı. Şimdilerde muhafızlar, genellikle o sarnıçlara ulaşıp susuzluğunu dindirmiş ve geri dönüş yolunu da yarılamışken kendisine katılırlardı.

Muhafızların yanı başında belirmesinin normalde ne kadar zaman alacağını bildiğinden Klitemnestra aşağıya indikten yaklaşık on beş dakika sonra arkasında birilerinin basamaklarda yankılanan ayak seslerini duyunca şaşırdı. Dönüp bakınca başının üzerinde bir erkek silueti gördü. Yalnızca vücut yapısına bakarak bile onun kendi adamlarından biri olmadığını rahatlıkla söyleyebilirdi.

"Galiba bir Spartalı prensesin, kraliçe bile olsa sabahlarını yatağına servis edilen ekmek ve bal yerine dağlarda koşarak geçirmeyi yeğlemesi karşısında şaşırmamalıyım. Bunu son derece canlandırıcı bulduğumu söylemem gerek."

Klitemnestra yarı karanlıkta adamın çizgilerini daha iyi görebilmek için kenara gelip gözlerini kısarak baktı. Yüzüne vuran gölgeye rağmen adamın bir yabancı olduğunu anlayınca da bağırsaklarının düğümlendiğini hissetti.

"Beni izliyorsunuz. Beni ve çocuklarımı. Kimsiniz siz?"

Eliyle elbisesinin kemerini yokladı. Yanına silah namına hiçbir şey almamıştı. Tek bir hançer bile. Çocuklarına daima hazırlıklı

olmaları gerektiğini kim bilir kaç kez söylemişti. Ama yine de şimdi burada kendini savunmak için bitkin bir bedenden başka hiçbir şeyi olmadan köşeye sıkışmıştı işte. Sırtını dikleştirip gittikçe artan korkusunu gizlemeye çalıştı.

"Size bir soru sordum. Kimsiniz ve neden ailemi izliyorsunuz?"

Adam gözlerinde hafif bir ışıltıyla başını eğdi. "Sizden özür dilerim, majesteleri. Küstahlığımı bağışlayın. Ben, sadece biraz şaşırmış durumdayım. Helen'i hiç görmedim ama tanrıların dünya üzerinde sizden daha güzel bir varlığın gezinmesine izin vereceklerini düşünmek bana imkânsız geliyor."

Klitemnestra sol bacağını öne atarak ona saldırabileceği daha kararlı bir pozisyon aldı. Elinin yanıyla boynunu hedef alacaktı. Ve eğer adam sorusuna tatmin edici bir yanıt vermezse bunu da hemen yapacaktı.

"Size iki kere bir soru sordum. Sizi temin ederim, üçüncü defa sormayacağım."

Adam telaşlı bir reveransla başını eğdi. "Lütfen beni affedin. Sizi takip etmiyordum, majesteleri. Yalnızca susadım, burada bulunuşumun nedeni bu."

"Ya dün? O zaman da beni izliyordunuz."

"Evet, ama kasıtlı olarak değil. Sizin bulunduğunuz verandadan görülen manzara bütün Miken'deki en sevdiğim görüntü."

"Veranda sarayın içindedir. Kalenin ortak alanının bir parçası değildir."

"Bunun fazlasıyla bilincindeyim." Gözlerini onunkilere dikti. Klitemnestra her ne kadar onunla daha önce hiç karşılaşmadığına rahatlıkla yemin edebilecek olsa da yine de o gözlerde kendisine tanıdık gelen bir şeyler vardı. Adam tekrar konuşmaya başlamadan önce bir tutam saçını kulağının arkasına attı. "Benim adım Aegisthus."

"Aegisthus." Klitemnestra'nın bu adın kime ait olduğunu çıkarması bir saniye sürdü. "Agamemnon'un kuzeni mi?"

"Evet."

Bir bulut güneşin önüne geçerek merdivenin üzerine daha da koyu gölgeler düşürdü.

"Şu hâlde siz, kocamın babasını öldüren adamsınız."

DOKUZUNCU BÖLÜM

Aegisthus bundan yıllarca önce amcası Kral Atreus'u yani onu kendi öz oğluymuş gibi büyüten adamı öldürmüş ve tahta babası Thyestes'i geçirmişti. Agamemnon ise kardeşi Menelaos ile birlikte kaçıp Sparta'ya sığınmıştı. Sonunda tam anlamıyla yetişkin ve yaman birer savaşçı olarak geri döndüklerinde de tahtı hain amcaları ile kuzenlerinden geri almışlar ve ikisini de Miken'den sürmüşlerdi. Bütün bunlar Agamemnon ile Klitemnestra'nın düğünlerinden yalnızca birkaç ay önce gerçekleşmişti.

Hikâye de işte burada sona ermişti. Agamemnon ile Menelaos, Agamemnon Miken'de, Menelaos da Sparta'da olmak üzere kendi tahtlarına geçmişlerdi. Thyestes ile Aegisthus'un başlarına ne geldiği pek ender olarak konuşma konusu edilirdi. Kardeşlerin intikama susadıkları bir dönem olmuştu; mümkün olduğu kadar yavaş gerçekleşecek ve acılı bir intikama. Sonuçta bir oğulun babasının öldürülmesinin intikamını alması gerekliliği tanrılar tarafından konulmuş bir kanundu ve onlar da kesinlikle bunu yapmak niyetindeydiler ama hükümdarlık işleri bu kana susamışlığı yavaş yavaş köreltmiş ve intikam için duydukları arzu da zayıflamıştı. Thyestes sonunda ileri bir yaşta, sürgünde bulunduğu Kythera kentinde ölmüş ve Aegisthus da görünüşe göre ortadan kaybolmuştu.

Aradan yıllar geçtikçe de insanlar artık onun adını anmaz olmuşlardı. Ama Klitemnestra kocasını iyi tanıyordu. Onun, yalnızca, bu görevi yerine getirmeden önce mümkün olduğu kadar çok

kişinin onayını ve desteğini elde edeceği ânı bekleyerek en doğru zamanı kolluyor olması da pekâlâ mümkündü.

"Doğruyu söylediğinizi nereden bileceğim?" diye sordu ondan daha da fazla uzaklaşıp tekrar merdivenlerden aşağı inerek.

"Size verebileceğim başka hiçbir adın, Majestelerini, benim gerçek adımdan daha az etkilemeyeceğine karar verdim. Kesinlikle yalnızca bir aptal böyle bir şeyi uydurabilir."

"Dünyada pek çok aptal var."

"Evet, var ve bazı zamanlar ben de onlardan biri oluyorum ama inanın bana bu söylediğim gerçek."

"O hâlde neden buradasınız? Kocam savaştayken tahtı bir kez daha ele geçirmek için mi? Planınız bu sanırım."

Adam tek bir kelime bile etmeden gözlerini onun ilerisine, aşağıdaki sarnıçlara giden uzun merdivenlere dikti. Kraliçe, tek bir hareketin yeterli olacağını fark etti. Tek bir itiş ve böylece kendisi merdivenlerden aşağı yuvarlanırdı. Sanki bir kazaymış gibi görünürdü. Ondan sonra da kendisine destek olan kuvvetlerle birlikte sarayı yağmalamak için önünde hiçbir engel kalmazdı. Peki ama muhafızlar neredelerdi? Bugün neden böylesine yavaş hareket ediyorlardı? Belki de ona, biraz daha mahremiyet tanıyabilmek için beklemeleri gerektiğini düşünmüşlerdi. Böyle bir nezaket gösterisi için ne kadar da uygun bir gündü doğrusu. Ya da çoktan ölmüşlerdi, belki de.

"Kocanızın affından başka hiçbir şey aramak için gelmedim." dedi adam ve bir kez daha reverans yaptı.

"O hâlde zamanlamanız gerçekten çok kötü çünkü onun ve öteki erkeklerin çoktan gitmiş ve bir süreden beri burada olmadıkları belli ki dikkatinizden kaçmış."

Adamın yanakları pembeleşti. "Bunun bilincindeyim, kraliçem. Size karşı dürüst olacağım. Ben o yokken burada bir işe yarayabileceğimi umuyordum. Yani sizin güveninizi kazanmayı; böylelikle o da benim artık bir tehdit olmadığımı görecekti."

Artık. İşte bu tek sözcüğün kullanımı sohbetlerine yeni bir boyut kazandırmıştı. Zaten bunaltıcı bir yer olan merdiven sahanlığı şimdi sanki Klitemnestra'nın üzerine geliyor gibiydi. Eğer buradan çıkma fırsatını şimdi kullanmazsa bir daha hiç kullanamayabilirdi. Bacaklarının titremesine kendini hazırlayıp katil – krala doğru ilerledi.

"Benim burada işim bitti." diye konuştu.

Adamı yana iterek kendine yol açarken bedeni sarsılıyordu. Adam hafifçe yalpaladı, dengesini yitirmemiş ama ona kaçma olanağı verecek kadar da hazırlıksız yakalanmıştı. Hızla yukarı tırmanırken nefesi kesiliyordu; açık havanın sağlayacağı özgürlük şimdi yalnızca kısa bir mesafe uzağındaydı. Orrin'i hemen aşağı yollayacaktı. Öğle olmadan önce onu ülkesinden göndermiş olacaktı. Tepeye yalnızca bir basamak kalmıştı ki adam onun bileğini yakaladı ve o anda güneş ışığı gözlerini kamaştırdı. Klitemnestra gözleri fal taşı gibi açılarak dönüp saldırganına baktı.

"Kraliçem, lütfen, eğer sizi kızdırdıysam özür dilerim. Çok uzun bir zamandır yönümü yitirmiş durumdayım ve umuyordum ki, belki de burada kendime tekrar bir şeyler bulabilirim."

Kraliçe, adamın etini acıtacak bir şekilde bileğini kavramış eline öfkeyle baktı. Kolunu hafifçe sallayarak kendini onun kavrayışından kurtardı.

"Benden ve ailemden uzak dur," diye fısıldadı. "Sarayımızdan uzak dur. Orası artık senin evin değil. Benim evim. Ve eğer bunu yapmayacak olursan Agamemnon ile Menelaos'un tamamlamayı başaramadıkları işi ben bitirmekte hiç tereddüt etmem. Ve inan bana, bu konuda da bütün erkeklerden daha iyi bir iş çıkarırım."

Adamın başının öne eğilişi yarım bir reveransa dönüştü.

"Cömertliğiniz için size teşekkür ederim, kraliçem."

"Bunda bir cömertlik yok," diye konuştu. "Şimdi gidin."

Ayaklarının artık sağlam toprağa basıyor olmasının verdiği güvenle onun hareket etmesini bekledi ama adam uzunca bir süre boyunca ona bakmak dışında hiçbir şey yapmadı; kara gözleri sanki ona yalvarır gibiydi. Ardından da daha fazla özür dileme ya da veda etme girişiminde bulunmadan onun yanından yürüyüp geçti ve surun dibindeki patika boyunca ilerledi. Tam o tamamen gözden kaybolmuştu ki Klitemnestra'nın dizlerinin bağı çözülüverdi ve kesik kesik soluyarak yere düştü.

"Kraliçem!" Bir muhafız hemen yanı başında durmaktaydı. Gözetleme noktasından ağır ağır aşağıya inişi onun yere düştüğünü gördüğü anda bir sürat koşusuna dönüşmüştü. "Ne oldu?"

Klitemnestra dizlerinin üzerinde doğrulmuş, düzensiz soluklarını düzene sokmaya çalışıyordu. Adam ona zarar verebilir hatta onu öldürebilirdi ama yine de bir kol ağrısından başka hiçbir şey hissetmiyordu. Neden?

"Ben... Ben kendimi çok fazla zorlamış olmalıyım."

Yalan daha ağzından çıkmadan onu söyleyeceğini biliyordu. Neden bu yalanı söylemeyi seçtiğini ise bilmiyordu.

"Şimdi iyiyim," diye konuştu ayağa kalkıp elbisesindeki tozları silkeleyerek. "Lütfen. Beni yalnız bırak."

Saraya varınca doğruca güney kulesine gitti. Bir dağın tepesine kurulmuş olan kalenin bu en yüksek noktasından görülen ve bulutsuz günlerde denize kadar uzanan manzara eşsizdi. Eğer Aegisthus'un vadilere sakladığı birlikler varsa oradan rahatlıkla görebilirdi. Daha sonra ne yapacağını ise bilemiyordu.

İçindeki sinir çarpıntısı geçmemişti. Bir katil olan Aegisthus surların içerisinde rahat rahat dolaşabilmiş ama yine de kendisi bunu yapmasını istediği zaman onu öylece bırakıp gitmişti. Klitemnestra'yı öldürdükten sonra Miken'i almak onun için çok daha kolay olacakken acaba neden böyle yapmıştı? Merdivenlerin başında ve sonra kolunu yakaladığı zaman da kontrolü kendi eline geçirmiş ama sonra yine de geri çekilip oradan uzaklaşmıştı. Bir erkek bunu neden yapardı ki? Buraya yalnızca affedilmek istediği için geldiği gerçekten de doğru olabilir miydi?

Bu düşünceyi zihninden hemen uzaklaştırdı. Muhafızların sayısının arttırılması gerekecekti, ayrıca yaya devriyeler de isteyecekti. Orrin'e mütecavizin adını değil yalnızca onun kendisine yaklaştığını söyleyecekti. Bu kadarı yeterliydi. Aegisthus her ne planlıyorsa başarıya ulaşamayacaktı.

Gözlem noktasından çorak, kıraç bir bölge olan Miken'in dağlık arazisi gözlerinin önüne serilmişti. Yaz, onun için yılın en az sevdiği zamanı olmuştu hep. Yılın diğer zamanlarında öylesine yeşil ve canlı olan tepeler, kavruk, sert, toprak ve kahve renklerinden oluşan bir deniz gibi görünürdü. Sıcaklık hayvanların kokularını keskinleştirirken hava da kötüleşir, sinekler onların ve yemlerinin çevresinde sürüler hâlinde dolaşır ve kesilmemiş bitkiler kuruyup

sararırdı. İlkbahar, sonbahar hatta kış bile çok daha göz okşayıcı görünür, bütün duyulara hitap ederdi. Ne var ki, şimdi onun şakayıklara ya da dağ çaylarına aldırış ettiği yoktu. Tek bir şey vardı aradığı ve işte o da tek başına yürüyerek uzaklaşmaktaydı.

"Kraliçem!"

Bir başkasının kuledeki varlığını hissedince irkilen kraliçe arkasına döndü ve Laodamia'yı kapının eşiğinde buldu. "Özür dilerim, kraliçem ama sizi arıyordum."

Midesi düğümlendi, aklı hemen düşünülebilecek en kötü olasılığa gitti.

"Çocuklar mı? Sorun nedir? Neredeler?"

"Çocuklar iyi. Sadece oturum için önceden hazırlanmak isteyeceğinizi düşünmüştüm."

"Oturum mu? Bugün?"

"Evet. Meclis bugün yiyecek sıkıntısı için toplanacak."

Rahat bir nefes aldı.

"O zaman evet, hazırlanmama yardım et lütfen."

***

"Öldürülen hayvanların bedelini ödemeniz gerekiyor," diye konuştu Klitemnestra bir başka anlaşmazlık konusunu daha dinledikten sonra. "Ya da onların yerine yitirilenlerle aynı değeri taşıyan hayvanlar konabilir. Anlaşıldı mı?"

"Evet, kraliçem. Size teşekkür ederim, kraliçem."

"Peki ya yünleri ne olacak? Onun bütün koyunları önceden kırkılmıştı. Benimkiler değil. Koyunlarla birlikte yünlerini de kaybettim."

Klitemnestra derin bir nefes aldı.

"O zaman, sana post da versinler," dedi. "Aynı sayıda. Şimdi ele alınacak başka bir konu kaldı mı?"

Taht odasında bulunan herkesi tek tek gözleriyle taradı. O ayın kavgalarının ele alınması tam altı saat sürmüştü, gerçi yine aynı odada, yalnızca Agamemnon'un yanında sessiz sedasız oturarak boşa harcadığı onca güne kıyaslandığında bu süre ona gayet makul geliyordu. Hiç değilse şimdi sesi duyuluyor ve bir fark yaratabiliyordu.

"Kraliçem, orduların Troya surlarında gedik açmayı başardıklarına ilişkin dedikodular geliyor. Doğru mu bu? Yani savaş bitti mi?"

Konuşan, bir kadındı. Normalde kadınların taht odasında hiç konuşmamaları beklenirdi, bu yüzden de yaşlı erkeklerin pek çoğu sanki onun bu cüretkârlığından tiksinmişçesine ürpermekten kendilerini alamadılar. Bunun sorulabilecek en akıllıca soru olmadığını inkâr etmenin gereği yoktu ama kadınların çabaları olmadan genç erkeklerin evlerine hiçbir şey getirmeleri de mümkün değildi. Klitemnestra konuşurken doğruca kadının gözlerinin içine bakıyordu.

Kadını "Dedikodulara kulak asmayın," diye yanıtladı. "Havadan daha hızlı değişirler ve sizi temin ederim ki ben böyle bir şey duymadım. Hepimiz Arachneus Dağı üzerinde fenerin parladığını görene kadar burada, bu odada ve dışarıda krallıktaki rollerimizin aynı kalacağını ve ihtiyaç duyulduğu müddetçe de bu durumun devam edeceğini biliyoruz. Anlıyor musun?"

Kadın başını evet anlamında salladı. "Teşekkür ederim, kraliçem."

Her şey konuşulup bittikten sonra konsey Klitemnestra'nın daima hazırlattığı ikramların tadını çıkarmak üzere yemek salonuna çekilerek gevezeliklerine orada devam ettiler ve yalnızca Klitemnestra'nın yanlarına geldiği zamanlarda sessizliğe büründüler. Lanet olsun onlara, diye düşündü Klitemnestra. Savaş yalnızca birkaç yıl daha devam etse Agamemnon geri döndüğü zaman içlerinden çoğu ölmüş olacaktı. Ama belki kendisi de bu durumun gerçekleşmesine biraz yardımcı olmalıydı; onların sarayı ziyaret ettiği bütün zamanlarda mutfağa yalnızca en yağlı ve kalorisi en yüksek yiyecekleri hazırlatarak. Yine de durumu, bazı kraliçelerin kocalarının yokluğunda karşılaştıklarından daha iyiydi.

Klitemnestra hâlâ bu düşünceyi kafasında evirip çevirmekle meşguldü ki birden Elektra göründü ve hızla onun yanına koştu.

"Anne!" diye bağırdı ve ona ulaşabilmek için bu cüretkârlığa söylenen yaşlıca erkekleri itip kakarak kendine yol açmaya çalıştı.

Klitemnestra hafifçe öne doğru eğilerek "Ne var?" diye kızına fısıldadı. "Burada ne arıyorsun? Burasının sana uygun bir yer olmadığını bilmiyor musun?"

"Orestes. Onu bulamıyoruz. Gitmiş."

ONUNCU BÖLÜM

Klitemnestra hızla yemek salonundan çıkıp sarayın geniş koridorlarına dalarken özür dilemekle hiç vakit harcamadı. Kalbi deli gibi çarpıyor, bir panik duygusu âdeta bütün düşüncelerini allak bullak ediyordu.

"Onu en son ne zaman gördünüz? En son ne zaman sizinle birlikteydi?"

"Saklambaç oynuyorduk. O da saklanmıştı. Ama şimdi onu bulamıyoruz. Her yere baktık."

"Nerelere baktınız?"

"Her yere. Avlulara. Taht odasına."

"Peki kendi odanıza baktınız mı? Orayı da kontrol ettiniz mi?"

"Ben... Evet, galiba. Galiba oraya da Krisothemis bakmıştı."

Kontrolü artık sezgileri devralmıştı. Klitemnestra çocukların odasını örten perdeyi hızla yana çekti. Burası her zaman oğlunun en sevdiği yer olmuştu. Ne de olsa, yalnızca altı yaşındaysa eğer saklanmak için insanın aklına başka neresi gelebilirdi ki?

"Orestes? Orestes? Neredesin?" Yataklar hiç bozulmamıştı. Oda bomboştu. Klitemnestra arkalarına saklanmış olabileceği düşüncesiyle duvar örtülerini yana itti ama yalnızca kireç badanalı duvarlarla karşılaşınca korkusu yine arttı.

"Kraliçem, her şey yolunda mı?"

Arkasına dönüp baktı. Çatılmış kaşlarıyla Laodamia dikiliyordu.

"Orestes gitmiş. Kayıp. Muhafızları alarma geçirmeliyiz. Hemen onları çağır."

"Orestes mi?"

"Aegisthus!" Gözleri korkuyla iri iri açıldı. En başından beri bunu planlamış olmalıydı: Hüzünlü bir hikâye ile onun dikkatini dağıtmak, sonra da gizlice içeri girip çocuğunu kaçırmak. "O götürdü. Ama nereye gitmiş olabilirler?"

Bir aşağı bir yukarı yürüyor, bundan sonraki hareketinin ne olması gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Ama bu, yalnızca zaman kaybıydı. Klitemnestra'nın çok geç olmadan onları bulması gerekiyordu. Bunun bir daha olmasına asla izin vermeyecekti.

"Ne zaman?" Laodamia'nın benzi kül gibi oldu. "Bu ne zaman oldu?"

"Bilmiyorum. Ama gitmiş."

Muhafızlar şimdi çevresinde toplanmışlardı: Orrin'in adamları.

"Bana atımı getirin. Onları bulacağım."

"Kraliçem, mutfağa da baktınız mı?" diye sordu Laodamia.

"Mutfağa mı?"

"O yöne doğru giderken görmüştüm. Çok olmadı."

Klitemnestra tereddüt ediyordu. Sırayla, Elektra'ya, muhafızlara, çocukların bakıcısına son olarak da tekrar Elektra'ya baktı.

"Mutfak kontrol edildi mi?"

"Ben... Bilemiyorum. Sanırım."

Dikkati tekrar muhafızlara çevrildi.

"Atımı ve bir düzine adam hazırlayın. Yarısı hemen şimdi yola çıksın. Diğerleri beni bekleyecek. Ben de iz süreceğim. Bir adam arayacaksınız: Aegisthus."

Dönüp hızla tekrar koridoru geçerek mutfağa gitti; burada, personel, salondaki adamlar için tabakları doldurup boşaltarak oyalanıyordu.

"Prensi gördünüz mü?" diye sordu onlara.

"Orestes'i mi?" dedi kadınlardan biri. "Kahvaltıdan sonra yiyecek almak için geldiğinden beri hayır."

Çarçabuk odayı araştırdı, eğilip masaların altlarına baktı.

"Orestes! Orestes!"

Masaların altı tıka basa ekmek ve meyve sepetleriyle doluydu ama çocuktan iz yoktu. Klitemnestra biraz daha zaman yitirdiği

için öfkelenerek tekrar mutfak kapısına koştu, orada bir delikanlıyla çarpıştı."

"Kraliçem, affedersiniz."

"Çekil yolumdan," diye bağırdı kraliçe adamı bir yana iterek. "Oğlumu bulmam gerek?"

Delikanlı, "Prensi mi arıyorsunuz?" diye sordu.

Kadın birden durdu. Adamın dudaklarının hafifçe kıvrılıp gözlerinin iri iri açılışını yanlış anlayarak elleriyle adamın gırtlağına sarıldı ve götürüp duvara yapıştırdı; bu sırada çıkan gürültü çevrelerinde yankılandı.

"Ne yaptın ona?" diye bağırdı. Her ne kadar güç bakımından zayıf konumda olsa da saf öfke ile bunu telafi ediyordu.

Adamın yüzü boynundaki basınç yüzünden kıpkırmızı olmuştu.

"Ben... Ben... O..." diye ağzından tükürükler saçarak konuşmaya çalıştı.

"Kraliçem, lütfen," Laodamia yanlarına gelmişti. "Bu şekilde konuşamıyor. Size söyleyemez."

Klitemnestra, adamı serbest bırakmadan önce tırnaklarını etine batırdı. Genç adamın, her ne kadar gözlerini ondan ayırmayacak kadar zeki olsa da dizlerinin bağı çözülmüştü. Ağzından şu sözcükleri çıkarmayı başardı:

"İyi bir yere ihtiyacı olduğunu söylemişti, hepsi bu."

"İyi bir yere mi?"

"Saklanmak için. Kız kardeşlerinden saklanmak için."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bunun bir soruna yol açacağını hiç düşünmemiştim. Yalnızca kazanmak istemişti. Hep birlikte oyun oynuyorlardı."

"Nerede o? Onu kim götürdü? Nereye gittiler?"

"Gitmek mi? Hayır, o, hâlâ orada. Az önce kontrol ettim. Hâlâ saklanıyor."

Rahatlamanın yarattığı coşku kısa sürmüş ve bu kez de yeni bir öfke dalgasıyla birleşmişti. "Nerede? O nerede? Oğlum nerede?"

Delikanlının gözleri yaşlarla dolmuştu, mırıldandı: "Gıda deposunda. Kilerde. Un çuvallarının arkasında."

Klitemnestra, muhafızlara onu kalenin dışına atmalarını ve geri dönmesine de asla izin vermemelerini söylemem gerekirdi, diye düşünüyordu şimşek hızıyla mutfağa giden merdivenlere atıldığı sırada. Ama her şeyden önce kontrol etmesi gerekliydi. Eğer oğlu adamın dediği yerde değilse, aşçıyı bekleyen kovulmaktan daha fazlası olacaktı.

Burası, sarayın daha önce hiç ziyaret etmediği bir bölümüydü. Kraliçe olarak oraya gitmesi hiç gerekmemişti ama nasıl gidileceğini de biliyordu. Merdivenlerden inip de karanlık kilere adım attığı anda hava serinledi ve tuzlanmış etlerin kokusu boğazını yaktı.

"Orestes? Orestes, burada, aşağıda mısın?"

Gözleri yavaş yavaş karanlığa alışıyordu. Bunun, bir tuzağın parçası olması hâlâ mümkündü. Düşmanlarına biraz daha zaman kazandıracak olan bir hile... Arkasına dönüp bir bıçak bulmaya ve onunla aşçının gırtlağını kesmeye hazırlanıyordu ki odanın gerisinden, unların saklandığı deponun arkasından hafif bir gıcırtı duyuldu.

"Orestes!"

Çuvalları bir kenara iterken yaşlar görüşünü bulandırıyordu. Oğlu oradaydı işte, toz içindeydi, saçı başı darmadağındı ve alt dudağını sarkıtmış somurtuyordu.

"Kazandım mı?" diye sordu. "Sizin beni bulmuş olmanız kesinlikle sayılmaz. Vander burasının saklanılabilecek en iyi yer olduğunu söylemişti. Kazandım mı?"

Klitemnestra oğlunu göğsüne çekip unlu kokusunu doya doya içine çekerken neredeyse bayılacaktı.

"Evet, hayatım, kazandın. Sen kazandın."

Orestes'in yüzünde bir gülümseme belirdi. "Başardım!" diye bağırdı sevinçle.

Klitemnestra, genç aşçıyı önceden yapmayı planladığı şekilde işten çıkarmadı. Kucağında merdivenlerden yukarı çıkardığı oğlunun, genç aşçıyı görünce yüzü neşeyle aydınlanmıştı

"Vander, kazandım!" diye ilan etti, âdeta ağzı kulaklarına varıyordu. "Haklıydın. Kazandım!"

"Buna çok memnun oldum, prensim." diye yanıt verdi o da.

Klitemnestra dişlerini sıkmış, uygun bir azar düşünüyordu. Ama çocuğuna oyun oynarken yardım etmekten başka hiçbir şey

yapmamış olan bir adam nasıl cezalandırabilirdi ki? Sonunda rahatlama galip geldi ve Klitemnestra bunu yapmanın hiç de uygun olmayacağına karar verdi.

"Bu gece çocukların odasında yemek yiyeceğiz," dedi onun yerine. "Hemen sofrayı hazırlayın."

***

Sonradan neredeyse bir çocuğunu daha kaybedecek olmanın geçikmiş tepkisiyle Klitemnestra'nın bütün vücudu ürperdi. O mahzende pek çok şey yaşanabilirdi. Ya aşçının başına bir şey gelseydi de başka kimse de Orestes'in nerede saklandığını bilmeseydi? Ya üzerine bir şey düşseydi? Beyninde bunun gibi o kadar çok soru dolaşıyordu ki Klitemnestra bir türlü sakince yerinde oturamıyordu. Bunun üzerine o da mezarlıkta oturup kızının kemikleriyle konuşmak üzere dışarıdaki ılık yaz akşamına çıktı.

Aslan Kapısı'nın güneyinde yer alan mezarlık, kalede yalnızca kendisine ait kabul edebileceği az sayıdaki yerden biriydi. Bu kabristan yalnızca kraliyet ailesi için ayrılmıştı; bu yüzden de kraliçe, ailesi ve bahçıvanların dışında kimsenin orada olması gerekmiyordu. Yine de oraya yaklaştığı sırada yalnız olmadığını fark etti.

Atreus'un, yani Agamemnon'un babasının öldürdüğü adamın mezar taşının yanına, çimenlerin üzerine diz çökmüştü.

"Sana gitmeni söylemiştim."

Tökezleyerek ayağa kalkan Aegisthus hemen başını önüne eğdi.

"Kraliçem, ben..."

"Yeter. Zevkle seyretmek için mi geldin buraya? Daha önce canını aldıklarınla alay etmek için mi?"

"Hayır, hayır, değil."

"O zaman, şimdi seni öldürmemem için iyi bir neden söyle bana."

Adam hafifçe çenesini kaldırarak onun gözlerinin içine baktı ve ancak o zaman Klitemnestra gözlerinin yaşlarla parıldadığını gördü. Onun ağladığını fark etmişti. Öldürdüğü adamın mezarının başına diz çökmüş, ağlıyordu. Yeniden konuşmaya başladığında sesi çatlaktı.

"Bir nedenim yok," diye konuştu onun sorusuna yanıt olarak. "O yüzden de bunu hemen yapmalısınız. Lütfen, beni şimdi öldürün."

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Bu, Klitemnestra'nın hiç beklemediği bir şeydi. Kendini mezarlıkta durmuş, ağlayan adama bakarken bulmuştu. Aegisthus ayağa kalkarak giysisinin kenarıyla yanaklarını kuruladı.

"Affedin beni, kraliçem," dedi. "Şimdi buradan gideceğim. Sizin istediğiniz gibi, hemen bu gece Miken'den ayrılacağım."

Gitmeye yeltendi ama bu kez de onun kolunu yakalayan Klitemnestra oldu.

"Hayır," diye konuştu. "Bana burada krallığımda ne yaptığını söyleyeceksin. Bu mezarlıkta."

"Size söylemiştim. Affedilmek için yalvarıyorum."

Tutuşunu sıkılaştırdı. "Bana yalan söylenmesini hafife alamam."

"Almamalısınız da. Ama gerçek bu."

Yaz akşamının solan ışığında, adamın gözlerinde bir hilenin izlerini arıyordu. Ama orada kederden başka bir şey bulamadı. Tutuşunu gevşetti. Adam çenesini hafifçe eğerek teşekkürlerini iletti.

"Eğer benimle biraz yürüyecek vaktiniz varsa size bir hikâye anlatmak isterim." diye konuştu.

Surların doğu kenarının çevresinden dönüp ağır ağır ahırlara doğru yürürlerken ağustos böceklerinin akşam korosu da onlara eşlik ediyordu. Atreus'un mezarının başından ayrıldıklarından beri ikisi de konuşmamıştı. Klitemnestra, bir şekilde onun acısıyla ilgilendiğini fark etmişti ve bu gaspçının yeniden ortaya çıkışının ardında yatan gerçeği bilmek için can atıyordu. Üstelik bu kez belinden sarkan bir hançerin verdiği güvenceye de sahipti. Taş bir

sıranın yanına geldikleri zaman adam oturması için ona eliyle işaret etti. Ama ondan sonra da konuşmadı.

Sonunda, "Buraya neden geri geldin?" diye soran Klitemnestra oldu. "Babanı tahttan indirdiğin zaman, Agamemnon buraya geri döndüğün takdirde seni öldüreceğine dair yemin etmişti, hatırlıyorsan?"

"Agamemnon tahtı geri alırken beni hiç görmedi."

Bu, Klitemnestra için hiç beklenmedik bir şeydi. Agamemnon ile Menelaos'un Aegisthus'u nasıl da gece yarısı, yalınayak ve ağlayıp sızlanırken dışarı attıklarının öyküsünü defalarca dinlemişti çünkü.

"Seni görmedi demekle neyi kastediyorsun?"

"Agamemnon babam için geldiği sıralarda ben, çoktan Miken'den ayrılmıştım. Atreus ile Thyestes, Agamemnon'u, Menelaos'u ve beni kendi kanlı düşmanlıkları için kullanan kindar ve kötü yürekli adamlardı. Bense bunun bir parçası olmak istemiyordum. Eğer hâlâ buraya babamın intikamını almak için geldiğimi düşünüyorsan fena hâlde yanılıyorsunuz demektir."

Adam eğer yalan söylüyorsa o zaman Klitemnestra'nın ilk başta korktuğundan bile daha tehlikeli demekti çünkü gözlerinde bir düzenbazlığın emaresi olabilecek pek bir şey okuyamamıştı.

"Her oğlun babasının intikamını almasının tanrıların isteği olduğunu sanırdım."

"Benim babam öldürülmedi. Doğrudan doğruya değil. Sürgüne gönderildi ve orada yavaş ve ümit ederim ki son derece acılı bir şekilde öldü."

"Yani gerçekte sen onunla beraber değil miydin?"

Adamın acı acı attığı kahkaha çevrelerini saran sükûnet ile çarpıcı bir tezat teşkil ediyordu.

"O zaman ne oldu?" diye sordu Klitemnestra. "İşin gerçeği nedir? Ve böylesine nefret edildiğin bir ülkeye neden geri döndün?"

"Nereye gittiğimin bir önemi yok. Ben, her yerde nefret görüyorum. Bu, doğduğum andan beri böyle." Derin derin içini çekti, omuzları tıpkı ihtiyar bir adamınki gibi kamburlaşmıştı.

Klitemnestra birdenbire anladı ki, o tam da bu yüzden buraya gelmişti. Açıklamaya ihtiyaç duyduğu şey işte buydu.

"Anlat bana." diye konuştu.

Adam tekrar kaldırıp da gözleri onunkilerle buluşana kadar aradan uzun bir süre geçti.

"Sanırım, kardeşlerimin başlarına neler geldiğini biliyorsundur. Agamemnon'un soylu babası Atreus'un onları yani öz be öz yeğenlerini nasıl katledip de kardeşine yani babam Thyestes'e akşam yemeği olarak servis ettirdiğini."

Klitemnestra hikâyeyi duymuştu. Çok az kişi vardı duymayan. Bu bütün insanlık tarihi boyunca gerçekleştirilen en iğrenç eylemlerden biriydi. Agamemnon ile ilk kez tanıştığında dünya üzerinde onun babası kadar gaddar birinin daha bulunmasının olanaksız olduğunu düşünmüştü. Şimdi ise Agamemnon'un da daha kötü değilse bile onun kadar kötü olduğunu biliyordu.

"Beni Atreus büyüttü. Terk edilmiş bir bebeğe Miken'in yüce gönüllü kralı tarafından ikinci bir şans daha verilmişti. Bu kadarını eminim sen de biliyorsundur. Ve gerçek babamın kim olduğunu ancak onu memnun etmek için Thyestes'i öldürme teşebbüsünde bulunduğum zaman öğrenebildim. Bunu öğrendiğim zaman duyduğum ıstırabı tahmin edemezsin. Atreus bütün hatalarına rağmen sonuçta beni büyüten kişiydi. Ama onun sarayındayken kendimi hiçbir zaman evimde hissedememiştim. Bana hep sanki bir parçam kayıpmış gibi gelmişti. Sanırım eğer çocukken terk edilirseniz sürekli kendinizde yanlış olan şeyin ne olduğunu merak ediyorsunuz."

Klitemnestra'nın içinde, doğrudan doğruya Aegisthus için olmasa bile yine de bir merhamet duygusu doğdu. Hiç tanışmadığı bir kadın içindi bu duygu. Hangi nedenin bir anneyi çocuğunu bu şekilde terk etmeye zorlayabileceğini düşünemiyordu. Kendisi çocuklarının hepsine karşı, onları dünyaya getirdiği andan itibaren, hep katıksız bir sevgi ve bu kendi yaşamına mal olacak olsa bile onları koruma arzusu duymuştu. Bundan daha azının hissedilmesini aklı almıyordu.

"Thyestes benim babamdı. Atreus denilen adam ise beni kendi öz babamdan nefret etmem için büyütmüştü. Ayrıca bana gösterdiği bütün sevecenliğe karşın kardeşlerimi yemekte servis ettirmiş ve babama onları yedirmişti. Bu yüzden de gerçeği öğrendiğim zaman Thyestes karşılık olarak benden Atreus'u öldürmemi istedi. Ne yapmam gerektiğini bilemiyordum."

Başını salladı.

"Babam kurnaz bir insandı; bu konuda hakkını teslim ediyorum. Öyle bir şekilde ifade etmişti ki Atreus'un yalnızca cinayetler için değil yanı sıra hayatımın aldığı yön –terk edilişim, doğumun kanlarını hâlâ üzerimde taşırken bir tarlaya bırakılışım– için de suçlanması gereken asıl kişi olduğuna inanmıştım. Thyestes bunların tümünün de suçunu ihtiyar kralın üzerine yıkmıştı ve ben de her nedense onu öldürsem başıma gelen her şeyin intikamını almış olacağımı sanmıştım. Ama suçlanması gereken kişi o değildi. Yanlış adamı öldürmüştüm."

Klitemnestra'nın kollarındaki tüyler yaz akşamının sıcaklığında bile diken diken olmuştu.

"Ne demek istiyorsun?"

Aegisthus alnındaki ter damlacıklarını sildi ve tekrar konuşmaya başlamadan önce dudaklarını sessizce kıpırdattı.

"Atreus'u babam Thyestes'in bana verdiği kılıçla öldürdüm. Geri döndüğüm zaman tam bir kahraman gibi karşılandım ve onuruma büyük bir şölen düzenlendi. İşte bütün gerçeği de o zaman öğrendim. O silahı muzafferane bir edayla sağa sola sallar ve etrafımdaki herkes tarafından alkışlanırken ablam Pelopia gözlerini bir türlü kılıçtan ayıramıyordu, üzerinde bulunan amcamın kanı artık silinmişti. Kız kardeşim metalin damgasını tanıdı, onu başka bir yer ve başka bir zamandan gayet iyi tanıyordu. Tecavüze uğrayıp onu kirleten adamın isteğini yerine getirecek bir varise hamile bırakılırken çığlık atmasını önlemek için gırtlağına dayanan kılıçtı o. Öz babamızın. Ve ablam, benim o tatlı, sevgi dolu ablam aynı zamanda da onca yıl önce beni o tarlada ölüme terk eden kalpsiz anneydi."

"Gerçeği, yani benim kim olduğumu öğrendiği zaman... Babamızın kim olduğunu..."

Durdu, hikâyeyi bitirebilmek için kendi kendisine karşı savaş veriyordu.

Hikâyenin sonunu zaten bildiğinden korkmaya başlayan Klitemnestra'nın kendi nabız atışları da hızlanmıştı şimdi. Bu korkusunun doğrulanması ise yalnızca bir an sürdü.

"Kılıcı elimden çekip aldı ve kendini keskin tarafının üzerine attı."

Aegisthus'un onunkilerle buluşmak için kaldırdığı gözleri bir kez daha yaşlarla dolmuştu.

"Ben Miken'e intikam almak için gelmedim, Klitemnestra. Buna inanmak zorundasın. Buraya onlara yaptığım şey yüzünden ailenden af dilemek için geldim. Ne yaptığımı bilmiyordum. Kendi kendimin efendisi değildim. Lütfen, lütfen, beni affet."

Klitemnestra her şeyi görebiliyordu, hepsi de onun yüzüne kazınmış durumdaydı. Bir aileye özlem duyan bir delikanlı. Yalnızca babasını gururlandırmak isteyen dik kafalı bir oğul. Ama sonra birdenbire darbe inivermişti: Kendisinin kim olduğunun ve nasıl ana rahmine düştüğünün keşfedilmesi.

Bunun altından acaba nasıl kalkabildi, diye merak etti. Sonra da bütün bunları üstelik bir yabancıya da değil, ihanet ettiği ailenin bir üyesine ifşa edecek cesareti nasıl bulabildi?

Yaşamı boyunca hiçbir erkek ondan affedilmeyi dilememişti. Ve yaşamı boyunca hiçbir şey için de kendini bundan daha az yetkili hissetmemişti. Ama şimdi onun neden geldiğini biliyordu ve kendisinin ne yapması gerektiğini de.

"Affedildin," diye konuştu. "Benim tarafımdan affedildin."

"Ya kocan Agamemnon? Onun da bana karşı aynı iyi niyeti göstereceğine inanıyor musun?"

Agamemnon'un belleğinde kalan son görüntüsü geldi aklına, elleri İfigenya'nın kanıyla lekelenmiş olarak öylece arkasını dönüp giderken. Onun adını telaffuz etmeyi bile kendine yediremiyordu.

"Kocam," diye konuştu. "Kendisi de af dilemesini gerektirecek pek çok şey yaptı."

ON İKİNCİ BÖLÜM

Aradan dört gün geçti ve Klitemnestra, kendini, kalenin idaresiyle ilgili işlere gömülmüş buldu. Hasat edilen mahsulün hem Miken'deki kadınlarla çocukların hem de orduların açlık çekmeyecekleri bir şekilde nasıl dağıtılacağı üzerine tartışmalar sürüp gidiyordu. Yalnızca tahılın ve etin dağıtılması ile tuzun paylaştırılmasını içeren bir sorun değildi bu, ayrıca bir de örülmesi gereken çuvallar ve sepetler de vardı. Her şey zaman alıyordu ve kadınlar, yünlerin eğirilip dokunmasına ilave olarak şimdi koyunların bakılması ve kırkılmasıyla da meşgul olmak zorunda kalmışlardı. Yalnızca üzerlerindeki iş yükü ikiye katlanmakla kalmamış, ayrıca şimdi, bir zamanlar sadece erkek işi olarak görülen işleri de yapmaya başlamışlardı ki görünüşe göre, bu da devlet adamlarının kavramakta güçlük çektikleri bir gerçekti. Gittikleri her yerde çocuklardan beter tartışmaların içine giriyorlardı. Klitemnestra bulabildiği bütün boş vakitleri de kendi gerçek çocuklarıyla birlikte geçiriyordu.

Bu yüzden de bir akşam, bütün gününü kent devletiyle cebelleşerek geçirdikten sonra avluda dinlenirken Laodamia yanına geldiğinde düşünceleri Aegisthus'tan binlerce mil uzakta bulunuyordu.

"Kraliçem, sizi görmek isteyen bir beyefendi var."

"Nerede?" diye yanıt verdi, Klitemnestra.

"Saraya girmeyecekmiş. Sizi dışarıda bekleyeceğini söyledi. Ahırların aşağısında."

Kadın küçümsemeyle burnundan soludu. Agamemnon'un, kendisine işini nasıl yapacağını öğretmeye meraklı dostlarından bir diğeriydi, hiç kuşkusuz.

"Adını biliyor musun?"

"Bilmiyorum, kraliçem."

"Pekâlâ, eğer kraliçeyi görmek için saraya kadar gelme zahmetine giremiyorsa o zaman beklemek zorunda kalacak demektir."

İçini çekerek gözlerini kapattı. Bakıcı, ortadan kaybolmadan önce oralarda biraz daha oyalandı; hiç kuşkusuz, mesajı kendisine verilenden çok daha diplomatik bir dille iletebilmenin yolunu arıyordu.

Kraliçe, nihayet avludan ayrılıp çocukların odasına yöneldiğinde gece tam anlamıyla bastırmıştı. Sütunların arasında yürürken düşünceleri bir kez daha atların yanında kendisini beklemekte olan adama kaydı.

Hâlâ orada olması çok düşük bir olasılık, diye düşündü ama yine de meraklanmıştı. Pek çok erkek, kralı olmayan bir sarayı onu ele geçirmek için bir fırsat olarak görürdü. İthaka'dan gelen dedikodular, Penelope'nin kocası hâlâ hayatta ve savaşıyor olmasına rağmen taliplerin nasıl da kapısını aşındırdığından bahsediyordu. Bu adamınsa saraydan uzak durmak istemesi ona bir şeyler anlatıyordu. Bunun ne olduğundan tam olarak emin olamıyordu sadece. Üzerine bir şal geçirip bir de yağ lambası alarak gecenin içine yollandı.

"Bütün akşamı burada bekleyerek mi geçirdin?" diye sordu, ahırlara ulaşıp da onun kim olduğunu tanıyınca.

Klitemnestra yaklaşınca adam ayağa kalktı. "Bu yolun aşağısına doğru bir gezintiye çıkmaya zaman bulabileceğini umuyordum."

"Ya da belki beni çağırtabileceğini ve benim de geleceğimi düşünmüştün."

Aegisthus dizlerinin üzerine dek eğilerek beceriksizce başını eğdi. "Hayır, durum bu değil. Eğer sana böyle bir izlenim verdiysem özür dilerim. Niyetim bu değildi. Saray... Ben... Yani benim için..." Durup yeniden kendini toplamaya çalıştı. "Saray benim kendimi pek de rahat hissedeceğim bir yer değil," dedi en sonunda. "Eğer teklifim uygunsuz kaçtıysa özür dilerim."

Klitemnestra biraz uzağında durup onu dikkatle inceledi. Bu adamın Atreus'u katleden ve Agamemnon'la kardeş olarak büyütülen adam olması nasıl mümkün olabilmişti? Yalnızca bu kısacık sohbet sırasında bile kendisinden kocasının bütün evlilik hayatları boyunca dilediğinden daha fazla özür dilemişti. Hem de özür dilemesini gerektiren onca şey varken üstelik.

"Sizin zamanınızı almak istemiyorum, Kraliçe Klitemnestra. Ben, yalnızca geçen gün beni dinlediğiniz için size teşekkür etmek istiyordum. İçimi böylesine serbestçe dökmeyi planlamadığımı itiraf etmeliyim. Hatta size anlattığım şeyleri hiç kimseye anlatmamak niyetindeydim."

"Ama anlattınız." Klitemnestra mesafeyi korumaktaydı.

"Bir noktaya kadar anlayabileceğinizi hissediyordum. Kendi aileniz tarafından ihanete uğramanın nasıl bir şey olduğunu bilirsiniz." Kadının gözlerindeki acıyı görünce başını önüne eğdi. "Yine çok fazla konuştum. Bunun için de özür dilerim. Kocanızın yaptığı şeye ilişkin dedikodular duymuştum."

"Buraya da bu yüzden geldiniz. Yüce Agamemnon'un ne kadar da iğrenç bir adam olduğu gerçeğini gözler önüne sermek için."

"Hayır, asla. Size söyledim. Buraya ondan bağışlanmayı dilemek için geldim."

"Kendisi de bir canavar olan bir adam tarafından bağışlanmayı dilemek için yani?"

Adam gözlerini onunkilere dikti. "Ben de bir canavarım, kraliçem. Beni büyütmüş olan adama korkunç bir şey yaptım. Ama bu, bana karşı hata yapmış olan insanları affedemeyeceğim anlamına gelmez. Annemin bana yaptığı şeyi, örneğin."

Söylediklerinde hatalı hiçbir şey, Klitemnestra'nın fark edebildiği hiçbir gizli anlam yokmuş gibi görünüyordu. Ama kadın, yine de sinirlenmişti.

"Siz doğduğunuz sırada anneniz bir çocuktu. En iyisi olduğunu düşündüğü şeyi yaptı. Her ikinizi de korumak için."

"Ben doğduğum zaman annem bana bakamıyordu bile, beni de bu yüzden terk etti. Başka türlüymüş gibi davranmanın anlamı yok. Benim yalnızca ablam olduğunu sandığı sıralarda, bunu,

onun kendi ağzından işittim. Benimle yani küçük kardeşiyle konuşurken başından geçen o korkunç deneyimi açtığında, bana, dünyaya getirdiği çocuktan doğduğu andan itibaren nasıl da tiksindiğini anlatmıştı. Kraliçem, lütfen, birbirimize kötü sözler söyleyerek ayrılmamızı istemiyorum. Buraya yalnızca size veda etmek için gelmiştim, hepsi bu. Yarın sabah gidiyorum."

"Gidiyor musunuz?"

"Burada yapabileceğim her şeyi yaptım. Geri döndüğü zaman mesajımı Agamemnon'a iletir misiniz?"

Konuşmalarının böylesi birdenbire sonlanması kadını şaşırtmıştı. Gözlerini kırpıştırarak onun söylediği şeyi düşündü. "Bunu yapacağım ama söyler misiniz bana, buradan nereye gideceksiniz?"

"Kader beni nereye götürürse oraya. Hiçbir yere ait olmamanın, hiç kimseye bağlı olmamanın güzel yanı da bu işte. Ama elbette, bu, aynı zamanda, kimse tarafından özlenmeyeceğim anlamına da geliyor."

Gecenin sessizliği içinde, adamın belki de ondan bu söylediği üzerine yorum yapmasını beklediğini düşündü ama yalnızca iki kez doğru dürüst konuştuğu bir adama söyleyebileceği başka çok az şeyin kaldığını hissediyordu. Kendini içinde bulduğu durum nasıl olursa olsun sonuçta o, kişilik sahibi ve nasıl konuşulacağını bilen bir adamdı. Her kentte bir şekilde kendi yolunu bulabilirdi. Ya da asıl niyeti Agamemnon'u karısını yatağa atarak yenmeye çalışmaktı, belki de.

"Size rahatsızlık verdim," diye konuştu sanki onun düşüncelerini okumuş gibi. "Niyetim bu değildi. Ama burada benimle olduğunuza göre size gerçekleri anlatabileceğimi düşündüm. Benim aklımı başımdan aldınız."

Klitemnestra onun bu yorumunu önemsemedi. İş, iltifatlara gelecek olursa bundan çok daha süslülerini almıştı zamanında.

"Peki, nazik sözleriniz için size teşekkür ederim."

Kadının oradan ayrılmaya yeltendiğini görünce elini onunkine uzattı ama daha önceki tehdidini hatırlayınca hemen geri çekti.

"Çocuklarınıza duyduğunuz sevgi. Onları koruyuşunuz. Tıpkı yavrularının üzerine titreyen dişi bir aslan gibisiniz."

"Bu, bir annenin görevidir."

"Öyle olabilir ama bu, bütün annelerin bunu sizin kadar iyi yapacakları anlamına gelmez."

Kadın bu sözleri de ciddiye almadı. "İnanın bana, çocuklarım sizinle aynı fikirde olmayacaklardır. Özellikle de artık hayatta olmayanlar."

Adam gözlerini onunkilere dikti. "Söyleyin bana. İfigenya'nın başına gelenler için hâlâ kendinizi mi suçluyorsunuz?" diye sordu.

Sıcak hava bir anda buz gibi oldu ve kadın öfkeyle dudaklarını büzdü.

"Onun adını ağzınıza almaya bile hakkınız yok sizin."

"Hayır, elbette yok. Ama sadece sizden, kızınızın başına gelenler için, benim annemin başına gelenler için olduğumdan daha suçlu olmadığınızı bilmenizi, anlamanızı istiyorum."

Uzaklarda bir at kişnedi. Kadın, onun bakışlarına karşılık verdi.

"Kendimi suçlamıyorum," diye konuştu. "Babasını suçluyorum. Ve de tanrıları suçluyorum."

Aralarındaki çekim daha da arttı ve kadın kendini kararsızlık içinde hissetti. Saray ve görevleri onu çağırmaktaydı. Aynı şeyler yarın da yine orada olmaya devam edecekti, sonraki gün ve daha sonraki gün de. Yeni hiçbir şey olmayacaktı. Köylü kadınların ağız dalaşlarıyla tembel politikacılar. Agamemnon'un öngörülen dönüşüne kadar önünde uzanan gelecek altı yılı görebiliyordu. Aynı şeylerin hep biraz daha fazlası. Ama beklenmedik, bilinmeyen bir şeyler de vardı burada. Kendisine yabancı olan birileri... Dudaklarını ısırarak Thyestes'in oğluna baktı.

"Aegisthus, elinde bir kılıçla nasıl görünüyordun?"

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bir ay iki oldu sonra üç, derken bir de bakmıştı ki Aegisthus neredeyse bir yıldır hayatındaydı. Onunla gizli gizli buluşuyorlardı. Aegisthus, Agamemnon'un izni olmadan saraya adımını atmamakta hâlâ son derece kararlıydı. Ama kocasının adını duymak bile Klitemnestra için her geçen gün biraz daha çekilmez oluyordu.

Kıyılarına geri dönen tedarik gemileri aracılığıyla Troya'daki savaşın gidişatıyla ilgili haberler alıyorlardı. Kuşatma hâlâ bütün şiddetiyle devam etmekteydi. Şimdiki plansa Troyalıları aç bırakarak dışarı çıkmaya zorlamaktı. Bu, tam da kocasının benimseyeceği türden bir planmış gibi görünüyordu: Kılıcını kaldırmak ve ellerini kirletmek zorunda kalmadan mümkün olduğu kadar çok ölüme ve umutsuzluğa yol açmak. Yine de bir hastalığa yakalanması olasılığı her zaman için mevcuttu. Tatarcıkların getireceği bir hastalık onun canını almayı başarırdı, belki de. Ya da ölümü kendi adamlarından birinin elinden olurdu. Gelen her haberciyle birlikte Troya'dan ziyade onun düşmüş olduğu haberinin gelmesi olasılığı vardı. Ama o gün gelene kadar da çocukları, kraliçe olarak üstlendiği rol... Ve de Aegisthus vardı.

Aegisthus, muhafızların her zaman yaptıkları gibi sakınımlı davranmıyordu ve her ne kadar başlangıçta antrenmansız olsa da Agamemnon ve Menelaos ile birlikte eğitim gördüğü yıllar boyunca edindiği becerilerin yeniden yüzeye çıkması uzun sürmedi. Klitemnestra'nın sınırlarını bir kez öğrendikten sonra o sınırları zorluyor ve tıpkı Sparta'da aldığı eğitimde olduğu gibi onu sınıyordu. Metal

şakırtıları, elindeki kılıcın titreyişlerine eşlik eden o gür çınlama sesi ona âdeta bir kuvvet ilacı gibi geliyordu. Orrin'le idman yaptığı zamanlarda, hiç de Spartalı tarzı olmamasına rağmen zırh kuşanır ama bedenini saran bu ekstra koruma yalnızca onun kendini daha da çok zorlamasına yarardı. Şimdi ise sanki imkânsız diye bir şey yoktur sözünü doğrularcasına kendini yeniden genç hissetmeye başlamıştı.

Talimlerini bitirdikten sonra da oturup sohbet ederler ve o Klitemnestra'ya sürgün hayatı boyunca yaptığı yolculukları anlatırdı; gerçi mezarlıktaki o geceden beri babası ve ablasından bir daha hiç bahsetmemişti. Yine de o, Klitemnestra'nın, karşısında İfigenya'nın adını anmakta kendini özgür hissettiği tek insandı. Çocuklarının aksine Aegisthus Ege Denizi'nin çevresine yayılan söylentilere aşinaydı ve dolayısıyla Agamemnon'un onun ölümünde oynadığı rolü de gayet iyi biliyordu.

"Onun hiç pişmanlık duyup duymadığını merak ediyorum," diye fikir yürütürdü Klitemnestra. "Buna değdiğini düşünüyor mu acaba? Neredeyse beş yıl boyunca Troya kıyılarında kalmışlardı. O rüzgâr gerçekten ne kadar önemli olabilirdi ki? Öylesine şiddetle istemişti ki bunu yine de gerçekten onlardan ne kazanç sağladı?"

O ise "Bu, yalnızca tanrıların yanıtlayabileceği bir soru," diye yanıt verdi. "Ama pişmanlık duyup duymadığına gelince duyduğundan en küçük bir şüphem yok. Hiçbir erkeğin bir çocuğu öldürüp de pişmanlık duymaması mümkün değildir, kendi kanından olsun ya da olmasın."

Ona daha fazlasını anlatmak için duyduğu arzuya direnen Klitemnestra elinde tuttuğu ekmekten bir parça kopardı ama sonra fikrini değiştirdi ve ekmeği bir serçe sürüsüne doğru fırlattı. Orrin onların biraz uzağında duruyordu, onu izleyebilecek kadar yakındaydı ama konuşmalarını duyabilecek kadar da değil. İkisinin yaptıkları sözsüz bir anlaşmaydı bu. Eğer birilerinin kendisine eşlik etmesi gerekiyorsa bu kişi ihtiyatlılığın ne demek olduğunu ve dilini tutmasını bilen Orrin'den başkası olamazdı; Agamemnon'un yanındayken bu konuda yeterince pratik yapmıştı ne de olsa.

"Gitmeliyim," diye konuştu ve ayağa kalkıp yere saçılmış silahlarını topladı. "Öğlen kent devletiyle toplantım var. Ama yarın görüşebilir miyiz?"

"Eğer arzunuz buysa burada olacağım."

"Bu," dedi, sonra da gözlerinin onu ele vermesine fırsat bırakmadan atına atladı. Onun hareketlerini dikkatle izleyen Orrin de aynı şeyi yaptı ve birlikte atlarını dörtnala kaleye doğru sürdüler. Birazcık şansın da yardımıyla çocuklar uyanmadan önce geri dönmeyi başarabilirdi.

Bazı günler, o ve Aegisthus, birlikte, kuzeye, körfeze ya da batıya, dağlara doğru at sürerlerdi. Bazı günlerde ise yalnızca çimenlerin üzerine uzanır ve gökyüzünü seyrederken bir yandan da sohbet ederlerdi. Bir prenses olarak Klitemnestra güçlü ama sakin olmak, ilgili olmak ama asla duygusal olmamak üzere eğitilmişti. Duyguları ve kaygıları, saraylarında yaşadığı kralların egolarına tabi olmuştu hep; fikirleri önemsizdi, arzuları ise rahatlıkla göz ardı edilebilecek şeylerdi. Sonuçta, bir kraliçe, gerçekten de daha fazla ne isteyebilirdi ki? Acaba Helen, Paris ile kaçarken gerçekte ne yaptığının bilincinde miydi? Bu hareketiyle inanılması en olanaksız şeyi gözler önüne serdiğini fark etmiş miydi: Bir krallığın bütün servetlerinin bile mutluluğu satın alamayacağı gerçeğini. Gerçi, bu gerçeğin en iyi örneği de sayılmazdı Helen. O, çocukluğunda bile hep aynı olmuş, daima elde edemeyeceği şeyleri istemişti. Her durumda dikkatleri hep kendi üzerine çekmeyi bilmişti. Ama Aegisthus'un ilgisi hep Klitemnestra'nın üzerinde kaldı ve kız kardeşinin adı, kendisi bahsetmediği sürece anılmadı bile. Aegisthus onu dinledi. Ona tavsiyelerde bulunmadı, onu eleştirmeye ya da özel yaşamına burnunu sokmaya asla kalkışmadı. Sadece Klitemnestra'yı dinledi.

Yaz mevsiminin başlarındaki henüz her yerin gür ve yemyeşil otlarla kaplı olduğu o keyifli haftalar sırasında bir sabah, ikisi ülkenin dört bir yanına dağılmış sıcak su kaynaklarından birinde buluştular. Bu, Klitemnestra'nın önerisiydi. Çok geçmeden, havalar, yalnızca zevk için uzaklara at süremeyecek denli ısınmış olacaktı ve fark edilme korkusu yüzünden, çiftin, kalenin yakınlarında bir yerlerde buluşabilmesi de mümkün değildi. Bu yüzden de şimdi, kendisi, suyun kenarına oturmuş ve ayaklarını sıcak suyun içine sallandırmışken Aegisthus ise sırtüstü uzanmış gökyüzün-

den hızla geçen narin bulutları seyrediyordu. Refakatçileri Orrin'e gelince o da suyun karşı kıyısında durmuş otlamakta olan atların dizginlerinden tutmuştu.

Oraya yaptıkları yolculuk boyunca Klitemnestra'nın kafasını kurcalayıp durmuş olan bir soru vardı. Bu soru, aslında uzun bir süredir hatta haftalar, belki de aylardan beri zihninin bir köşesini işgal etmişti hep. Ama verilebilecek yanıttan ve bu yanıtın yol açabileceği sonuçlardan korktuğu için sormaya da hiçbir zaman cesaret edememişti. Ama şimdi, kaynağın sessizliğinde, kuşlar kumtaşlarına tırmanan asmaların arasında uçuşurken birdenbire kendini o soruyu sorarken buluverdi.

"Sen neden buradasın, Aegisthus?"

Ayaklarını sudan çıkarıp yanına topladı, bu sayede onun yüzünü de görebiliyordu.

"Banyo almaya geldiğimizi sanıyordum."

"Burası derken kaynağı kastetmiyorum. Benimle olmanı kastediyorum. Burada benimle birlikte ne yapıyorsun?"

Aegisthus dirseklerinin üzerinde doğrulup onun gözlerine baktı ve Klitemnestra, o gözlerde, yüzeyin hemen altında, her zaman var olmuş olan acıyı okuyabildi. Onun yanındayken kendini bu kadar iyi hissetmesinin nedeni buydu belki de. İnsanın kendi dışındaki nedenlerden kaynaklanan keder onun da fazlasıyla aşina olduğu bir şeydi.

"Ne zaman istesem geliyorsun," diye konuştu. "Sohbet ediyoruz, sonra ben ayrılıyorum, sen de yok oluyorsun ve ben nereye gittiğini bile bilmiyorum."

"Bu, önemli mi?"

"Benim için önemli."

Onun gözlerinin içine bakmayı sürdürüyordu çünkü gözleri, ona sanki sonsuzluk gibi geliyordu. Sonunda konuşmaya başladığı zaman da sözcükler, ağzından âdeta bir iç çekiş gibi çıktı.

"Niçin? İşlerin oldukları bu hâliyle mutlu değil misin? Bu arkadaşlık sana yeterli gelmiyor mu?"

"Bu arkadaşlık, dünya üzerinde akıl sağlığımı koruyan çok az şeyden biri."

"O zaman bunu neden soruyorsun?"

Neden? Klitemnestra da aynı şeyi pek çok kez kendi kendine sormuştu. Neden mutlu değildi? Bu kadarı ona neden yeterli gelmiyordu? Çok az arkadaşı olduğu için, belki de. Hiç gerçek bir arkadaşı yoktu, en azından Miken'de. Sparta'dakiler ise şimdiye kadar onu çoktan unutmuş olmalıydılar. Belki de bunun nedeni, onun bir erkek olmasıydı. Bütün erkekler, hiç durmadan, bir kadının veya kadınların peşinden şehvetle koşmak için yaratılmamışlar mıydı? O hâlde, eğer o Klitemnestra ile vakit geçirmekten bu kadar çok hoşlanıyorsa bu, kendisiyle ilgili uygunsuz bir isteğin varlığına işaret etmek dışında hangi anlama gelebilirdi?

Hem sonra o da birlikte olmadıkları zamanlarda, giderek daha sıklıkla kendini onu düşünürken bulmaya başlamıştı; onun ne diyeceğini, nasıl davranacağını. Şimdi de kayaların üzerinde ve kendisinin o kadar yakınındayken hissettiği ateşin kaynaktan mı yoksa onun varlığından mı ileri geldiğini bilemiyordu. Ve her ne kadar kendisi nabız atışlarının hızlanmaya başladığını hissetmemiş olsa bile o, orada, kendisinin yalnızca birkaç santim uzağındayken birdenbire fark etti: Nabzı şimdi öylesine gürültülü atıyordu ki Agamemnon'un ordusu savaşa giderken çalınan davulların sesiyle rahatlıkla kıyaslanabilirdi.

Yavaş yavaş doğrularak "Ama daha da mutlu olabilirdim." diye konuştu.

Gözlerini onunkilerden ayırmadan uzanırken hareketleri çok yavaş ve dikkatliydi. Parmakları sanki zihninin neyi arzu ettiğini kendiliklerinden biliyormuşçasına ustalıkla omzundaki düğümü buldu ve elbisesini aşağı doğru sıyırdı.

"Klitemnestra..."

Klitemnestra onun gözlerindeki endişeyi gördü ve büyük olasılıkla hissetmekte olduğu tedirginliği anladı. Şimdi kendi nabzı da tıpkı Tantalos ile düğün gecelerinde olduğu kadar hızlanmıştı.

"Kimsenin hakkımızda bir şey bilmesi gerekmiyor," diye konuştu. "Hem bilseler de ne çıkar? Agamemnon, her zamanki gibi, çadırını fahişelerle dolduruyordur."

"O, senin kocan."

"O, bir katil ve bana zorla sahip olan bir vahşi."

Elbisesinin beline doğru uzandı ama parmakları metal iğneye değer değmez Aegisthus'un eli onunkinin üzerine kapandı.

Aegisthus "Bunu istemediğimden değil." diyerek söze başladı.

İşte o anda her şey değişiverdi. Klitemnestra hemen onun elini itip elbisesini tekrar üzerine çekti ve ayağa kalktı.

"Affedersin. Ne düşünüyordum, bilemiyorum. Sandığımdan daha çok içmiş olmalıyım."

"Klitemnestra, bunu yapma."

Şimdi o da ayağa kalkmıştı, onun eline uzandı. Ama kadın çarçabuk ona arkasını dönerek kayalara doğru yürümeye başladı. O da peşinden geldi.

"Lütfen, bırak da açıklayayım."

"Hayır, hayır. Hiçbir şey söylemene gerek yok. Hiçbir şey duymama gerek yok."

"Evet, var."

Atının yanına ulaşmıştı ama o dizginleri eline alır almaz Aegisthus onları çekip aldı.

"Klitemnestra, durur musun? Yanılmıyorsun. Böyle hisseden yalnızca sen değilsin. Bunu ben de istiyorum. Başka her şeyden çok hem de."

Yaşlı muhafız ihtiyatlı bir şekilde kendi atını çiftten uzaklaştırdı.

"Klitemnestra, lütfen."

"O zaman neden beni durdurdun? Bu konularda çok fazla bilgim yok ama erkeklerin arzuladıkları bir kadını reddetmediklerine çok eminim."

"Miken'e kocandan af dilemek için geldim. Kulağına gidecek olursa sence buna nasıl bir tepki gösterir, söyle bana."

"Onun ya da bir başkasının ne düşüneceği artık zerre kadar umurumda değil. Hâlâ anlamıyorsun, değil mi? Onun nasıl bir canavar olduğunu bilmiyorsun."

"Canavar ya da değil, o, hâlâ kral ve hâlâ senin kocan."

"Ama ben onu istemiyorum. Hiçbir zaman istemedim. Sen... Sen..."

Sözcükler boğazına takıldı. Ona Tantalos'tan ve Alesandro'dan bahsedebilirdi. Belki o zaman anlardı. Ya da daha da çok acırdı belki. Birdenbire fark etti, işte buydu. Onların arkadaşlıkları acıma duygusu üzerine kurulmuştu. Onu arzu etmemesinin nedeni de buydu. Kendisiyle birlikte geçirdiği bütün o zamanlar salt duyduğu merhametten ileri geliyordu. Bunu başka bir şey olarak görmekle yanılmıştı.

"Nasıl istiyorsan öyle olsun," diye konuştu. "Benim seninle olan işim bitti artık."

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dörtnala kaleye geri döndüler; Klitemnestra atını kırbaçlarken hıçkıra hıçkıra ağlamak için duyduğu arzuyu güçlükle bastırabiliyordu. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilirdi? Nasıl olurdu da Aegisthus, bütün yaptıklarından sonra Agamemnon'a karşı sadakat gösterebilirdi? Çocuklarını öldürmüş bir adama karşı... Peki eğer Aegisthus, Sparta ile ilgili gerçeği bilseydi yine aynı şekilde mi hissederdi acaba? Lanet olsun ona, diye düşündü Klitemnestra ve atını bir kez daha mahmuzlayıp önünde dalgalanan rüzgâra karşı eğildi. Lanet olsun Aegisthus'a ve onun saçma sapan sadakatine. Ne de olsa ona ihtiyacı yoktu artık.

Kalenin girişinde atından indi ve atı muhafızlardan birine teslim ederek hızlı adımlarla sarayın yolunu tuttu. Orrin bile ondan uzak duracak kadar sağduyu göstermişti.

Neden kendisini bu şekilde oyalamıştı? Onun için neler hissettiğini anlamış olmalıydı ne de olsa. Son aylarda birbirlerini görmeden bir gün bile geçirmemişlerdi. Geçen ay, Thargelia Festivali düzenlenmişti, Tanrıça Artemis onuruna verilen ve midesini bulandıran bir şölendi bu. Kendisinden, çok sevgili kızını almış olan birini onurlandırmak, onun katlanabileceklerinin çok ötesinde bir şeydi. Ama tanrıçayı kızdırmak gibi bir riske girilemeyeceğini de gayet iyi biliyordu; bu yüzden de kurallar doğrultusunda bir koyun kesmiş ve yılın ilk meyvelerini adak olarak sunmuştu. Ondan sonra da hıçkıra hıçkıra ağlamış ve Aegisthus, sanki onu gerçekten de seviyormuş gibi şefkatle ona sarılmıştı.

Öfkesini atından –ya da yoluna çıkacak herhangi birinden– çıkarmayı ne kadar tercih etse de bulunulabilecek en iyi eylem tarzının çocuklarıyla oyalanmak olduğuna karar verdi. Dolayısıyla da kendini, dünya üzerinde en az sevdiği uğraşıya yani halı dokumaya tahammül ederken buldu. Krisothemis'in bu işten nasıl bir zevk aldığını bir türlü anlayamıyordu ama sonuçta, kızının boş zamanlarını değerlendirmek için seçtiği yol da buydu.

Dokuma tezgâhının başında gönülsüzce oturmuş iplere öylesine şiddetle asılıyordu ki ip sürekli kopup duruyordu. Birkaç dakikada bir kendi kendine bunun sadece bir ya da iki saat süreceğini ve ondan sonra da Elektra ile birlikte bütün öfkesini serbest bırakabileceğini hatırlatıyordu. Hiç değilse prenseslerden biri, annesiyle onun umut ettiği deneyimi paylaşacaktı.

"Bunu yapmana gerek yok, anne," dedi Krisothemis, kraliçe kopan bir başka ip karşısında yine lanetler savururken. "Senin her türlü dikiş nakış işinden nefret ettiğini gayet iyi biliyorum."

"Bu, doğru değil."

"*Doğru.* Üstelik bu konuda berbatsın da. Sen gittikten sonra, sırf başkaları görmesin diye hepsini söküp senin için yeni baştan örmek zorunda kalacağımı da biliyorsun."

"Böyle mi yapıyorsun?" diye sordu kraliçe; çıkardığı işe bir göz atmış ve gerçekten de önceki sıraların, şu anda yapmakta olduklarına kıyasla kesinlikle çok daha doğru ve düzgün olduğunu fark etmişti.

"Gayet mümkün." diye yanıtladı kızı, gözlerinde bir ışıltıyla.

Kraliçe oflayıp puflayarak ipi yeniden bağladı.

"Peki o hâlde, ben, sana fazladan pratik yapma olanağı vermekle nezaket göstermiş olmuyor muyum?"

Her ne kadar Klitemnestra dokumacılığı çocuk doğurmaktan bile daha büyük bir işkence olarak görse de Krisothemis ile birlikte hep keyifli vakit geçirilirdi, tıpkı Orestes'le ve bir zamanlar da İfigenya ile olduğu gibi. Kızının rahat tavırları ve onunla rahatlıkla sohbet edilebilmesi, her zaman kraliçeyi sakinleştirmeyi başarırdı. Ama Agamemnon'a olan bağlılığı gözlerini kör etmiş olan Elektra için aynı şeyi söyleyebilmek kesinlikle mümkün değildi. Elektra'nın annesinin sabrını en son sınırına dek zorladığı birçok kez, Klitemnestra, gerçeği olanca gücüyle onun yüzüne haykırmamak

için kelimenin sözcük anlamıyla dilini ısırmak zorunda kalmıştı: Agamemnon, Orestes'te dileyebileceği bütün her şeye sahipti. Kız evlada gereksinimi yoktu. Bir tanesini kendi çıkarı uğruna elden çıkarmıştı zaten ve hiç kuşkusuz gerektiği takdirde aynı şeyi Krisothemis ya da Elektra için de yapacağına kuşku yoktu. Ama Klitemnestra hiçbir zaman açıklayamazdı bunları. Ne de olsa onları korumak bir anne olarak kendisinin göreviydi. Gerçeklerden bile olsa.

"Bugün mutfakta hizmetkârların konuştuklarını dinliyordum," dedi Krisothemis. Öylesine bir beceri ve el çabukluğuyla iş görüyordu ki ne yaptığına bakması gerekmiyordu bile, görünüşe göre. "Savaşın bir aya kadar bitmiş olacağını söylüyorlardı. Bütün bu süreyi planlar yapıp haritalar çıkarmakla geçirmişler ve şimdi de Troya'ya nihai saldırıyı yapıp Helen'i kurtarmaya hazırlarmış."

"Böyle mi diyorlardı?"

"Evet. Bir dahaki şölende Arachneus Dağı'nda işaret fenerinin parladığını görecekmişiz." Durdu, elleri kısa bir süreliğine iş yapmayı bıraktı." Nasıl olduğunu merak ediyorum." diye konuştu.

"Savaşın mı? Hiç yaşamadığın için şükretmen gereken bir şey, savaş. Sefil çadırlar içinde açlıktan ölmek ya da sinekler etrafında vızıldarken kurtları yemeğinden ayıklamak. Yaralılara bakmak ya da onların çığlıkları yüzünden uyuyamamak. Ve de sürekli olarak kaçınılmaz olan şeyi beklemek."

Krisothemis başını hayır anlamında salladı. "Ben savaşı kastetmiyorum," diye konuştu. "Onun babamın komuta ettiği bütün erkekler için korkunç bir şey olduğuna eminim. Ben, birini onun uğruna ölmeye razı olacak kadar çok sevmekten bahsediyorum. Amcamızın Helen için yaptığı gibi yani."

"Aşk mı?"

Klitemnestra'nın boğazına bir yumru gelip oturdu. Aşk demek! Bu, iki bencil yetişkinin kendi arzularını başka binlerce kişinin esenliğinin önünde tutarak bulundukları çocukça bir davranıştan başka bir şey değildi. Helen, birini gerçek anlamda sevebilmekten aciz bir insandı ve aynı durum Menelaos için de geçerliydi. Onların ikisi de kindar ve kötüydü. Keşke bütün bunların en başında, birileri onlara boğazlarını kesecek kadar yaklaşabilseydi, her şey yıllar önce sona ermiş olurdu. Aşk ha? Hem aşk neyi başarabilmişti ki, bugüne kadar?

"Haklısın," diyerek ayağa kalktı ve kalkarken elindeki makarayı yere düşürdü. "Ben, bu işte gerçekten de berbatım. Sen devam et. Elektra'ya Orrin ile eğitiminin nasıl gittiğine bakacağımı söylemiştim. Artık beni silahsız bırakabileceğine inanıyor. Anlaşılan o ki, bugünkü talimimizde bunun doğru olduğunu kanıtlayacakmış."

"Eh, o zaman, ben de bıraksam iyi olur, sanırım," diye yanıt verdi Krisothemis de. "Çünkü bu, kaçırmayı dünyada istemeyeceğim şeylerden biridir."

Elektra'nın kendi gücünün ve becerilerinin artık annesininkilere denk olduğu hatta onu geride bıraktığına ilişkin yorumlarının hem sıklıkları hem de barındırdıkları özgüven her geçen ayla birlikte daha da artmaktaydı. Henüz on üçündeyken annesiyle aralarında yalnızca iki santim boy farkı vardı; gerçi o, babasının kemik yapısını miras almıştı ve Klitemnestra'nın hayatı boyunca olduğundan daha tıknaz ve adaleliydi. Sayısız akşam annesinin başının etini yiyip avludaki sabah sığınağına da musallat olunca Kraliçe kuralsız bir dövüş seansına en sonunda razı olmuştu.

Belki de saflıkla, bunun özel bir olay olacağını düşünmüştü. Yalnızca ikisi, anne ve kız olarak kılıçlarını çarpıştırıyorlar ta ki Elektra bir hata yapana – gerçi bu olasılığı pek de dikkate alıyor değildi – ya da kendisini silahsız bıraktırana kadar. Buna karşın koridorun köşesini dönünce taht odasının dışında büyük bir kalabalığın toplanmış olduğunu gördü.

"Anne. Güzel." Elektra çoktan gelmiş bekliyordu bile. "İşte buradasın. Artık başlayabiliriz. Umarım bir sakıncası yoktur. Yenilişine tanık olmaları için birkaç arkadaşımı davet ettim."

Elektra'nın arkadaşı yoktu. Sadece emirler yağdırdığı insanlar vardı, buna karşın hepsi de orada bulunmaktan dolayı en az onun kadar heyecanlı görünüyorlardı.

"Böyle olacağını biliyor muydun?" diye annesinin kulağına fısıldadı Krisothemis.

"Hayır? Ya sen?"

"Hayır. Elektra kazanacağından çok emin olsa gerek."

Kadınlar ve erkekler ortadaki merdivenlerden inebilmeleri için onlara yol açmak üzere kenara çekildiler. Odanın uzak ucunda bir büyük ve yanında bir de küçük olmak üzere iki tane taht bulunu-

yordu; biri kendisi, biri de Orestes için. O sırada ise bir dizi silah ortalığa saçılmış durumdaydı. Elektra annesiyle tek bir sözcük daha konuşmadan gidip seçimini yaptı.

"İki kopis mi?" diye sordu Klitemnestra, kızının elindeki iki adet kısa kılıcı fark edince. Kendisi şahsen daha uzun bir şeyleri tercih eder ve tek kılıçla manevra yapmayı iki tanesine oranla daha kolay bulurdu.

"Bu bileşimin bana mükemmelen uyduğunu düşünüyorum," diye yanıt verdi Elektra, cüretkâr bir ifadeyle.

"Çok iyi."

Bunun üzerine Klitemnestra da ileri çıktı ve geri kalan seçenekleri inceledi –nesnelerin ağırlığını eliyle ölçtükten sonra da– bunların Elektra tarafından özellikle seçilmiş olduklarından kuşkulandı. Klitemnestra, ince ve hafif silahları tercih ederdi. Oysa önündekilerin hepsi de ağır ve hantaldı. Ama bir önemi yoktu bunun. Aegisthus ile talim yaparken birbirinden farklı pek çok türden silahla çalışmıştı. Yığının içerisinden en az hantal olanını seçerek kızıyla karşılaşmak üzere ileri çıktı.

Taht odasına yere iğne atılsa duyulacak bir sessizlik çöktü. Klitemnestra sandallarını çıkardı ve ayak parmaklarının köküyle zeminin dokusunu kontrol etti. Soğuk ve kaygandı. Karolar çıplak teninde iyi bir tutuş sunuyordu. Bunu, kendi avantajına kullanabilirdi. Kızı ise parmaklarının ucunda havaya kalkmıştı, Klitemnestra'nın fazlasıyla aşina olduğu bir yerdi burası ama o, dışarıda, çakıl taşlarının ve toprağın üzerinde talim yapmaya da alışıktı. Ama bu türden bir yüzey, onlardan bir hayli farklıydı. Oralarda ayağınız hafifçe kayabilir ama sonra dengenizi çarçabuk yeniden bulabilirdiniz. Burada ise böyle bir şey söz konusu olamazdı. Ağırlığını ileri geri vererek sınırlarının nasıl olacağını anlamaya çalıştı. Ardından da dikkatini kılıca yönelterek onun önce bir elinde sonra da diğerindeki ağırlık merkezinin ne olduğunu bulmaya çalıştı.

Onun tersine, Elektra ise dikkatini yalnızca rakibine odaklandırmıştı. Silahlarını iyi tanıyordu, özel olarak seçmişti onları. Duruşu sağlamdı, rakibine diktiği bakışları ise öylesine güçlüydü ki Klitemnestra neredeyse onun bakışları altında alev alıp yanmaya başlayacağı hissine kapıldı. Elektra'nın bu sefer silahını düşürme-

yi başarması hiç de sürpriz olmayacaktı. Biraz daha sıkı çalışması gerekecekti. O tam bu düşünceyi aklından geçiriyordu ki dövüş bütün ciddiyetiyle başlayıverdi.

Elektra, sonunda açıkça saldırıya geçmeden önce bir o yana, bir bu yana sıçrayıp duruyordu ama bunlar, Klitemnestra'nın asıl darbeyi karşılamak için kenara kaçarak savuşturabileceği bir şaşırtmacaydı yalnızca. Elektra'nın annesine tekrar tekrar salladığı iki kılıcı tutuşu da kusursuzdu. Bir ritim vardı onun hareketlerinde. Kraliçe'nin kolaylıkla uyum sağlayabileceği bir rahatlık.

"Beni silahsız bırakman fazla uzun sürdü." diyerek onu kışkırttı, neşeyle.

"Öyle mi? Yoksa yalnızca senin zayıflıklarını öğrenmekle mi meşgulümdür dersin?"

"Belki de bana seninkileri bulmak için fazla uzun zaman tanıyorsundur."

Elektra, kopislerden birini geri çekip sonra da bütün gücüyle vuruşunu yaptı ama aynı anda annesi de saldırıya geçmişti. Kendi kılıcını kızınınkinin altına kaydırıp bileğinin hafif bir bükülüşüyle onun elinden düşürdü ve kılıç odayı baştanbaşa kat edip seyircilerden birinin yalnızca birkaç santim uzağında yere kondu. Kalabalıktan hayal kırıklığıyla yüklü bir mırıltı yükseldi. Belli ki favorilerini çoktan seçmişlerdi bile.

"Burada kessek iyi olur," diye konuştu, Elektra'nın kötü şansı karşısında yüzünü buruşturduğunu görünce. "İyi bir dövüş çıkardın."

"Henüz bütün silahlarımı kaybetmedim," diye yanıtladı Elektra da. "Yoksa devam etmekten korkuyor musun? Belki bizi korumaya ilişkin bütün konuşmaların da buna benziyordur. Sadece laf. Babam yokken ailenin güvenliğini ben üstlenmeliyim belki de. Belki de bu işin bütün sorumluluğu sadece bana ait olmalı. Senin bu göreve hiç uygun olmadığın ortada."

Bu sözlerin onu kışkırtmak için söylendiği açıktı. Ama etkisi beklediğinden çok daha güçlü oldu. Elektra haklıydı. Klitemnestra, önceden bu göreve hiç de uygun değildi. Miken'e güçsüz ve kolu kanadı kırık bir hâlde gelmiş ve bu gerçeği görebilmesi için de bir çocuğunu daha yitirmesi gerekmişti. Ama şimdi, şimdi hazırdı artık.

Klitemnestra yeniden odaklandı. Duyuları keskinleşmişti. Elindeki kılıcın varlığını hissediyordu. Havanın tenine dokunuşunu... Elektra'nın kalan kopisini tekrar tekrar hedef alırken aşağıya savurduğu kolunun yol açtığı dalgalanmayı... Kör bir talim kılıcı olduğunu varsayarak kılıcının keskinliğini kontrol etmeyi düşünmemişti; bu yüzden de kızını hiç duraksayamadan gittikçe daha gerilere çekilmek zorunda bırakıyordu. Çok geçmeden, Elektra basamakların kenarına ulaştı, artık gidecek başka bir yeri kalmamıştı. Bu dövüşleri insana kendini sanki Sparta'daymış gibi hissettiriyordu. Orada da dövüşler halkın önünde yapılır, insanlar onu seyrederek yeteneğine, becerisine değer biçerlerdi. İnsana, sevgilisi olmasını istediği adamla bile olsa, özel olarak yapılan dövüşlerden çok daha büyük bir canlılık katıyordu. Aegisthus'a ihtiyacı yoktu onun. Hiçbir erkeğe ihtiyacı yoktu. Kendisini reddetmiş olan birini düşünerek bir dakikasını daha niye boşa harcasındı ki. O, bunun için doğmuştu, kalabalığın enerjisini beslemek için. Ve kalabalık da kelimenin tam anlamıyla esir alınmış durumdaydı. Beklenti içinde bütün nefesler tutulmuştu.

Elektra'nın gözlerinin akının panik içinde irileştiğini, dört bir yanını araştırarak annesinin ataklarına karşılık vermenin bir yolunu aradığını görebiliyordu. Ama bir yolu yoktu bunu yapmanın. O geriye yaslandığı anda Klitemnestra da artık her şeyin bittiğini anladı. Bileğinin hafif bir hareketi ve kızının arkasında iyi konumlandırılmış bir bacakla Elektra'yı alt etti ve ikinci kılıç da yere yuvarlandı.

Çocuğunun silahsız kalması ve seslerin bir sel gibi kulaklarına akın edişi arasında yalnızca bir saniye geçmişti. Kraliçe'yi onurlandıran coşkulu bağırışlar havayı dolduruyordu. Onlarca yıldır duymadığı türden övgü ve alkışlardı bunlar. Yüzünü tebaasına doğru dönerek gülümsedi ve onları eğlendirmek de sanki kraliyet görevlerinin bir parçasıymışçasına hafifçe başını eğerek selam verdi. Yalnız bir kez daha arkasına döndüğünde kızının gözlerindeki yaşları görebildi. Kızı, on üç yaşındaydı. Daha birkaç saniye öncesine kadar bir yetişkin olmanın eşiğinde bulunuyorken şimdi ise tıpkı aşağılanmış bir çocuk gibi, orada, yerde yatmaktaydı.

"Beni küçük düşürmene hiç gerek yoktu." diye bağırdı.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Klitemnestra'nın yapabileceği ya da söyleyebileceği hiçbir şey yoktu. Onu yerden kaldırmak için elini uzattığında Elektra bu teklifi geri çevirdi ve hiç yardım almadan kendisi ayağa kalktı. Klitemnestra geri çekildi.

"Elektra?"

Kalabalık çoktan dağılmaya başlamıştı bile, sıvazlanan sırtlar ve kahkahalar ya da iniltiler eşliğinde el değiştiren madeni paralar dikkatleri çekiyordu. Tam o anda bir muhafız belirdi ve doğruca ona doğru yürüdü.

"Affedersiniz, kraliçem, burada sizi görmek isteyen biri var."

Elektra'nın kopislerini yerden alıp sonra da hemen geri fırlattığı yere baktı.

"Ona kısa bir süre sonra orada olacağımı söyleyin. Şu anda meşgulüm."

"Benden adının Aegisthus olduğunu söylememi istedi."

"Kraliçe durdu. "O, burada mı? Sarayın içinde yani?"

"Evet, kraliçem."

Gözleri önce koridoru dolaştı, sonra da çocuğuna doğru döndü. Silahlarını bırakmış olan Elektra, şimdi Orrin ile konuşmaktaydı ve Orestes de yanındaydı. İkisi de onu teselli etmeye çalışıyorlardı. Kendisinin yapması gereken işi onlar yapıyordu. Kızına doğru yürüdü ama Elektra ona sırtını döndü. Bir başka dövüşe daha kendini hazırlarken bir el omzuna dokundu.

"Ben, Elektra ile konuşurum, anne," dedi Krisothemis. "Sen gidip ziyaretçiyi gör."

"Açıklamam gerek. Özür dilemem gerek..."

"Şu anda seni dinlemeyecektir. Bunu biliyorsun. Ona biraz zaman tanıman gerek."

"Ben, onun annesiyim."

"Evet ama biliyorsun ki ben haklıyım."

Bakışları hâlâ en küçük kızının üzerine kenetlenmiş olarak hissettiği suçluluk duygusunu yenmeye çalıştı. Aslında ikisi de aynı şeyi yani hepsi için güvenli bir yuva isterlerken bu kadar sık çatışmaları neden ileri geliyordu ki? Ne olurdu onun da bunu görmesini sağlayabilseydi.

Arkasında birisi boğazını temizleyince, muhafızı ve Aegisthus'un saraydaki varlığını hatırladı.

"Ona hemen geleceğimi söyleyin." diye konuştu.

Boş koridorun kendisine sağladığı mahremiyetin ortasında durup bir an soluklanmak için kendine izin verdi. Ellerini sütunların soğuk taşlarına bastırdı, sonra da terini kuruladı. Bu kadar çok boş alan olduğu hâlde niçin sık sık kendini boğuluyormuş gibi hissediyordu acaba? Krisothemis haklıydı, Elektra'nın zamana ihtiyacı vardı. Bu düellonun yapılması belki de iyi olmuştu. Belki de Elektra hâlâ ondan öğreneceği pek çok şey olduğunu anladığı için daha sonra annesiyle daha sık talim yapmayı isteyebilirdi.

Suçluluk duygusunun yerini şimdi gerginlik almış ve bu gerginlik, sütunların arasından geçip de sonunda onu başını öne eğmiş, ayak parmaklarıyla mermer zemini boş yere kazmaya çabalarken görünce birkaç kat daha artmıştı.

"Onun izni olmadan bir daha asla bu saraya adım atmayacağını söylediğini sanıyordum."

Aegisthus birdenbire başını kaldırdı ve gözleriyle etrafı araştırdı. Kadın güldü.

"Onu buralarda bir yere sakladığımı mı sanıyorsun? İnan bana, öyle olsaydı bunu bilirdin."

Gerginliği hâlâ fark edilen Aegisthus konuştu: "Özel olarak konuşabileceğimiz bir yer var mı?"

Kadın başını çevirip taht odasına doğru baktı. Elektra'nın öfkesinin yatışmasının daha en azından birkaç saat alacağına kuşku yoktu.

"Burada değil," dedi. "Sarayda yerin kulağı vardır. Ama dışarıda yürüyebiliriz."

Orrin hâlâ Elektra ile meşguldü, bu yüzden de çift, şaraphaneye inen patikada yürürken tümüyle yalnızdı. Erkekler hâlâ dışarıdaydı, önceki yılın üretiminin büyük bölümü Troya'ya gidecek bir gemiye yüklenmek üzere fıçılarda bekliyordu. Şarap, Agamemnon'un ihtiyaçlar listesinde yiyecekten daha üst sıralarda yer alan bir şeydi ama onun tatmin olabilmesi için başka kaynaklara da sahip olması şarttı; yağmaladığı köylerde hiç şüphesiz fahişeler de buluyordu kendine.

Sessizlik içinde yürüdüler; Klitemnestra dövüş sırasında gevşemiş olan elbisesini düzeltti. Aegisthus ellerini önünde kavuşturmuştu. Saygı sınırlarını aşmayacak bir mesafeyi koruyarak mezarlığın yanından geçtiler. Bu şekilde devam ettiği takdirde ikisinden birisi ağzını açıp da bir şey söyleyene kadar gece olacaktı.

"İstediğin şey ne? Neden tekrar buraya geldin?" diye sordu Klitemnestra en sonunda.

"Emin değilim."

"O zaman bu, zamanımızı geçirmek için çok saçma bir yol. Yani söyleyecek hiçbir şeyin yoksa eğer..."

"Lütfen, anlaman gerek." Elini tutmak istedi ama sonra hemen kendini durdurdu. "Bu sabah sana hayır demek istediğimi aklın alabiliyor mu hiç? Elbette istememiştim. Sanırım... Ben..." Kekeledi sonra bir an durdu ve tekrar söze başladı. "Senin bunları istemeni hayal ettim hep ama sen evlisin, Klitemnestra."

"Beni hiç önemsemeyen bir adamla."

"Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum ama sonuçta bu onun kral olduğu gerçeğini değiştirmez. Kralların kralı. Sen ona aitsin. Lütfen anla, ben seni korumaya çalışıyordum."

"Bunun için gururlanman gereksiz. Benim sana ya da senin korumana ihtiyacım yok." Klitemnestra'nın sesi acı bir kinle doluydu. "Hakkımda hiçbir şey bilmiyorsun. Neler yaşadığımı. Nasıl hayatta kalabildiğimi. Agamemnon'un gazabı için mi endişeleniyorsun? O adam şimdiye kadar beni tam üç kez öldürdü. Benden o kadar çok şey aldı ki. Ve görünüşe göre şimdi de seni alıyor."

"Ben hiçbir yere gitmedim, Klitemnestra. Hâlâ senin yanındayım."

"Ama artık eskisi gibi olamayız, değil mi? Bu tümüyle benim hatam ve bunun için de çok üzgünüm."

"Hiçbir şeyin değişmesine gerek yok."

"O hâlde kalacak mısın? Burada, Miken'de mi kalacaksın? Yine buluşabilecek miyiz?"

Bu sözleri kulağa öylesine dokunaklı, öylesine yardıma muhtaç biriymiş gibi gelmişti ki ağzından çıkar çıkmaz Klitemnestra onları geri alabilmeyi diledi. Ama kendini tam da böyle hissediyordu. Genç. Kalbi kırık. Soruları onu kendi kendine olan hâkimiyetini kaybetmekle tehdit eden bir sessizlikle karşılandı.

"Benden istediğin şeyin, ikimizin de istediği o şeyin gerçekleşebilmesi mümkün değil." dedi adam en sonunda.

"Biliyorum. Bunu anlıyorum."

"Eğer bu kadar sık baş başa görüşmeye devam edersek dedikodular başlayacaktır. Hatta şimdiden başlamış bile olabilir."

"O hâlde ne öneriyorsun?" Klitemnestra'nın içinde bir umut kıvılcımı giderek büyüyordu. Acaba bu, tamamıyla kendisine ait olacak çok değerli bir şeyin başlangıcı olabilir miydi?

"Ben, saraya geleceğim," diye konuştu. "İsteğimin Agamemnon tarafından affedilmek olduğunu ilan edeceğim. Yalnızca arkadaş olduğumuzu herkese bildireceğiz. Başkalarının huzurunda bir araya gelmemiz, saklayacak hiçbir şeyimizin olmadığını kanıtlayacak ve bu da dedikoduculari susturacak."

"Bunun işe yarayacağına inanıyor musun?"

"Neden yaramasın, Klitemnestra? Uygunsuz hiçbir şey yapmadık ve bizi birlikte gören herkes de bunu anlayacaktır."

Klitemnestra'nın içine bir sıcaklık yayıldı. Kendisi için bunu yapacak mıydı yani? Bir daha hiç ayak basmamaya yemin ettiği saraya gelecek miydi? Ve orada kendisinin yanında olacaktı, hayatının bütün fırtınalarının karşısında sapasağlam duran bir kaya gibi."

"Burada tanıdığın birileri var mı hiç?" diye sordu.

"Var."

"Bu iyi. Hatta çok iyi. Onları seninle birlikte saraya gelmeleri için davet et. Böylelikle bizim ilişkimizin olağandışı hiçbir yanı ol-

mayan daha geniş çaplı bir dost çevresinin bir parçası olduğunu herkes görecektir."

Hiç düşünmeden ellerini kendi ellerinin arasına aldı ve onlara sıkıca bastırdı ama karşılık olarak adamın yüzünde görmeyi umduğu gülümseme belirmedi. Onun yerine, kaşları endişeyle çatılmıştı.

"Klitemnestra, yine de bazı gerçeklerle yüzleşmek zorundasın. Eğer Agamemnon benim burada olduğumu öğrenecek olursa beni öldürmesi için birini gönder*ecektir*. Bunu biliyorsun."

Klitemnestra başını öylesine güçlü bir şekilde salladı ki saçlarının örgüleri omuzlarını dövdü.

"Bu, olmayacak. Ben tahtta olduğum sürece kimse sana dokunamayacak."

İçinde uzanıp onu öpmek için yoğun bir arzu kabardı. Yalnızca arkadaşça bir öpücük, dedi kendi kendine ama bunun yalan olduğunu biliyordu. Dolayısıyla da bunu yapmaktan vazgeçti ve onun yerine ellerini tekrar kendisininkilere bastırmakla yetindi, sonra da arzusu onu kontrol altına almadan önce dönüp hızla oradan uzaklaştı.

Saraya geri döndüğü zaman, yanakları hem birkaç saat önce harcadığı güçten hem de içinde uyanan yeni bir umut duygusundan dolayı pespembe olmuştu. Doğruca gidip Elektra ile konuşacağım, diye düşündü. Bugün, köprüleri yeniden inşa etme günü.

ON ALTINCI BÖLÜM

Birkaç gün sürse de Elektra, sonunda annesinin özürlerini kabul etti ve onu yenmek için bu sefer eskisinden de yoğun bir kararlılığın içine girerek üç aylık bir aranın ardından bu kez kılıçla yapılacak olan bir başka düello için tarih belirledi. Klitemnestra da kabul etti ve bu kez o ister iyi isterse de kötü dövüşsün kızının kazanmasına izin vereceğine dair kendi kendine söz verdi.

Ertesi gün Aegisthus ziyarete geldi ve yeni düzenlemelerinin bir parçası olarak beş altı arkadaşını da beraberinde getirdi: Bir müzisyen, bir sanatçı ve Klitemnestra'nın yeteneğini ya da mesleğini çıkaramadığı birkaç kişi daha. Baş başa, gizli, uzun ve rahat sohbetlere alışık olan çift, başlangıçtaki selamlaşmalarının ardından birbiriyle tek bir kelime bile konuşmadı. Ama binlerce gizli gülümseme ve bakışma, aralarında gidip geldi; grubun geri kalanı ise bunlardan tümüyle habersizdi elbette.

Ertesi gece Klitemnestra, bu kez doğrudan doğruya ona hitap ederek konuştu.

"Aegisthus, değil mi?" diye sordu. "Kocamın kuzeni. Sizi burada görmek doğrusu benim için şaşırtıcı oldu. Onun sizin sarayındaki varlığınızdan çok da memnuniyet duyacağını söyleyemem."

Adamın yanakları kızardı, tam da Klitemnestra'nın olmasını ümit ettiği şeydi bu.

"Gençlik yıllarımda yaptığım hataları tamir etmek üzere buradayım." diye yanıt verdi.

"Duyduklarıma bakılırsa bu, sizin epey zamanınızı alacak demektir."

Bu sözleri söyledikten sonra ona arkasını döndü ve bir başkasıyla sohbet etmeye başladı ve sonra da onunla bir daha hiç ilgilenmedi, hatta saraydan ayrılırken bile. Rolünü gayet iyi oynuyordu. Onun ne yapmaya çalıştığını anlayacağını biliyordu ve her halükârda ertesi sabah baş başa yapacakları görüşmede onunla tekrar konuşacaktı zaten.

Halkın önünde görüşmek, her nedense, şimdi eskisine oranla daha ender gerçekleşen özel görüşmelerini, her ne kadar Klitemnestra'nın içinde aylardır büyümekte olan duyguları daha yoğunlaştırmaktan başka bir işe yaramasa da daha değerli kılmıştı. Günler günleri, haftalar haftaları kovalarken kendini sırdaşının fiziksel özelliklerine giderek daha fazla yoğunlaşırken buluyordu: Ellerindeki nasırlara, dudaklarının simetrisine, sakalının kırçıllı hâline, şakaklarında belirmekte olan yaşlılığın ilk işaretlerine. Onun da kendisine aynı şeyi yaptığını hissedebiliyordu. Aegisthus onu izliyordu. Onu inceliyordu. Ve bu Klitemnestra'ya sanki dünyanın en doğal şeyiymiş gibi geliyordu. Birbirlerine dokunamıyorlardı gerçi ama hiçbir şey onları bakışmaktan alıkoyamazdı.

Aradan aylar geçti ve o, partilere katılmaya devam etti hatta şimdi kendisine katılacak daha uygun erkekler bulduğu için durumlarını daha da başarıyla gizleyebiliyordu. Klitemnestra, bunun son derece normal görüneceğini söylüyordu kendi kendine. Pek çok kraliçe, kocasının yokluğunda bu türden etkinliklere ev sahipliği yapardı.

Resmî takdimler uzadıkça yine ikisi halkın gözleri önünde birlikte oturur, çiftçilik, dövüş metotları ya da canları hangisini isterse o konuda söyleşiler yaparlardı. Klitemnestra bu sayede yavaş yavaş onun hakkında giderek daha fazla şey öğrendi. Yolculuklarını. Sevdiği ve sevmediği şeyleri. Kişisel özelliklerini. Aegisthus yanındayken, Klitemnestra'ya Miken'e geldiğinden bu yana bulmak için çabaladığı bir huzur duygusu hâkim olurdu. Ama bu bile geceleri gördüğü kâbusları durdurmaya yetmiyordu ne yazık ki.

Orestes şimdi yedi yaşına yaklaşmış, Elektra kısa bir süre önce genç kızlık çağına girmiş ve Krisothemis de on altısına basmış olsa da Klitemnestra, kendini, hâlâ, geceleri onların odalarının önüne kıvrıl-

mış olarak buluyordu. Saatlerce uyanık yattıktan sonra gözleri nihayet kapanır ama onu karşılayan, yalnızca kalbinin kaburga kemiklerini çatlatacak kadar hızlı atmasına neden olan görüntüler olurdu.

Yine böyle kötü bir rüyanın ardından, neredeyse saydamlaşacak kadar tere batmış olan çarşafları bedenine yapışmış bir hâlde uyandı. Aegisthus ile dağın tepesinde gerçekleşecek olan buluşmasına erkenden gitmeye karar verdi.

"Geçmişinde hâlâ benim bilmediğim pek çok şey olduğunu hissediyorum." dedi daha sonra yerde bağdaş kurmuş ve sabah ayazından korunmak için bir battaniyeye sarınmış otururken.

"Her iyi dostlukta böyle olmaz mı zaten?" diye yanıtladı onu Aegisthus da hafifçe ilgisiz bir tonda.

"Neden böyle diyorsun?"

Aegisthus omuzlarını silkti. "Kimse, bir başkası hakkındaki her şeyi bilmemelidir, Klitemnestra. İki kişiyi artık aralarında hiçbir sır kalmayacak kadar uzun bir süre boyunca bir arada tutacak olursan onlar da en sonunda yavaş yavaş birbirlerinin önemsiz kusurlarını görmeye başlarlar, ta ki en sonunda yalnızca bunların üzerine odaklanıncaya dek. Bildiğin şeylerle yetinmek daha iyi."

"Bunun doğruluğuna inanmıyorum."

"İnanmıyor musun? Yani bir erkekle sonsuza kadar birlikte yaşayabilir ve yalnızca onun iyi yönlerini görmeye devam edersin, öyle mi?"

"Bunu yapabileceğimi biliyorum. Az kalsın bu şansı yakalıyordum."

Ancak gözlerinden endişe dolu bir bakışın geçtiğini gördüğü zaman onun ne düşündüğünü fark etti. Aegisthus, o adamın kendisi olduğunu sanmıştı. Klitemnestra'nın ölümlü yaşamının sonuna kadar birlikte yaşamayı umduğu kişinin o olduğunu. Duyduğu utançtan Klitemnestra'nın boğazı kupkuru oldu. Bu kişi, bir zamanlar o olabilirdi belki ama kaybettiği onca şeyin ardından, artık değil. Bu hikâyeyi o kadar uzun bir süre boyunca kendine saklamıştı ki. Bu şekilde her şey daha kolay olmuştu. Daha kolay ama asla kolay değil. Belki de bu, taşıdığı yükü uzun bir zaman sonra nihayet birileriyle paylaşabilmesi için bir şanstı. Yüzünü sudan tarafa çevirdi.

"Biliyorsun, bir efsane vardır," diye söze başladı. "Kimileri bunun bir kehanet olduğuna inanırlar, babamı kuşatan bir kehanet."

"Böyle pek çok kehanetin olduğuna eminim."

"Evet, ama bu, benim asla uzun süreli bir mutluluğa sahip olmama izin verilmeyeceğini bilmemin de nedenini oluşturuyor aynı zamanda. Babam bunu inkâr ediyor elbette ama Helen'e ve bana şöyle bir göz attığınız zaman doğru olamayacağına inanmak da olanaksız. Anlıyorsun ya, o, dindar bir adamdı ama belirli tanrıları diğerlerine oranla daha üstün tutardı; tıpkı bazı tanrıların belli insanları daha üstün tutması gibi. Ares ve Apollon'un onurlarına kurbanlar keser ve daha önce hiçbir yerde görmediğin türden şölenler düzenlerdi. Toplu kurbanlar hatta daha da büyük bağışlar hiç de alışılagelmiş türden şeyler değillerdi. Babam onların onayını kazanmak için her şeyi yapardı. Ama diğer yandan himayesine gereksinim duymadığı tanrıları da ihmal ederdi."

"Hangi tanrıları?"

"Özellikle birini."

Aegisthus başını kaldırıp baktı,

"Afrodit." diye yanıtladı kadın.

Aegisthus'un kafası hâlâ karışıktı ki bu da gayet anlaşılabilir bir şeydi. O ve kız kardeşi Helen'in muhteşem bir güzellikle kutsandıkları kesindi ama bu yalnızca o tanrıçaya has bir özellik değildi, dahası onun en muhteşem özelliği bile değildi.

"Babam, aşk, tutku hatta güzellik gibi saçmalıklara hiç aldırış etmezdi, tabii bunlar kızları aracılığıyla kendisine güçlü müttefikler edinmesine yardımcı olmadıkları müddetçe. Tanrıçayı ihmal etti, ona adaklar adamadı ya da adına şölenler düzenlemedi. Ama Tanrıça'nın gazabını üzerinde hisseden ya da onun lanetine uğrayan kişi de kendisi olmadı."

Aegisthus elini uzatıp onun yanaklarını okşadı. Dokunuşuyla birlikte parmak uçlarının sıcaklığı onun yanaklarına da yayıldı.

"Klitemnestra, sevgilim, sen lanetli değilsin."

"Bilmediğin için böyle konuşuyorsun."

"Neyi bilmediğim için?"

Tepelerinde ağaçlar rüzgârda sallanıp yapraklarını döktüler, bu yapraklar sonra da esintiyle dans etti. Klitemnestra ona söylemenin ne yararı olacak ki, diye merak etti birden. Hiç. Ama kimseye söylememek de bir yarar sağlamamıştı.

"Tantalos hakkında ne biliyorsun?"

"Pisa'nın müteveffa kralı Tantalos mu? Onunla baban arasında bir düşmanlık yok muydu? Çok genç bir yaşta ölmüştü, değil mi? Ama bütün detayları bilmiyorum."

"Evet," dedi, "Klitemnestra. "Çok az kişi biliyor."

Bu hikâye tam yirmi yıl boyunca kalbinde kilitli kalmıştı. O kilidi açacak anahtarın şimdi kullanılması ise daha da büyük acılar için bent kapaklarını sonuna dek açacaktı.

"Benim Elektra'ya çok benzediğimi düşündüğünü biliyorum. Herkes bu yorumu yapar. Ateşli bir mizaç. Dogmatik fikirler. Ama her zaman için böyle değildi. Çocukluğumdaki hâlime bakacak olduğumda Krisothemis'i görürüm hep." Onun yanıt verip vermeyeceğini görmek için bir an durdu. Bir yanıt gelmeyince de sözüne devam etti. "Krisothemis evlenmek istiyor. Bunu sana daha önce de anlatmıştım. Kafasında, tek önemli şeyin yalnızca aşk ve tutku olması gerektiği şeklinde bir fikir var. Ben, onun ayaklarının yere basmasını sağlamak için elimden geleni yapıyorum ama gerçek şu ki, bir zamanlar ben de tıpatıp onun gibiydim. Bir aşk evliliği yapmıştım."

"Ben... Bunu bilmiyordum."

Kadın, yüz ifadesinden onun gerçeği söylediğini anlayabiliyordu.

"Babamın, Tantalos'un babasıyla çok eskilere dayanan bir dostluğu vardı. Aramızda bir evliliğin gerçekleşmesi, beklenen bir şeydi ve ben henüz çok küçük olmama rağmen ikimiz de bunu memnuniyetle karşıladık. Ben, henüz on dördümdeydim. Ne var ki, onun babası kısa bir süre önce ölmüştü ve yeni Pisa kralının da bir kraliçeye ihtiyacı vardı. Bir buçuk yıl tam bir evlilik mutluluğu içinde yaşadık, benim gençliğim yüzünden Sparta'da kalmıştık. Plan daima benim onunla birlikte Pisa'ya gitmem şeklinde olmuştu ama bu arada iki şey gerçekleşti. Birincisi, ben hamile kaldım. İkincisi de sen Atreus'u öldürdün."

"Ve Agamemnon ile Menelaos da Sparta'ya kaçtılar."

"Onlar geldikleri sırada, çocuğumuz henüz birkaç günlüktü. Ben büyük bir saflık içinde, onların varlığını hiç önemsemedim. İkisi değilse de içlerinden biri hiç kuşkusuz Helen'e âşık olacaktı ve bu, benim için de gayet uygundu. Beni küçük dünyamda yalnız bırakacaklardı; yalnızca, Tantalos, ben ve Alesandro."

"Oğlun mu?"

"İlk çocuğum. İlk oğlum." Birden bir kaygı dalgası bütün vücudunu dolaştı. "Çocuklar bunu bilmiyorlar. Bilmemeliler. Orestes, benim tek oğlumun *kendisi* olduğuna inanıyor."

"Klitemnestra, benim hiç kimseye söylemeyeceğimi biliyorsun. Lütfen, devam et. Bana neler olduğunu anlat."

"Onunla karşılaştım."

"Agamemnon'la mı?"

Klitemnestra başını evet anlamında salladı. "Beni ilk kez ne zaman fark ettiğini bilemiyorum. Neyin onun dikkatini kız kardeşimden saptırdığını bir türlü anlayamıyorum."

"Neden kendine bunu yapıyorsun? Neden daima kendini aşağılıyorsun? Sen, benim, bütün hayatım boyunca gördüğüm en güzel kadınsın."

Güldü. "Çünkü henüz Helen ile karşılaşmadın. Ama ben iltifat peşinde koşmuyorum ve kıskanç da değilim. Bu, yalnızca hayatın bir gerçeği. Yine de sonuçta Helen'e karşı bir üstünlüğümün, daha güçlü bir çekiciliğimin olduğuna inanıyorum. Belki Agamemnon'un bende gördüğü ve beni karısı olarak almak istemesine yol açan şey de buydu; bir meydan okuma hâli. Babamla konuştu, babam böyle bir birleşmenin kendisine sağlayacağı çıkarları kesinlikle görmüş olsa gerek. Tantalos'un babasıyla yıllarca devam eden dostluğun, şimdi o ölü olduğuna göre, artık hiçbir önemi kalmamıştı. Benim mutluluğumun ya da kısa süre önce bir çocuk dünyaya getirmiş olmamın da. Babam beni duygusal açıdan incinmekten hiç değilse bir dereceye kadar korumak için, her şeyin bir kaza gibi görünmesini istiyordu. Ama ya Agamemnon? O, benim görmemi istedi. Benim bilmemi istedi. Akşam yemeğine çağrılmıştım, özel bir yemek olacaktı, yalnızca o ve babam hazır bulunacaklardı, sözüm ona Helen'in evliliğini tartışmak için. Ama ben geldiğimde, o orada duruyordu, kocamın ve çocuğumun cesetlerinin başucunda. Üç gün sonra Miken'deydim, karısı olarak buraya getirilmiştim. Bunlar, benim hayal gücümün bir ürünü değil, Aegisthus. Deli de değilim. Agamemnon kalbimden mutluluğun her zerresini söküp alana dek tatmin olmadı. Önce Tantalos ile

Alesandro, sonra da İfigenya. Ve artık geceleri düşünebildiğim tek şey, onun bundan sonra hangi çocuğumu benden alacağı oluyor."

"Ben bunun olmasına izin vermeyeceğim."

"Söz mü?"

"Söz."

Kollarını ona doladı. Başını onun omzuna dayayan Klitemnestra, onlarca yıldır hissetmediği bir sıcaklık hissetti.

"Söz veriyorum." dedi tekrar.

Sonra bir süre sessizce oturdular, ikisi de kadının söylediklerinin üstesinden gelebilmek için zamana gereksinim duyuyordu. Ve belirsizlik giderek kaybolurken Klitemnestra, onca yıldır taşıdığı ağır yükün yerini bir hafiflik duygusunun aldığını hissetti. Gerçeği, onun, kocasının aracılığıyla yaşamış olduğu dehşetin boyutlarını nihayet bilen birileri vardı.

Kaleye geri döndüklerinde, Aegisthus alnına küçük bir öpücük kondurarak Aslan Kapısı'nda ondan ayrıldı. O da saraya doğru yoluna devam etti. Belki çocukların kahvaltısına yetişebilirim, diye düşünüyordu ya da belki de aşçılardan birine bir sepet hazırlatabilir böylece hep birlikte bir atın sırtında yola koyularak erken bir pikniğin tadını çıkarabilirlerdi.

Sarayın merdivenlerini çıkarken zihni hâlâ ne yeneceği ve nereye gidileceği ile meşguldü. Ama girişin biraz uzağında önüne dikilen bir figür irkilmesine yol açtı. Elektra'nın yanakları kıpkırmızı olmuştu. Sıkılı yumrukları iki yanından sarkıyor ve bedeni de daha önce hiç görmediği kadar gergin görünüyordu. Boğazından hafif bir homurtu yükseldi.

"Elektra? Her şey yolunda mı? Kardeşin nerede?"

Elini kızının omzuna koydu, Elektra sanki dokunuşu onun canını yakmış gibi irkildi: "Elektra, neyin var?"

Homurtu biraz daha devam etti, sonunda da sanki tükürürcesine şu sözcükler çıktı ağzından:

"Biliyorum," diye konuştu. "Onun kim olduğunu ve ne yaptığınızı biliyorum. Bu, hemen şimdi bitecek. Babamın hayatı üzerine yemin ederim ki ben sizi durduracağım."

ON YEDİNCİ BÖLÜM

"Herkes biliyor, anne. Senin, babam Troya'da savaşarak aile şerefini savunurken onun hain kuzeniyle nasıl işi pişirdiğin Miken'de herkesin dilinde. Sen, adi bir fahişeden başka bir şey değilsin. Böyle diyorlar senin için."

"Ağzından çıkanları kulakların duysun, Elektra."

"Neden? Aegisthus babamın yatağında seni becerirken ondan daha mı kibar davranıyor?"

Klitemnestra, öfkenin içinde şaha kalktığını hissedebiliyordu. "Bir dahaki sefere sözcüklerini daha dikkatli seçmelisin."

"Gerçeklerle keyfini kaçırdığım için özür dilerim."

"Gerçeğin ne olduğunu bilmiyorsun bile. Neden bahsettiğin hakkında *hiçbir fikrin* yok. Ben, yanlış hiçbir şey yapmadım.

"Ah, pek çok şey biliyorum. Söyle bana, Helen kadar büyük bir fahişe olmayı hep istemiş miydin? Ama dürüst olalım, babam senin için asla savaşa gitmezdi, seni sefil, yaşlı cadı."

Klitemnestra daha kendisi ne yaptığını bile fark edemeden kolu havaya kalkmıştı bile. Elinin ayası doğruca Elektra'nın yanağına çarptı. Avucunun şiddetle vuruşu kızının yanağını âdeta kırmızıya boyamıştı.

"Elektra..."

Kadın ya da erkek olsun daha az cesarete sahip bir insan, bu tokadın karşısında en azından irkilirdi. Ama Elektra başını dimdik tuttu ve annesinin eyleminin gerçek boyutlarını görebilmesi için yanağını çevirdi: Kıpkırmızı bir el iziydi bu. Agamemnon sayesin-

de o izlerden kendi derisinin üzerinde pek çok kez oluşmuştu ama aynı hasarı kendi çocuğuna verdiğini fark etmek Klitemnestra'nın soluğunun kesilmesine yol açtı.

"Elektra." diyerek tekrar elini uzattı ama o yalnızca elini itti.

"Onun ne yaptığını bilmiyor musun sen?" diye küçümseyerek konuştu. "Büyükbabamı öldürdü."

"Elbette biliyorum, Elektra. Özür dilerim, gerçekten özür dilerim. Ama bu, senin düşündüğün gibi değil. Pek çok erkek, çok çeşitli nedenlerden dolayı bir başkasının ölümünden sorumlu olur."

"O, bir gaspçıydı."

"O, gerçekte bir çocuktu. Bir hata yaptı. Tıpkı senin şu anda yapmakta olduğun gibi."

"Ben hata yapmıyorum. Muhafızlardan duydum. Onun buraya tahtı tekrar ele geçirmek için geldiğini söylüyorlar. Ama bu sefer başaramayacak. Babamın tacını almasına izin vermeyeceğim."

İçini çeken Klitemnestra başını salladı. Çok büyük bir güç, bir o kadar kibir ve açıkça önünde duran gerçekleri fark etmesini bile önleyecek bir acizlik.

"Elektra, sen, bu ailenin karmaşıklıklarını anlayamayacak kadar küçüksün."

"Hangi karmaşıklıklar? Burada karmaşık olan hiçbir şey yok. Senin görevin, kocana hizmet etmek. Babama yani krala hizmet etmek. Ama bunun yerine ona ihanet ediyorsun. Sen, Agamemnon'a kalleşlik ettin."

Onun adını böylesine büyük bir gururla telaffuz etmesi acı bir safranın Klitemnestra'nın boğazına yükselmesine yol açtı.

"Elektra, gözlerimin içine bak ve babanın haksız yere hiç kimseyi öldürmediğine bütün kalbinle inandığını söyle bana. Onun, yalnızca kendi istediği şeyi elde etmek için kimseyi öldürmediğine."

Kızın sesi kararlılıkla titriyordu. "Sen onun gücünü kıskanıyorsun. Sen ve o adam, tahtı onun elinden alacaktınız."

"Elektra, ne söylediğini bilmiyorsun sen."

"Sizin neyi planladığınızı biliyorum. O, babamı tahtından indirmek için burada, tıpkı büyükbabama yaptığı gibi ve sen de ya bunu göremeyecek kadar körsün ya da aptalsın. Babam beş yıldır yok ve sen de havayı koklayarak gelen ilk köpeğe bacaklarını açıyorsun."

O dayanılmaz istek yine ortaya çıkmıştı; kızına ikinci bir kez tokat atma arzusu. Bunu söyleyen eğer başka biri olsaydı bağırsaklarını bir bıçakla deşilmiş bulurdu. Klitemnestra onun yerine geriye doğru birkaç adım atarak kızını erişim alanından çıkardı.

Kız sırıttı. "Yoksa bana tekrar vurmak mı istiyorsun ya da daha beterini yapmayı. Peki ama küçük sırrını saklamak için ne yapacaksın? Gerçi bu artık söz konusu bile olamaz. Ama sen bugün, gerçek yüzünü göstermiş oldun, anne. Bundan kesinlikle eminim."

"Gerçek yüzümü mü?" Öfke, kızdan annesine geçmişti şimdi.

"Kanıtı tenimde duruyor."

"Tabii senin o muhteşem baban bu kadar adaletsiz bir şeyi asla yapmazdı sanırım, öyle değil mi?"

Elektra somurttu. "Onun aldığı kararlar hep krallığın iyiliği içindir."

"O, bir katil. Defalarca cinayet işledi."

"Krallığın iyiliği için."

"Senin ablanı öldürdü!"

"Hayır!"

"Bir bıçakla onun boğazını kesti."

Elektra'nın benzi attı. "Bunu yapan, rahibelerden biriydi. Sen kendin söylemiştin. Onu kendilerine kurban olarak istemişlerdi. Onların ne yapacağını bilmiyordu."

"Sahi mi? Dedikodu çarkların bu konuya gelince dönmeyi bırakıyor, değil mi? Ya da belleğin seni yanıltıyor? Onun evleneceği mesajını gönderen babandı. Bizi kandırarak Aulis'e getirten hatta benim oradaki varlığımı bile istemeyen, bize tekrar tekrar yalan söyleyen babandı. Ve o dua ederken arkasına geçip boğazını kesen, hayatını ondan çalan kişi de babandı."

"Hayır, bu doğru değil. Bize onun da kandırıldığını söylemiştin.

"Size sizi korumak için söylemem gereken şeyi söyledim, seni aptal."

"Yo, bana yalan söylüyorsun. Sen, bir yalancısın."

"Eğer şimdi bir yalancı olduysam sana gerçeği söyleyeyim o zaman. Gerçek şu, kızım: Ben oradaydım. Onu bıçağı tutarken gördüm, ellerindeki kanı ve çocuğumu, senin ablanı sunağın üzerinde

cansız yatarken gördüm. O tapınakta başka kimse yoktu, Elektra. O yüzden zaten bildiğim şeyleri söyleme bana. Onca hayranlık duyduğun o canavarı bana anlatmaya kalkma. Ve çocuklarım için yapacağım ve yapmayacağım şeylerden de bahsetme. Orada durmuş, daha güçlü bir rüzgâr için rahatlıkla senin boğazını kesebilecek bir babayı savunuyorsun."

Elektra'nın ürperdiğini görebiliyordu; iki yanından sarkan elleri titriyordu. Ama bakışları sakindi ve gözlerinde yaş yoktu.

"Ne yaptıysa hepsini bizim için yaptı," diye konuştu sonunda. "Kral olarak bu onun göreviydi.

Klitemnestra'nın ciğerlerindeki hava boşaldı. Bu mümkün olamazdı; Elektra, gerçeklerle yüz yüze geldiği hâlde hâlâ onun tarafını tutuyordu.

"Buna inanıyor olamazsın."

"Tanrıça'nın kendisinden talep ettiği şeyi yaptı."

"Hayır, bekleyebilirdi. Onun gönlünü almanın başka bir yolunu bulabilirdi."

"Tanrıça'nın kendisinden talep ettiği şeyi yaptı," diye tekrarladı, sesindeki kararlılık şimdi daha da güçlenmişti. "Bir lider böyle yapar, anne. Güç kararlar alır. Acı verecek kararlar. Ve eğer bunu göremiyorsan bu sadece senin gerçekten de ne kadar aptal olduğunu gösterir. İfigenya'yı öldürdüğü için memnunum. Bu, onun gerçekten de benim hep olduğunu düşündüğüm adam olduğunu gösterir. Ben de kendimi ona sunardım, yeter ki o istesin."

Şimdi gözyaşları Klitemnestra'nın yanaklarından aşağı akıyor, çenesine doğru yol yol izler oluşturuyordu. Ablasını hatırlamıyor muydu? Onun küçükken kendisine nasıl da sevgi gösterdiğini unutmuş muydu? Çoğu kızın, kendisine İfigenya'nın Elektra'ya davrandığı kadar sevecen davranan bir annesi bile yoktu.

"Hiçbir fikrin yok senin..." diye söze başladı. Ama durum bu değildi. Elektra gayet iyi biliyordu. Yalnızca aldırış etmiyordu.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Klitemnestra, yalnızca kızı arkasını dönüp de gidene dek dimdik durabildi. Ama ondan sonra omuzlarının mağlubiyetle çökmesine izin verdi.

"Kraliçem." Laodamia yanında belirmişti.

"Duydun mu?" Klitemnestra gözyaşlarının arasından fısıldadı. "Onun bana ne dediğini duydun mu?"

"O, bir çocuk kraliçem. Yalnızca öfkeli bir çocuk. Bunu demek istemiyordu."

"Beni avutmaya çalışma. Ne dediğini gayet iyi biliyordu."

"Biraz dinlenmelisiniz. Size yiyecek bir şeyler getireyim."

Klitemnestra'yı sevecenlikle odasına götürdü, orada yatak örtülerini çekti; Klitemnestra yatağa girdi ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Yaşamı dönüp dolaşıp yine aynı noktaya gelmişti. Miken'e getirilişinin üzerinden onca yıl geçmişti ve o yine burada tek başına ağlıyordu. Kederden altüst olmuş bir hâlde. Değişen hiçbir şey olmamıştı.

O gün Krisothemis ile halı dokumaya gitmedi. Orestes ile dışarı çıkıp kuşları hayranlıkla seyretmedi ya da kertenkele aramadı. Konseyin bile onun teşrifini beklemesine izin verilmedi.

Bunun yerine gözleri açık, kalbi kırık bir hâlde yatağında yatıp kaldı. Akşam olurken konukları ve arkadaşları gelmeye başladılar, kadınlar ve erkekler, aylardan beri gelmekteydiler ve onu görmeyi bekleyeceklerdi.

"Giyinmenize yardım edeyim, Kraliçem." dedi odaya gelen Laodamia üzerindeki battaniyeleri yavaşça çekerek.

"Onlara hasta olduğumu söyle. *Ben*, hastayım."

"Hayır, kraliçem. Bunu yapmayacağım."

Klitemnestra dönüp ona baktı.

"Anlamadım."

"Size, hayır dedim, kraliçem. Bunu yapmayacağım."

"Sana emrediyorum."

Laodamia yavaşça başını salladı. "Bu anlaşılıyor zaten. Ama cevabım yine de aynı. Onlara böyle bir şey söylemeyeceğim. Çünkü siz hasta değilsiniz."

Hızlı adımlarla odanın diğer tarafına geçti ve temiz bir giysi seçti. Kalın bir kumaştan yapılmış, yeşilin hâkim olduğu, eteklerine altın rengi çiçekler işlenmiş bir elbiseydi.

"Buraya ilk geldiğiniz zamanı hatırlıyor musunuz? O zamanlar nasıl olduğunuzu hatırlıyor musunuz? Benim, o güne kadar gördüğüm en zayıf ve en çelimsiz şeydiniz. Bir prensesin nasıl böyle olabileceğini bir türlü aklım almamıştı. Sanki sokakta yaşıyormuş gibiydiniz."

"Oynadığın oyun her ne ise Laodamia, kaygan bir buz tabakası üzerinde yürümektesin." diyerek onu uyardı Klitemnestra ama hizmetçisi onu duymamış görünüyordu.

"Bir deri bir kemik kalmıştınız, kraliçem. Ve sizin Sparta'dan ayrıldığınızdan beri bir şey yemediğinizi söylemişlerdi. Hiçbir şey. Sizin, kamaranızdan neredeyse hiç çıkmamış olduğunuzu söylemişlerdi ve görünüşünüzden doğruyu söyledikleri anlaşılıyordu. Kendi kendinizi bir tutsak hâline getirmiştiniz. Bazıları, bunun nedeninin sizin gençliğiniz olduğunu, ailenizden ayrılmak istemediğinizi söylemişlerdi ama o zaman ben, size bakmıştım, kraliçem. Elbiselerinizi temizlemiş, banyo yapmanıza yardım etmiştim."

"Ne söylemeye çalışıyorsun?" diye fısıldadı kraliçe. "Bütün bu gevezeliklerin anlamı ne?"

"Ben, ne söylediğimi biliyorum, kraliçem. Sizin bir annenin yaşayabileceği en kötü şeyi yaşadığınızı biliyorum, hem bir kere de değil, tam iki kere. İlk çocuğunuzu o henüz çok küçükken kaybettiğinizi ve o sırada göğüslerinizin hâlâ sütle dolu olduğunu biliyorum. Neler yaşandığını bilmiyorum ve bana anlatmanızı da hiçbir

zaman beklemedim. Ben size sadece şunu söylemeye çalışıyorum, kraliçem, prenses bugün size ne demiş olursa olsun, sizi ne kadar yaralamış olursa olsun bu, daha önce çektiklerinizle kıyaslandığında yine de çok küçük kalacaktır. Onlarla hiçbir şeyin kıyaslanması mümkün değil. Ama siz, yine de kendinizi topladınız. Aynı şeyi ikinci kez yaşadığınızda bile. O, İfigenya'yı bizden aldığında bile. Şimdi, saçlarınızla ilgilenmemi ister misiniz?"

Öfke ve inanamama, Klitemnestra'yı hâkimiyeti altına almıştı. Neredeyse yirmi yıl boyunca Alesandro hakkında konuşmaktan kaçınmıştı ve şimdi, bir günde ikinci kez bir konuşmanın odak noktasını o oluşturuyordu. Yoksa tanrılar, bütün o dehşeti tekrar tekrar hatırlamak zorunda bırakarak onunla zalimce bir oyun mu oynuyorlardı? Kaybını bir kez daha hatırlamak zorunda kalmaktansa Prometheus'un başına gelenleri yaşamayı ve ciğerlerinin her gün yeniden yerinden sökülmesini yeğlerdi.

"Ne kadarını biliyorsun?" diye sordu; korku, onu kıskıvrak ele geçirmişti.

"Hiçbir şey bilmiyorum, kraliçem, gördüklerimin dışında." Laodamia odanın karşısına geçip aynanın bulunduğu yere gitti ve orada fırçalarla tarakları düzeltmeye başladı. "Ve buraya da dedikodu yapmak için gelmedim. Söyleyeceğimi söyledim ben." Ona arkasını dönmeden önce bir an tereddüt etti. "Tanrılar, beni dünyaya getirdiğim çocukların hiçbirine bakmaya layık görmediler ama ben size hep minnettar oldum, kraliçem; benim, size ve çocuklarınıza sanki bir hizmetkârdan biraz daha öte bir şeymişim gibi davranmama izin verdiniz çünkü."

"Laodamia..."

"Şu son birkaç yılda sık sık şunu umut etmişimdir, eğer benim çocuklarım da hayatta olsalardı onlar için, sizin kendi çocuklarınıza olduğunuz kadar iyi bir anne olmak isterdim."

Klitemnestra bir yumrunun gelip boğazına oturduğunu hissetti.

"Böyle konuşmak zorundasın çünkü ben Kraliçeyim."

"Galiba sizin kraliçe olmanız çenemi kapalı tutmakla daha iyi edeceğim anlamına da geliyor, siz de aynı fikirde değil misiniz yoksa?"

Gözlerine dolduğunu bile fark etmediği yaşların akmasına izin verirken dudaklarının kenarında yarım bir gülümseme belirdi.

"Şimdi, insanlar sizi bekliyorlar. Onlara kraliçelerinin ne kadar güzel olduğunu hatırlatalım mı?"

***

Avlu yaşamla dolup taşıyordu. Aegisthus, bir lirin tellerini biraz beceriksizce çekiştiriyor, bu da etrafında toplanmış olan kişileri fazlasıyla eğlendiriyordu. Klitemnestra'nın yanakları onu gördüğü anda hemen bir gülümseme oluşturacak şekilde yanlara doğru çekildi ama adamın arkasındaki figürü görür görmez Derhal eski hâline geri döndü.

"Seni bu akşam burada göreceğimizi sanmıyordum, anne," dedi Elektra. Klitemnestra'nın koltuğuna yayılarak oturmuş ve bacaklarını uzatmıştı. "Tam da şimdi senin biraz ateşinin olduğunu söylüyordum."

Yumruklarını eklem yerleri bembeyaz kesilinceye dek sıkmış, tırnaklarını avucuna batırıyordu.

"Ateşim mi, yo hiç sanmıyorum, kızım," dedi kadın, yüzünde bir gülümseme ile. "Ben çok iyiyim. Ama senin gitme vaktin geldi artık. Bundan sonrası yetişkinler için."

Kızının gözlerinde bir ışık bir an için parlayıp söndü.

"Bizim için bir sakıncası yok," diye konuştu hanımlardan biri." O, öylesine tatlı ki. Bizi güldürüyor."

Bu sözlerin Elektra'yı nasıl incittiğini görünce Klitemnestra'nın içine kibirli bir tatmin duygusu yayıldı.

"Evet, gerçekten de tatlı bir çocuk, değil mi? Öylesine tatlı bir kız ki."

Öne doğru ilerledi; öfkeli bakışları, Elektra'dan koltuğundaki yerini terk etmesini istiyordu. İkisi bir an bakıştılar, ne var ki bu kısa süren bir mücadele oldu. Kraliçe'nin isteğini şimdi reddetmenin onu tam da olduğuna inandıkları gibi çocukça göstereceğini ikisi de biliyordu ve Elektra'nın annesine bu tatmini yaşatmaya hiç niyeti yoktu.

Dinlenme koltuğuna bir kez daha yerleşen Klitemnestra ellerini çırptı.

"Şarap," dedi onunla ilgilenmek üzere yanlarına gelmiş olan hizmetkâra. "Sen de bizimle birlikte bir şeyler içersin, değil mi, Elektra, hayatım?"

Elektra bunu planlamamıştı. Hiçbir şey planlamamıştı.

Kendisine sunulan şarabı her seferinde de öylesine büyük bir istekle kabul ediyordu ki annesinin her boşalışında kadehi yeniden doldurmaları için sürekli işaret ettiğini fark etmiyordu bile. Ayrıca kadehine her seferinde daha az suyun eklendiğini de yine aynı şekilde fark edemedi, öyle ki en sonunda şarap önüne sek olarak gelmeye başladı. Aradan bir saat geçtiğinde ise Elektra'nın yanakları damarlarında dolaşan alkolün etkisiyle pespembe olmuştu.

"Artık buna bir son vermen gerektiğini düşünmüyor musun?" diye fısıldadı Aegisthus Klitemnestra'ya. Onun ne yapmakta olduğunu gören tek kişi görünüşe göre kendisiydi. "Fikrini açıkça belirttin. Kızı odasına gönder."

"Ne dersin, Elektra?" diye sordu kadın. "Gidip öteki çocuklarla birlikte uyumaya hazır mısın?"

Kızın başı yana düştü. "Ben senden daha çok kraliçeyim," diye konuştu dili dolanarak ve belindeki hançeri çıkarmak için uzandı. Klitemnestra'nın Aulis'ten getirmiş olduğu aynı hançerdi bu. "Onların hepsine de hükmedebilirim."

"Sanırım bu, kalmak istediği anlamına geliyor." yorumunu yaptı Klitemnestra da.

Etraflarında kahkahalar çınladı ama Elektra onlara öfkeyle bakmak için başını çevirebilmekten bile acizdi. Annesinin yanı sıra, ona böylesine zayıf bir ebeveynle yalnızca erkeklerin asker olmak için büyütüldüğü bir ülke veren tanrıları da hedef alan hakaretleri devam etti. Ülkeyi kastediyordu elbette, Agamemnon'u değil. Çok geçmeden yüzünün pembeliği yeşilimsi bir renge büründü ve ancak ayağa kalkmayı deneyip de düştüğü zaman Klitemnestra konuklarına iyi geceler dileyip kızını yatağa götürdü.

O akşam yatağına kusmasını önlemek için bütün geceyi kızının başında geçirdi. Ama kızı onun bu ilgisini takdir edecek değildi elbette.

***

İniltiler başladığında vakit öğleden sonrayı bir hayli geçmişti.

"Haydi, dik otur ve şunu iç." dedi Klitemnestra ve Elektra'yı doğrultup bir fincan sütü dudaklarına bastırdı.

Kız önce sızlandı ve direndi ama sonunda koca bir yudum sütü midesine indirdi.

"Bana ne yaptın?" diye sordu. "Bana ne yaptın, seni kaltak?"

Kraliçe kaskatı kesildi ama duygularını kızından gizlemeyi başardı.

"Ben mi? Senin *için* neler yaptığımı hatırlamıyor musun?"

"Bu senin işindi. Beni sarhoş ettin, tıpkı kaba saba bir köylü gibi."

"Gerçekten mi? Seni şarap içmeye ben zorladım, öyle mi? Bunu kendi isteğinle yaptığını sanırım anlayacaksın. Gerçi yine de senin Christina'ya anlayabildiğimiz kadarıyla sebepsiz yere hançer çekmeni önleyebildim. Ayrıca bu sabah da Athena'ya adaklar adadım, dün gece onun adına öylesine kara çaldıktan sonra."

"Yalan söylüyorsun!"

"Öyle mi? O zaman lütfen bana neler hatırladığını anlat."

"Ben... Ben..." Elektra başını elleri arasına aldı. Dik oturmayı daha fazla sürdüremediğinden tekrar yatağın üzerine düştü.

"Söyle bana çocuğum eğer bütün bunları hatırlamıyorsan içkini kaç kez sahipsiz bıraktığını hatırlıyor musun peki, içine baharattan çok daha tehlikeli bir şey atarak sana rahatlıkla tuzak kurabilirlerdi. Yaşı seninkinin üç katı bir adamın, gerçek niyetleri hakkında hiçbir fikir sahibi olmadan ona sarayı göstermen için yaptığı teklifi hatırlıyor musun peki? Eğer ben orada olmasaydım içine düşebileceğin bütün o tehlikeleri idrak edebiliyor musun?"

Kızın elleri kapatmak için kulaklarına gitti ama yine de başını inatla sallamayı sürdürüyordu.

"Aptal. Bana dediklerinden biri buydu, Elektra. Benim bu krallığı yönetmeye uygun olmadığımı söylemiştin. Dün gece senin başına pek çok şeyin gelmesine izin verebilirdim, eğer isteseydim." Ayağa kalktı. "Ama ben, seni bu dünyadaki bütün kötülüklerden koruyacağım," diye konuştu. "Kendinden bile."

"Anne?"

Kapıya doğru giderken kızının bu hitabını duyunca durdu.

"Evet, çocuğum." Dönüp bir özür beklentisi içinde bekledi. Bir umut peyda oldu içinde. Çocuklarının ona ihtiyacı vardı. Hepsinin de hatta Elektra bile eylemlerinin sonuçlarını idrak edebiliyordu şimdi. Ama kızının konuşmaya başlamasıyla birlikte bütün umutları söndü.

"Yanılmamışım. Sen, bir kaltaksın."

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Elektra'nın huysuzluğu ve annesine olan nefreti günlerce sürdü, sonra günler haftalara dönüştü. Aylar geçtikçe Klitemnestra kendisinin ümit ettiği ve bir zamanlar İfigenya ile sahip olduğu, Krisothemis ile de büyük bir zevkle tadını çıkardığı türden bir ilişkinin en küçük kızıyla arasında hiçbir zaman kurulamayacağı gerçeğini kabul etmek zorunda kaldı. Birlikte oldukları zamanlar birbirlerinin varlığına tahammül ediyorlar ama baş başa herhangi bir şey yapmaktan özenle kaçınıyorlardı. Birlikte yemiyor, içmiyor hatta sohbet bile etmiyorlardı. İkisinin karşılıklı olarak paylaştıkları tek bir şey kalmıştı şimdi: Orestes'e olan sevgileri.

Bütün çocuklarını sevmesine rağmen, genç prens, Klitemnestra'nın en büyük neşe kaynağıydı. Orestes'in sohbet düzeyi şimdi yeni boyutlara ulaşmıştı ve hayvanlar, balıklar, böcekler ya da kuşlar hatta gerçek şu ki yürüyen, yüzen, sürünen ya da uçan her türlü şeyin hakkında saatlerce konuşabiliyordu. Dövüşe en küçük bir ilgi bile duymaması ise Elektra için büyük bir hayal kırıklığı olmuştu. Orestes kraliçe için taze bir soluk gibiydi âdeta. Bu yüzden de her gün bulabildiği her boş saati onunla birlikte geçiriyordu. Yalnızca akşam olduğu zaman avluya, konuklarına yöneliyor, gidip Aegisthus'un yanına oturuyordu.

Troya'dan gelen haberler, düzensizliğini ve belirsizliğini korumaktaydı. Klitemnestra, gelen her habercinin ardından, kendini kafası biraz daha karışmış bir hâlde buluyordu. Savaşın sona ermesi Mikenli kadınların, başlarına trajik bir olay gelmemişse eğer

kocalarına ve oğullarına yeniden kavuşabilecekleri anlamına geliyordu. Erkeklerin yokluğunda, kadınlar, hiç yorulmadan çalışmışlar, ekini hasat etmişler, balık tutmuşlar, kırık damları aktarmışlar, keçi ağıllarını tamir etmişler, işin aslı yapılması gereken her şeyi yapmışlardı. Üstesinden gelemedikleri hiçbir iş kalmamıştı ve şimdi de biraz dinlenmeyi ve ev yaşamına geri dönmeyi fazlasıyla hak etmişlerdi.

Ama erkek nüfusun evlerine geri dönmesiyle birlikte ufukta belirecek olan kara bir leke vardı ki, o da bunun aynı zamanda Agamemnon'un da geri döneceği anlamına geliyor olmasıydı. Dedikodulara bakılacak olursa askerler, Troyalıların saldırılarına, veba salgınlarına ve yarı açlığa rağmen hayatta kalmayı bir şekilde başarmışlardı. Ne var ki bunlar yüzünden acı çekecek biri değildi Agamemnon. Kendisi normal tayınını feda etmektense adamlarının açlık çekmesine izin verirdi. Neyse ki haberler onlara öylesine ender ulaşıyordu ki Klitemnestra, onunla ilgili düşüncelerini bastırmayı ve krallığına, halkına ve sarayına odaklanmayı genellikle başarabiliyordu.

Bir akşam, Aegisthus'un yanında otururken sohbetin konusu Troya'ya ve savaşa geldi. Gecenin özel konusu Helen ya da daha kesin bir ifadeyle nihayet *kurtarıldığında* Menelaos'un ona ne yapacağıydı.

"Bu, bir ihanet," dedi birisi. "Paris ile kendi isteğiyle kaçtı. Bu, Sparta'da hep söylenegelen bir şey olmuştur. Menelaos da onun hayatının geri kalanı boyunca bunun cezasını çekmesini sağlayacaktır."

"Ben, buna inanmıyorum," dedi bir başkası. "Yalnızca birine acı çektirmek istediğin için bir savaşı bu kadar uzun bir süre devam ettirmezsin."

"O hâlde neden? Yani onu sevdiğine mi inanıyorsun?"

"Elbette buna inanıyorum. Bu, bir onur savaşından öte bir şey. Kalplerin savaşı. İşte bu yüzden de kazanan o olacak. En sonunda, Paris tekrar Helen'den çok kendi yansımasını sevmeye başlayacak. Ve bunu gördüğü zaman da Helen, Menelaos'un onu almaya gelmiş olmasına sevinecek.

"Evet, çünkü Menelaos'un ailesi merhamet ve affedicilik konusunda çok uzun bir geçmişe sahiptir!"

Bu konuyu tartışırlarken hiç kimse Klitemnestra'ya bakmamıştı. Söze dökülmemiş kurallar uzun bir zaman önce konulmuştu ve hepsi de ne kadar ileri gidebileceklerini biliyordu. Savaştan konuşmak makbuldü. Tecavüzden ve yağmalamadan bahsetmek kabul edilebilir ama pek tercih edilmeyen bir şeydi. Öteki krallıklar hakkında konuşulması teşvik edilir ancak konuşmaların Miken'i alçaltacak hiçbir unsur barındırmaması gerekirdi. Ve Klitemnestra ve çocukları ile ilgili hiçbir şey konuşma konusu yapılamazdı. Burası onların eviydi ve onlara saygıda kusur edecek herkesin çabucak icabına bakılırdı. Bu anlayışla gece toplantıları yıllardır barış içinde devam ediyordu.

Sohbet, çok geçmeden, önce Penelope ve onun taliplerinin mücadelelerine ondan sonra da Hektor ile Akhilleus'a kaydı. Göğüs göğse muharebede zafere ulaşan acaba kim olacaktı? Odisseus geri döndüğü zaman geride İthaka'dan ne bulacaktı?

Çekişmeler bir daldan diğerine atlanarak bir süre daha devam etti, derken yeni bir grup ağır adımlarla yürüyerek avluya girdi. Bazı yüzler tanıdık, bazıları ise daha az tanıdıktı. İlk konuşmaya başlayan, bir ayağı aksayan tanımadıkları genç bir adam oldu.

"Buranın, Miken'in eski toprakları için bir toplanma yeri olduğunu duymuştum," diye söze başladı. "Ama benim için çok hoş bir sürpriz oldu. Çünkü burada Agamemnon'un Troya'daki çadırındakinden daha fazla sayıda genç hanım var."

Bütün konuşmalar bir anda kesildi. Korku dolu birkaç bakış kraliçeye doğru yöneldi. Agamemnon'dan bir kez bile olsa bahsedilmesi, genellikle onun Derhal toplantıdan ayrılmasıyla sonuçlanırdı. Ama o bu anların geçeceği umuduyla uygun zamanı kollamaya karar vermişti. Ne var ki genç adam durumu anlayamamıştı ve konuşmaya devam etti:

"Ne oluyor size yahu?" diye sordu bir anda sessizleşen çevresindeki erkek ve kadınlara. "Kocaman bir şakaydı. Bu şakayı yapmak için de bir süredir fırsat kolluyordum. Ama şunu unutmayın hanımlar, korkarım ki siz hepiniz yüce kralımızın tercihlerine göre biraz yaşlı sayılırsınız. Çünkü duyduklarıma göre, onun en son ganimeti katlettiği kızından biraz daha büyükmüş. Kaldı ki, kralların kralı olduğunuz zaman istediğinizi seçebilirsiniz sanırım."

O anda yere iğne atılsa duyulabilirdi. Avludaki bütün yüzlerin kanı çekilmişti. Hiç kimse yerinden kıpırdayamıyordu. Hatta Klitemnestra bile. Hiçbir kraliçe özel konuşmalarda kocasından saygısızca bahsedilebildiğini düşünemeyecek kadar naif olamazdı ama bizzat onun kendi sarayında ve bu şekilde değil elbette. Adamı hemen oracıkta öldürmesi gerektiğini düşündü. Öyle yaparsa adam bunu kesinlikle hak etmiş olurdu. Herkes yavaş yavaş ona doğru döndü, onun cevabını bekliyorlardı, o bir şey yapmadan önce herhangi bir harekette bulunmaya hiç kimsenin niyeti yoktu. Onların gözlerini takip eden genç adam şimdi yaptığı hatayı fark etmişti ve kendi gözleri de korkudan fal taşı gibi açılıverdi.

"Majesteleri, Ben... Ben..."

"Susun."

Klitemnestra'nın bütün yapabildiği bu tek kelimeyi sarf etmek oldu. Kalbi deli gibi çarparken saniyeler uzadıkça uzuyordu. Onu pestilini çıkartana kadar kırbaçlatabilir ve orada bulunan herkes de bunu anlardı. Ama bunun yerine ona gülümsedi.

"Gelin, bir şeyler için," dedi adama, sesini kontrol etmeyi güçlükle becerebiliyordu. Elinde bir lir tutan kıza döndü. "Hadi bir şeyler çal. Neşeli bir şeyler."

Müzik yeniden başladı ve şarap düşünceli, küçük yudumlar hâlinde içilmeye devam etti. Dakikalar geçti ve konuşmaların sesleri yavaş yavaş yükseldi; Agamemnon ve İfigenya ile ilgili yorumlardan kaçınıldı gerçi ama tamamen de unutulmadılar. Sürahilerin yeniden doldurulması gerektiğinde Klitemnestra aradığı fırsatı yakalamış oldu. Bir büfeden iki tane sürahi aldı ve sanki bu işi kendisi yapacakmış gibi sütunlara doğru yürüdü.

Tam koridora adımını atmıştı ki yanı başında bir figür belirdi.

"Bu, bir kraliçenin işi değil. Birini çağırt... Veya ben kendim yapayım."

"Aegisthus, burası benim evim. Onu nasıl idare edeceğimi söylemene ihtiyacım yok."

Mutfağın bulunduğu yönden iki hizmetkâr gelip endişeyle baktılar.

"Gidip mahzenden biraz daha şarap getirin," dedi Klitemnestra ve onlara kapları uzattı. "Burada bir sorun yok."

Hizmetkârlar hızla başlarını sallayıp verilen talimata uyarak koşar adımlarla oradan uzaklaştılar ve onları bir sütunun gölgesinde tek başlarına bıraktılar.

"Özür dilerim," diye konuştu Aegisthus eliyle hafifçe onun sırtına dokunarak. "Onun söylediği şeyler için de çok üzgünüm. O adam her kimse ona gösterdiğin hoşgörüyü hak etmiyor."

Kadının bakışları hâlâ uzaklaşan hizmetkârların üzerindeydi.

"Kadınlar yüzünden değil," diye konuştu. "Beni ilk kez yatağa attığı günden beri kadınlar olmuştur hep. Ama aynı cümle içerisinde ondan bahsetmesi..." Bu görüntü nefesini kesiyordu neredeyse. "O, benim kızımın hayatını aldı ve onun anısı şimdi neredeyse bir espri malzemesine dönüşmüşken o fahişeler ve çeşitli aşırılıklarla dolu bir safahat hayatı yaşıyor. Bu arada bense onun krallığını devam ettiriyor ve çocuklarımızı koruyorum, onların buna ihtiyaçları olduğunu göremedikleri zamanlarda bile. Peki ama merak ediyorum, ya kurtarılması gerekenler biz olursak o zaman ne olacak? Kendi ailesinin ona gerçekten ihtiyacı olduğu zaman ne yapacak?"

"Çok sevgili Klitemnestra, dünya üzerinde senin kendini savunamayacağın bir durum olabileceğinden kuşku duyuyorum."

"Konu bu değil, öyle değil mi?" Yaşlar gözlerini yakıyordu, damlalardan bir tanesi kurtulup yanaklarından aşağı doğru kendine yol açmayı başardı. Aegisthus başparmağı ile onu yakaladı. "Konu o. Konu ona ne yaptığı."

Aegisthus başını önüne eğdi. "Bunu duymanın senin için pek de bir teselli olmayacağını biliyorum ama sana söz veriyorum eğer sen ya da çocuklarından herhangi biri bir tehlikeyle karşı karşıya kalacak olursa bu kez ben de orada olacağım. Bir ordum ya da filom olmayabilir ama senin için ölümüne dövüşeceğim."

Kadın gözyaşlarını zapt etmeye çalışırken gereken sözcükleri bulmakta da güçlük çekiyordu.

"Bu, benim için bir teselli olurdu," diyebildi sonunda. "Büyük bir teselli."

Avludan kahkaha sesleri geliyordu. Bunları duyunca ürperdi.

Aegisthus "Oraya geri dönmeyelim," dedi ve onun elini kendi elleri içine aldı. "Başka bir yer bulalım."

Klitemnestra, geniş koridorlardan yolu gösterdi. Yürürlerken ayak sesleri mermer zeminde yankılanıyor ve titreşen lambaların düşürdüğü gölgeleri duvarlara yansıyarak onlarla birlikte hareket ediyordu. Kadın, o, bu yollardan daha önce de yürümüştü diye kendi kendine hatırlattı, yıllar önce amcasını öldürüp de sarayı kendisi ele geçirdiği zaman. Acaba ona kaç ömür öncesi gibi geliyordur, diye de merak etti ve bir kapıyı aralayıp sonra onun da içeri girmesi için açık tuttu.

"Burası senin odan mı?"

"Bu sarayda rahatsız edilmeyeceğimizi bildiğim tek yer."

Bu oda uzun yıllar boyunca onun için bir hapishane olmuştu. İfigenya'ya hamile kalmadan önceki o ilk aylarda, her gün, yerlerdeki renkli mozaik döşeme taşlarını sayardı; beyaz ve gri, kırmızı ve sarı. Onu, kaybettiklerini ve gece olduğunda neyle karşılaşmak zorunda olduğunu düşünmekten hiçbir şey alıkoyamazdı. Ama yıllar geçtikçe Agamemnon'un yanına geldiği zamanlarda ona gülümsemeyi öğrenmişti. Onun gönlünü almayı ve onu memnun etmeyi öğrenmişti; böylece artık Agamemnon onu dövmek için belinden kemerini çıkarmadan önce biraz daha düşünüyordu. Yumruklarından yalnızca hamile kaldığı zamanlarda korunabilmişti. Her bir kızın ardından, bu kez de onun hayal kırıklığının kurbanı oluyordu gerçi.

Yatağın üzerinde otururken bakışları bir kez daha yerdeki mozaiklere çevrildi. Kaç tane mozaik olduğunu artık hatırlamıyordu. Belki günün birinde onları saymaya yeniden başlardı.

"Sparta'da bizi istilalardan koruyacak surların olmadığını biliyor muydun?" Ağzından çıkan ilk sözcükler bunlar olmuştu, bunun nereden aklına geldiğine dairse hiçbir fikri yoktu.

"Bunu biliyordum, evet."

"Evet, sanırım biliyorsundur. Çoğu kişi bilir. Spartalıların surlara ihtiyacı yoktur. Biz kendi kendimizi koruruz. Birbirimizi koruruz. Birlikteyken işte öylesine güçlüyüzdür. Buraya geldiğimden beri sık sık merak ederim: Surlar acaba insanları dışarıda tutmak için midir yoksa içeride tutmak için mi? Aradan onca yıl geçti ama ben hâlâ buna karar verebilmiş değilim."

Burada dikkatlerini dağıtacak hiçbir ses yoktu. Ne müzik ne de kahkaha sesleri. Ağustos böcekleri ya da su şırıltısı. Sadece ikisi vardı ve yalnızlardı. Adam ona doğru bir adım attı.

"Sana bir şey sormam gerek."

"Ne istersen. Bunu biliyorsun."

"Ama korkarım bu, sana acı verecek."

"Şimdi çektiğimden daha fazla acıyı nasıl çekebilirim? Kocam ve tanrılar onun benim daimî yoldaşım olmasını sağladılar."

Bu, kulağa sanki kendine acıma gibi geliyordu; Klitemnestra açısından bakıldığında aşağılık ve iğrenç bir durumdu bu, ne var ki gerçekti. Agamemnon'un, hayatının iki aşkını ondan çaldığı günden bu yana kendini asla bir bütün olarak hissedememişti. O hafif sızı hep varlığını korumuştu, tıpkı hiç geçmeyen bir hastalık gibi.

"O güne ait başka bir hikâye daha vardı, Klitemnestra. İfigenya'yı kaybettiğin güne ait. Bana hiç anlatmadığın bir hikâye."

"O gün hakkında konuşmuyorum."

"Konuşmadığını biliyorum. Ama senin İfigenya'yı kollarında taşıyarak tepeden aşağı indirdiğin söyleniyor. Senin onu hiç bırakmadığını söylüyorlar, karanlık bastığında ve rüzgârlar etrafında çılgınca eserken bile. Ölmüş çocuğunu taşırken sana yardım eden kimsenin olmadığını, hiç kimsenin senin yardımına gelmediğini söylüyorlar."

"Aegisthus, lütfen bunu yapma. Lütfen o günü bana yeniden yaşatma."

"Sana acı vermek istemiyorum, aşkım. Bunu yapmayı asla istemeyeceğimi biliyor olmalısın." Yere, onun ayaklarının dibine diz çöktü. "Sen onu bırakmadın, Klitemnestra. Ve Tanrıların bütün gücüyle inanmalısın ki, bunu o da biliyordur. Ve Alesandro. O da güvende olmalıydı. Oğullar nasıl babalarının intikamını alabiliyorlarsa, annelerin de çocuklarının intikamını almalarına izin verilmesi gerekir. Başına gelenler bir trajediydi ama sen onları hiçbir zaman bırakmadın. Bunu anlamak zorundasın. Sen, güçlü ve korkusuzsun ve Agamemnon'un söyleyebileceği ya da yapabileceği hiçbir şey bunu kesinlikle değiştiremez."

O konuşurken Klitemnestra bir kez daha duygularını kontrol edebilmek için savaşıyordu. "Başka her şeyden daha çok, Klitem-

nestra, seni bu acıdan kurtarabilmeyi dilerdim. Bütün çektiklerin için çok üzgünüm ve keşke orada olup da sana yardım edebilseydim. Ama bundan sonra seni hiç bırakmayacağım. Tıpkı senin gibi, ben de hiç vazgeçmeyeceğim."

Gözlerinde yaşlar parlıyordu ve Klitemnestra kendi yanaklarının da ıslanmış olduğunu fark etti. Nefesini tutarak uzandı ve onun yüzüne dokundu.

"Teşekkür ederim." diye fısıldadı.

"Senden yalnız olmana bir daha hiç gerek kalmayacağını bilmeni istiyorum."

"Biliyorum." Ondan yayılan sıcaklığı hissedebiliyordu ve kadın kendini sanki kaybettiği bir şeyi, yalnızca son birkaç yıldır da değil bütün yaşamı boyunca özlemini çektiği bir şeyi yeniden bulmuş gibi hissetti.

"Klitemnestra..." diye fısıldadı.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Klitemnestra sabah güneşinin pencerelerden süzülen ilk ışınlarıyla uyandı; ışınlar onun yüzünü aydınlatıyor ve yüzüne sanki altından yapılmış gibi bir görünüm veriyordu. Uyurken sanki hiç yaşlanmamış gibi görünüyordu Aegisthus. Uyanık olduğu zamanlarda yüzüne öylesine derinden oyulmuş olan bütün o çizgiler sanki uçup gidiyor, ona daha genç bir Aegisthus'a bir anlığına göz atma olanağı sunuyordu. Tanımış olmayı dilediği bir adama. Aegisthus'un gözleri yavaş yavaş aralandı.

"Az önce bir şeyi fark ettim; bu, Miken'e geldiğimden beri deliksiz bir uyku çektiğim ilk hafta," diye konuştu o yanında yatarken. "Buna inanabiliyor musun? Tam yirmi yıl ve ihtiyacım olan, yalnızca senmişsin."

"Sanırım bunun, çocukların odasında yerdeki taşların üzerinde yatmamana da yardımı olacaktır." Sırıttı, bunun üzerine kadın da onu dirseğiyle hafifçe dürttü. Adam onun bileğini yakalayıp öptü, sonra da dudaklarını boynuna uzattı.

***

Kış, ilkbahara döndü ve Aegisthus onun yanında kalmayı sürdürdü. Bu dönüşüm ona öylesine doğal gelmişti ki: Dost ve sırdaştan sevgililiğe geçiş. Aegisthus, günlerini ve gecelerini onunla birlikte sarayda geçiriyor, ona yol gösteriyor, öğütler veriyor ama kraliçe ya da kişisel olarak asla ona bir şeyleri dayatmaya çalışmıyordu.

Klitemnestra bilgisinin yararlı olacağını düşündüğü zamanlarda ondan yardım istedi, düşünmediği zamanlarda da işleri kendi başına halletmeye devam etti.

Duruma uyum sağlamaları için kendilerine zaman tanıdıkları bütün çocukları da biri hariç, ona karşı bundan daha kabul edici bir tutum sergileyemezlerdi. Krisothemis, başlangıçta, Klitemnestra'nın Agamemnon'a olan sadakatsizliği yüzünden endişeli görünüyordu ama bu duygunun üzerindeki etkisi fazla uzun sürmedi. Hâlâ gerçek aşk idealinin büyüsü altında çifti umutla izliyordu. Klitemnestra da gerçek bir ortaklığın hangi temeller üzerine oturması gerektiğini ona nihayet gösterebilmişti: Eşitlik, sevgi ve güven.

Orestes'e gelince, o da sonuna kadar hak ettiği baba figürüne en sonunda kavuşmuştu. Aegisthus, Agamemnon'un yaptığı gibi onun üzerinde baskı kurmuyor, onu aşağılama ya da korkutma yollarına başvurmuyor ama ona yol gösteriyor, Orestes'in söylemesi şart olan şeyleri, bazı saçmalıkları, Klitemnestra da dahil olmak üzere diğer insanlara ne kadar sıkıcı görünürse görünsün onu dikkatle dinliyordu. Ağzından çıkan her sözcük sanki onu büyülüyormuş gibi oturup dinler ve başını sallardı.

"Ya bu nedir?" diye sordu Orestes bir gün, Aegisthus'u bulmak için bütün sarayı koşarak dolaşmıştı, avcunda başka bir yeni örnek daha vardı. "Bunu bahçede buldum. Bu renkte bir şeyi daha önce hiç görmüş müydün? Ne dersin?"

"Bu..." diye yanıtladı Aegisthus ve canlıyı yavaşça Orestes'in elinden kendi eline aldı. "Bir deniz halkalı solucanı."

"Öyle mi?"

"Öyle. Ama sen bunu sarayda bulmadın, öyle değil mi? Bunlar denizde yaşar çünkü. Karanın bu kadar içlerinde, bir tanesini ele geçirmeyi nasıl başardın?"

Orestes'in yüzü kocaman bir gülümsemeyle aydınlandı. "Orrin'in tüccarlarından biri Argos'tan getirdi. Sence onu burada tutamaz mıyız? Fıskiyeli havuza koyabiliriz."

"Bir nedenden dolayı annenin bunu çok da hoş karşılayacağını sanmıyorum. Üstelik bunlar yaşamak için tuzlu suya ihtiyaç duyar."

Orestes hayal kırıklığına uğramıştı ama bu durum, yalnızca gözleri yeni bir yaratığa takılana kadar sürdü, ondan sonra da bütün bu süreç yeni baştan başladı.

Bir sabah, onun, "Bütün bunları nereden biliyorsun?" diye Aegisthus'a sorduğunu duydu Klitemnestra. "Onların ne olduklarını nereden öğrendin?"

"Bütün insanlar gibi, Orestes, benden çok daha yaşlı ve akıllı birinden."

"Sence dünyadaki bütün hayvanların isimlerini bilmek mümkün müdür?" diye sordu bir başka gün de; hiç bitip tükenmek bilmeyen bir soru sorma yeteneğine sahipti. Klitemnestra ikisini de uzaktan gülümseyerek seyrediyordu. Böyle bir anda, normalde, başka bir şeyle, örneğin hafif bir şeyler yemeyi önererek onun dikkatini başka bir yöne çekmeye çalışırdı. Ama Aegisthus bu soruyu da bundan önceki yüz soruyu yanıtladığı aynı dikkat ve özen düzeyiyle yanıtlamayı sürdürürken aralarına girmek istemedi.

"Sanırım bunların hepsini de arayıp bulmak için," diye konuştu. "Çok uzun bir ömre ve epeyce de boş zamana ihtiyacın olacak."

Orestes'in suratı asıldı. "Kral olduğum zaman hiç boş vaktim olmayacak. Hatta şimdiden uzun toplantılarda yer almak zorundayım, her ne kadar konuşmam yasak olsa da."

"Bir şeyler öğrenmek için konuşmana gerek yok," diye yanıtladı onu Aegisthus da. "Hatta çoğu kez hiç konuşmamak daha bile iyi olur. Dinlemek çok daha iyidir."

"Bu doğru olamaz ama."

"Neden doğru olmasın? Hayvanlar konuşmazlar, bu da onlara çevrelerini öğrenmeleri için daha çok zaman verir. Eğer bir de konuşmak zorunda olsalardı hayatta kalmanın onlar için nasıl da çok daha zor olacağını bir düşün."

Orestes başını yana sarkıtarak bu fikri düşündü. "Belki de," dedi. "Ama ben, yine de toplantıları hiç sevmiyorum." Ardından gülüştüler ve bu, Klitemnestra'nın kalbini mutlulukla doldurdu.

Elektra ise onlar açısından yegâne pürüz olarak kalmayı sürdürüyordu. Annesiyle olan ilişkisi önceleri mesafeliyken şimdi tamamen yok olmuştu. Aegisthus'un sarayda yaşadığı ilk yılda prenses

onunla ancak on kelime konuşmuş, ikinci yılda ise bu sayı zar zor iki katına çıkmıştı. Onun adını telaffuz etmeyi ya da onunla birlikte yemek yemeyi reddediyordu. Kendisiyle birlikte talim yapması tekliflerini de geri çeviriyor ve onu aile üyelerinin önünde küçük düşürmek için her türlü girişimde bulunuyordu. Bu, Klitemnestra'nın mutluluğu üzerindeki tek kara leke, tepelerinde gezinen yegâne karanlık buluttu. Ama o, buna tahammül etmeyi de öğrendi. Önünde kızıyla arasını düzeltebileceği yıllar vardı daha. Elektra'nın zihninde yaratmış olduğu o olağanüstü babanın yalnızca kendi hayal gücünün bir ürünü olduğunu göreceği uzun yıllar... Miken'e geldiğinden bu yana, kendini, bir zamanlar olduğu kişinin daha yüzeysel bir versiyonuna indirgenmiş gibi hissediyordu. Aegisthus ise onu yeniden hayata döndürmüştü ve o etrafındayken Klitemnestra yeniden parlamaya başladığını hissediyordu. Bundan vazgeçmeye de hiç mi hiç hazır değildi. Elektra için bile olsa.

Savaşın onuncu yılına girilirken, Klitemnestra yaşamının ve krallığının eksiksiz olduğunu düşünüyordu. Her ne kadar, Afrodit'in saygısızlığı yüzünden babasını tümüyle affetmeyeceğini biliyor olsa bile kendisinin onun cezasını belki de tamamlamış olduğu şeklinde zayıf bir umut beslemekten kendini alıkoymuyordu. Tantalos'un, Alesandro'nun ve İfigenya'nın kaybı, onun borcunu ödemek için yeterli olmuştu belki de. Klitemnestra bunun doğru olduğuna neredeyse inanacaktı. Ta ki o işaret feneri yanıncaya kadar.

***

Yaz günü yakıcı ve kuraktı. Civardaki tepeler gevrek ve kırılgan toprakla kaplıydı. Havalar uzun bir süreden beri taht odasında toplanılamayacak kadar sıcak seyrediyordu. Bu yüzden Klitemnestra da Orestes'i de yanına alarak konseyden çekilmiş ve tartışmaları yürütme işini Aegisthus'a bırakmıştı.

Artık on iki yaşında olan Orestes hâlâ yaşıtı çocuklardan daha ufak tefek –daha kısa boylu ve daha zayıf– idi ama görünüşe göre buna hiç aldırmıyordu. Aegisthus'un öğüdünü tutarak iyi bir dinleyici olmuştu ve vereceği her kararı ancak üzerinde derin derin düşündükten sonra veriyordu. Annesi ve Aegisthus ise bunun, bir kral

için olumlu bir özellik olduğunda birleşiyorlardı. Her şeyi böylesine dikkate almak bulunacağı her eylemde onun çok işine yarayacaktı.

O akşam da şaraplarını yudumluyor ve Orestes'in artık konseyde daha önemli bir rol alması gerektiğini tartışıyorlardı ki birden ufukta belli belirsiz titreşen zayıf bir ışık Klitemnestra'nın dikkatini çekti. Önceleri gördüğü şeyin ne olduğundan emin olamadı. Ama gece karanlığı indikçe sanki Arachneus Dağı'nın bulunduğu yönden geliyormuş gibi görünen kıpırtı giderek sabit bir parıltı hâlini aldı. Şenlik ateşlerini hazırlamalarının üzerinden uzun yıllar geçmişti. İşaret feneri, yalnızca Messapion'dan gelecek işaretin ardından yakılacak ve sadece Lemnos'tan gelecek olana bir cevap niteliği taşıyacaktı. Ege dağlarının yamaçları boyunca yakılacak ateşler tek bir anlama gelebilirdi ancak. Troya düşmüştü. Savaş kazanılmıştı. Agamemnon evine dönüyordu.

"Sence bu, bir hata olabilir mi?" diye sordu Klitemnestra. Sesinin titrediği açıkça anlaşılıyordu. "Belki de yalnızca bir çoban ateşi olarak başlamıştır da birileri onu sinyal olarak anlamıştır."

"Fenerler gece gündüz korunur," diye yanıt verdi Aegisthus ve onu kollarıyla sıkıca sardı. "Hiçbir asker bu hatayı yapmaz."

"O zaman ne yapacağız?"

"Bilmiyorum."

Klitemnestra, sesinden onun da en az kendisi kadar korkuyla dolu olduğunu anlayabiliyordu.

Aradan bir saat geçtiğinde çift hâlâ verandadan bir yere kıpırdamamıştı. Sonunda Aegisthus onu kaldırdı. "Gemilerin gelişi haftalar değilse bile günler alacaktır. Şimdi uyuman gerek. Yarın, sen iyice dinlendikten sonra, bir plan yaparız."

Klitemnestra gözlerini uzaktaki alevlerden ayıramıyordu. Neredeyse canlı gibiydiler, pençelerini havaya kaldırarak onunla alay ediyorlardı sanki.

"Evet," diye fısıldadı. "Bir plan yapacağız."

Klitemnestra o gece hiç uyumadı, yatağında Aegisthus'un yanında da yatmadı. Onun yerine, kaleye gitmeyi tercih etti. Üzerine bir manto geçirdi ve kaldırım taşlarıyla döşeli sokaklarda dolaştı. Gündüzleri adım atacak yerin bulunamadığı geçitlerde şimdi

kaçışan fareler dışında kimse yoktu. Tezgâhlar bomboştu ve gece için kapatılmışlardı. Tanımadığı insanlara ait evlerin pencerelerinden lambaların ölgün ışıklarından yansıyan cılız parıltılar geliyordu. Belki de hiçbir zaman karşılaşmayacağı insanlara aitti bu evler. Bir insanın böylesine kalabalık bir kentte böylesine yalnız olması nasıl mümkün olabiliyordu?

Sonra da ıssız kentte biraz olsun huzur bulabilmek için tapınağa yöneldi. Burası onun beklediğinden daha kalabalıktı ama buna da hiç şaşırmamak gerekirdi. Savaş sona ermişti ama bu, Miken'in oğullarının oraya sağ salim dönebileceklerini garanti etmiyordu. Denizler tehlikeliydi. Yolculuklar daima can alırdı. Ama buradaki kadınlardan bir tanesi bile benim dua ettiğim şekilde dua ediyor mudur acaba, diye merak etti. Onların kocalarının güvenliği için değil kendisininkinin ölümü için yalvarıyordu Klitemnestra.

Şamdanlardan incecik filizler hâlinde dumanlar yükseliyordu. Klitemnestra duacılar arasında kendine bir yer bulup diz çöktü ama ihtiyacı olan sözcükleri bir türlü bulamıyordu. O da bunun yerine tanrıların kendisine ne yapacağını söylemeleri için bekledi. Saatler geçti. Bütün istediği tek bir işaretti; ona kendisini anladıklarını ve onu ve çocuklarını önlerinde onları bekleyen gelecekten koruyacaklarını gösterecek bir işaret. Ama zaman ilerledikçe tanrılarda onun için hiçbir şeyin olmadığını anladı. Yardım gelmeyecekti ve onun zamanı tükenmişti artık.

Sonunda, güneşin ilk ışıkları kalenin içlerine doğru süzülürken Klitemnestra saraya döndü ve biraz dinlenebilmek için çocukların odasına gitti. Üçü de uyuyordu, neredeyse deliksiz bir uyku içindeydiler. Yumuşacık battaniyeler nefes alıp verişlerinin ritmiyle uyumlu bir şekilde kalkıp iniyordu, uyurken her biri de öylesine farklıydı ki: Elektra sırtüstü yatmış, Krisothemis iyice kıvrılarak tortop olmuş ve sevgili Orestes de sere serpe uzanmış hatta öyle ki ayakları ve ellerinin parmakları çarşaflardan dışarı çıkmıştı. Farklılıkları ne olursa olsun üç tane güzel çocuğa sahipti Klitemnestra. Ama bu daha ne kadar böyle kalabilecekti? Beş çocuk dünyaya getirmişti ve Agamemnon onların ikisini elinden almıştı. Uzaklarda savaşırken kalan iki kızını da pazarlık nesnesi olarak kullanacağı

hangi anlaşmalara imza atacaktı? Kendi güç alanını genişletmek için onları hangi zorba prenslerle evlendirecekti? Ve Orestes'i de hangi ittifakları yapmaya zorlayacaktı? İki masum çocuk, bundan önce, onun elleriyle yaşamlarından mahrum edilmişlerdi. Peki ama geride kalanlara ne olacaktı?

Onun ihtiyacı olan şey, bir plandı; Agamemnon'un bundan sonra onlardan hiçbirine zarar verememesini sağlayacak bir plan. Sessiz sedasız hareket ederek Aegisthus'un yataklarında hâlâ uyumakta olduğu odaya döndü. Onu, omuzlarından hafifçe sarsarak uyandırdı.

"Klitemnestra? Ne oldu? Ne oldu, aşkım? O, burada mı yoksa? Ama bu mümkün değil."

"Hayır." Klitemnestra başını salladı. "Onun nerede olduğunu bilmiyorum."

"O zaman neye ihtiyacın var?"

Klitemnestra doğrudan doğruya sevgilisinin gözlerinin içine bakıp yeni kazandığı bir güvenle konuşurken nabzı âdeta bir salkımdan üzüm koparıp da yiyormuşçasına sakindi.

"Agamemnon ölmeli."

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

"Onların güvenliğini sağlamanın tek yolu bu, anlıyor musun?"

Arachneus Dağı'nda fenerin yanışını ilk görüşlerinin üzerinden beş gün geçmişti ama ortalıkta filodan hâlâ eser yoktu. Söylenenlere bakılırsa Ege Denizi'nde bir fırtına patlak vermişti ve bu fırtınanın adamları Troya'dan ayrılıp da evlerine dönmekten alıkoymasından korkuluyordu. Tanrılar eğer merhamet sahibiyseler ya kraliyet gemisi alabora olur ya da Skilla onu dalgaların altına çekip Agamemnon'un kemikleriyle kendine bir ziyafet çeker ve böylelikle Klitemnestra'nın da tıpkı Agamemnon'un kendi sevdiklerine yaptığı gibi, onun boğazını kesmesine gerek kalmazdı.

"Belki de gitmene izin verir?" diye öneride bulundu Aegisthus. "Ona bir sormayı denesen."

"Helen'in aynı şeyi yapma arzusunu kardeşinin nasıl karşıladığını düşünelim," diye yanıtladı Klitemnestra da. "Üstelik o buna izin verse bile ya çocuklar? Onlara ne olacak?"

Adam dudaklarını ısırdı. "Belki kızların bizimle gelmesine izin verebilir."

"Peki ama Orestes'i bir zorbanın evinde bırakmanın ne yararı olacak? Yo, bunu yapamam. Agamemnon benim çocuklarımla yalnız bırakılacak olursa, bu mutlaka onların ölümleriyle sonuçlanacaktır. Üstelik Elektra da bizimle gelmek istemeyecektir. Aptal kız, babası hayatta olduğu müddetçe onun peşinden gidecektir. Tek yolu bu. Bunu anlamak zorundasın."

Aegisthus burun kemiğini ovaladı. Alnındaki bir zamanlar belli belirsiz fark edilen çizgi şimdi kalıcı bir nitelik kazanmış, hiçbir zaman kaybolmaz olmuştu. "Seçeneklerimizi değerlendirmemiz gerekiyor, söylemeye çalıştığım tek şey bu. Ben, daha önce de yapılacak en doğru şey olduğundan emin olduğum için, hiç düşünmeden birini öldürmüştüm, hatırlıyor musun? Bunun bize nelere mal olacağını bir düşün. İkimize mal olur." Onun başını kendisine doğru çekip alnına bir öpücük kondurdu. "Aceleci davranmamalıyız."

Her biri de kocasının dönüşünü biraz daha yakınlaştıran günler geçti. Politikacılarla yapılan toplantılar artık geçmişte kalmıştı. Kendi gerçek liderlerinin yani kralların kralının kısa bir süre sonra orada olacağını bildiklerinden politikacılar onun otoritesine boyun eğmeyi reddediyorlardı artık. Klitemnestra'nın zihninde tek bir düşünce sürekli tekrarlayıp duruyordu: O ölmeliydi. Agamemnon'un ölmesi şarttı.

"Anne. Anne, beni duyabiliyor musun? Anne, iyi misin?"

Klitemnestra, Orestes'i kaygılı bir yüzle yanı başında dikilirken bulunca irkildi.

"Affedersin hayatım, bir şey mi dedin?"

"Biz gemileri aramak için kuleye gidiyoruz. Sen de bizimle gelmek ister misin?"

Klitemnestra bu sorunun anlamını tam olarak kavrayamamıştı. Başını kaşıyarak anlamaya çalıştı.

"Gemiler mi? Buradalar mı? Onları gördünüz mü?" Yüzünün bütün kanı çekilmişti âdeta.

Ama Orestes'in yanıtı, içinde yükselen paniği durdurdu. "Yo, henüz değil. Ama Elektra onların her an burada olabileceklerini düşünüyor. Sen de bizimle gelip bakmak ister misin?"

Kule, saray sınırlarının dışında kalıyordu. Çok uzak sayılmazdı ama yine de sarayın ötesindeydi.

"Sizi kim götürüyor oraya? Tek başınıza gidemezsiniz."

"Gitmeyeceğiz zaten. Orrin bizimle olacak. Ve eğer istersen, sen de."

Oğlunun iri kahverengi gözleri, içlerinde rahatlıkla kendini kaybedebileceği gölcükler gibiydi tıpkı. Klitemnestra onlardan asla ay-

rılamazdı. Eğer elinde olsaydı hiçbir koşul altında ayrılmazdı. Ama başını hayır anlamında sallayarak eliyle onun saçlarını düzeltti.

"Siz gidin. Ben, burada kalacağım. Ne gördüğünüzü bana da bildirin."

Çocuk tamam anlamında başını salladı, endişe dolu bakış hâlâ gözlerindeydi.

"Eğer gemiler bugün gelmezse yarın sen de bizimle gelirsin belki."

Aegisthus ile talim yapmak bile dikkatini dağıtmaya yetmedi. Sinirleri öylesine yıpranmıştı ki onun hareketlerine ilişkin aşırı tahminlerde bulunuyor, sabit kalması gereken hâllerde kendini ya geriye çekiyor ya da ileri atıyordu. Muhafızların onu izlemelerinin de hiçbir yardımı dokunamıyordu. Muhafızlar sanki gözleriyle onun her hareketini yargılar gibiydiler. Eğer şu anda içinde bulunduğu durumda Elektra ile karşılaşacak olsaydı yenileceğine hiç kuşku yoktu. Bunu düşününce ürperdi.

Karanlık yerlerde gezinmesine engel olmak için zihnini başka yollarla oyalamaya çalıştı ama bunda da başarılı olamadı. Sürekli tek bir şeye, eğer Agamemnon Miken'e geri dönecek olursa ne yapacağına takılıp duruyordu zihni. Ve her zamanki gibi kaçınılmaz bir şekilde o gün yakında gelmiş olacaktı.

Her gün şafaktan önce uyanıyor, denizde gemilere dair bir işaret aramaya başlıyordu. Bu şekilde o kadar çok gün geçti ki Klitemnestra en sonunda bunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğine inanmaya başladı. Ama o sabah mide boşluğunda derin bir dehşet duygusuyla uyandı. Daha suyundan ilk yudumu bile almadan bunun o gün gerçekleşeceğini bir şekilde anlayıverdi. Bugün, Agamemnon'un geri döneceği gündü. Böylece kuleye gidip elleriyle korkuluk duvarına dayanarak beklemeye başladı, hiç hareket etmiyordu, kalp atışları düzensizdi, gözlerini gemilerin yanaşacakları Argos Limanı'nın ötesindeki aynı deniz parçasına çevirip duruyordu sürekli.

Sabahın ilk saatlerinde ufukta bir benek hâlinde ortaya çıkan şey gün ortasında filo nihayet biçim kazandığı zaman bir tırnak boyu kadar büyümüştü.

Daha sonraları altında bulunan kaleden kahkahalar ve mutluluk dolu sesler yükselmeye, şarkılar ve tezahüratlar havayı doldurmaya, halk erkeklerinin geri dönüşleri için tanrılara şükranlarını sunmaya başladı. Ama kendisi onlara katılmadı. Yanında duran çocukları heyecan içinde gevezelik eder ve güneş gökyüzünde en tepeye dek çıkıp sonra da yeniden alçalmaya başlarken o sessizce bekledi. Orada öylece gece yarısına kadar da kalabilirdi, Krisothemis merdivenlerin başında belirmeseydi eğer.

"Anne, saraya talimat verilmesi gerekiyor. Şölen hazırlıkları için neler yapılacak?"

"Şölen mi?"

"Babamın geri dönüşü için. Bir şölen vereceğiz, değil mi? Yani onun sağ salim bize geri dönüşünü kutlamayacak mıyız?"

"Biz... Biz..."

Kızı bir adım ileri çıkıp onun ellerini tuttu.

"Anne, senin için ne kadar zor olduğunu biliyorum ama bu iyi bir şey. Aynı zamanda ortada düşünülmesi gereken birtakım sorunlar olduğunu da biliyorum ama babam çok geçmeden burada olacak. Senin gerçek kocan evine geri dönmüş olacak..."

Klitemnestra ne onun fikrine katılmak ne de başıyla onaylamak için bir girişimde bulunabildi. Elinden hiçbir şey gelmezdi, kızına tutunmaktan başka.

"Çok geçmeden limanda olacaklar. Bu artık yalnızca saatlerle ölçülebilir. Elektra ve Orestes onları karşılamak istiyor ama bizim ne yapacağımız sana bağlı, anne. Saraya geri dönmen gerekiyor. Bazı şeyleri düzenleyebilmek için sana ihtiyaçları var. Saraydan bekleniyorsun."

Klitemnestra onun haklı olduğunu biliyordu. Yeniden görevini bilen bir eş gibi davranarak rolünü oynamaya başlamalıydı. Bunu daha önce yıllarca yapmıştı. Aynı şeyi yine yapabilirdi. Çok da uzun sürmeyecekti, ne de olsa.

Sarayda Klitemnestra'nın bundan önceki şölen günlerinde bile görmemiş olduğu türden yoğun bir coşku ve hareketlilik hâkimdi. Çiçekler düzenleniyor, çelenkler asılıyor ve sütunların çevresine renkli ipekliler dolanıyordu. Geceye hazırlık olarak her yüzeyin

üzerine mumlar yerleştiriliyordu ve ateşte kızaran etlerin kokusu da öylesine güçlüydü ki boğazına dolduğu zaman neredeyse kusmasına yol açacaktı. Tam yapılması gereken öteki şeylerin neler olduğunu düşünmeye başlamıştı ki Laodamia yanında beliriverdi.

"Kraliçem, sarayı başkaları da hazırlayabilir. Bizim sizi hazırlamamız gerek. Bu gece göz kamaştırmalısınız."

Göz kamaştırmak ve üzerine düşen rolü oynamak... Yalnızca son bir kez daha, diye düşündü Klitemnestra. Sessizce odasına giden yolda önlerine düştü ve hizmetkârların işe koyulmalarına müsaade etti. Kadınların işleri bittiği zamansa bir gelin kadar güzel görünüyordu. Işıltılı bir yağla yağlanan saçları narin örgüler oluşturacak şekilde örülmüş, örgülerin aralarına yapraklar serpiştirilmiş, daha sonra da bütün örgüler ense kökünde toplanıp topuz yapılmıştı. Yapraklara uyum sağlaması için koyu yeşil renkte bir giysi seçilmişti. Tam saçlarındaki çiçeklerin nihai dokunuşu da yapılmıştı ki arkalarındaki kapı vuruldu.

"Affedersiniz, kraliçem."

"Aegisthus." Oturduğu koltuktan kalktı. "Dışarı çıkın, hepiniz. Hemen buradan gidin."

Hizmetkârlar malzemelerini toplama zahmetine bile girmeden alelacele odayı terk ettiler. Kapı arkalarından kapanır kapanmaz kadın hemen âşığının yanına koştu.

"Nerelerdeydin? Sana ihtiyacım var?"

"Bazı düzenlemeleri yapmakla meşguldüm, sevgilim. Kendime kalacak bir yer ayarladım."

"Ne? Neden ama? Sen burada, benimle kalacaksın. Bu gece eylemi gerçekleştireceğiz. O saraya adımını attığı anda."

"Klitemnestra, sen bundan daha zekisin. Düşünülmesi gereken şeyler var. Ne yapacağımızı tasarlamamız gerek."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu kadın. "Ne yapacağımızı zaten biliyorsun."

"Aşkım, bunun başka bir yolu olmalı. En azından bu geceyi geçirelim. Onun sana karşı nasıl davranacağına bir bakalım.

"Niçin? Tanrıların aşkına, o benim fikrimi değiştirecek ne yapabilir ki? Çocuklarım bir intikamı hak ediyorlar. Sen kendin

söylemiştin. Nasıl ki bir oğul babasının intikamını alabiliyorsa bir annenin de çocuğunun intikamını alabilmesi gerekir."

"Peki hâlâ hayatta olan çocuklarına ne olacak? Orestes'e ne olacak? O, ne hissedecek?"

Klitemnestra'nın ona duyduğu önceki güveni kaybolmaya başlıyordu. Titreyerek bir adım geriledi.

"Benimle birlikte bunu yapmak istemiyorsun. Beni desteklemiyorsun."

"Senin kendini öldürtmeni istemiyorum," diye yanıtladı. "Ama eğer yapmaya mecbursan sana engel olmayacağım. Ama lütfen bırak da kral bu geceyi sarayında, huzur içinde geçirsin. Onun geri döndüğü zaman hangi ruh veya beden hâlinde olacağını bilmiyorsun. Duyduğuma göre pek çok erkek yaralanmış. Pek çoğu da Troya'yı yağmaladıkları için tanrıların onları cezalandırmalarından korkuyormuş. Onun, seninle ve çocuklarla birlikte yemek yemesine ve kendini sanki güvendeymiş gibi hissetmesine izin ver. Bunu bir düşün. Kulağına ne tür dedikoduların gittiğini tam olarak bilemezsin."

Klitemnestra tam ona yanıt vermek üzereydi ki Orestes koşarak içeri daldı.

"Neredeyse burada olurlar. Atlar şu anda Aslan Kapısı'ndan içeri giriyor." On iki yaşında olmasına rağmen tıpkı küçük bir çocuk gibi heyecanlıydı.

Klitemnestra tereddüt etti, gözleri bir kez daha Aegisthus'a kaydı.

Aegisthus, Orestes'e dönüp "Sen git," diye konuştu. "Tuniğini de düzelt. Annen arkandan gelecek."

Orestes bakışlarını annesinden ayıramıyordu.

"Git." diye tekrarladı Aegisthus.

Orestes bu kez ok gibi fırladı. Çocuk onları duyamayacak kadar uzaklaştığı zaman Aegisthus, onun elini tuttu. "Bunu bir düşün, aşkım. Çocukları güvende tutmanın başka bir yolunu bulalım. Eğer gerçekten bunu yapacak olursan tanrıların seni cezalandıracağına eminim."

"Hayır, buna inanmıyorum. Tanrılar, merhametli olacaklardır, Aegisthus. Bunu yüreğimde hissediyorum. Ben bunu hak ettim."

"Bunu inkâr etmiyorum, aşkım. Ama senin için endişeleniyorum."

"Neden? Anlamıyorsun, değil mi? Hiçbir zaman da anlamayacaksın."

Klitemnestra o anda bir suçluluk duygusuna kapıldı. Kendi çocukları olmayan birine nasıl açıklayabilirdi ki bunu? Onunla kıyaslandığında başka her şeyin önemini yitirdiği öylesine saf, öylesine karşı konulmaz, öylesine yakıcı olan o sevgiyi hiçbir zaman hissetmemiş olan birine bunu nasıl açıklayabilirdi?"

"O zaman bırak da bu işi ben yapayım," dedi Aegisthus sonunda. "Onu ben öldüreyim. Ailelerimiz arasında kuşaklardan beri süren bir düşmanlık var. Miken'e geri dönüşümün sebebi sanki buymuş gibi görünsün. Çoğu kişi de böyle olduğuna inanıyor, zaten."

Kadın, başını hayır anlamında salladı. "Eğer Agamemnon'u sen öldürecek olursan bu, yalnızca kan dökücülüğün sonsuza dek sürmesine hizmet edecektir. Aşkım, eğer bu işi sen yapacak olursan Orestes'in de intikam almak zorunda kalacağını göremiyor musun? Seni öldüreceğini? Kendisini büyüten adamı? Ona bunu yapamazsın. İyi bir çocuk o, saf bir çocuk. Onun omuzlarına bu ağır yükü yükleme ya da benim omuzlarıma."

"Öylece oturup bekleyeyim mi yani? Hiçbir şey yapmadan?"

Gözlerinde öylesine güçlü bir güven ve sadakatle birleşmiş olan o kadar büyük bir acı vardı ki Klitemnestra kendini şanslı sayması gerektiğini düşündü. Çok az sayıda kadın, hayatları boyunca kendilerini gerçekten seven bir erkek bulabilirlerdi ve o bir değil iki tane birden bulmuştu. Ama yine de haklı olan, kendisiydi. Bu kıyım çemberinin onunla birlikte sona ermesi gerekiyordu.

"Bir çiçek vardır, "diye konuştu. "Sparta'da kadınların ondan bahsettiklerini duyardım ama erkeklerin yanında asla ağızlarına almazlardı. Çiçek bir gelincikle aynı renkteydi ama tıpkı bir şakayık gibi taç yaprakları da vardı. Eğer bu çiçeğin gövdesi kesilip de bir dişi domuzun sütüyle kaynatılacak olursa, dünya üzerindeki en hassas karışımlardan birini, kokusu ya da tadı olmayan ama bir erkeğin kalbini durdurup üstelik de bunu sanki doğal bir ölümmüş gibi gösterebilecek, baldıran otundan bile daha zehirli bir sıvı oluşturacağını söylerlerdi. Eğer Agamemnon'u böyle öldürürsem bu

bir insanın değil tanrıların işi gibi görünecek ve çocuklar için de onun ölümünü kabullenmek çok daha kolay olacaktır."

"Benden senin için bu çiçeği bulmamı mı istiyorsun?"

"Eğer kabul edersen."

"Elbette. Ama bu, biraz zaman alabilir. Onun Sparta'da mı yetiştiğini söylemiştin?"

"Orada, deniz ile tatlı suyun birleştiği yerde yetiştiğini söylerlerdi. Bütün hatırladığım bu."

"O zaman gideceğim. Ama bu arada senin de kralını karşılaman gerek. Her an burada olabilir. Şimdi bana ben yokken hiçbir düşüncesizlik yapmayacağına dair söz verir misin?"

"Söz veriyorum," dedi kadın, sonra da onu dudaklarından sevgiyle hafifçe öptü. Acaba biraz önce uydurduğum yalanın da tadını alabilmiş midir, diye merak etti.

Aegisthus'un saraydan çıkıp geri dönüş yoluna koyulmasıyla birlikte Klitemnestra da çocuklarının babalarını karşılamaya hazır bekledikleri sarayın ön tarafına gitti. Taş basamaklar sütunları çiçeklerle bezenmiş olan galeriye etkileyici bir giriş teşkil ediyordu. Yere çok sayıda uzun, kırmızı kilim serilerek kralın geçmesi için zengin görünümlü bir yol oluşturulmuştu. Bu yolun her iki yanında merasim üniformalarını giymiş muhafızlar alayın gelişini beklemekteydiler. Bu tezahüratlar Klitemnestra'nın öfkesini yeniden alevlendirmeye yetti. Bütün Miken, muzaffer ordusunun gelişini görmek için oraya akın etmişti ve kendisinin de her ne kadar yanakları gösterdiği çabadan yansa bile ağzını yukarı kıvrık olarak tutmaktan başka seçeneği yoktu.

Atların nal sesleri giderek yaklaşırken "Sence bize ne getirmiştir?" diye sordu Krisothemis heyecanla. "Bir mücevher olabilir mi, dersin?"

"Doğal olarak, gerçi ben, cephaneliğe ne gibi ilavelerde bulunacağını görmeyi tercih ederim." diye yanıtladı Elektra da.

Miken'de, kendisinin dışında sessizliğini koruyan tek kişi Orestes idi. Agamemnon yola çıktığı sırada, daha neredeyse bir bebekti ve kadın onun babasını hatırladığından bile şüpheliydi.

"Sence onun hoşuna gidecek miyim?" diye fısıldadı yanında dururken. "Beni şimdi olduğum hâlimle beğenecek mi?"

Kadın kocasının öfke patlamaları yaşadığı günleri hatırladı. Onun duygusal ya da duyarlı her türlü şeye karşı olan tahammülsüzlüğünü hatırladı ve yatağında yanında duran çömleklerdeki böceklerle uyumayı seven ve şiddetli bir fırtınanın çıkardığı gürültüden bile korkan oğlu için ne düşüneceğini merak etti. Agamemnon'un ona takacağını bildiği adları ve Orestes'in babası hayatta olduğu müddetçe katlanmak zorunda kalacağı alayları, kalbi titreyerek düşündü. Gözlerinden yaşlar boşandı.

"Seninle gurur duymaması için aptal olması gerekir." diye yanıtladı.

Konuşmaları, iki yanında iri birer kır atın eşlik ettiği bir doru atın görünmesiyle birlikte dört bir yanda yankılanan gür trampet sesleriyle kesildi.

"İşte sonunda burada," diye bağırdı Elektra, sırtını dikleştirerek. Ama sonra fikrini değiştirdi ve "Eğilin. Eğilmemiz gerek." diye konuştu.

Klitemnestra'nın etrafındaki, çocukları da dahil olmak üzere herkes diz çöktü ama o eğilirken bile bakışlarını yukarıda tutmaya devam etti.

Savaş, Agamemnon'a pek de yaramamıştı. Şimdi, daha önce hiç olmadığı kadar şişmandı ve omuzları da sanki göbeğinin ağırlığı yüzünden aşağıya çökmüş gibiydi. Benzi sararmış ve hiç kuşkusuz aşırı içki tüketimiyle geçen yıllar yüzünden kırmızı-mor damarlarla yol yol olmuştu. Ama atı sanki sırtında bir bombe oluşturan yığının farkında değilmiş gibi, krallara yaraşır bir edayla başı dik ve uzun adımlarla önden yürüyordu.

Ne var ki Klitemnestra'nın dikkati uzun süre kocasının üzerinde kalamadı. Gözleri Derhal, onun hemen arkasında atını sürmekte olan figüre kaydı ve bir an için kalbi duracakmış gibi oldu. Meşalelerin ışığı cübbesinin safran rengini aydınlatıyordu. Figürün teni körpeydi ve saçları da sarıydı. Acaba mümkün olabilir miydi bu? Katlandığı onca şeyden sonra tanrılar ona bunu mu bağışlamışlardı? Kızını ona geri mi göndermişlerdi? Ama tam bu düşünce aklına gelivermişti ki etrafta fısıltılar dolaşmaya başladı.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

"Bu, Prenses Kassandra. Agamemnon, Troya Kralı'nın kızının kendi hakkı olduğu iddiasında."

"Prenses mi? Bence o, daha çok *deli* Kassandra."

"Ya da cadı Kassandra."

Düştüğü hatayı fark eden Klitemnestra'nın zihni Derhal yeniden şimdiki zamana döndü ve daha birkaç saniye öncesine kadar neredeyse duracakmış gibi olan kalbi şimdi öylesine şiddetle atmaya başladı ki neredeyse kaburga kemikleri çıtırdayacaktı. Elbette ki o, İfigenya olamazdı. Böyle bir şeyi aklından geçirebildiği, içinde bir ümidin yeşermesine izin verdiği için kendi kendini lanetledi. Agamemnon yanında bir fahişeyle birlikte tebaasını selamlıyordu. Bunun, kendisi için, daha da önemlisi çocukları için anlamı neydi? Üzerine çevrilmekte olduğunu bildiği kaçamak bakışları göz ardı ederek onlara döndü.

"Acele edin çocuklar," diye konuştu ve çabucak ellerini omuzlarına koyup onları saraya doğru çevirdi. "İçeri girmeliyiz. Hemen!"

"Neden?" diye sordu Elektra. Annesine kafa tutan, yalnızca o olmuştu.

"Çünkü ben öyle diyorum."

"Hayır. Babam burada. Bizi gördü. Bak."

İnkâr etmenin yararı yoktu. Atı basamaklara kadar kalan son birkaç adımı da alırken kralın gözü onlara ilişmişti. Zehir gibi bir safra Klitemnestra'nın boğazını yaktı. Şimdi, bütün konseyi ve tebaası oradayken o bile Agamemnon'a sırtını dönecek kadar aptal

olamazdı. Belki de kız hamiledir, diye düşündü. Hatta çoktan ona çocuklar vermiş bile olabilirdi, geceleri tıpkı Orestes'in yaptığı gibi sürekli ağlayıp da babasının sabrını sınamayan genç ve güçlü bir erkek örneğin. Belki de niyeti, onu, yalnızca kendisinin değil bütün ailenin yerine geçirmekti. İçi yeni bir acelecilikle dolup taştı. Aegisthus şimdiye dek kaleden çıkmış olmalıydı. Eh, bu da bir şeydi en azından. Eylemi gerçekleştirmek, o yokken daha kolay olacaktı. Ve ne kadar çabuk olursa o kadar iyiydi.

Agamemnon davul gibi gövdesi ve şişkin bacaklarının izin verdiği ölçüde zarafetle atından indi ki bu da çok sınırlı bir zarafet anlamına geliyordu. Acıdan gözle görülür bir şekilde yüzünü buruşturarak bir toz sağanağı yaratacak şekilde yere düştü. Pek çok erkek Derhal onun yardımına koştular ama o, yalnızca kendisine uzatılan süslü, altın başlıklı bir bastonu kabul ederek hepsini yanından uzaklaştırdı. Yakından bakıldığında atın üzerinde olduğundan bile daha kötü görünüyordu. Şişmiş bacakları gut hastalığının en bariz göstergesi olan mor rengi taşıyordu ve yüzü de içkiyi aşırıya kaçıranlarda yaygın olarak görülen bir şekilde delik deşikti. Ama ne kadar acayip olursa olsun Klitemnestra eğer onun yerine kıza bakacak olursa kızın yapabileceği ya da söyleyebileceği şeylerin korkusuyla gözlerini ondan ayırmadı.

Agamemnon, tek bir sözcük dahi etmeden ayaklarını sürüyerek halının üzerinden kendilerine doğru yürüdü ve onun attığı her adımla birlikte, Klitemnestra da nefesinin biraz daha kesildiğini hissetti. Çok geçmeden aralarında yalnızca bir kol boyu mesafe kalmıştı ve bu hem bir kucaklama hem de bir tokat için yeterli bir yakınlıktı. Klitemnestra bunların hangisinden daha çok tiksinti duyacağını bilemiyordu.

"Orestes, oğlum." Ama Agamemnon, Klitemnestra'yı tümüyle es geçip dikkatini doğruca yanında durmakta olan oğluna yöneltmişti. "Büyümüşsün." Eliyle çocuğun çenesini tuttu ve öylesine kaba saba bir şekilde yukarı doğru kaldırdı ki Klitemnestra onun boynunu kırabileceğinden korktu. Çocuğun gözlerinden okunan acıydı ama yine de babası onu sağa sola çevirirken başını nasıl da dik tuttuğunu gördü. "Evet, büyümüşsün, sen." diye tekrarladı.

"Evet, baba."

"Dövüş talimleri yapıyor musun?"

Orestes başını hızla evet anlamında salladı. "Evet, efendim, kılıçla. Sıkı bir şekilde eğitiliyorum."

"Ben de baba. Neredeyse on yıldır her gün Orrin ile talim yapıyorum."

Onun araya girişinden hiç etkilenmemiş görünen Agamemnon kıza küçümseyerek baktı.

"Elektra?" Adını soru anlamı taşıyacak şekilde telaffuz etti, sanki kendi öz kızını tanıyamamış gibiydi. Klitemnestra dilini fiziksel anlamda ısırırken ağzında kanın madeni tadını hissetti. Şimdi geride yalnızca iki kızı kalmıştı artık, onları hatırlamak bu kadar mı zordu kendisi için?

"Evet, baba. Dediğim gibi, ben de talim yapıyorum. Sen gittiğinden beri."

Ama babasının dikkati çoktan başka bir yere kaymıştı bile.

"Gel, Kassandra," diye konuştu, şimdi o da atından inmiş, yanında dikilmekte olan kıza hitap ederek. "Karım seni odana götürecek."

O anda Klitemnestra'nın öfkesi alevlendi. Kendisini oğlu için göz ardı etmesi onun açısından kabul edilir bir şey olabilirdi ama yeni ganimetinin karşısında hizmetçi muamelesi görmek bundan tümüyle farklıydı.

"Nasıl yani?" diye sordu, kullandığı dilin ne kadar keskin görüneceğine hiç aldırış etmiyordu. "Karını yalnızca böyle mi selamlıyorsun?"

Ama adam ona burun kıvırarak konuştu. "Kulağıma gelenlere bakılırsa kuzenim sana yeterince ihtimam gösteriyormuş zaten. Şimdi, Kassandra'ya odasını göster. Deniz manzaralı odada kalacak. Benimkinin bitişiğinde olan."

Klitemnestra kaşlarını çattı. "Orası, benim odam."

"Öyle. Sanırım, uyumak için kendine başka bir yer bulman gerekecek."

Tartışmaları böylece sona erdi. Daha fazla tartışmanın gereği yoktu çünkü. Geriye söylenecek başka hiçbir sözcük kalmadığı için Klitemnestra odasından uzaklaştırılmasını kabullenmek zo-

runda kaldı. Eğer o âna kadar bundan sonra saraydaki konumunun ne olacağı konusunda kafasında en ufak bir kuşku kalmışsa bile durum şimdi tamamıyla açıklığa kavuşmuş oluyordu.

Sessizce merdivenleri çıktı, zihni âdeta uyuşmuş gibiydi; arkasından kocasının adamlarına emirler yağdırmaya başlamasına ve arkasında hareket eden ayakların çıkardığı hafif patırtıyı duymasına rağmen kızın kendisini takip edip etmediğini görmek için dönüp ardına bakmadı.

"Şu sandıkları taht odasına götürün," diye bağırıyordu Agamemnon. "Ve de dikkatli olun. Onların bir teki bile sizin gibi köylülerin bin yıl yaşasa göremeyeceği kadar değerli."

Çok geçmeden, ondan, yağdırdığı hakaretleri duyamayacak kadar uzaklaşmıştı bile. Ama yüzünde şaşkınlık ve korku karışımı bir ifade olan Laodamia'nın yanından geçerken birden aklına başka bir şey geldi.

"Çocuklar," dedi hizmetçisine. "Onları, orada, onun yanında bıraktım."

"Kaygılanmayın siz, kraliçem. Ben onları alırım. Onları sizin yanınıza getireceğim."

"Lütfen onları odalarına götür ve de yanlarında kal. Ben de buradaki işimi bitirir bitirmez taht odasına giderken onlara eşlik edeceğim."

Hizmetçisiyle konuşmasının yol açtığı hafif gecikme Kassandra'ya ona yetişme fırsatı vermişti ve tekrar yola koyulduğu zaman kız da onun yanında yürüyordu. Ona şöyle bir göz atan Klitemnestra, çarçabuk adımlarını hızlandırdı.

Kaç yaşında acaba, diye merak etti. Yirmi mi? Ya da yirmi bir belki? Kesinlikle Krisothemis'ten daha büyük olamazdı. Ve Agamemnon'a çekici gelmesinde de şaşılacak hiçbir yan yoktu. Kızın zarif kıvrımları ve narin boynu, ona tıpkı kendisininkinin yıllar önceki hâlini hatırlatıyordu.

"Affedersiniz," diye konuştu kız, koridorda ona yetişmek için hızla yürürken. "Bunu ben istemedim."

"Ama itiraz ettiğini de duymadım." yanıtını verdi Klitemnestra da.

Bundan sonra Kassandra'nın odası olacak odaya gelene dek sessizce yürümeye devam ettiler.

"Yalnızca birkaç parça eşyam var," diye konuştu kız gözlerini yerdeki mozaik döşemeden ayırmadan. "Çok fazla alana ihtiyacım yok."

"Buradaki hiçbir şeye dokunmayacaksın. Ben yalnızca gereken birkaç eşyamı alacağım. Önce bunun ne kadar süreceğine bakacağız. O zamana kadar da hiçbir şeye dokunma. Anlıyor musun?"

"Anlıyorum." dedi kız, çenesini indirerek.

"Anlıyorum, *kraliçem.*" diye onu tersledi Klitemnestra.

"Elbette, *kraliçem.* Anlıyorum, *kraliçem.*"

Odadan çıkmaya hazırlandı ama sonra dönüp tekrar kıza baktı.

"Eşyaların geldiği zaman hemen üstünü değiştir ve o cübbeyi de hizmetçilerden birine ver, yaksınlar."

Kızın kaşlarının arasında bir an için derin bir çizgi oluştu. Klitemnestra, bu sözleri söyledikten sonra odadan çıktı.

Saray büyük çoğunluğu ona yabancı gelen insanlarla dolup taşıyordu. Klitemnestra'nın on yıl içinde gördüğünden daha fazla sayıda hizmetkâr ve daha ziyade Agamemnon'un fahişeleri olduğunu düşündüğü çok sayıda hoş kadın da vardı. Ayrıca, taht odasına üşüşmüş bazı eski danışmanlar ve dostlar da bulunuyordu; kendisinin taht odasına üşüşmüş. Klitemnestra çocukları toplayıp onları bir an önce kocası hangi toplantıya çağıracaksa oraya götürmek için acele ediyordu. Odalarına gittiğinde elleri belinde, yüzü de âdeta bir fırtına bulutunu andıran Elektra onu beklemekteydi.

"Bize odamıza gitme emrini vermekle ne yaptığını sanıyorsun sen? Buna hakkın yok. Artık babam burada olduğuna göre bundan sonra sanki çocukmuşuz gibi gözlerden uzak tutulmamamızı sağlayacağım."

"Siz, benim çocuklarımsınız, Elektra ve sen de şu anda tıpkı terbiyesiz bir çocuk gibi davranmaktasın." Zihninde dönüp duran onca şeyle o anda daha incelikli bir yanıt düşünecek hâli yoktu. "Orestes, taht odasına girdiğin zaman, tıpkı sana gösterdiğim şekilde babanın sol yanına oturacaksın. Hatırlıyor musun?"

Çocuk başını hızla evet anlamında salladı, yutkunurken gırtlağındaki Âdemelması top gibi zıplıyordu.

"Kaygılanmana gerek yok. Hakkında konuşacağı çok şey olacaktır. Görünüşe göre uzun bir gece olacak. Onun sözünü kesme ve yorgun görünmemeye çalış. Hiçbir şey yeme ve şaraba da elini sürme. Eğer miden boş olursa uyanık kalmak senin için çok daha kolay olur."

"Evet, anne."

"Ayrıca ekmekten ve tatlılardan da uzak dur. Bunların kısa bir süreliğine faydası dokunabilir ama ardından daha da şiddetli bir yorgunluk gelecektir."

"Anlıyorum."

"Ya biz, anne?" diye sordu Krisothemis, saçlarının örgülerini çözüp serbest bırakmıştı; öyle ki, saçları şimdi bukleler hâlinde beline dek uzanmaktaydı. "Biz nereye oturacağız?"

Klitemnestra terlerin akmasını önlemeye çalışarak avuçlarını elbisesinin eteğine kuruladı.

"Ben, kralın sağına oturacağım yani kraliçe mevkiine. Siz de benim tahtımın yanındaki platoda oturacaksınız. Krisothemis, sen benim yanımda oturacaksın, senden sonra da Elektra. Ve unutmayın, kardeşinize söylediğim her şey sizin için de geçerli, uyanık kalın ve olabileceğiniz en iyi şekilde görünün."

Elektra kılıfındaki kamasını kontrol ederken Krisothemis de elbisesinin önünü düzeltti, böylece elbisenin eteği şimdi biraz daha aşağılara uzanıyordu. Ama Klitemnestra onu çabucak eski yerine çekti.

"Bunun için daha sonra zaman olacak." diye konuştu.

Taht odası yıllardan beri hep huzurlu bir yer olmuştu, müzakerelerin yapıldığı ve bilginin paylaşıldığı bir yer. Sarayda insanların eğlendirilebileceği başka pek çok alan mevcuttu ve bu tür eğlenceler için de avlular ya da kalenin aşağı kesimleri ayrılmıştı. Buna rağmen o akşam adımını attığı taht odası tamamen açık saçık bir taverna görüntüsü taşıyordu. Sesler ve kahkahalar öylesine gürültülü bir şekilde çıkıyordu ki Klitemnestra acaba savaş bu erkeklerin yarısını sağır mı etti diye merak etmekten kendini alamadı ya da yalnızca bu tür ortamlarda nasıl davranılması gerektiğini unutmuşlardı belki. Adamlar görgü kurallarını pek de önemsemeden

birbirlerinin sırtlarına vururken, ekmekler ve şarap yerlere dökülüyordu. Ve kimilerinin basamaklara yayılış biçimi de Klitemnestra'nın, bu adamların onun taht odasını bir yatak odasına dönüştürmek niyetini taşıyıp taşımadıklarını merak etmesine yol açtı.

Ne var ki onun varlığının bilincine vardıkları anda kahkahalar yatıştı. Aralarından kendine yol açarak basamaklardan inerken sesler de alçalmıştı. Klitemnestra bütün gözlerin gelecekteki kralları Orestes'in üzerinde olduğunu sanıyordu ama çok geçmeden dikkatlerinin aslında kendisine çevrilmiş olduğunu anladı. Ve bu durumun nedenini kavraması da çok sürmedi. Orada, Agamemnon'un sağında, üzerinde hâlâ tanrıça Artemis'in safran rengi cüppesi bulunan Kassandra oturuyordu.

Klitemnestra dosdoğru önüne baktı ve adımlarını sıklaştırdı. Agamemnon'un solundaki koltuk hâlâ boştu ve Orestes orada yerini aldı. Kassandra'nın karnına bakma dürtüsü o anda Klitemnestra için daha da karşı konulmaz bir hâl aldı. Kız, mutlaka hamile olmalıydı. Planı ailesinin yerine bir başka aileyi geçirmek değilse eğer başka hangi sebeple bir fahişeye kraliçelik tahtını sunabilirdi ki?

Tek bir sözcük bile sarf etmeden soğuk, sert basamaklara yerleşti ve içinde aynı anda hem bir ürperti hem de bir ateş yükseldi; buz gibi bir öfke ve alev alev yanan bir gazap. Onun girişi sırasında odaya çökmüş olan suskun tedirginlik varlığını koruyordu ama yine de adamlardan kimileri boğazlarını temizlemeye ve ayaklarını sürüyerek oturdukları koltuklara geri dönmeye başladılar.

"Biraz sabredin, bu akşamki eğlencede bize katılacak olan çok özel bir konuğumuz daha var." diye ilan etti Agamemnon.

Beklenti dolu bir mırıltıyla bütün başlar kapıya doğru çevrildi, ardından bir sessizlik oldu. Klitemnestra önünü kapatan başlar denizi yüzünden odaya kimin girdiğini göremiyordu. Ama kalabalık yeni gelen konuğa yer açmak için yana çekildiğinde ciğerlerindeki bütün hava birdenbire buz kesti.

"Aegisthus!"

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Klitemnestra'nın ağzı açık kalmış, göğsüne de sanki binlerce iğneyi aynı anda batırıyorlarmış gibi bir sancı saplanmıştı ama yine de gözlerini kapıdan ayıramıyordu. Aegisthus, sevgilisi ve işbirlikçisi Aegisthus, kendilerine doğru yürüyordu ve şimdi ihanet ettiği kraldan yalnızca bir iki metre uzaklıktaydı. Onun aslında gitmiş olması gerekiyordu. Saraydan uzaklarda ve ikisinin de baş belası olan canavardan dünyayı kurtarana kadar da emniyet altında kendisinin uydurduğu hayali bir çiçeği arıyor olması gerekiyordu.

Onun bu tepkisi dikkatlerden kaçmamıştı.

"Evet, Klitemnestra, bu küçük kutlamada bize katılması için Aegisthus'u da davet ettim. Senin için bir sakıncası yoktur, değil mi? İkinizin birbirinizi gayet iyi tanıdığı göz önüne alınırsa bunun bir sorun olmayacağını varsayıyorum. Eğer arzu edersen sen de ona katılabilir, öteki metiklerle[2] birlikte oturabilirsin."

Klitemnestra, ne zaman artık bundan daha fazla aşağılanmasının mümkün olmadığını düşünecek olsa çıta sürekli olarak biraz daha yükseğe çıkıyordu. *Metik.*2 Bu, Miken'de kullanılan bir terim değildi. Atinalılara özgü olan ve kendi büyük şehirlerinden gelmeyip kendilerine kıyasla aşağılık sayılan kişileri tanımlayan bir sözcüktü. Konuklardan birkaçı görünüşe göre rahatsız olmuş ama çoğu da bu hakaretin kendilerine yönelik olmadığını anlamıştı. Bu sözcüklerle onun alçaltılması amaçlanıyordu yalnızca.

2 Metik: Antik Yunanistan'da, Yunan şehir devletlerinde vatandaşlık hakkına sahip olmayan ve Atina'da ikamet eden yabancı kişi. (Ç.N.)

Ama Klitemnestra, bunu kabul etmeyecekti. Sırtını dikleştirip krala doğru döndü.

"Görünen o ki, son on yıldır bu krallığı kimin yönettiği konusunda bir yanlış anlaşılma ortaya çıkmış." diyerek Kassandra'ya şöyle bir göz attı. Kızın gözleri yarı yarıya kapalıydı, tam bir iç huzuruna sahip biri gibi görünüyordu.

"Yo, ortada hiçbir yanlışlık yok," diye onu yanıtladı Agamemnon. "Şimdi söyle bana, Aegisthus, karımın yatak odasındaki performansını nasıl buldun? Bana hep Spartalı kadınların hatırı sayılır bir ateşliliğe sahip oldukları söylenirdi. Karımın genç olduğu dönemlerde belki ben de bu ateşten zayıf bir kıvılcım yakalamış olabilirim. Ama bu fazla uzun sürmedi. Neyse, galiba benim kendimi zahmete sokmayı tercih etmeyeceğim bir işi yerine getirdiğin için sana teşekkür etmem gerekiyor. Bunun işlediğin suça uygun bir ceza olduğunu söylemiyorum elbette. Ama henüz bundan sonra ne olacağını düşünecek vaktim olmadı. Bu kadar iyi bir ruh hâli içinde eve döndüğüm için kendini şanslı saymalısın çünkü aksi hâlde kelleni bir kazığın üzerinde ona sunmuş olurdum."

Bu sözler kaba saba birkaç kıkırdama ile karşılandı. Söylediklerinin tümüyle gerçeği yansıttığını Klitemnestra gibi onlar da biliyorlardı. Klitemnestra her ne kadar kendini böyle bir şeye hazırlamış olsa da çocuklar için aynı şey geçerli değildi. Orestes'in yüzünün bütün kanı çekilmişti, Krisothemis'in gözlerinde yaşlar parıldıyordu. Kraliçe onların acısını yürekten hissediyordu ama yapabileceği hiçbir şey yoktu. Onları rahatlatamaz, kucaklayışının sıcaklığıyla avutamazdı. Bunun yerine en meydan okuyucu bakışıyla karşısındakilere baktı ve bu geceyi sağ çıkarabilmeleri için tanrılara dua etti. Bu odada bu gece ölmesi gereken tek bir kişi vardı yalnızca.

"Kuşkusuz, bana sormak istediğiniz sorular vardır," dedi Agamemnon bir kez daha dinleyicilerine hitap ederek. "Eminim, benim, dünyanın o güne kadar görmüş olduğu en büyük orduyu toplamak için bütün Yunanistan'ı nasıl da seferber ettiğime dair hikâyeler dinlemek istiyorsunuzdur. Ya da Akhilleus'u tıpkı küçük bir kız çocuğu gibi nasıl zırıl zırıl ağlattığımı duymak istersiniz belki," Birkaç kahkaha daha. "Bunların hepsi için de zamanımız olacak, söz veriyorum. Ama ondan önce, size sunmak istediğim

birkaç armağan var. Sizin bana olan inancınız, bütün o zorlu yıllar boyunca benim gücümün kaynağı oldu. Benim tek başıma erkek kardeşimin ve ordularının başına geçip de onun esaret altındaki kraliçesini sağ salim evine geri getirebileceğime olan inancınız, benim bu göreve bizzat Zeus tarafından atanmış olduğumun onaylanması için ihtiyacım olan tek kanıttır." Altından bir kraliyet asasını havaya kaldırdı ve odadan sevinçli tezahüratlar yükseldi.

Klitemnestra arkasına döndü ve gözleri hâlâ kendisinin üzerinde olan Aegisthus'un bakışları ile karşılaştı. Aegisthus'un yüzü duyduğu kaygıdan dolayı bembeyazdı.

Agamemnon, övgülerin durması gerektiğini işaret etti ve sözlerini sürdürdü.

"Şu son on yıl, hepimiz için de çok güç zamanlardı. Ama bazı avantajları da yok değildi, elbette." Başıyla Kassandra'yı işaret etti ve adamlar da ayaklarını yere vurarak alkışladılar. "Ama bütün her şey oyunlardan ve eğlenceden ibaret de değildi. Çoğunuzun gayet iyi bildiği üzere içimizde en güçlülerimizin bile yaralanmalar karşısında bağışıklığı yoktur."

Asayı elinde tutmaya devam ederek cübbesinin bir kolunu yukarı sıyırdı ve bir yara izinin buruş buruş derisini gösterdi. Bu, biraz önce atından inerken gösterdiği beceriksizliği de açıklıyordu. Bu ve aşırı şişmanlığı. İzin görünüşüne bakılacak olursa Agamemnon'un kolunu kaybetmediği için kendini şanslı sayması gerekirdi.

"Ama kendimden bu kadar bahsetmek yeter. Biraz önce de belirttiğim gibi, bu gece sizin geceniz. Şimdi sizi gidi açgözlü piç kuruları, benden neler almak istersiniz bakalım?" Parmaklarını şaklattı. "İlk sandığı getirin."

Kocaman bir tahta sandık getirilip onun ayakları dibine kondu ve açıldı. Sandığın içi Klitemnestra'nın hayatı boyunca hiç görmediği türden altınlar, ipekler ve hazinelerle doluydu. Klitemnestra'nın içindeki Spartalı bu görüntünün karşısında irkilmekten kendini alamadı. Açgözlülüğün ve gereksiz aşırılığın da bu kadarı. Bakırlar, altınlar, lal taşları. Kol uzunluğunda tabaklar. Öylesine büyük bir zarafete ve inceliğe sahip dokumalar ve tablolar ki bizzat tanrıların ellerinden çıkmış olmaları gerekirdi. Agamemnon bütün bu nesneleri teker teker tebaasına dağıttı. Klitemnestra, bunun

akıllıca bir hareket olduğunu düşündü çünkü hepsi de yerlere kadar eğilmiş cömert krallarına olan sonsuz takdirlerini sunuyorlardı. İleride hatırlayacaklardı bunu, onun savaş ganimetlerini kendisine saklamayıp halkına paylaştırdığını. Tabii, Agamemnon'un eve dönüş yolculuğu sırasında en iyi parçaları önceden seçip kendisine ayırmış olduğunu tıpkı Klitemnestra gibi onlar da biliyordu ama yine de ona övgüler yağdırırken yüzleri sevinçle parlıyordu.

İlk sandığın yerine bir başkası getirildi, sonra bir başkası daha. Bütün bu esnada, Klitemnestra da kendini kızı, Kassandra'yı incelerken buldu. Onun orada hep aynı trans benzeri pozisyonda hiç kıpırdamadan oturmayı nasıl sürdürebildiği Klitemnestra açısından tam bir muammaydı. Bütün bu lüks onun Troya'da alışık olduklarıyla kıyaslandığında bir hiç mi kalıyordu acaba? Yoksa yalnızca o anda başka bir yerlerde olduğunu mu hayal ediyordu? Ege'den gelen dedikodulara inanılacak olursa, bir zamanlar gerçekten de geleceği görebilme yetisine sahipti ama şimdi sözlerinin deli bir kadının saçmalamalarından daha fazla güvenilirliği yoktu. Önünde toplanmış ve günün birinde kendisinin tebaası olacak insanlara hiç gülümsemiyordu. Sergilenen hazinelere ve mücevherlere de zerre kadar aldırış etmiyordu. İşin aslı, Kassandra hiç de kendisinden tacı çalmak niyetinde olan bir kadın gibi görünmüyordu. Ama yine de görünüş yanıltıcı olabilirdi elbette.

Aradan saatler geçtiğinde bütün hediyeler dağıtılmış ve görünüşe göre de herkesin açgözlülüğü tatmin edilmiş bulunuyordu. Boşalan sandıklar sürüklenerek götürüldü ve konuşmaların konusu çarçabuk Troya'ya döndü. Odisseus'tan bahsedildi. Yaptırdığı devasa attan ve Troyalıların içinde bir şeyin saklı olabileceğini akıllarına bile getirmeden kapılarını nasıl ona sonuna kadar açtıklarından bahsedildi. Ayrıca Akhilleus'tan, Patroklos'tan ve Klitemnestra'nın çocuklarının kulak misafiri olmasını kesinlikle tercih etmeyeceği başka konulardan da konuşuldu. Ötekiler bu büyük kahramanlara övgüler düzer, hatta onlara tapınma derecesine varan aşırı hayranlıklarını belirtirken, Agamemnon sadece onları alay konusu hâline getirmeye çalışan kaba ve gülünç yorumlar yapıyordu. Acınası bir insan, diye düşündü Klitemnestra. Onun nasıl da kıskanç, yaşlı bir adam olduğunu ötekilerin de görebildiğine hiç kuşku yoktu.

Ama çok geçmeden konuşmaların konusu onun fazlasıyla bilgi sahibi olduğu bir konuya yani nihai muharebenin ardından esir alınan kadınlara ve onlara neler yapıldığına döndü. Bu sırada bütün çocukları arasında son derece mutsuz görünmesine rağmen hâlâ uyanık olan yalnızca Krisothemis kalmıştı. Orestes'in başı öne düşmüş, hatta Elektra bile uykuya teslim olarak başını ablasının kucağına dayamıştı. Klitemnestra, müstehcen yorumlara ara verildiği bir sırada en uygun zamanı dikkatle seçerek:

"Kralım," diye söze başladı. "Çocukları yataklarına götüreyim."

Adam gözlerini kısarak ona baktı: "Peki ya Aegisthus? Onu da beraberinde götürecek misin?"

Kahkahalar yükseldi. Kadın dilini ısırarak gülümsedi. "Eminim ki her erkek sizin arkadaşlığınızı benimkine oranla çok daha fazla tercih edecektir." diye konuştu. Sonra da başka bir yanıt verilmesini beklemeden Orestes'i uyandırmak için yanına gitti, bu arada Krisothemis'e de Elektra'yı uyandırması için işaret ediyordu. Ayağa dikilmiş olan iki kızla ve yine hiçbir itirazla karşılaşmadan, taht odasından çıkmak için yapacağı uzun yolculuğa başladı.

Ağır ağır yürüyor, bir yandan da elinden geldiği kadar çok sayıda adamla göz teması kurmaya çalışıyordu. Onun Agamemnon'un yokluğunda Miken'i ne kadar da iyi yönettiğini biliyorlardı. Onun gerçek değerini biliyorlardı. Klitemnestra eğer elinden gelse onların tümünü de kendisinin gözlerine bakmaya zorlardı. Agamemnon'un hediyelerini kabul etmişler, onun yaptığı ve kendisini küçük düşüren esprilere gülmüşlerdi ve kendisinin onların gerçek yüzlerini görmüş olduğunu da yakında anlayacaklardı. Agamemnon gittikten sonra onların bu sadakatsizliklerini unutmayacaktı Klitemnestra.

Merdivenlerin en tepesine ulaştığında kendini sandıklardan birinin yanında buldu. Sandığın dibinde hâlâ bir şeyin kaldığı dikkatini çekti. Lekeli ve parçalanmış olduğu için hediye olarak verilmeye değer görülmemişti büyük olasılıkla. Tahta sapı pul pul olmuş ve kabaydı, metali de paslanmıştı. Klitemnestra'nın gözleri istenmemiş ve unutulmuş bir hâlde orada yatan ufak, çift başlı baltanın üzerinde biraz daha dolaştı. Ve onu kullanmaya karar verdi. Agamemnon'u işte bu balta ile öldürecekti.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yeni bir oda seçmesine gerek yoktu. Klitemnestra, Kassandra'nın böyle bir değişikliği gerekli kılacak kadar uzun bir süre boyunca orada kalmayacağına çoktan karar vermişti bile. Agamemnon ölünce, kızı da serbest bırakacaktı. Onun, bundan sonra nereye gideceği veya ne yapacağı kendisini ilgilendiren bir konu değildi ve taht odasındayken bedeninde dolaşan onca erkek gözüne bakılacak olursa da evlilik teklifinden yana hiç sıkıntı çekmeyecekti. Kralların Kralının fahişesine sahip olmak kimi Mikenli soylular için çok değerli bir ödül olurdu.

Böylelikle de Aegisthus'un saraya gelişinden önceki bütün o yıllar boyunca uyuduğu yerin yolunu tuttu: Çocukların odasının.

"Klitemnestra."

"Burada ne işin var, Aegisthus? Seni görecek."

"Farkına bile varmayacaktır. Şu anda kendisine gösterilen bütün ilgiyi kabul etmekle fazlasıyla meşgul. Çok üzgünüm. Orada sana söylediği şeyler için. Bizimle ilgili..."

"O ölüp gittiği zaman artık bunların hiçbir önemi kalmayacak."

Aegisthus'un gözlerinde korku belirdi ama bu, onu hiç kaygılandırmadı.

"Gördün mü? Onun nasıl giyindiğini gördün mü?"

Adam gözlerini yere indirdi. "Gördüm. Çok üzgünüm, aşkım."

"Bu, onun işiydi. Onun işi olduğunu biliyorum. Benimle alay etmenin bir başka yolu bu. İfigenya'yı nasıl benden aldığının ve

aynı şeyi ötekilere de yapabileceğini hatırlatmanın bir başka yolu. İlk gördüğümde o olduğunu sanmıştım; o sarı cübbeyi. Bir şekilde onu bana geri getirdiğini sanmıştım."

"Ne kadar acı duyduğunu hayal bile edemiyorum."

"Sanırım tahta onu geçirmek istiyor," diye konuştu, akmasına izin vermediği gözyaşlarını geriye göndermek için çabalayarak. "Ve benim çocuklarımın yerine de onunkileri geçirmeyi planladığına inanıyorum. Hatta şimdiden hamile olması bile mümkün."

"Öyle mi?"

"Onları riske atmayacağım, Aegisthus. O yaşadığı müddetçe tehlike altında olacaklar. Bu işi, elimden geldiğince çabuk yapmam gerek."

Adam dudaklarını kenetledi ve Klitemnestra onun karşı çıkmasını bekledi ama bu kez, böyle bir şey olmadı.

"Ne zaman?" diye sordu onun yerine.

"Fırsatını bulur bulmaz. Ve ondan sonra da güvende olacağız." Onun kollarından sıyrıldı. "Bunun için ne gerekiyorsa yapacağım."

Adam başını sallayarak onu onayladı. "Bahsettiğin çiçeği sana zamanında getiremeyebilirim ama bir eczacı var. Son derece ketum bir adam."

"Yo. Fikrimi değiştirdim. O, bu yöntemin işe yarayamayacağı kadar paranoyaktır. Bu işi ben kendim yapacağım. Onu yalnız olduğu bir sırada öldürecek ve tıpkı onun daha önce yapmış olduğu gibi kanını dökeceğim."

Adam onun ellerini tuttu. "Lütfen kendini riske atma. Seni kaybedemem. Çocuklar da öyle."

"Kaygılanma. Beni ne kadar az düşünürse düşünsün sonuçta karısının üstelik de kendi sarayında bu eylemi gerçekleştirebileceğine inanamayacak kadar kibirlidir."

"Ama sen bu işi yapabilecek misin? Yani bir canı almayı. Bu... Akıl almaz bir şey."

Kadın, vereceği yanıtı düşünürken içi yeni bir kararlılıkla dolup taştı. Belki de başarılı olmayacaktı. Belki de Agamemnon onun neyi planladığını aslında çoktan gözlerinden okumuştu bile. Ama eğer onu öldüremese bile en azından bu yolda kendisi ölecekti.

"Benden onun ayaklarına kapanmamı, dizlerimin üzerine çöküp beni affetmesi için ona yalvarmamı istiyor," dedi sonunda. "Ve istediğini de alacak. Ama bu kez sonsuza kadar aşağılanacak olan kişi ben olmayacağım."

***

Sonraki üç gün boyunca, kral, uyumak için bile olsa taht odasından neredeyse hiç ayrılamadı. Hayranlıklarını bildirmek için oraya akın eden konuk seli de en az onun tüm bu dalkavukça övgüleri duyma arzusu kadar sonsuzdu. Klitemnestra'nın bir hafta içinde yiyebildiğinden fazlasını bir günde yedi ki bu da kendisinin yokluğunda bir ay boyunca kesilen hayvanlardan daha fazla sayıda hayvanın kesilmesini gerektirdi. Ayrıca mahzendeki en iyi şarapları da hiç durmadan içiyordu.

Kızlar tümüyle göz ardı edilirken Orestes, babasının yanında oturup onun anlattığı tüyler ürpertici öyküleri dinlemeye zorlanıyordu. On iki yaşındaki kimi erkek çocuklar, bu kan revan hikâyelerinden zevk duyabilirler; ne var ki, Orestes, onlardan biri değildi. Bunun yerine orada sessizce oturuyor ve duyduğu tiksintiyi gizlemeye çalışıyordu. Klitemnestra da aynı şekilde kocasının varlığından duyduğu tiksintiyi gizlemeye çabalayarak oğlunun yanında oturuyor, kendi sessiz varlığıyla, ona, elinden gelen tüm desteği sunuyordu. Kimi zamanlar, gözlerinde o hep aynı uzak bakışla Kassandra da orada bulunurdu. Ama çoğunlukla da yanlarında olmazdı. Savaş ganimetleri arasında hediye olarak verilmeye değer bulunmayan çift başlı balta ise sandıkta öylece unutulup kalmıştı.

Klitemnestra dördüncü gün taht odasına geri döndüğü zaman, orayı neredeyse bomboş buldu. Agamemnon, tahtına yığılmış uyuyor, her zaman olduğu şekilde, tam bir hayvan gibi horlarken salyaları sakalına akıyordu. Onun yanında Orestes de uyuyakalmıştı ama o, kaskatı ve hâlâ neredeyse dimdikti.

"Orestes, Orestes," diye fısıldadı ve onu omuzlarından tutup sarstı. "Hadi yatağına git, hayatım. Şu anda burada bulunmanın sana hiçbir yararı olmaz. Gel. Uyuman gerek."

Çocuk gözlerini kırpıştırarak açtı.

"Anne," dedi sonra da çabucak doğrulup oturdu. "Babam?"

"Görüyorsun ki uyuyor, tıpkı senin de uyuman gerektiği gibi. Gel seni odana götüreyim, sonra da sana doğru dürüst yiyecek bir şeyler getiririm."

Ama şimdi tamamen uyanmış olan çocuk başını hayır anlamında salladı. "Eğer babam uyanırsa..."

"Onun için endişelenme. Hadi gel."

Çocuğu Laodamia'nın sevecen ellerine teslim ettikten sonra taht odasına geri döndü. Geride kalmış son birkaç konuğu da teker teker uyandırıp onlara gitmelerini söyledi, sonra da hizmetkârlara Agamemnon'un görünüşe göre büyük bir zevkle görmezden geldiği döküntüleri toplamaları talimatını verdi. Troya'daki ordugâhlarında hayvanlar gibi yaşamış olabilirlerdi ama burada, *onun* sarayında böyle bir şey söz konusu olamazdı.

Sonra da adamın kendisinin yanına giderek giysisindeki yiyecek kırıntılarını süpürmeye yeltendi.

"Sen hâlâ burada mısın?" Adam yarı inik gözkapaklarının arasından ona ters ters baktı. Nefesinin ekşi kokusu kadının genzini yaktı.

"Elbette, kralım. Siz, benim kocamsınız. Başka nerede olabilirim?"

Adam yanıt olarak burnundan soludu ama kadın sanki onu duymamış gibi davrandı, bunun yerine bu kez de sakalından kurumuş yiyecekleri silmeye koyuldu.

"Neden odana gitmiyorsun, aşkım? Burada uyumaktan her tarafın tutulacak. Troya'da geçirdiğin onca yıldan sonra hem de. Bedenin kesinlikle yumuşacık bir yatağın özlemini çekiyordur."

Adam bir kez daha burnunu kıvırdı. "Benim bedenim seni ilgilendiren bir konu değil."

Kadın bir adım geri çekilerek yüzüne en incinmiş ifadesini takındı.

"Neden böylesine zalimsiniz? Bir sevgili edindiğim için mi? Yoksa tam on yılı kırışıp pörsüyerek geçirmemi mi yeğlerdiniz? O, bir oyuncaktı, kralım, hepsi bu. Yalnızca o hep duyduğum sizi kaybetme korkusunu zihnimden uzak tutmak için başvurduğum bir oyalanma aracı."

Yanıt olarak bu kez bir hırıltıyla karşılaştı, yalnız önceki homurdanmaya oranla biraz daha az alaycıydı. "Buna inanmakta güçlük çekiyorum."

"O zaman," diye konuştu kadın. "İzin verin de size sizi ne kadar özlediğimi göstereyim."

Hızla arkasına dönüp uzun adımlarla odayı geçti ve elinin bir hareketiyle hizmetkârlara işaret etti. "Dışarı çıkın, hepiniz. Derhal burayı terk edin."

Adam oturduğu yerde hafifçe kaydı. "Ne yapıyorsun?"

"Kaygılanmayın, kralım, siz kesinlikle olduğunuz yerde kalabilirsiniz."

Bunu planlamamıştı aslında ama işe yarayacaktı. İçinde eski baltanın durduğu açık tahta sandık ile arasında çok az bir mesafe vardı. İhtiyacı olan tek şey, onunla bir dakikalığına yalnız kalabilmekti. Hizmetkârlar koşar adımlarla yanından geçip dışarı çıkarlarken Klitemnestra'nın nabız atışları hızlanmıştı. Nihayet en sonuncusu da çıkınca kapıyı arkasından kapattı. Soluk alıp verişlerini düzene sokmaya çalıştı, silaha son bir kez göz atıp tekrar kocasına döndü. Onun kendisinin yalnızca birkaç santim arkasında olduğunu görünce kalbi duracak gibi oldu.

"Peki ya şimdi?" diye sordu kocası. Gözlerindeki her türlü yorgunluk belirtisi kaybolmuş, Klitemnestra'nın kollarındaki bütün tüyleri diken diken edecek bir vahşilikle kendisine bakıyordu. Onun İfigenya'nın ölümünün ardından tapınakta kendisini nasıl yere serdiğini gayet iyi anımsıyordu Klitemnestra. Ama şimdi durum tersine dönmüştü artık. Ne o bir zamanlar olduğu büyük savaşçı kraldı, ne de kendisi o eski güçsüz kraliçe. Daha önce çocuklarını kurtarabilecek kadar güçlü olamamıştı ama şimdi bütün bedeni ve yetenekleri tıpkı gerçek bir Spartalı kızı gibi, savaş için iyice bilenmişti. Şu anda, önünde durmakta olan Agamemnon'u kolaylıkla mağlup edebilecek bir durumdaydı.

"Tahtta," diye konuştu, sesi soğuk ve sakindi. "Eskiden olduğu gibi. Sana o ateşin hâlâ canlı olduğunu rahatlıkla gösterebilirim."

Adam yerinden kıpırdamadı. Bunun yerine ona bakmayı sürdürdü. Klitemnestra'nın nabız atışları hızla yükseldi. Sonra da kral gürültüyle ellerini çırptı.

"Muhafızlar!" diye seslendi.

Adamlarından ikisi taht odasına girdiler.

"Evet, kralım." diye konuştular, hep bir ağızdan.

"Kapıya göz kulak olun ve rahatsız edilmememizi sağlayın."

"Dışarıda bekleyeceğiz, kralım."

"Saçmalık, burada kalacaksınız."

Konuşurken gözlerini Klitemnestra'ya dikmişti. Klitemnestra'nın zihni çalışıyor, bu işten kurtulmanın bir yolunu arıyordu. Ama bir anlık bir tereddüt yüzünden gelecekte karşısına çıkabilecek bütün fırsatları yitirebilirdi. Sonunda başka hiçbir seçeneğinin kalmadığını anlayınca dudaklarında bir gülümsemenin şekillenmesine izin verdi.

"Sözünü ettiğin şu ateşi göster bakalım."

Kadın elinden tutarak onu tekrar tahtına götürdü, yavaşça oturttu sonra da önünde diz çöküp giysisini yukarı sıyırdı.

Klitemnestra, başından sonuna kadar her ânında kusabileceğini, düşüp bayılabileceğini ya da yalnızca bütün bunların haksızlığı karşısında bağırabileceğini düşündü. Bundan önce, kendisine taktığı bütün o adların, suratına fırlattığı hakaretlerin doğru olduğunu bir an bile olsa aklından geçirmemişti. Ama şimdi o zevkten inler kendisi de bütün adamlarının önünde aşağılanmış ve gururu kırılmış bir hâlde taş zeminin üzerinde diz çökmüş otururken kendisinin de Kassandra'dan daha iyi olmadığını anladı. Ama işin nihayetinde her şey hayatta kalmak içindi. Ne pahasına olursa olsun hayatta kalmak için.

İş tamamlandığında başını eğik tutmayı sürdürdü ve yanaklarının renginin geri gelmesi için onları çimdikledi. Sonra da başını kaldırıp kocasının gözlerinin içine baktı.

"Hizmetkârlara bizim için banyoyu hazırlatayım mı? O anları da bunun kadar canlılıkla hatırladığını tahmin ediyorum."

"Belki onların da biraz hatırlatılması gerekebilir," diye konuştu adam, yüzünde kadının tepeden tırnağa ürpermesine yol açan şehvet dolu bir sırıtışla. "Ama bir şeyler yedikten sonra. Önce yemek."

"Neden ikisini de aynı anda yapmıyoruz? Şimdi banyoyu hazırlatacağım. Sen de bize biraz şarap getirirsin. Bir de o sevdiğim

hurmalardan bulup bulamayacağına bir bak, bakalım. Hangileri olduğunu hatırlıyorsun, değil mi?"

Adam yalnızca kısa bir an için gözlerini kısarak baktı sonra yüzü tekrar sertleşti.

"Söyle bana, bu dünyayı dolduran onca erkek arasında neden Aegisthus. Neden o?"

"Bu soruyu sorman doğrusu beni şaşırttı." Bu sözleri söylerken olabildiğince cüretkâr görünmeye çalışmış, gözlerini de sanki şaşkınlıktan açabildiği kadar açmıştı. Başını yana eğdi, güm güm atan kalbinin çarpıntısına aldırış etmemeye çalışıyordu. "Bunu zaten anladığını sanıyordum."

"Neyi anladığımı?"

"O, bana âşık. Beni ilk gördüğü andan beri âşık. Ve ben de kocam için babasının katilini öldürmekten daha iyi bir intikamın olamayacağını düşündüm. Hem yalnızca bu da değil. Aegisthus, sonunda, kendisinin aptal yerine konulduğunu anlayacak; senin bunu yapmana benim yardım ettiğimi."

Kralın yüz ifadesi tamamen yumuşamamışsa bile değişmişti. Ama şimdi de bir kuşku gölgesi kaşlarını kırıştırmıştı. "Bütün bunlar yani seninle kuzenim arasında olanlar, intikamımı almamda bana yardım etmek için miydi?"

"Elbette öyleydi, aşkım. Seninle geçirdiğim onca yıldan sonra kendimi başka hangi sebeple onun gibi bir adamla birlikte olacak kadar alçaltabilirdim ki? Tanrılar, babanın intikamının alınmasını istiyorlar. Bunu, bana, yıllar önce Sparta'da ilk kez karşılaştığımız zaman söylemiştin."

"Hatırlıyor musun?"

"Hem de çok iyi hatırlıyorum. Ve alınması bu kadar uzun süren bir intikam da muhtemelen bütün intikamların en tatlısı olacaktır."

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Agamemnon ile muhafızları çıkar çıkmaz Klitemnestra soluk soluğa tekrar dizlerinin üzerine çöktü. Göğsünde sanki eti kızgın demirle dağlanıyormuş gibi bir acı hissediyordu. Gırtlağındaki tat yüzünden neredeyse kusacak gibiydi. Aslında, gecenin geri kalanını sert bir şarap içip onun kendisi üzerinde bıraktığı hem fiziksel hem de ruhsal izleri silmeye çalışarak geçirmeyi yeğlerdi. Ama onu tatmin ederek geçirdiği zaman boyunca bir plan yapmıştı. Çabuk harekete geçtiği takdirde işleyecek bir plan.

Kendini zorlayarak ayağa kalktı, hızla basamakları çıktı ve sandıktan baltayı aldı. Beklediğinden daha ağırdı ve ellerinde de düşündüğünden daha büyük duruyordu. Eğer birileri onu elinde görecek olursa hiçbir mantıklı açıklama yoktu yapabileceği. Bu yüzden o da küçük bir halıyı duvardan indirdi ve baltayı ona sardı. Sonra da bohçayı kollarında neredeyse İfigenya'yı taşıdığı gibi taşıyarak koşar adımlarla taht odasından çıktı ve sarayın yatak odalarının bulunduğu bölümüne yollandı.

Agamemnon'un yeni evli oldukları sıralarda bile onun hoşuna giden şeylerin hiçbirini hatırlamayı başaramadığı düşünülecek olursa banyo kaçamaklarına layık bir tabak hazırlamasının biraz zaman alacağından kuşku duymuyordu. Ayrıca içlerinden hangisini istediğine karar vermeden önce değişik şaraplardan oluşan bir seçki hazırlatacak ve bu da yine zaman alacaktı. Onun yapması gereken tek şey yalnızca faaliyetlerini sürdürmekti. İlk durağı ban-

yo oldu. Hizmetkârlara henüz hiçbir emir verilmediğinden banyo hâlâ boştu. Kapıyı arkasından omzuyla itip kapattıktan sonra yükünü yere attı; halının kalınlığı, baltanın mozaik taşların üzerine düşerken çıkardığı sesi boğmuştu.

Duvarda kumaş dokuma bir pano asılıydı. Onu yavaşça yerinden çıkararak bir insanın içine giremeyeceği kadar küçük ama silahın rahatlıkla gizlenebileceği büyüklükte bir oyuk meydana getirdi. Sonra da bohçayı tekrar alıp açtı. Bu kez baltayı yavaşça yere koydu ve kumaşı da kolayca kaldırılabilmesi için gevşekçe üzerine sardı. Yeterince gizlendiğinden emin olunca gördüğü ilk hizmetkâra banyoyu doldurması için emir verdi ve ihtiyacı olan son nesneleri de almak üzere yatak odasına döndü.

Kassandra yatağa uzanmış yatıyordu. Klitemnestra onu selamlama zahmetine girmedi.

"Bir şey almaya geldim." diye konuştu.

"Eşyalarınızı henüz almamışsınız," yorumunu yaptı o da sesinde hiçbir kötülük yoktu. "Buraya geri dönmek niyetindesiniz, öyle değil mi? Ama daha önce yerine getirmeniz gereken bir şey olduğunu biliyorum."

"Hiçbir şey bilmiyorsun."

"Ben çok şey biliyorum, kraliçem, çok hem de pek çok şey. Ama sonuç olarak bunların bir önemi kalmadı artık. Hatta hiç önemi kalmadı."

Klitemnestra onun bu delice saçmalamalarını duymazdan gelerek iri bir meşe sandığın başına gitti. İçini iyice karıştırarak uygun bir şey bulup çıkardı: Şeffaf bir giysi. Agamemnon, yıllar boyunca ona sık sık bu tür şeyler giydirmişti. Hayal gücüne hiçbir şey bırakmayan ve vücudunu tamamıyla gözler önüne seren şeyler. Ama bu kez fazla uzun sürmeyecek diye düşündü. Giysiyi bir kenara atıp yığını altüst etmeyi sürdürdü, ta ki aradığı öteki nesneyi de bulana kadar. Elektra'nın, İfigenya'nın ve çocuklarının ona yaşattığı bütün mutlulukların tatlı anılarıyla dolu bir başka giysiydi bu da. Onu kirletmek zorunda olduğunu düşününce içi acıdı. Ama bunu kullanması onlar için gerekliydi. Sonra da her şey yoluna girmiş olacaktı.

"Kral ve ben banyo alacağız," diye konuştu, sonunda gaspçısının gözlerinin içine bakarak. "Eğer rahatsız edilmezsek minnettar olurum."

"Elbette. Anlıyorum."

"Hayır," diye yanıtladı, kadın. "Anlamıyorsun."

"Yo, anlıyorum. Ama kaygılanmanıza gerek yok."

Buz gibi bir ürperti Klitemnestra'nın sırtında gezindi. Ama silkinip ürpertiyi üzerinden attı. "Sen burada kal, yeter." diye konuştu havlarcasına.

Banyoya döndüğü zaman hizmetkârlar küveti doldurmuşlardı. Suya, yüzeyinde renkli görüntüler oluşturan güzel kokulu yağlar da katılmıştı.

"Bu kadarı yeterli," diye konuştu suyun üzerine renkli çiçekler serpmekte olan kadına. "Şimdi çıkabilirsin. Ve hiçbir koşul altında da rahatsız edilmememiz gerekiyor."

"Evet, kraliçem."

"Ben söyleyene kadar kral dışında hiç kimse buraya girmesin."

Hizmetkâr eşyalarını topladı, bir kez daha başıyla selam verdi ve geri geri yürüyerek odadan çıktı. Şimdi bir kez daha boşalmış olan odada Klitemnestra baltayı kontrol etti. Üzerindeki kumaş bozulmamıştı. Baltayı çok az hareket ettirdi, sapını da hafifçe yukarı kaldırdı. Şimdi ağırlığını bildiğine göre kaldırması kolay olacaktı. Her şeyin olması gerektiği gibi olduğundan emin olunca giysilerin her ikisini de panonun üzerine attı sonra da üzerindekileri çıkarıp suya girdi. En sıcak havalarda bile hep banyonun onu rahatlattığını hissederdi. Omuzlarının suyun altına kayarken duyduğu o ipeksi histen çok hoşlanırdı. Aegisthus tam da bu küvette en az yüz kez belki daha da fazla ona eşlik etmişti. Her ânını onun tenini okşayarak, her bir çizginin parmak uçlarıyla izini sürerek geçirmişti. Her seferinde de sanki birbirlerinin vücutlarını ilk kez görüyormuşçasına öpüşür ve birbirlerini okşarlar, kollarındaki tüyler diken diken olmaya başlayıp da suyun buz gibi olduğunu anlayıncaya kadar da küvetten çıkmazlardı.

"Orada çok rahat görünüyorsun."

Agamemnon kapının eşiğinde dikiliyordu. Arkasında bir hizmetkâr üzeri taze meyvelerle dolu bir tabak taşıyordu, yalnız içlerinde hiçbir türde hurma yoktu görünüşe göre.

"Öyleyim, sen de gelip bana katılmalısın."

"Bu kadar çabuk mu?"

"Yıllar sizi bu kadar mı değiştirdi, kralım? Dışarıda güneşin doğduğunu mu yoksa battığını mı bilemediğimiz günleri hatırlıyorum da. Şimdi, gel de şu yara izlerine bir bakayım. Belki bir eşin dudakları onların biraz daha çabuk iyileşmesine yardım edebilir."

Klitemnestra o günleri kesinlikle çok iyi hatırlıyordu. Kendini neredeyse bir esir gibi hisseder, onun ne zaman geri döneceğini veya kendisinden ne isteyeceğini bilemeden odasında hapis kalırdı. Onun zorla tekrar tekrar içine girerken kendisinin nasıl da sessizce hıçkırdığını hatırlamayacağını biliyordu. Yalnızca canının istediği şeyleri hatırlardı o.

Adam kısa bir tereddüdün ardından giysisini çıkardı ve küvete girdi. Küvete girerken yanlara epeyce su sıçrattı. Besili bir öküzden farksızdı; tombul ve çirkindi. Onun sarkan göbeğinin görüntüsü Klitemnestra'da tam anlamıyla tiksinti uyandırdı. Ama bunu göstermedi. Onun yerine başını geriye attı ve güldü.

"Artık o kadar da genç ve kıvrak sayılmayız." diye konuştu.

Onun göğüslerine uzanırken adamın dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi. İyi, diye düşündü kadın. Ne kadar gevşerse neyin geleceğini o kadar az fark ederdi.

"Hâlâ acıyor mu?" Parmağını ilk başta gördüğünden daha uzun ve daha derin olan yara izinin üzerinde dolaştırdı. "Kim yaptı bunu?"

"Bütün bu sorular," dedi adam. "Bütün bu ilgi. Eve dönüşümde senden böylesine sıcak bir karşılama beklemiyordum doğrusu."

"Beklemiyor muydun?"

Adam gözlerini onunkilere dikti ve kadın boynundan yukarıya doğru çıkan ter damlacıklarını gizlediği için buharın varlığına şükretti.

"Onu kurban etmenin hepimizin iyiliğine olduğunu anladın, değil mi? Erkeklerin iyiliği için. Kız kardeşinin de. Çocuğun neden ölmesi gerektiğini anlıyor musun?"

Çocuk ha! Klitemnestra *bizim çocuğumuz* diye onun suratına haykırmak isterdi. Onun adını olsun hatırlıyor muydu acaba?

Herhâlde Troya'da geçirdiği bütün o yıllar boyunca o kadar çok kişiyi katletmişti ki hepsi birbirine karışmış olmalıydı.

"Bunu kabullenmenin benim yıllarımı aldığını inkâr etmeyeceğim," dedi bakışlarını suyun yüzeyindeki yağlı parıltıya doğru indirerek. "Ama senin yaptığın şeyi niye yaptığını biliyorum."

"İyi. Öfkeni sürdürmemiş olmana sevindim. Kınayan bir kadın kadar çekicilikten uzak pek az şey vardır. Hele de yaşı artık ilerlemişse."

Klitemnestra, o anda, onun başını suyun altına itip orada tutmayı öyle çok isterdi ki. Ama iş bir güç savaşına geldiğinde, onun bu zayıf düşmüş hâlinde bile savaşı kimin kazanacağından şüphe duymuyordu.

"Hadi odamıza geçelim," dedi. "Bu yaşı geçkin kadının neler yapabileceğini sana göstereyim."

Vücudundan aşağıya bir su şelalesi akıtarak ayağa kalktı. Agamemnon bu görüntü karşısında büyülenmiş gibi bakakaldı. Klitemnestra, yaşı geçkin bir kadındı elbette –artık Kassandra gibi gençliğin parıltısına sahip değildi– ama çocuklarının güvenliğini sağlamak için yaptığı zorlu dövüş talimleri bedeninin formunu ve sıkılığını korumuştu. Aegisthus ile yatak odasının sınırlarının hem içinde hem de dışında harcadığı zorlu çabalar da onun tam beş çocuk dünyaya getirdiği gerçeğini tamamıyla gizleyecek karın kasları yaratmıştı. Ve eleştirileri ve şahsi tercihleri nasıl olursa olsun Agamemnon da Troya'nın düşüşünden önceki yıllar boyunca elinden geçen bütün fahişelere rağmen bu gerçeği kabul etmek zorunda kaldı.

Klitemnestra tek bir büyük adımla küvetten çıktı, sonra da odanın karşısına geçip panoya ve onun üzerinde asılı duran şeffaf giysiye doğru yürüdü. Giysiyi önce başının üzerinden geçirdi, sonra da parlayan vücudundan aşağı indirdi. Kumaş Klitemnestra'nın ıslak tenine yapışmıştı ve Agamemnon hâlâ gözlerini ondan alamıyordu.

"Soluk kesiyorsun." diye konuştu.

Klitemnestra'nın yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

"Gel," dedi. "Senin için de bir giysi getirdim. Hadi odamıza çekilelim. Senin hoşuna gitmek için yeni yollar keşfederek on uzun yıl geçirdim."

Agamemnon, yüzünde Klitemnestra'ya çenesinden aşağıya akan salyaları rahatlıkla seçebildiği hissini verecek kadar büyük bir sırıtmayla küvetten çıktı.

"İşte burada." dedi kadın ve ona ikinci giysiyi fırlattı.

Başı kumaşın kenarının altına girer girmez Klitemnestra hemen panoya koştu ve baltayı çıkardı. An bu andı. İşte zamanı gelmişti.

"Nedir bu?" diye sordu adam, boğuk bir sesle ve neredeyse kıkırdayarak. "Boynunu bulamıyorum. Ne tuhaf. Klitemnestra. Klitemnestra?"

"Evet, aşkım." diye yanıtladı kadın ve baltayı olanca gücüyle havaya kaldırdı.

Agamemnon, giyside başını geçireceği bir yer ararken kolları tıpkı bir kuş gibi havada çırpınıp duruyordu. Bir zamanlar çocuklarını onca güldürmüş olan bu giysi, şimdi de onların güvenliğini sağlayacaktı.

"Nedir..."

Ama Klitemnestra sahip olduğu gücün her bir zerresiyle baltayı onun göğsünün derinliklerine gömerken hiçbir zaman sorusunu tamamlama fırsatı bulamayacaktı.

"Cly..."

Ciğerlerine kan hücum ederken adı ıslak bir hırıltıya dönüşerek yarım kaldı. Başının üzerinde kalan giysinin beyaz kumaşında almayı beceremediği her nefeste al kanlar âdeta çiçek açıyordu. Kadın kemiklerin baltanın paslı ağzının altında çatırdadığını duyup hissederek baltayı döndürdü.

Tek pişmanlığı Agamemnon'un o anda gözlerine bakamıyor olmasıydı. Kendisine ve sevdiklerine yapmış olduğu onca şeyden sonra nihayet alabildiği intikamını görememesi onun için büyük bir utanç kaynağıydı. Ama adam geriye doğru sendeleyip de buharları tüten suyun içine devrilirken Klitemnestra bunun, aslında, zerre kadar umurunda olmadığını fark etti. Onun gövdesinin üzerine eğilip pembe baloncukların gitgide azalışını seyretti ve en sonunda baloncuklar tamamen kesildiler.

Klitemnestra yapması gerekeni yapmıştı. Çocuklarını korumuştu. Kral, artık bir ölüydü.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Klitemnestra, aslında bu ölümü sanki bir kaza sonucu gerçekleşmiş gibi göstermeyi planlamıştı ama önündeki manzaraya göz atar atmaz bunun olanaksız olduğunu anladı. Balta Agamemnon'un kaburgalarının öylesine derinlerine gömülmüştü ki onu gömüldüğü yerden çıkarmayı başarsa bile başına gelenlerin delilini gizleyebilmesi kesinlikle mümkün olmayacaktı. Böylesi bir yaralanmanın sebebi olarak neyi gösterebilirdi ki? Banyoda azgın bir boğanın haricinde hiçbir şey yoktu.

O yüzden de bu olayın bir nefsi müdafaa olduğunu iddia ederek kendini savunmaya karar verdi. Baltayı getirenin o olduğunu, kuzeniyle olan ilişkisi yüzünden kendisini cezalandırmak istediğini söyleyecekti. Onda önce sahte bir güven duygusu yaratmış ama sonra da silahı ortaya çıkarmıştı. İnsanlar soracak olurlarsa tanrıların bir lütfu sayesinde baltayı onun elinden almayı başardığını söyleyecekti. Üstelik Agamemnon geçmişte ona hiç elini kaldırmamış da değildi. Ve geri döndüğünden beri Klitemnestra'ya nasıl davrandığına herkes şahit olmuştu. Peki ama ya yakasız giysi? Zihnini hızla çalıştırdı. İşte bu çok şüpheli görünecekti. Belki de başın geçmesi gereken yerdeki dikişleri yırtabilirdi. Klitemnestra'nın dikiş becerileri o kadar zayıftı ki bu işin kolay olması gerekirdi.

Ellerini küvete daldırdı. Suyun yüzeyinde hâlâ bir yağ tabakası yüzüyordu, alttaki sular ise şimdi kıpkırmızı olmuş ve berbat durumdaydı. Klitemnestra ipekli kumaşı elleriyle kavradı ama çekmek istediği zaman kumaş ellerinin arasından kaydı. Bir kez daha

denedi sonra bir kez daha ama her seferinde de kumaş elinden kurtuluyor, adamın bedeninin ağırlığı kumaşı tekrar suyun altına çekiyordu. Kesebileceğini düşündü ama sonra başını sallayarak Derhal bu fikri zihninden uzaklaştırdı. Gelişigüzel bir kesik dikkat çekecekti. Peki ama ya? Ya başka bir kaza daha olmuşsa? Basit bir hata yapmış, yanlışlıkla varlığını bile unuttuğu bir giysiyi seçmişti. Bunun işe yaraması gerekirdi. Ama o zaman da eğer ne yaptığını göremiyorsa baltayı kendisine doğru kaldırmayı nasıl başarabildiği sorusu sorulacaktı.

Klitemnestra geriye doğru bir adım attı, dizleri ve bacakları titriyordu. Gözlerini kapattı ve kendini derin derin nefes almaya zorladı. Ayrıntıların bir önemi yok, dedi kendi kendine. Kalkıştığı işi başarabilmişti. O, ölmüştü. Gerçek kocasının ve öldürülen çocuklarının intikamını almıştı ve hayatta kalan çocukları da şimdi güvendeydiler. Şu anda kraliçe kendisiydi ve kimse de neler olduğu konusunda onu sorgulayabilecek bir konumda değildi. Kalp atışları biraz yatıştı, sonra biraz daha. Bütün kullarına karşı dürüst, sevecen ve adil olacak olan Orestes meşru kral olarak tahttaki yerini almaya hazır oluncaya dek kraliçe olarak kendisi hüküm sürecekti.

Daha parlak bir geleceğe dair hayaller zihninde oynaşmaya başlamıştı ki bir gıcırtı gözlerini hemen açmasına neden oldu. Kassandra orada, kapının eşiğinde dikiliyordu.

"Senin burada ne işin var?" Klitemnestra şimşek hızıyla odayı geçti. "Git. Hemen git buradan."

Ama kız yerinden kıpırdamadı.

"Kral, bana burada ona katılmamı söylemişti," diye yanıt verdi. "Üçümüzün birlikte banyo alacağımızı söylemişti."

Klitemnestra bu düşünce karşısında normalde tiksinti duyardı ama şimdi bu konu üzerinde düşünecek zamanı yoktu.

"Kral meşgul." diye konuştu ve ellerini kızın göğsüne dayayıp onu geriye itti. Ama Kassandra çevikti, üstelik kuru ayaklarıyla mozaik taşlara Klitemnestra'nın ıslak, kana bulanmış ayaklarına oranla daha sağlam basabiliyordu. Genç kız bir çırpıda küvetin başına giderek baltaya ve suya gömülmüş yatmakta olan ölü krala baktı. Klitemnestra'nın neredeyse kalbi duracaktı.

"Bir kaza oldu," diye kaçırdı ağzından. "Yalnızca bir kazaydı."

Kassandra'nın kıkırdadığı duyuldu, kıkırdaması başlangıçta hafifti, sonra giderek yükseldi ve en sonunda da yanaklarından aşağı yaşlar süzülmeye başladı. Klitemnestra'nın, Kassandra'nın güldüğünü hatta yüzünde en küçük bir duygu emaresinin belirdiğini gördüğü ilk andı bu; yine de hiç de onu rahatlattığı söylenemezdi.

"Hayır, hayır, kaza değildi ama bakın bu dünyada geçirdiğim kısacık süre boyunca başına bu türden bir kazanın gelmesini dilediğim o kadar çok erkek oldu ki," dedi cesedin üzerine eğilip bakarak. "Sizse başardınız. Başarmanız gereken şeyleri hep başarırsınız zaten."

"Saçma konuşuyorsun!"

"Öyle mi? Lütfen, beni o kadar da saf biri olarak düşünmeyin. Onu ben kendim öldürmeyi hiç aklımdan geçirmedim mi sanıyorsunuz? Hem onu hem de onların tümünü. Ama başarıya ulaşacak olsam bile bu, benim için, infazı Derhal gerçekleştirilecek bir idam hükmü anlamına gelirdi. Bu olay, bir kaza değildi ama bundan sonra olacak olan şey..." Ciddileşti. "Beni üzüyor. Yolculuğumun birazdan sona erecek olması yani. Bana kalırsa her şey çok farklı olabilirdi, hatta siz ve ben arkadaş bile olabilirdik belki. Ne de olsa benden ne söylememi isteseniz söylerdim, *Kraliçem*. Hangi hikâyeyi uydurmak isteseniz kabul ederdim. Hatta sizin için tanıklık bile edebilirdim. Sizin için rahatlıkla yapardım bunu."

Klitemnestra'nın derisindeki bütün tüyler diken diken oldu.

"Kızınızın başına gelenler için çok üzgünüm," diye devam etti Kassandra ona doğru yürüyerek. "Bunun nasıl bir şey olacağını hayal bile edemiyorum."

"İşte bunda haklısın, hayal edemezsin, o yüzden lütfen çabalarınla beni güldürmeye çalışma."

Kız sessizce başını salladı, sanki söylediklerinin yalnızca yarısını duymuştu. "Tanrılar tuhaf varlıklar, öyle değil mi? O kadar ama o kadar güçlüler ki insan bazen onların neden bizim için kendilerini zahmete soktuklarını merak etmekten kendini alamıyor? Ama sanırım biz onların gözünde tıpkı bir nevi evcil hayvan gibi-

yiz. Çocuklarınız hayvan beslerlerdi, değil mi? İfigenya'nın onları çok sevdiğine inanıyorum."

"Kızımın adını ağzına alma."

"Kocanız benimle pek konuşmazdı," diye devam etti, Klitemnestra'yı hiç duymamış gibi davranarak. "Beni sohbet etme yeteneğim için seçmedi. Kimse beni bunun için seçmez. Benim önemi olan herhangi bir şeyi anlayabilmekten aciz olduğumu düşünürdü. Ama ben anlıyorum. Hepsini anlıyorum. Her şeyi. Sizin veya onun anlayabileceğinizden çok daha fazlasını hem de."

"Delisin sen."

"Hayır." Kassandra, Kraliçe'ye ters ters baktı. "Gerçi eğer öyle olsaydım o zaman, bu sizin için daha kolay olurdu. Bana tapınaktan ve bunun kendisi için ne kadar zor olduğundan bahsetmişti. Çocuğun, ziyaretin gerçek amacını öğrendikten sonra tanrıçanın iradesine boyun eğmekten ne kadar mutluluk duyduğunu söylemişti."

"Şu anda tehlikeli sözcükler sarf etmektesin, deli bir kadın için bile olsa."

"Hayır, ben deli değilim. Neyin olacağını biliyorum. Tıpkı kızınız İfigenya gibi, o da biliyordu."

"Yalan söylüyorsun."

"Asla. Agamemnon bana ondan yalnızca bir kere bahsetti, şarabı çok fazla kaçırdıktan sonra ki bu da pek şaşırtıcı bir şey sayılmaz sanırım. Ama onun o güne kadar birileri için böylesine sevgi dolu sözcükler kullandığını hiç duymamıştım. Onunla öylesine gurur duyuyordu ki. Bunun en son duası olduğunu bilerek sunağın önüne diz çökerken sergilediği güçle. Bununla, onun için bu eylemi çok daha kolay kılmıştı."

"Hayır! Hayır!" Klitemnestra'nın beynine kan hücum etti ve odanın etrafında döndüğü hissine kapıldı. "Yalan söylüyorsun. O ne olacağını bilmiyordu. Ona söylemiş olamaz. Kendi öz çocuğuna ölüme gittiğini bildirecek kadar zalim olamaz."

"Kaderi bilmenin neresi zalimce? O bunu nasıl karşılayacağına kendisi karar verdi. Tıpkı benim şu anda yaptığım gibi. Çığlık atmadı, korkmadı. Hayatını nasıl yaşadıysa aynen o şekilde bitirdi. Huzur içinde."

Klitemnestra'nın midesi bulanıyordu. "Bilmiyordu. Biliyor olamaz."

"Bu haber sizi neden bu kadar müteessir etti ki?" Kassandra kaşlarını çattı. "Hâlbuki aslında sizin için tesellilerin en büyüğü olması gerekir. Böyle olması kesinlikle daha iyiydi. Dünyayla uzlaşmak için en küçük bir umut bile olmadan yaşamdan koparılmaktansa babasının davası uğruna kendini kendi rızasıyla tanrıçaya teslim etmesi. Bunun onuru çok daha büyük."

"Onur mu? Bir çocuğun ölümünde onur olamaz."

"Bu şekilde görmenize üzüldüm."

Sesindeki tenezzül kraliçenin öfkesinin boyutlarını daha da artırdı. Bir kadın, hayır yalnızca daha kendi çocuğu bile olmayan bir genç kız olarak o ne cüretle böyle şeyleri ağzına alabiliyordu?

"Onurdan sen mi bahsediyorsun?" diye konuştu tükürürcesine. "Kendini en yüksek fiyatı veren kişiye satan sen."

"Seçme şansımın olduğunu mu sanıyordunuz? Hadi ama siz o kadar da saf değilsiniz, sevgili Klitemnestra. Kız kardeşlerim, annem, biz hepimiz savaş ganimetleriydik. Gerçeklikten çok uzak olduğunu ikimiz de bilirken neler olduğundan haberiniz yokmuş gibi davranmaya kalkmayın."

Klitemnestra şimdi neredeyse onu duyamıyordu bile, kan kulaklarında uğulduyordu çünkü.

"Safran rengi cübbeyi giydin. *Benim* tahtıma oturdun ve sanki kendininmiş gibi *benim* tebaama baktın. En küçük bir pişmanlık belirtisi bile ortaya koymadan *benim* odamı aldın. Seni kimin alacağı konusunda seçme şansın olmayabilir ama sonuçta sen yine de rolünü yerine getirmeyi seçtin."

"O zaman, söyleyin bana, nasıl davranmalıydım? Oynamam gereken bir rol vardı. Bunu gerçekten göremiyor musunuz? Hepimizin hayatta oynamak zorunda olduğu roller vardır."

"Buna inanmıyorum."

"Ne yapmamı isterdiniz o zaman? Onun emirlerine karşı gelmemi mi? Yanına oturmayı reddetmemi mi?"

"Evet! Evet, bunu yapabilirdin."

"Peki eğer bunu yapsaydım bana arka çıkar mıydınız? Kim koruyacaktı beni o zaman? Sizin bir aileniz var. Ve de âşığınız. Bense büyük bir zevkle vurguladığınız üzere yalnızca bir savaş ganimetiyim. Biz ikimiz aslında aynı savaşta mücadele ediyoruz, Klitemnestra; tanrılara, krallara ve güç ve ayrıcalık sahibi insanlara karşı verilen savaşta. Üzerimizdeki kontrollerini kaybetmek onları öylesine korkutuyor ki bağımsızlığımıza veya mutluluğumuza dair en küçük bir işaret bile gördüklerinde hemen bizi ayakları altına alıp çiğnemeye hazırlar. Ben, sizin tarafınızdayım, Klitemnestra. Her zaman öyle oldum."

"Benim bulunduğum tek bir taraf var ve sen de orada yer almıyorsun."

Kassandra ileri doğru bir adım atıp ellerini uzattı ama kraliçe onu engellemek için kolunu savurdu ve onu yana itti. Aslında sert bir darbe değildi hatta çocuklarıyla oynarken kullandığından bile çok daha hafifti. Ama kız onlarla aynı yapıda değildi, üstelik yerdeki karolar da sıçrayan sular ve kan yüzünden kayganlaşmıştı. Kız sendelemeye başladı ve kollarını sallayarak dengesini geri kazanmaya çalıştı. Ama ayağı kayınca geriye doğru devrildi, başını küvetin kenarına öylesine sert bir şekilde çarptı ki korkunç bir çatırtı duyuldu ve yere yığıldı. Ölmüştü.

İKİNCİ KISIM

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

"Orestes! Orestes!"

Orestes omuzlarının sarsıldığını hissetti ve kulağının dibinde bir ses duydu ama altında kalmayı dilediği derin bir uyku örtüsü yüzünden bağlantı kuramadı.

"Orestes, hemen şimdi kalkmak zorundasın. Derhal! Eşyalarını topla. Gitmemiz gerek."

"Elektra, sen misin?"

Orestes gözlerini açınca ablasını üzerine eğilmiş buldu, gözleri duyduğu kaygıdan kocaman olmuştu.

"Neler oluyor? Ne yapıyorsun?"

"Hemen kalkmalısın. Gitmek zorundayız. Burada güvende değiliz."

"Anlamıyorum." Orestes gözlerini kırpıştırarak uyku örtüsünü üzerinden silkip attı, ablasının yüzündeki dehşeti en sonunda fark edebilmişti. "Annem? Babam? Ne oldu? Krisothemis nerede?"

"Şu anda bunun için vakit yok. Lütfen, Orestes, önemli olan, yalnızca sensin. Buradan kurtulabiliriz ama hemen gitmemiz gerek."

Sendeleyerek ayağa kalkan Orestes yatak odasında çevresine bakındı. Her şey her zaman olduğu gibi görünüyordu: Geniş ama samimi ve rahat. Bu dört duvar arasında hiçbir şey değişmemişti ama sonra uzaktan koridordan aşağı yankılanarak gelen çığlıkları duydu.

"Elektra, ne oldu?"

"Güvenliğe kavuşur kavuşmaz sana anlatacağım."

Bu sözlerle birlikte onu omuzlarından tutup kapıdan çıkardı. Hizmetkârlar ileri geri koşuşturup duruyordu, çoğunun benzi sol-

muştu ve ağlıyordu, bazıları ise gruplar hâlinde toplanmışlar fısıltılar hâlinde çıkan sözcüklerle birbirlerini avutuyorlardı. Gölgelerin içinde tanıdık bir figür gördü; bir duvarın önüne çömelmiş, gelmeleri için onlara işaret ediyordu.

"Laodamia? Neler oluyor?" diye sordu Orestes. "Ne oldu?"

Hizmetçi onun sorusunu pek de duymamış gibi davranarak doğrudan doğruya Elektra ile konuştu.

"Bunun yapılabilecek en doğru şey olduğundan emin değilim," dedi ve bir giysi bohçasını ona uzattı. "Belki de beklememiz daha iyi olurdu."

"*Bu,* yapılabilecek en doğru şey," diye ona güvence verdi Elektra. "Hatta yapabileceğimiz tek şey. Her şey ayarlandı mı?"

Benzi solgun ve kuşku içindeki Laodamia hızla başını salladı. "Orrin, Aslan Kapısı'nın önünde bekliyor. Sizi oradan alacak. Hiçbir yerde durmayın. Kimse ile konuşmayın. Sadece elinizden geldiğince çabuk kapıya ulaşın."

"Sana teşekkür ederim. Teşekkür ederim."

Gitmeye yeltendi ama Laodamia onun elini yakaladı. "Bu, çok sürmeyecek, değil mi? O, hepinizi seviyor, biliyorsun. Ne kadarlığına gidiyorsunuz?"

"Ne kadar gerekirse." diye yanıtladı.

Sonra pelerinlerini sırtlarına geçirerek hızlı adımlarla birlikte sarayın ve kalenin dışına çıktılar. Yaşanan hangi trajediyse sarayla sınırlı kaldığı anlaşılıyordu. Sokaklar bomboştu, panjurlar kapalıydı ve lambalar da tekinsiz bir sessizlikle yanmaktalardı. Soğuktan titreyen Orestes, bileğini canını acıtacak kadar sıkı kavramış olan Elektra tarafından rahatlıkla başa çıkabileceğinden daha büyük bir hızla sürüklenerek koşar adımlarla ilerliyordu. Krisothemis nerede, diye bir kez daha sormak istedi. Ve annesiyle babası bütün bunların neresinde yer alıyorlardı? Orestes'in yapması gereken şeyler vardı. Kalenin saldırıya uğraması hâlinde kendisini güvende tutacak protokoller mevcuttu. Ama Elektra ile bu şekilde kaçmak kesinlikle onlardan biri değildi. Aslan Kapısı'na ulaştıklarında tıpkı Laodamia'nın dediği gibi Orrin atının üzerinde onları bekliyordu; yanında da ikinci bir at daha vardı.

"Acele etmeliyiz," diye onları sıkıştırdı. "Sizi bekliyorlar."

Elektra, tek bir sözcük bile sarf etmeden Orestes'i eyere çıkardı, sonra kendisi de onun arkasına atladı ve atı topuklayarak hareket etmesini sağladı. Dörtnala kaleden yani evlerinden uzaklaştılar.

Güneyde ışıklar âdeta bir toplu iğne başını andıracak kadar küçülünce, Orestes tekrar şansını denedi.

"Ne oldu?" diye sordu. "Nereye gidiyoruz?"

"Denize."

"Oradan nereye?"

Elektra yanıt vermedi ama onu daha sıkı kavradı ve atı da daha hızlı yol alması için dürttü. Sonra Orestes, kendisine söylenmemiş olsa da bir şekilde anlayıverdi.

"Babam öldü mü?" Sözcükler yuvarlanarak çıkıyordu ağzından. Ablası yine yanıt vermeyince tekrar sordu: "Ya annem? O kurtuldu mu? Yoksa onu da mı öldürdüler? Kimdi o? Bunu kim yaptı?"

"Şimdi bunlar için zamanımız yok," dedi Elektra. "Daha sonra konuşacağız. Önce gemiye binmeliyiz." Atı bir kez daha topukladı ve gecenin içinde son hızla kuzeye doğru yol aldılar.

***

Yunanistan'ın güney kesimini ülkenin geri kalanından büyük ölçüde ayıran Korint Körfezi sakindi ama Orestes kısa süreliğine bile olsa suyun üzerinde olmaya hiç de alışık değildi. Savaştan önceki günlerde, henüz annesinin kucağında bir bebekken Ege Denizi'nde yolculuklara çıktığı olmuştu. O bölge boyunca uzanan kralların ve kuzenlerinin evlerini ziyaret etmişlerdi ama bu yolculuklara ilişkin hiç anısı yoktu. Daha yakın tarihte ise, yaz aylarında –o sırada Aegisthus'un da dahil olduğu– ailenin deniz kıyısına gidip serin sığlıklarda kürek çektiği zamanlarda yerli çocukların kendi yaptıkları salların üzerinde bayat ekmekler ve kabaca örülmüş ağlarla balık tutmaya çalışarak dalgaların üzerinden nasıl aştıklarını görmüşlerdi. Poseidon'un onlara bir av lütfettiği ender zamanlarda attıkları sevinç çığlıklarını dinlemişler ve avlarının daha onlar büyüklüğünü ölçme fırsatını bile bulamadan parmaklarının arasından kayıp tekrar denize daldığı zamanlarda uğradıkları hayal kırıklığının acı-

sını onlarla birlikte duymuşlardı. Onların eğlencelerine katılmak Orestes'in çok hoşuna giderdi ama o, yerli bir çocuk değildi ve eğer başına bir şey gelecek olursa bu olayın yaratacağı sonuçlar yalnızca bir annenin duyacağı kederden daha öte olacaktı. Şimdi olduğu gibi o zaman da ne pahasına olursa olsun korunması gerekiyordu.

Gemiye biner binmez doğruca alt güverteye götürülmüş ve konfor olarak yalnızca küçük sert bir yatağın bulunduğu ufacık bir kamaraya kapatılmıştı. Hava ıslak ve yapış yapıştı, burnuna deniz tuzu ve kurutulmuş balık kokuları geliyordu ve Orestes döktüğü terlerin sıcaktan mı yoksa korkudan mı ileri geldiğini anlamaya çalışıyordu. Kendisinden önceki pek çok prensin yaptığı gibi, bir geminin güvertesinde durup da bakışlarını önünde uzanan büyük su kütlesine dikeceği günleri o da pek çok kez özlemle beklemişti. Yelkenlerin fora edilip Miken'in ufukta kayboluşunu izlediğinin hayalini öyle çok kurmuştu ki. Ama böyle olacağını hiçbir zaman aklının köşesinden bile geçirmemişti.

Geminin ahşap gövdesine vuran dalgaların çıkardığı sesler canını sıkıyordu: Düzensiz vuruşlar, daima bir iniş ve çıkış. İnsanın kendisini gergin hissetmemesi ve gevşeyebilmesi olanaksız bir şeydi. Burada güvende olduğunu sürekli olarak kendi kendine tekrarlıyordu. Her gün gemiler denize açılırdı. Yüzlercesi belki de. Ama acaba ne sıklıkla bu şekilde, bulutlarla kaplı bir gecede kendilerine kılavuzluk edecek hiçbir ışık olmadan yola çıkıyorlardır, diye de merak etmekten de kendini alamıyordu.

Yatağın kenarına yerleşip ayaklarını yere dümdüz uzatarak geminin sallanışına ayak uydurmaya çalıştı ama bunun faydasız olduğunu çok geçmeden anladı ve tekrar yatağa uzandı. Elektra gelip de kendisini uyandırana kadar orada kaç saat uyuması gerekecekti acaba? Herhâlde çok değil. Peki ya yola çıkışlarının üzerinden ne kadar zaman geçmişti? Ne zaman yaşanmıştı bütün bunlar?

Yeniden dik oturmayı denemesinin uygun olup olmayacağı üzerinde düşünürken kamaranın kapısı bir gıcırtıyla açıldı ve ablası içeri girdi.

"Parnassos Dağı göründü," diye konuştu. "Yakında karaya çıkmış olacak ve Fokis'e doğru yolumuza devam edeceğiz."

"Fokis mi?" Orestes kaşlarını çattı.

"Orada Kral Stropius var. Bizi o koruyacak. Babamın kardeşi. Orada güvende olacağız, ta ki eyleme geçmeye hazır oluncaya dek."

"Ne demek istiyorsun?"

Sorusu bir kez daha sessizlikle karşılaştı. Orestes'in midesi düğümlendi. Bir sorusu daha vardı; soramayacağı bir sorusu. Cevabını zaten biliyor olmaktan korktuğu bir sorusu.

"Annemdi, değil mi?"

Elektra kapıyı arkasından kapattı.

"Üzgünüm, Orestes. Ona karşı hâlâ hislerin olduğunu biliyorum."

"Hislerim mi?" Orestes kaşlarını çattı. "O, bizim annemiz. Bizi o büyüttü. Bizi seviyor."

"Ama yine de sevgilisini tahta geçirmek için kocasını öldürebildi."

"Hayır!" Orestes ayağa kalkmak istedi ama gemi sallanınca neredeyse düşüyordu. Kirişlerden birine tutunarak dengesini yeniden bulması biraz zaman aldı. "Babamın ona ne kadar kötü davrandığını gördün. Kendini korumak için yapması gerekeni yaptı. Bizi korumak için yapması gerekeni."

Elektra duyduğu horgörüyü belirtecek şekilde burun kıvırdı. "Hayır, zayıf ve kolayca manipüle edilebilen biri olduğu için yaptı bunu. Kocası olmayan bir adama duyduğu şehvete yenik düştüğü için yaptı. Onu kendi ailesinden üstün tutuyordu. Aegisthus, Miken'e tek bir niyetle gelmişti; babamızın tacını almak için, tıpkı büyükbabamızınkini aldığı gibi. İnan bana, onun asıl niyeti ailemizi mahvetmekti. Annem hiçbir zaman onun umurunda olmadı. Hiçbirimiz olmadık."

"Bu, doğru değil." Orestes gözlerinin arkasında bir yanma hissediyordu. Ablasına tapardı. Elektra, onun, bütün kardeşleri arasında kendisine en yakın olanı ve de en büyük sırdaşıydı ama kendilerine karşı şefkat göstermekten başka hiçbir şey yapmamışken onun Aegisthus'un niçin bu kadar aleyhinde olduğunu bir türlü anlayamıyordu. Son beş yıl boyunca kendisine sanki öz oğluymuş gibi davranmış bir adam hakkında kötü düşünmeyi reddediyordu.

"Beni geri götürmek zorundasın," diye konuştu dik durmayı sürdürebilmek için mücadele ederek. "Anlamadığın şeyler var."

"Anlamadığım şeyler mi var?" Elektra çenesini sıktı ve kaşlarını çattı. "Hadi ama küçük kardeşim, lütfen söyle bana; neymiş o senin bilebildiğin ama benim bilmediğim şeyler? On iki yaşındaki sen, hilekâr, katil annemizin aklından geçenler hakkında on sekiz yaşında olan benim gözümden bir şekilde kaçmış olan nasıl bir içgörüye sahip olabilirsin ki?"

Orestes onun bu feveranı karşısında ürktüğünü hissetti. Ona gizlilik yeminini sadece kardeşlerini korumak için ettirmişlerdi. Ama ablası gerçeği bilmeden annesinin eylemlerini nasıl anlayabilirdi ki?

"Lütfen, geri dönelim. Ben onun yanında güvendeyim. İkimiz de güvendeyiz."

"Geri *dönmüyoruz*!" Elektra gözlerini kısarak baktı. "Nedir o bana söyleyemeyeceğin şey, Orestes? Planın ne olduğunu biliyor muydun?"

"Elbette, hayır. Böyle bir eylemi aklımın köşesinden bile geçiremezdim ben."

"O hâlde nedir? Senin bana söylemediğin bir şeyler var."

Lafı dolandırmanın hiçbir yolu yoktu görünüşe göre. Elektra'nın inatçılığı göz önüne alındığında nasıl olsa onun cevabı bir şekilde kendisinden koparacağını biliyordu. Kendini kontrol edebilmek için bir hayli çaba sarf eden Orestes dengesini koruyabilmek için tekrar kirişlerden birine tutundu.

"Ben de ancak geçen yıl öğrendim, Thargelia Festivali'nde. İfigenya'yı aldıktan sonra Tanrıça Artemis'e dua etmenin anneme ne kadar zor geldiğini bilirsin."

Elektra gözlerini devirdi. "Kötü davranışları için hep aynı mazereti kullanır. Tek bir çocuktan çok daha fazlasını kaybeden kadınlar var ama yine de onun son on yıldır yaptığı gibi matemlerinden faydalanmaya kalkmıyorlar."

"Ama sorun tam da bu işte. Anlamadığın şey bu. Annem tek bir çocuktan daha fazlasını kaybetti."

"Sen neden bahsediyorsun?"

Artık geri dönüşü yoktu. Aegisthus bunu anlardı. Orestes verdiği söze yalnızca annesinin yanına geri dönebilmek için ihanet ediyordu.

"Geçen Thargelia'da, annem bizi görmesi için yılan oynatıcısını getirtmişti, hatırlıyor musun? Bunun hepimiz için olduğunu söylemişti ama ben gerçekte benim için olduğunu biliyordum. Yılanları ne kadar sevdiğimi bilirsin."

"Lütfen, sadede gel."

"Peki, annem o gün odasından neredeyse hiç çıkmamıştı. Kalkhas'ın kehanetinin gerçekleşmek üzere olduğunu biliyordu, yani savaş yakında sona erecek ve babam da geri dönecekti. Benimle zaman geçirmediği için ona öfke duyuyordum ama Aegisthus benim yanımda kaldı. Benimle birlikte yedi, içti ve yılanları tuttu. Ben yokluğu yüzünden annem hakkında kaba sözler söylemeye başladığım zaman da bana onun ilk kocasının ve bizim üvey kardeşimiz olan ilk oğlunun başına gelenleri anlattı. Öldürülmüşlerdi, Elektra. Onları babam öldürmüştü ki annemi kendisi alabilsin."

Ablasının çok şaşıracağını hatta belki ölen kardeşleri için gözyaşı dökeceğini düşünerek bekledi. Ama o yalnızca omuzlarını silkmekle yetindi.

"Ne olmuş yani?" diye sordu.

"Ne mi olmuş?" Herhangi bir duygudaşlık veya anlayış izi bulabilmek için onun yüzünü araştırdı ama hiçbir şey bulamadı. Ablası orada öylece dikiliyordu yalnızca, eli daima belinde asılı duran hançerin kabzasını kavramıştı. "Ondan ne kadar korktuğunu herhâlde görebiliyorsundur? Sonra da İfigenya'yı aldı. Bunu yalnızca başka hiçbir seçeneği olmadığını düşündüğü için yaptığını şimdi anlayabiliyor musun? Onun çok geçmeden birimizi daha alacağından öyle korkuyordu ki."

Elektra bir an bile tereddüt etmeden bir burun kıvırmayla bunu da hiç ciddiye almadığını belirtti. "Bunlar Aegisthus'un sözleri, tahtı bundan önce bir kez gasp etmiş olan bir adamın."

"Bunlar gerçek, Elektra. Doğru olduğuna tanrıların üzerine yemin etti."

Ablası, tanrıların adı geçince bir an durdu. Bir kez daha kabaran deniz gemiyi havalandırdı, sonra birden tekrar indirdi. Orestes ayaklarının üzerinde durmakta güçlük çekerken, Elektra geminin hareketini sanki hiç fark etmiyormuş gibiydi.

"Peki Kassandra denilen kızdan da mı korkuyordu yani?" diye sordu sonunda.

Orestes'in midesi bir kez daha düğümlendi. "Ne demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğimi sanıyorsun? Yaşı benimkinden daha büyük olmayan bir kızdan da mı korkuyordu, sence?"

"Ne... Nasıl yani?"

"O, sadece babamı öldürmedi, Orestes. Ölü bulunan bir tek babam değildi. Onun fahişesini de öldürdü. Şimdi söyle bana, kardeşim, damarlarında bir Spartalı kanı taşıyan, seni ve beni eğiten, Miken'deki bütün muhafızlar karşısında rahatlıkla kendini savunabilecek olan annemiz genç bir tutsak kızdan da mı bu kadar korkuyordu da onun kafatasını kırmaktan başka hiçbir seçeneği olmadığını hissetti acaba?"

"Ben... Ben..." O boğucu ateş geri dönmüştü ve Orestes kendini bir kez daha yatağa yığılmış buldu. Geminin sallanışı zihnindeki çalkantıları daha da artırıyordu.

"Annem babamı yalnızca tek bir sebepten dolayı öldürdü, Orestes. Onun ortadan yok olmasını istiyordu ki tahta sevgilisini geçirebilsin. Planları en başından beri buydu."

"Hayır, sen onu benim kadar iyi tanımıyorsun."

"Bu sözüme mim koy, Orestes; biz Parnassos Dağı'na vardığımız zaman o da tahta çıkmış olacak, eğer çoktan çıkmadıysa tabii."

"Bunu yapmayacak."

"Kuşkusuz karnında bir de piç taşıyordur. *Senin* meşru yerini almaya hazır olan bir piç."

Sözleri âdeta Orestes'in beyninin içinde yankılanıyordu. Şaşkınlığı ikinci kez iyice artmıştı.

"Yo, Elektra, yo." Kekeledi. "Geri dönmeliyiz. Onunla konuşmama izin vermen gerek."

Ama Elektra çoktan kapıya gitmişti bile. Odadan çıkmadan önce de arkasını dönüp nihai darbesini yaptı.

"Miken'e bir kez daha ancak onların ikisini de öldürmeye hazır olduğun zaman ayak basabileceksin, Orestes."

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Klitemnestra, sonradan, çocuklarından ikisini daha yitirdiği o ilk yılı ne zaman hatırlayacak olsa hayatta kalmayı başarabilmesinin gerçek bir mucize olduğunu düşünmekten kendini alamazdı. Yaşamının uyanık geçen her ânı öylesine dayanılmaz bir acıyla dolup taşıyordu ki bazı günler, yatağından kalkması bile mümkün olmuyordu. Onları Orrin götürmüştü; bu kadarını biliyordu. Kendisine sadık olduğunu düşündüğü bir adam, dünyada en çok değer verdiği insanı ondan çalmıştı. Ama yine de onu tamamen suçlayamıyordu. Çünkü Orrin'in asıl sadakati Miken'e ve dolayısıyla da onun gerçek kralı Orestes'e karşıydı. Agamemnon'un ölümünün yarattığı kaosun ortasında onu bu şekilde davranmaya ikna etmek Elektra için hiç de zor olmamış olsa gerekti.

Geriye kalan tek çocuğu olarak Krisothemis, onu teselli etmeye çalışıyordu. Bir yandan da kendi kederiyle mücadele ederken her gün onu odasında ziyaret ediyor, annesine bir nebze olsun mutluluk verebileceği umuduyla ona ekmek, çiçekler, hatta üzerinde çalıştığı halıyı götürüyordu. Ama annesi artık hiçbir şekilde teselli kabul edemeyecek bir duruma gelmişti ve kızını görmek yalnızca ona kaybettiklerini daha da çok hatırlatmaya yarıyordu.

Agamemnon'un ölümünden iki ay sonra geride kalan tek kızını Athena'nın Tapınağı'na götürecek bir geminin hazırlanması için emir verdi.

"Bunu neden yapıyorsun Klitemnestra? Krisothemis hiçbir zaman bir rahibe olarak yaşamayı istemedi ki." diye sormuştu Aegisthus ona planını öğrendiği zaman.

"Kendisininkinin yanında bir de benim kederimin yükünü taşımak zorunda kalmamalı."

"Bunun onu hiç de mutlu etmeyeceğini biliyorsun. Hiç değilse gelecek aya kadar kararını bir kez daha gözden geçir."

Ama bunun Krisothemis için en iyisi olduğuna dair sarsılmaz inancı, Klitemnestra'nın duyabileceği her türlü kuşkuya fazlasıyla ağır basıyordu. Bu aileden ve ona musallat olan lanetten uzak kalması onun için daha iyi olurdu.

"Ben kararımı çoktan verdim bile. Yarın bir gemi Atina'ya gitmek üzere yola çıkacak. Krisothemis de o gemide olacak."

"Klitemnestra..."

"Bu konuyu halletmiştik. Unutma, burada kraliçe benim. Krisothemis de yarın gidiyor."

Kızının odasından gelen feryatlarını duyabiliyordu ve sonradan muhafızların onu saraydan sürükleyerek çıkarmak zorunda kaldıklarını öğrendi. Onu bir daha göremeyecekti ama yaşlar gözlerine batarken bunun onun iyiliği için olduğunu söylüyordu kendi kendine. Onun güvenliği için. Krisothemis, bunu bir gün anlayacaktı.

Böylece çocuklarının en sonuncusu olan Krisothemis'in de gidişiyle birlikte Klitemnestra'nın acısını gizleme ya da acı çekmiyormuş gibi davranma zorunluluğu da artık tamamen ortadan kalkmış oluyordu.

Bir zamanlar öylesine gurur duyduğu krallığın idare edilmesi işi şimdi Aegisthus'un omuzlarına kalmıştı; Klitemnestra'nın Aegisthus'un hiç istemediği ama kendisi uğruna yine de taşıdığını bildiği bir yüktü bu. Günler günleri, haftalar haftaları kovaladı. Kadınlar, artık, dedikodu etmek ve müziğin keyfini çıkarmak için avluya gelmez olmuşlardı. Erkeklerse sanki Medusa'nın gücüne o da sahipmiş gibi gözlerini kaçırarak yanından hızlı hızlı yürüyüp geçiyorlardı. Dokumacılık onu oyalayan yegâne şeydi ve ağır ağır ve beceriksizce ipleri dolayıp çözerken bir yandan da Krisothe-

mis'in ona yardım edip yol gösterişini özleyerek saatlerini geçiriyordu. Ama zihinsel açıdan herhangi bir zorlayıcılığı olmayan bu tekrarlar acısını biraz olsun uyuşturuyordu.

Agamemnon'un hayatı boyunca yaptığının tam tersi bir şekilde Aegisthus bu yaslı zamanlarında ona karşı çok sabırlı davrandı ve yavaş yavaş gücü yerine gelen Klitemnestra da onun tekrar yaşamına ve en sonunda da yatak odasına girmesine izin verdi. Buna karşın, daha sonra olanlar ikisi için de tam bir sürpriz niteliğindeydi.

Klitemnestra, günün her saati bedenine çarpan bulantı dalgalarına başlangıçta kederin neden olduğunu sanmıştı. Aynı şekilde vücudunun gösterdiği hassasiyet de rahatlıkla ilerleyen yaşına atfedilebilirdi. Ama sonra öteki belirtiler de teker teker kendilerini gösterdi. Ete karşı aniden duyulmaya başlanan tiksinti ve kasık krampları gibi Klitemnestra'nın on yıldan epey uzun bir süredir karşılaşmadığı belirtilerdi bunlar.

Aegisthus devlet işleriyle meşgul olurken, Klitemnestra da doğmamış çocuğuyla geçirdiği sessiz anların tadını çıkarıyordu. Giysilerinin belini yavaş yavaş gevşetti ama durumunu yalnızca kısa bir süre için gizleyebileceğini de biliyordu.

"Senin güvenliğini sağlayacağım," diye konuşuyordu elini karnının gergin derisi üzerinde gezdirirken. "Seni her şeye karşı koruyacağım. Dünya üzerinde hiç kimse sana zarar veremeyecek."

Bazı günler, güneş doğarken kaleye gidiyor ve öğlen güneşinin yakıcı ışınları tepesine düşene kadar da dönmüyordu. Diğer zamanlarda ise avluda oturuyor, isteksizce zeytin ve baharatlı yemiş atıştırırken bir yandan da kendi kendine sessizce mırıldanıyordu. Geceleri Aegisthus'un ona fazlaca yaklaşmasını engellemek için ya başının ağrıdığını bahane ediyor ya da havanın sıcaklığından yakınıyordu. Bu yüzden de Aegisthus'un gerçeği kavraması Klitemnestra bebeğin ilk hareketlerini hissetmeye başlayana dek sürdü.

"Benden kaçıyorsun," dedi Aegisthus. "Geceleri benden uzak duruyorsun."

"Son birkaç haftadır uykuyla ilgili sorunlar yaşıyorum."

"Bu doğru değil, Klitemnestra. Sen benim kör ya da aptal olduğumu mu sanıyorsun? Bu konuyu konuşmamız gerek. Artık daha fazla saklayamazsın."

"Neyi konuşmamız gerek? Neyi saklıyorum?"

Adam, ona ters ters baktı. "Karnında benim çocuğumu taşıyorsun, Klitemnestra. Bunun ne anlama geldiğini göremiyor musun? Eğer Elektra hamile olduğunu öğrenecek olursa en başından beri planımızın bu olduğunu düşünecek. Bunun, *benim* planım olduğunu. Benim buraya tahtı çalmak için geldiğimi düşünecek ve bu yüzden de kellemi almak isteyecek."

Onu, "Bu bebek bir armağan," diye yanıtladı Klitemnestra sakin bir sesle, bir yandan da büyüyen karnını okşuyordu. "Tanrıların kaybettiğim onca şeyin, bütün yaşadıklarımın karşılığı olarak verdikleri bir hediye. Bunu göremiyor musun? Bu oğlanı bana işte bu yüzden verdiler. Bu sefer onu yüzüstü bırakmayacağım. Onu hayal kırıklığına uğratmayacağım."

Aegisthus'un rengi soldu. "Neden 'bu oğlan' diyorsun? Kâhine mi danıştın?"

Kadın başını hayır anlamında salladı, eliyse hareket etmeyi sürdürüyordu, daireler çizmeye başlamıştı şimdi de.

"Onun karnımdaki duruşundan. Dışarı doğru duruyor, görüyor musun? Kızlar hiç böyle durmamışlardı ama oğullarımın ikisi de böyleydi. Sevgili Alessandro'm, kutlu Orestes'im ve şimdi de güzel Aletes'im."

Aegisthus öne doğru bir adım atıp yere çömeldi ve elini onun dizlerine koydu.

"Sevgilim, umarım bu konuda yanılıyorsundur. Yani erkek olduğu konusunda. Elektra onun gözünün yaşına bakmayacaktır."

"Elektra ona yaklaşamayacak bile."

"Onun tahtı Orestes'in elinden alacağını düşünecek."

"Peki ne olurmuş alırsa? Orestes'i yanımda bir krallığı yönetmeyi öğrenirken görebiliyor musun? Onu korumak için yaptığım onca şeye karşılık bana teşekkür ettiğini görebiliyor musun? Daha kaç haberci göndermem gerekecek? Daha kaç kez ona eve gelip de beni dinlemesi, neler olduğunu benden dinlemesi için yalvarmam

gerekecek? Onunla buluşmak için eğer gerekirse Olimpos'tan Hades'e kadar yolculuk etmeye bile razı olduğumu söyledim ama o dinlemek bile istemedi. Annesini, ailesini terk etti. Peki ya şimdi... Şimdi benden ne yapmamı istiyorsun? Çocuğumuzdan vazgeçmemi mi? Hayatımdaki kötü giden o kadar şeyi telafi etmek için belki de en son umut olan bir şeyi başımdan atmamı mı istiyorsun? Bu çocuk, bir prens, Aegisthus.

"Evet, ama piç bir prens. Ben, buranın kralı değilim."

"Doğru ama *ben* kraliçeyim ve bu çocuğu dünyaya getirecek, onu koruyacak ve büyüteceğim, sen yanımda olsan da olmasan da."

Âdeta bir ateş yanıyordu Klitemnestra'nın içinde, çok uzun bir süreden beri hiç yanmayan bir ateş. Ve şimdi o ateş geri döndüğüne göre bu bebeği korumak için ne yapması gerekiyorsa yapmaya daha da kararlıydı.

Hâlâ dizlerinin üzerinde olan Aegisthus başını onun karnına dayadı. Sonunda başını geri kaldırdığı zaman da doğruca onun gözlerinin içine baktı.

"Bunu sana daha önce de söylemiştim, şimdi yine söylüyorum, bu dünyada beni ilgilendiren tek şey, senin güvenliğindir. Eğer sen, bu çocuk olmadan yaşayamayacaksan o zaman ben de senin yanında kalacak ve verebileceğim bütün sevgiyi vererek onu büyüteceğim. Ama bu yüzden endişe duyuyorum, Klitemnestra. Bundan doğacak şeyler için endişe duyuyorum."

"Bundan doğacak olan tek şey mutluluk." dedi Klitemnestra ve o anda buna gerçekten inanıyordu da.

***

Tam da Elektra'nın tahmin ettiği şekilde, amcaları Kral Stropius onu ve Orestes'i olabilecek en sıcak şekilde karşıladı. Saray'a adımlarını atar atmaz neredeyse Miken'deki kadar lüks bir şekilde döşenmiş yeni dairelerine götürüldüler. Stropius, oğlu Prens Pilades'i Orestes'e arkadaşlık etmekle görevlendirdi, bu arada Elektra da onunla ve kraliyet konseyiyle hıyanetin anlaşılmaz yanlarını tartışacaktı.

Genç adam, Orestes'ten yalnızca iki yaş büyük olmasına karşın gönül işlerinde ona oranla çok daha bilgelik sahibi ve de ondan çok daha başarılı bir kılıç ustasıydı, yine de Orestes'i tıpkı bir ağabey gibi kanatları altına aldı. Delikanlının garipliklerine ve zaaflarına Elektra'nın hayatı boyunca davrandığından çok daha hoşgörülü davranıyor, birlikte atla gezintiye çıktıklarında durup renkli bir kuşu gösterdiği ya da çalıların altında varlığını fark ettiği bir kertenkeleyi incelemek için atından aşağıya atladığı zamanlarda ilgi gösteriyordu. Kendisi her ne kadar şairlerden ve oyun yazarlarından bahsetmeyi yeğlese de Orestes'in gevezeliklerini sabırla dinliyor ve onların Fokis'e neden geldikleri konusunu kurcalamaya kalkmıyordu. Tabii Orestes de onun olanları bilmediğini düşünecek kadar saf değildi. Herkes biliyordu neler olduğunu.

Pilades, Miken'den kaçışının acılı detaylarını canlandırma konusunda Orestes'e hiç baskı yapmasa da Elektra onu bir türlü rahat bırakmıyordu.

"Bu, tanrıların bir kanunudur," diye tekrarlıyordu sürekli. "Babaların intikamlarının alınması tanrıların bir kanunudur."

"O zaman sen al onun intikamını," diye tersliyordu onu Orestes de. "Ben, bunları duymaktan bıktım artık."

"Bu, benim üstlenebileceğim bir görev değil. Senin tarafından gerçekleştirilmesi gerekiyor. Meşru varis sensin."

Orestes artık daha fazla dayanamayacak hâle geldiği zamanlarda ise onun kendisinin peşinden gelmeyeceğini umarak sarayın bir başka köşesine giderdi. Ya da Elektra'nın söylediklerinin babasının kulağına gidebileceği ve bunun da onun kendisine gösterdiği nezaketi etkileyebileceği korkusuyla canını sıkmaya cesaret edemediği Pilades'in yanına gidiyordu.

Oraya gelişlerinin üzerinden yaklaşık bir yıl geçmişti ki bir gün Elektra, Orestes'i saray arazisinde yalnız buldu ve yine başladı. Orestes büyük bir zevkle, bir nilüfer yaprağının üzerine yerleşmiş ve bir saatten uzun bir süredir arada bir dilini dışarı çıkarmak ya da gözlerini açıp kapatmak dışında hiç hareket etmemiş olan bir kurbağanın resmini çiziyordu.

"Duydun mu?" diye sordu küçük yaratığı korkutup kaçıracak bir şekilde.

"Neyi duydum mu?" diye sordu Orestes, gerçi neyin geleceğini gayet iyi biliyordu. Haberin gereksiz bir dedikodu aracılığıyla ona ulaşması hâlinde dostunun gösterebileceği tepkiden endişe duyan Pilades, önceki akşam yemekten sonra ona anlatmıştı. Ama Orestes'in yeni gelecek olan kardeşleriyle ilgili hiçbir kaygısı yoktu.

"O, hamile," diye homurdandı Elektra. "O ve katil âşığı senin tahtını ele geçirecek bir gaspçı ürettiler."

"Öyle mi?" diye sordu Orestes, küçük amfibiden herhangi bir iz görüp göremeyeceğine bakmak için yüzünü çalılıklara doğru dönerek.

"Öyle mi ha? Bütün söyleyeceğin bu mu yani? Bunun ne anlama geldiğini anlayamıyor musun? Biliyorsun, Krisothemis'i de sürgüne gönderdi."

"Sürgüne mi gönderdi. Benim duyduğuma göre Krisothemis hasta olmuş ve annem de onu yardım araması için Athena'nın Tapınağı'na göndermiş."

"Kulakların ne kadar da seçici." diye onunla alay etti Elektra.

"Seninkiler değil mi yani? Eğer benim Miken'e geri dönüp hançeri kalbine saplamamı sağlayacaksa annemin üç başlı bir yılana dönüştüğü dedikodusuna bile inanırsın."

Elektra yüzünü buruşturdu. "Sana daha kaç defa söylemem gerekiyor? Bundan kaçamazsın. Miken Krallığı avuçlarının arasından kayıp gidiyor. Bu çocuk taht üzerinde hak iddia edecek."

Hayvanı tekrar bulma konusundaki tüm umutlarını yitiren Orestes ayağa kalkıp Elektra'nın karşısına dikildi.

"Çocuk daha doğmadı bile, Elektra. Hiçbir zaman da doğmayabilir. Kız olabilir. Hasta doğabilir. Hem annem başka bir sağlıklı oğul daha dünyaya getirecek olsa bile benden ne yapmamı istiyorsun? Onu öldürmemi mi? Yeni doğmuş bir bebeği öldürmemi mi? Ben, babam gibi bir canavar değilim ve asla da olmayacağım."

"Kendi meşru hakkın olan bir tahtı savunmak seni canavar yapmaz."

"Hele beş yıl ya da on yıl geçsin. Durumun nasıl olacağına o zaman bakarız. Hiç değilse benden gidip de onun kafasını kırmamı istemeden önce bu çocuğun gerçekten bir tehdit olup olmadığını anlamama izin ver."

Çatık kaşlar ablasının yüzünün öylesine daimî bir özelliği hâline gelmişti ki Orestes artık onun yüzüne başka herhangi bir ifade vermeyi başarıp başaramayacağını merak ediyordu. Onu en son ne zaman gülümserken gördüğünü kesinlikle hatırlayamıyordu.

***

Çocuğun dünyaya geldiği ve erkek olduğu haberi kendilerine ulaştığında Orestes, ablasının Miken'e geri dönebilmeleri için Kral Stropius'tan bir gemi istediğini öğrendi. Ama kendisi oradan ayrılmayı reddetti ve o olmadan hiçbir şey yapamayacağını Elektra bile gayet iyi biliyordu.

Onu gidip eylemi kendisi gerçekleştirmekle tehdit etti. Ama Orestes bunun yalnızca bir palavradan ibaret olduğunu biliyordu. Elektra'nın gözünde intikam almak Orestes'e düşen bir işti; o, bunu istese de istemese de.

"Elektra'nın sorunu, hayatta gri alanların da olduğuna inanmayı reddetmesi," dedi Pilades'e. "'*Bütün oğullar babalarının intikamlarını almalıdırlar.*' Sürekli bunu tekrarlayıp duruyor. Peki ya çocuklarının intikamını alan anneler? Benim annemin de yaptığı sadece buydu ama o bunu kabul etmeye bir türlü yanaşmıyor ya da belki de yanılanın kendisi olabileceğine."

Kılıcıyla kumun üzerine bir çizgi çizdi. Orestes şu son birkaç yıl içinde tanınamayacak kadar çok değişmiş, Fokis'e gelen o cılız çocukla artık hiçbir benzerliği kalmamıştı. Ergenliğin ve geçen zamanın bileşimi dostlukla işbirliği yapmış, onun kollarında ve sırtında dalga dalga titreşen kaslar yaratmıştı. Boy pos bakımından Pilades ile hatta saraydaki öteki delikanlıların çoğuyla bile kıyaslanamazdı elbette. Ama o buna aldırış etmiyordu. Onun fiziksel yönden yoksun olduğu şeyleri zekâsı ve merhameti ile telafi ettiğini herkes biliyordu.

"Ne olur bir an durup düşünse. Biraz gevşese. Kafasını hiçbir zaman gelmeyebilecek olan bir güne takmış."

Dövüş seansının bittiğini fark eden Pilades de kılıcını indirdi. Boş zamanlarını Orestes ile geçirmesi artık babasının bir talebi değildi ama yine de birlikte bu kadar çok zaman geçirdikten sonra artık birlikte olmayı tercih edebileceği başka birini düşünemiyordu. İkisi her geçen ay daha da ayrılmaz bir bütün hâline geliyorlardı.

"Bir yolu var," diye konuştu Pilades. "Yani senin intikam almama kararında haklı olup olmadığını öğrenmenin bir yolu var."

"Haklıyım."

"Bunu biz biliyoruz ama Elektra bilmiyor. Onun senin yakandan temelli düşmesini sağlamanın bir yolu var. Bir daha asla seni sorguya çekmemesini sağlamanın bir yolu."

Elinde gevşekçe sallanan kılıcıyla Orestes arkadaşının yüzünü inceledi. Burada, Fokis'te öteden beri hayalini kurduğu şeye zaten sahipti: Gelecek için duyulan sürekli bir korkunun gölgesini üzerine düşürmediği basit bir yaşam.

"Bunu nasıl yapabilirim?" diye sordu.

"Delfi'ye gideriz. Pitia'ya sorarız."

"O, bir kâhin mi?"

"Bundan çok daha fazlası. Pitia, Tanrı Apollon'un yüksek rahibesidir. Söyledikleri bizzat tanrının ağzından çıkanlar kadar geçerlidir. Eğer o senin babanın intikamını almana gerek olmadığını söyleyecek olursa Elektra'nın ona karşı çıkmasının hiçbir yolu olmaz. Apollon'un gazabını kendi üzerine çekmeden elbette ki bunu yapmaya hiç de heves duymayacağını sanıyorum."

Bu, sorusuna verilebilecek öylesine açık bir yanıttı ki Orestes bunu nasıl olup da kendisi düşünemediğine şaşıyordu. Neredeyse gerçek olamayacak kadar iyi görünüyordu.

"Bunu nasıl yapabilirim? Yani ona doğrudan doğruya Apollon'un bu konuda ne düşündüğünü sorabilir miyim?"

"Elbette sorabilirsin. Sen, Miken'in müstakbel kralısın. Son derece hayati bir meselede ondan öğüt istemeye gitmiş olacaksın. Seni temin ederim ki insanlar bundan çok daha önemsiz şeyler için gidip onun kapısını çalıyorlar."

Bu fikir her geçen an Orestes'e daha da çekici gelmeye başlıyordu.

"Peki onların anneme merhamet edeceklerine emin misin?"

Pilades işte o zaman bocaladı. "Onlar tanrıdır, Orestes. Kimse hiçbir şeyden emin olamaz. Ama sen kalbinin derinliklerinde annenin cezalandırılmayı hak etmediğine inanıyorsan, ben de inanırım. Üstelik bundan başka seçeneğin var mı? Eğer Pitia ile konuşmazsan Elektra peşini hiçbir zaman bırakmayacaktır. Ama yüksek rahibenin söyleyeceklerine o bile karşı gelemez."

Orestes'in midesinde gerçekten de bir kelebek sürüsü uçuşmaya başlamıştı şimdi. Evine, Miken'e geri dönebilir, kardeşiyle tanışabilir ve annesini ve Aegisthus'u görebilirdi. Yine de önemli bir sakıncası da vardı bu fikrin. Ama eğer ondan isterse belki Pilades de kendisiyle birlikte gelebilirdi. Başını sallayarak tekrar konuya odaklandı.

"Ne zaman yola çıkabiliriz?" diye sordu.

"Yarın çok mu erken olur?"

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Orestes yanında ablası olmadan ilk kez herhangi bir yolculuğa çıkıyordu. Doğal olarak o da onlarla birlikte gelmek istemişti ama Pilades kısa bir süre önce Orestes ile konuşarak ona Elektra'ya karşı durması ve kendi isteklerini ifade etmesi gerektiğini bildirmişti. Bunun üzerine o da öyle yaptı.

"Yolculuk bir gün gidiş ve bir gün de geliş olmak üzere yalnızca iki gün sürecek," dedi ablasına. "Pilades ve ben şafakta yola çıkacak ve ertesi gün güneş batarken de dönmüş olacağız."

"Ya bir saldırıya uğrarsanız?"

"Kim tarafından? Fokis Prensi ile yolculuk edeceğim. Bizzat kral bana eşlik etse bundan daha güvende olamazdım."

"Yine de yanınızda muhafızlar da olmalı. Sizi koruyacak birileri. Yo, *ben* de sizinle geliyorum." Konuşmanın bittiğini varsayarak arkasını döndü ama Orestes onun kolunu yakaladı.

"Pilades ilk kez yalnız başına yolculuğa çıktığı sırada on bir yaşındaymış, Elektra. Ve sonra da her yıl bunu tekrarlamış. Bense on beş yaşındayım ve sürekli bana büyümemi söyleyen, benden kendimi tahta hazırlamamı isteyen de sensin. Tutalım ki Pitia benden annemin kellesini almamı ve Miken tahtını geri almamı istedi. Kral olduğumda da bütün zamanını benim yanımda mı geçireceksin? Benimle birlikte her yolculuğa çıkacak mısın? Çünkü eğer durum buysa şimdiden tacı sana seve seve verebilirim."

Elektra'nın kızgın yüz ifadesi annelerininkine o kadar benziyordu ki Orestes az kalsın ona bundan bahsedecekti. Neyse ki zamanında kendini tutmayı başardı.

"İyi o zaman bunu yap ama eğer tanrılar sana babamızın intikamını almanı söyleyecek olurlarsa alacağına da yemin et. Anlıyor musun? Daha fazla bahane ileri sürmeden."

"Ben, genç olabilirim Elektra ama aptal değilim. Tanrıların gazabını üzerime çekmeye hiç niyetim yok."

"İyi," diye yanıtladı o da. "O, zaman şimdiden dönüşünü beklemeye başladım bile."

Orestes kendini en sonunda gerçek kişiliğini bulmuş, neredeyse yetişkin bir erkek olmuş gibi hissediyordu.

Başlangıçtaki kararları atlarını almak ve yolculuklarını olabildiği ölçüde hızlandırmak olsa da iki genç adam yola çıkışlarından sadece birkaç dakika önce fikirlerini değiştirdiler. Yanlarında taşıyacak çok az eşyaları olduğu ve Orestes de yolda karşısına çıkacak olan her küçük hayvana bakmak için durmak isteyeceğinden yayan gitmeye karar verdiler.

İlkbahar, cıvıl cıvıl renkleriyle krallığa âdeta yeniden hayat vermişti. Güvercin kuyruklu atmaca güveleri, narin kanatları ve ince hatlarıyla lavanta çalılarının üzerinde uçuşurken, kertenkeleler de ışınlarıyla onları canlandırmasını bekleyerek güneşin altına uzanmışlardı. Orestes onları gözlemlemek ve incelemek için alabildiğine zaman harcarken, Pilades ise genellikle yanında kalıp onu seyretmeyi yeğliyordu.

"Doğruca Miken'e gitmeyi mi düşünüyorsun?" diye sordu delikanlılardan büyük olanı bir saat kadar yol aldıktan sonra taze şeftalilerle kendilerine bir ziyafet çekmek için durduklarında. "Yani eğer Pitia annenin suçsuz olduğunu söylerse hemen eve geri mi döneceksin?"

Orestes başını hayır anlamında salladı. "Önce bir süreliğine bir yolculuğa çıkabileceğimi düşünmüştüm. Elektra'nın bunu kabul etmekten hiç hoşlanmayacağını biliyorum ama duyduğuma göre Aegisthus yokluğumuzda krallığı gayet iyi idare ediyormuş. Ve ben geri dönmeye hazır olana kadar da bunu yapmaya devam etmekten mutluluk duyacağına eminim."

"Nereye gideceksin?"

Orestes çimlerin üzerinde şöyle bir yuvarlandı ve dirseklerinin üzerine dayanarak konuştu: "Biliyor musun, dünya üzerinde öyle büyük yılanlar varmış ki insanı bir bütün olarak yutabilirlermiş. Ve bazı örümceklerin de bacakları öylesine uzunmuş ki onları eline alman mümkün olmazmış."

"Bunlar, pek de benim aramaya gitmekten hoşlanacağım türden şeylere benzemiyor." diyerek güldü Pilades.

"Bu yaratıkları Miken'e geri götürmek istiyorum. Onların tümüne birden sahip olmamızı istiyorum."

"Belki de sen Kralların Kralından ziyade Hayvanların Kralı olmaya daha uygun düşerdin."

"Evet, sanırım, bunu ben de tercih ederdim." diyerek ona katıldı Orestes de.

Yemeklerini bitirdikleri zaman dik ama işlek yollardan geçerek doğuya doğru yolculuklarına devam ettiler. Vakit öğle üzerini biraz geçmişti ki havanın sıcaklığı onları tekrar durup bir akıntıda banyo almak zorunda bıraktı. Orestes bundan önce en az yüz kez Pilades'i çıplak görmüştü ama yine de gözlerini bir türlü ondan alamadığını fark etti. Bazen yan yana yürürlerken bütün cesaretini toplayıp elini tutar, o konuşurken dudaklarını onunkilere yapıştırır ya da banyo yaparlarken ıslak bir saç tutamını öylesine gözlerinden çekiverirdi. Ama o gün bunların sırası değildi. Şimdi önlerinde daha önemli bir görevleri vardı.

Tam sonuncu tepenin de zirvesine çıkmışlardı ki inişli çıkışlı bir vadinin üzerine kurulmuş olan şehir bir anda gözlerinin önüne serildi.

"Bu da nesi?" diye fısıldadı Orestes. Önündeki manzaradan gözlerini alamıyordu. "Olağanüstü!"

Pilades ona uzaktaki tapınakları ve Delfi sınırları içinde yer alan stadyumları gösterirken, burası sanki yalnızca bir şehirden ziyade başlı başına bir dünya gibi görünüyordu. Yamaçların kenarlarına dengeli bir şekilde inşa edilmiş binalar, kayaların soluk sarı renklerinin arasına gür çimenlerin canlı yeşilliklerinin serpiştirildiği vadinin havzasına doğru inerek devam ediyordu. Ores-

tes aşağıda çok sayıda doğa hazinesinin uzandığını görebiliyordu. Dört bir yanda ağaçlar hem meyve hem de söğüt, huş, meşe ve kavak ağaçları bitmişti. Öylesine çok örnek vardı ki burada, Orestes yalnızca onların tümünü kaydedip eskizlerini çizmek için bile aylarını burada geçirebilirdi. Pilades'e tek bir sözcük bile etmeden ayaklarının gittikçe daha hızlı hareket etmeye başladığını fark etti.

"Nedir o?" diye sordu, tepelerden birinin üzerine kurulmuş ve üç adet iri sütunu bulutsuz gökyüzüne doğru uzanan bir yapıyı işaret etmek için durduğunda.

"Orası Athena Pronaia Tapınağı." diye yanıtladı onu Pilades, yol arkadaşının neşesi karşısında sırıtmaktan kendini alamayarak.

"Ya şu, hani oradaki, o nedir? Bir tiyatro mu?"

"Yo, tiyatro biraz daha uzakta. Orası Stadyum."

Orestes hızla kente doğru yol almayı sürdürdü; yalnız bir defasında öylesine kendinden geçmiş durumdaydı ki tepelerinde süzülen siyah kanatlı uçurtmaları fark etmedi bile. Tabii kısa ama ona hiç de o kadar kısa gelmeyen bir süre sonra, hepsinin de tam ortasında durmaktaydılar.

"Neden beni buraya daha önce getirmedin?" diye sordu; şimdi de şişe geçirilmiş, açık ateşlerin üzerinde cızırdayarak pişirilen etlerin kokusundan ağzı sulanmaya başlamıştı.

Pilades de bunun üzerine gülerek "Görüyorum ki, hata yapmışım," diye konuştu. "Sana söz, eğer istediğin buysa bundan sonra her yıl buraya geleceğiz."

"Evet, bu." diyerek içini çekti Orestes.

Akla gelebilecek bütün görünümler ve kılıklardaki insanlar, elleri kolları yumurta ve meyvelerden tütsüler ve gümüşe kadar envai çeşit mamul ile dolu olarak ortalıkta dolaşıyor, mallarını takas ederken bir yandan da ayaküstü birbirleriyle sohbet ediyorlardı. Bazılarının saçları bir eşarpla örtülüydü, bazıları da bellerine kadar uzanan saçlarını açık bırakmışlardı. Kimilerinin teninde kalın şeritler ya da narin motifler şeklinde mürekkep izleri vardı. Kimilerinin ise çıplak tenlerinde hiçbir süs bulunmuyordu. Aralarında da hayvanlar geziniyordu: Eşeklerin ve develerin yanı sıra ekmek taşıdığını fark ettikleri insanlardan boyunlarını uzatarak ekmek

isteyen kalabalık bir de kuğu sürüsü... Attıkları çığlıklarsa sayıca az olmalarına ve aralarındaki mesafeye rağmen birbirlerine ayak uydurmakta hiç de zorluk çekmiyormuş gibi görünen müzisyenlerin sonsuz teraneleri tarafından boğuluyordu.

Âdeta büyülenmiş olan Orestes, bunların hepsini de can kulağı ile dinlemekteydi. Elbette insanlar Apollon'un Tapınağı'na gelirler de coşkuya kapılmazlar mı, diye düşündü. Çünkü Apollon kehanetlerin yanı sıra müziğin ve dansın da tanrısıydı. İnsan bu kadar güzel ve büyüleyici bir yerde neşe duymamayı nasıl başarabilirdi ki?

"Bu insanların hepsi de Pitia'yı görmek için mi buraya geliyorlar?" diye sordu Pilades'e dönerek; o ise Orestes'in gösterdiği tepkileri giderek artan bir zevkle seyretmekteydi. "Hepsi de ondan tavsiye mi alıyorlar?"

"Hepsi değil. Pek çok kişi buraya, yalnızca Tanrı'ya şükranlarını sunmak için geliyor. Kimileri iş bulma umuduyla. Kimileri mallarını satmak için. Onlara daha sonra da bakabiliriz. Önceden Yüksek Rahibe'ye oraya geleceğimizi bildiren bir mesaj yollamıştım. Doğruca onu görmeye gitmeliyiz. Çünkü Yüksek Rahibe'yi bekletmemiz pek de iyi olmayacaktır. Tapınak işte orada."

Bir dizi iri taş sütun Orestes'in Miken'de gördüğü bütün tapınaklardan çok daha görkemli olan Apollon Tapınağı'nın girişini belirtiyordu. Basamakların dibine sıralanmış kalabalığın arasından geçerek yollarını bulurlarken, Orestes bir gün dünyadaki bütün büyük tapınakları göreceğine dair kendi kendine söz verdi. Atina, Afea, hepsini de görecek ve tıpkı buradaki gibi onlardan da ilham alacaktı.

"Gel, beni takip et," diye seslendi Pilades. "Sana nereye gitmemiz gerektiğini göstereyim."

Tapınağa doğru yol aldılar; hafif tarçın ve limon kokuları serin havayı doldururken, insanın günün en sıcak ânında hoş bir soluk almasını sağlıyordu. Orestes, loş ışığa rağmen Tanrının sunağına şimdiden yüzlerce adağın bırakılmış olduğunu görmekte hiç güçlük çekmedi; bu adakların arasında yer alan narin işlemelerle bezeli bir lir ise ona hemen ablası Krisothemis'i hatırlattı.

"Prens Pilades, ne kadar da uzun zaman oldu." Turuncu cübbeli bir rahibe kendilerine yaklaşmıştı.

"Affedersiniz, rahibe, çok haklısınız. Şu adağımı kabul edin lütfen." Küçük çantasından ince bir altın bilezik çıkardı, rahibe de hafifçe başını eğerek bileziği aldı. "Eminim, bugün kendi adıma burada bulunmadığımı biliyorsunuzdur," diye devam etti Pilades. "Bu, benim kuzenim Miken Prensi Orestes. Pitia'ya danışmak için geldi. Bizzat Apollon'un yol göstericiliğine ihtiyaç duyuyor."

"Elbette. Lütfen beni takip edin." Tapınağın arka kısmını işaret etti ve tavandan sarkan büyük kumaş perdelerin yerde dalgalanan ve tıpkı yılanlar gibi sürekli hareket etse de sonuçta hiçbir yere gitmeyen gölgeler yarattığı iç kısma doğru yol aldılar.

Fokis'e geldiği günden bu yana Orestes'in Pilades'e karşı olan duyguları her geçen gün biraz daha güçlenmişti. Ama kalbinin daima Miken'e bağlı olacağını da biliyordu. Ne var ki Elektra'nın kendi öz annesini öldürmesi talepleri artık son bulacaktı, emindi bundan. Ancak arkadaşı boğazını temizlediği zaman rahibenin tekrar konuşmaya başladığını ve ona tapınağın ilerisini gösterdiğini fark edebildi.

"Sen benimle gelmiyor musun?" diye sordu.

"Bu iş için bana gereksinimin yok," diye yanıtladı Pilades ise. "Kaygılanma. İyi olacaksın. Ve geri döndüğün zaman da bütün geceyi kutlama yaparak geçireceğiz."

Orestes'in dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme titreşti.

OTUZUNCU BÖLÜM

Doğrusu, Pitia'nın odasının hiç de güzel koktuğu söylenemezdi. Yanan tütsüler ve ısınan yağlardan yükselen duman bulutları öylesine yoğundu ki Orestes'in akciğerlerine doluyor, gözlerine batıyordu. Şimdi havanın serinliği de ortadan kalkmış, yerini her nefeste boğazını yakan boğucu bir sıcaklık almıştı. Etrafta hiç pencere göze çarpmıyordu, dolayısıyla ışığın girebileceği bir yer de yoktu. Ortalığa serpiştirilmiş birkaç küçük yağ lambası da kendi kokusunu ve sıcaklığını bu karışıma katıyordu. Orestes'in gözlerinin bu karanlığa alışması bir dakika sürdü ve o zaman kadını gördü, gözleri kapalıydı, bir taburenin üzerine oturmuştu, yanında da içinde ışıltılı sıvılar olan iki büyük leğen duruyordu. Dışarıdaki rahibeler yanık turuncu cübbeler içindeyken Pitia'nınki alev kırmızısıydı, cübbenin üst kısmı ipekli bir kapüşon oluşturacak şekilde başını örtüyordu, altı ise tıpkı yerdeki sıvı gibi çevresinde toplanmış durumdaydı.

"Yüce Rahibe," diye konuştu Orestes ve onun önüne yerleştirilmiş yastığa doğru ilerledi. "Yüce Pitia, Apollon'un rehberliğini aradığım için buraya geldim."

Bir an için bütün bu dumanların etkisiyle kendinden geçip geçmeyeceğini merak ederek diz çöktü. Böyle bir ortamda sağlıklı düşünebilmesi nasıl mümkün olacaktı, bilemiyordu. Yine de kendi güvenliğinden yana hiçbir korkusu yoktu. Pilades onu zarar görebileceği hiçbir yere götürmezdi.

"Tatlı Orestes." Pitia'nın sesi neredeyse çocuksuydu, aksanı da ona yabancı geliyordu; Delfi'nin ve Parnasos Dağı'nın yerlilerininkine hiç benzemiyordu. "Tatlı Prens. Kalben öylesine genç ama omuzlarında yetişkin bir erkeğin yükünü taşıyor."

"Tanrı'nın kelamına ihtiyacım var," diye konuştu. "Benim..."

"Neden burada olduğunu biliyorum, çocuğum. Yine de dürüst olmam gerek, bunu bana söyleyen şey, sahip olduğum büyük bilgelik değil. Tahminime göre bütün Yunanistan'ın en az yarısı senin buraya gelip de bu sunağın önünde diz çökmenin nedenini biliyordur. Bu, annenle ilgili." diye ekledi.

Orestes'in yanakları kızardı ama sessizliğini korudu. Hiç kuşkusuz etrafında yanan mumların etkisiyle kendini beklediğinden çok daha sakin hissediyordu. Dikkatini kalbinin düzenli atışlarına vererek Pitia'nın bundan sonraki sözcüklerini bekledi.

"Annen babanı öldürdü. Babaların öcü alınmalıdır." dedi kadın, gözleri hâlâ kapalıydı.

Bir tanrının ağzından çıkan sözcükler değildi duydukları, Elektra'nın vaaz verircesine neredeyse her gün söylediği şeylerin aynısıydı.

"Biliyorum," diye yanıtladı. "Ama bütün cinayet eylemleri intikam gerektirmez. Annem, babamı katlettiği ilk kocasının ve oğlunun intikamını almak için öldürdü. Ablamdan yani babamın kendi öz kızından bahsetmiyorum bile."

"Ablan, tanrıça için öldürüldü. Kurban etmekle cinayet işlemek aynı şey değildir."

Orestes her ne kadar bu sözlerin doğruluğunu kabul etmekte güçlük çekse de yüksek rahibenin öfkesini uyandırmak istemiyordu, bu yüzden de önceki hususa geri döndü.

"Ama yine de ilk kocası ve oğlu var. Meşru bir kral ile bir prens. Onların intikamını kim alabilirdi, annemden başka?"

"Anlıyorum. Annen, kendisi de çocuğunu tıpkı bu şekilde, bir başkasının ellerinden yitirmiş olan her kadın tarafından alkışlanacağını düşündüğüm bir eylemde bulundu. Bir masumun kanının dökülmesinden daha fazla intikamı hak edecek ne olabilir? Kalbim böyle bir kayıptan dolayı acı çeken herkesin yanında."

"O hâlde anlıyorsunuz," diye konuştu Orestes rahatladığını hissederek. "Tanrılar onun şimdiye kadar zaten yeterince, bir insanın çekmesi gerekenden daha fazla acı çekmiş olduğunu anlıyorlar. Annemin cezalandırılması gerekmiyor ve benim de onun canını almam doğru olmayacak."

Rahibenin gözleri birdenbire açıldı. Buzdan daha soğuk bir bakışla onun gözlerinin içine baktı. Orestes'e söylendiğine göre o, bir tanrının aracısıydı. Sıradan fanilerin onun sözlerini duyabilecekleri bir kanaldı ve şimdi tanrı doğrudan doğruya onunla konuşuyordu.

"Tanrılar, tanrıçalar değil. Kadınlar değil, erkekler. Zeus, Hera değil," diye konuştu. "Bu iş böyledir, Orestes. Agamemnon, Klitemnestra değil."

Odanın sıcaklığı bile Orestes'in vücudunda gezinen ürpertiyi durdurmaya yetmiyordu.

"Ne diyorsunuz?"

"Sana Tanrı Apollon'un söylediklerini iletiyorum, Orestes. Babaların intikamları alınmalıdır, koşullar nasıl olursa olsun. Agamemnon, annenin elleriyle öldürüldü. Şimdi annenin de senin ellerinle ölmesi gerek."

***

Orestes, en sonunda tapınağın açık avlusuna çıkmayı başardığında güçlükle ayakta durabiliyordu.

"Orestes!" Pilades bir sıçrayışta onun yanına geldi, elinde bir su tulumu tutuyordu ve onu arkadaşının dudaklarına bastırdı.

"Ne dedi? Apollon affını bağışladı mı?"

Orestes yalnızca suyu içebildi. İçti ve ağladı.

Rahibe ona annesinin canını nasıl alacağına ilişkin başka talimatlar da vermişti. Orestes her ne kadar onları dinlese de o sırada düşünebildiği tek şey annesinin yüzüydü. Öylesine hayat dolu olan gözleri. Onun saçlarını karıştırırken bir gülümseme oluşturacak şekilde yukarı doğru kıvrılan dudakları. Bunu nasıl yapabilirdi? Bir fareyi öldürme düşüncesine bile katlanamıyordu.

Suyu bitirdikten sonra Pilades, yarı yol gösterip yarı taşıyarak onu dışarı çıkardı, orada küçük bir hasır otu çalısının altına yerleştiler. Pilades'in tanrıların hükümlerine dair daha fazla soru sormasına gerek yoktu.

"Ne zaman?" Sonunda sorabildiği tek soru bu oldu. "Ne zaman yapacaksın?"

Orestes başını salladı. "Henüz değil. Hazır değilim. Önce talim yapmam gerek. Temiz olmalı.".

Pilades ağır ağır başını salladı. "Sana yardım edeceğim. Seninle birlikte ben de hazırlanacağım."

"Bunu yapacağını biliyordum. Peki benimle birlikte Miken'e de gelir misin?" diye sordu. "Pitia oraya başka bir erkeğin eşliğinde gitmem gerektiğini söyledi. O kişi, sen olur musun?"

"Elbette olurum. Bana ihtiyaç duyduğun her an daima senin yanında olacağım. Benden ne yapmamı istersen yapacağım."

Başka zaman olsa gözleri, Pilades'in biri kendisininkini kavrayan, öteki ise Orestes'in akmasına engel olabilecek kadar güçlü olmayı dilediği gözyaşlarını silen ellerinde olurdu. Ne var ki, Orestes güçlü değildi. Zayıftı o. Henüz sadece bir çocuktu ama çok yakında bir katile dönüşecekti.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Miken'de ise Aletes hızla büyümekteydi. Aegisthus'tan dalgınlığını ve çekimserliğini almıştı. Tıpkı Orestes ve İfigenya gibi meraklıydı ama aynı zamanda onda Krisothemis'in sabrı da vardı. Dış görünüş olarak ise İfigenya'ya benziyordu; saçlarının yumuşak buklelerinden, dövüşmekten ziyade dans etmek için yaratılmış gibi görünen ince uzun bacaklarına kadar. Klitemnestra onu seyretmekten ya da dinlemekten hiç bıkmıyordu. Kendisine verilmiş olan bu ikinci bile değil üçüncü mutluluk şansının tadını sonuna kadar çıkarıyordu.

"Kent devletindeki görüşmeler nasıl gitti?" diye Aegisthus'a sordu bir akşam oradaki tartışmalara başkanlık ederek geçirdiği uzun bir günün ardından saraya geri döndüğünde. Kendisi de ara sıra bu görüşmelere katılırdı ama Aletes ile geçireceği zaman onun için önemsiz atışmalarla boşa harcanamayacak kadar değerliydi. Oğlu kısa bir süre önce altı yaşına basmıştı ve daha şimdiden tam bir bilgi küpüydü. O gün de birlikte yıldızlardan konuşmuşlardı. Klitemnestra, ona erkek kardeşlerinin ölümü yüzünden derin bir kedere kapıldıkları için Zeus'un dünyayı seyredebilsinler diye hep birlikte gece göğüne yerleştirdiği Hyadlardan bahsetmişti. Hyadlar gece olunca birbirlerini görebilmek için dışarı çıkıyorlardı.

"Yine Orestes'ten bahsedildi," diye yanıt verdi Aegisthus da sepetten bir ekmek alırken. "Kimileri onun bu ay içinde denize açılmayı planladığını söylüyorlar. Tanrı'nın emrini yerine getirmek için Miken'e geri dönecekmiş."

"Sahi mi? Peki bu görüşlerin kaynağı ne? Fokis'teki konseyinden biri mi? Onu tanıyan birisi mi? Yoksa yalnızca onun Miken'i istila edeceğine yönelik dedikoduları yaymaktan bir kazanç elde etmeyi uman birileri mi?"

"Kaynağının ne olduğunun bir önemi yok, Klitemnestra."

"Elbette var. Onun elinde bir hançerle önüme dikildiğini görene dek hepimizin tamamıyla güvende olduğumuzu sana garanti edebilirim. Orestes bu. Bana bir zarar vermektense sonsuza kadar sürgünde kalmayı yeğleyecektir. Ya da sana."

"Umarım sen haklısındır, aşkım." diye yüzünde endişeli bir bakışla onu yanıtladı Aegisthus.

Aegisthus'un ara sıra bu yüzden endişeye kapıldığı oluyordu. Orestes'in buradan ayrıldığı zamankinden tümüyle farklı bir çocuk olarak her an kıyılarına ayak basmak üzere olabileceğinden panik duymaya başlıyordu. Ama Klitemnestra oğlunu tanıyordu, onun kalbinin içini biliyordu ve bu düşünceyi hiçbir zaman ciddiye almamıştı.

"Onun Delfi'deki Pitia'ya yaptığı yolculuğu ne zaman duymuştuk?"

"İki yıl önceydi galiba? Yoksa üç mü? Tanrılar sonsuz bir sabra sahip değildirler. Bunu o da biliyor." Aegisthus bu konuyu kapatmaya bir türlü razı olmuyordu.

Onun huzursuzluğunu yalnızca konuşarak gideremeyeceğini anlayan Klitemnestra, odanın karşısına yürüdü ve parmaklarını onun ağarmış saçlarının arasından geçirdi. Aegisthus şimdi bir yaşlı adamdı; Agamemnon'un öldüğü zaman olduğundan daha yaşlıydı ama gözlerine bakan biri orada olanca parlaklığıyla hâlâ yanmakta olan ateşi rahatlıkla görebilirdi. Ateşi ve de sevgiyi.

"Aegisthus, lütfen, senin de dediğin gibi üzerinden yıllar geçti. Apollon eğer Orestes'e beni öldürmesini söylemiş olsaydı şimdiye kadar çoktan ölmüş olacağımı sen söylemiyor muydun? İnan bana, güvendeyiz. Hepimiz tamamıyla güvendeyiz."

***

Yumuşak esintinin tarlaların üzerinden denize doğru sürüklediği bulutlar neredeyse hafif fırça vuruşlarından farksızdı. Güneşin doğuşu gerçekten görülmeye değerdi; koyu kiremit rengiyle canlı morların ve başka binlerce rengin karışımı bu renkler öylesine kendine özgülerdi ki Orestes onların bir adları olup olmadığını bile merak ediyordu. Tanrıların yarattıkları bütün renklerin adlarını bilmek acaba mümkün müdür, diye düşündü.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Pilades, parmaklarını Orestes'inkilerle iç içe geçirerek.

Genç prensler bir battaniyenin üzerine yan yana uzanmışlardı, Orestes'in başı Pilades'in göğsüne dayalıydı. Günün bu saatinde havanın sabah güneşinden daha taze bir kokusu vardı. Yeni ve canlı. Orestes bu havayı sonuna kadar içine çekti ve gözlerini kapattı.

"Ne düşündüğünü bana söylemeni isterdim," dedi Pilades tekrar. "Kafanın içinde neler olduğunu hiçbir zaman bilemeyeceğimi hissediyorum."

"Söylenebilecek çok az şey var," diye yanıtladı onu Orestes de. "Zihnim büyük ölçüde seninle dolu."

Yattığı yerde yuvarlanıp genç adamın dudaklarına bir öpücük kondurdu. Birbirlerine öylesine tatlılıkla ve öylesine kolaylıkla âşık oluvermişlerdi ki sanki hep böyle olması gerekiyor gibiydi. Şimdi onsuz bir hayatı hayal bile edemiyordu Orestes.

"Eh, ben de zihnindeki en önemli yeri benim işgal ettiğimi düşünmek isterim," dedi Pilades de ikisi birbirinden ayrıldığında. "Ama bugün durumun hiç de öyle olmadığı kuşkusu var içimde. Düşüncelerin nasıl olursa olsun seni hiçbir zaman kınamayacağımı biliyorsun."

Bunu tanıdık bir sessizlik takip etti. Orestes'in kaçınmakta giderek daha büyük bir ustalık geliştirdiği, meselelerden bahsetmeye zorlandığında sıklıkla ortaya çıkan türden bir sessizlik.

"Söyle bana," diye konuştu sonunda ve doğrulup gerilim aralarında kontrolü ele geçirmeden önce konuyu değiştirdi. "Bugün ne yapacağız? Balık tutalım mı? Bunu en son yapışımızın üzerinden aylar geçmiş gibi sanki. Akşam yemeğimizi yakalayabilir sonra da kumsalda kızartırız."

"Eğer yapmak istediğin şey balık tutmaksa tutalım o hâlde," diye yanıtladı Pilades de. "Ama akşam yemeği biraz beklemek zorunda kalabilir. Babama bu öğleden sonra sarayda olacağıma söz verdim. Tanışmamı istediği bazı konukları varmış."

"Pekâlâ. Biz de balığı akşam değil öğle yemeğinde yeriz o zaman. Sonra sen görevlerini yerine getirip de tekrar bana ayırabilecek zamana sahip oluncaya kadar ben de sarayda kalırım." dedi o da yüzünde kasten kışkırtıcı bir somurtmayla.

"Sana ayıracak zamanım hep olacak. Ama babamın çatısı altında yaşıyoruz. Onun kurallarına hiç değilse riayet eder gibi görünmeliyiz."

Orestes şakayla karışık içini çekti.

"Yine de şu an için emrine amadeyim."

Kimse tarafından rahatsız edilmeden birkaç saatlerini birlikte geçirebilecekleri için memnun olan Orestes başını tekrar sevgilisinin göğsüne yasladı ve gözlerini kapattı. Sonsuza kadar böylesine basit bir yaşam sürmek mümkün olabilir miydi acaba? Yalnızca balık tutarak, uyuyarak ve çimenlerin üzerinde sevişerek. İnsan hayattan bundan başka ne isteyebilirdi ki? Hâlâ böyle bir geleceğin mümkün olup olamayacağı üzerine fikir yürütmekle meşguldü ki tiz bir çığlık düşlerini böldü.

"Orestes! İşte oradasın! Seni her tarafta aradım."

"Çabuk," diye fısıldadı Pilades'e. "Yerini değiştir. Beni sakla da görmesin."

"Nasıl yani? Şu anda açık arazideyiz. Üstelik seni çoktan fark etti bile."

"O zaman gönder onu. Burada prens sensin."

Pilades gülerek kayarcasına Orestes'in altından çıktı ve bu hareketiyle sevgilisinin başının yere çarpıp sonra da geri sıçramasına yol açtı.

"Bu, senin savaşın. Senin adına onun karşısına çıkacak değilim."

Orestes bir yandan inleyip bir yandan da eliyle başının arkasını ovuşturarak yerinde doğruldu, oturur pozisyona geçti ve ablasıyla karşılaşmaya kendini hazırladı.

Kaşlarının çatıklığından ve kendilerine doğru yürürken kollarını sallayış biçiminden Elektra'nın her zamanki kötü ruh hâlinde

olduğu anlaşılıyordu. Kral Stropius olağanüstü bir yardımseverlik göstermiş, onun ordusuyla birlikte talim yapmasına izin vermişti. Ne var ki, talimler, günün ancak birkaç saatini alıyor, böylece Elektra'ya da onun başının etini yemek için fazlasıyla zaman kalıyordu. Ve her zaman için de yalnızca bir konu oluyordu konuşmak istediği.

"Benden kaçıyorsun.

Eğer Elektra söz konusuysa, kibar selamlaşmalar düşünülemezdi bile. Şakalaşmalar ve tatlı sözler kesin olarak sona ermişti.

"Abla," diye söze başladı Orestes. "Neden böyle bir şey yapayım ki? Sen, benim bütün Fokis'teki en sevdiğim kardeşimsin."

"Hiç de komik değil." diye yanıtladı Elektra; gerçi Orestes, Pilades'in bu yorum karşısında kıs kıs güldüğünü duyduğuna yemin edebilirdi.

"Panathenaea'dan sonra bazı konuları konuşacağımıza söz vermiştin. Tam bir ay oldu."

"Haklısın. Belki de bir dahakine kadar beklesek iyi olur. Dört yılda bir yapılıyordu, değil mi?"

Elektra'nın kaşları daha da çatıldı. Laubalilik yönünde bulunacağı her türlü girişimin buz gibi bir sessizlikle karşılaşacağını anlayan Orestes derin derin içini çekti. Elektra söyleyeceğini ne kadar çabuk söylerse o kadar çabuk gider ve kendisi de o kadar çabuk bir kez daha Pilades ile baş başa kalabilirdi. Onun kararlılığının gevşediğini hisseden Elektra atıp tutmaya devam etti.

"Tam sekiz yıl oldu, Orestes. Miken'den ayrılışımızın üzerinden sekiz yıl geçti. Ben eve geri dönmek istiyorum. Yeterince zamanın oldu. Verdiğim sözü yerine getirdim. Çocukluğunu yaşamana izin verdim. Sana talim yapman, kendini hazırlaman için zaman verdim. Bunu daha ne kadar sürdürmek niyetindesin?"

Bu işi Orestes'e olumlu göstermeye çalışmamıştı bile. Belli ki, o gün, hiç de Elektra'nın tartışmaya açık olduğu bir gün değildi.

"Bunu saraya geri döndüğümüz zaman konuşabilir miyiz?" diye sordu, yerden bir ot sapı koparark. "Gerçek şu ki, sen ortaya çıkmadan önce son derece keyifli bir sabah geçiriyordum."

"Sarayda da yine her zaman yaptığın gibi benden kaçacaksın."

"Hayır, kaçmayacağım. Bu öğleden sonra Pilades'in babasıyla işleri var. Tanışması gereken konuklar varmış. O zaman ben de rahat rahat seninle konuşabilirim. Yemin ederim."

"Bana söz veriyor musun? Bu konudan daha fazla kaçmayacak mısın artık?"

Orestes, "Söz veriyorum." diye konuştu gösterebileceği bütün samimiyetle. Ama Elektra pek de ikna olmuş görünmüyordu, bundan önce kaç kez aynı taahhütte bulunup sonra son dakikada başka bir işle meşgul olmak için bir bahane bulduğu düşünülecek olursa belki de anlaşılabilir bir şeydi bu.

"Eğer ortaya çıkmayacak olursan seni elime geçirinceye kadar peşini bırakmayacak ve kendi ellerimle Miken'e giden bir gemiye bindireceğim. Bu arada, yola çıkmadan önce Kral Stropius'a kendisinin bu yöndeki bütün girişimlerine rağmen Pilades'in evlilik fikrine bu kadar az ilgi göstermesinin nedenini de çıtlatabilirim."

Bunun üzerine delikanlıların her ikisi de kıpkırmızı kesildi.

"Sana orada olacağımı söylemiştim ve olacağım da" diye ters ters yanıt verdi Orestes. "Şimdi günümün yalnızca bir bölümünü mahvetmeyi mi planlıyorsun yoksa tamamını mı?"

Elektra son bir kez daha oflayıp topukları üzerinde döndü ve hızla tekrar tepeden aşağı inmeye başladı.

"Peki ya tekne?" diye sordu Orestes kendini yeniden battaniyenin üzerine sırt üstü bırakırken. "Balık tutmayı bitirdiğimiz zaman kıyıya kadar yüzmeye ne dersin? Belki de başlangıçta planladığımdan daha uzun bir süre dışarıda kalmam gerekebilir."

Bu şakasına karşılık bir kıkırdama ya da hiç değilse bir gülümseme bekliyordu. Ama bunların yerine nüktesi sessizlikle karşılandı ve Pilades'e döndüğü zaman da onun, yüzünde kaygı dolu bir bakışla ayakta dikildiğini gördü.

"Ne oldu?" diye sordu.

Pilades ağır ağır battaniyenin üzerine çömeldi.

"O, bu konuda haklı," diye konuştu. "Yapman gereken şey hakkında yani."

Orestes kaskatı kesildi. "Ciddi olamazsın. Elektra bu. İstediği tek şey intikam almak. Neredeyse hiç tanımadığı ve hiç kimse-

nin hakkında söyleyecek tek bir olumlu sözünün bile olmadığı bir adamın intikamını."

"Bunu biliyorum."

"Ve annemi öldürmemin yanlış olacağını, benim için yapılabilecek en doğru şeyin burada kalmak olduğunu sen de kabul etmiştin."

"O zaman kabul etmiştim ama bu yıl bazı şeyler değişti."

"Ne gibi şeyler?"

Pilades dilini dudaklarının üzerinde gezdirirken, Orestes'in sorusu havada asılı kaldı. İki genç adam birbirleriyle her şeyi paylaşıyorlardı. Ya da Orestes paylaştıklarını sanıyordu en azından. Ama sevgilisinin gözlerinin onunkilerle buluşmayı reddetmesi ve parmaklarını kemerine dolaması ortada onun söylemediği bir şeylerin olduğunu anlatıyordu.

"Bazı konuşmalar oldu," dedi. "Miken ile ilgili."

"Ne hakkında?"

Pilades sanki kendisine güç vermeleri için tanrılara yalvarıyormuşçasına gözlerini gökyüzüne kaldırdı. Bu, Orestes'in hiç de kuzeninde görmeye alışık olduğu bir hareket değildi.

"Senin Pitia ile yaptığın görüşmenin haberleri yayılmış. İnsanlar Apollon'un senden ne istediğini biliyorlar ve ayrıca senin bunu yapmayı reddettiğini de biliyorlar."

"Kim, nasıl bunu kesin olarak bilebilir?"

"Boşboğaz bir rahibe, belki. Ya da keskin kulaklı bir hain. Ne önemi var? Sonuçta insanlar sana babanın intikamını almanın söylendiğini biliyorlar –ya da en azından inanıyorlar– ve bu görevin yerine getirilmediğini de biliyorlar. Seni zayıf bir prens olarak görüyorlar."

Orestes burun kıvırdı. "Peki ben ne zamandan beri dedikodulara aldırış ediyorum dersin? Onların beni en küçük bir biçimde rahatsız etmediklerini bütün insanların içinde en iyi sen bilirsin. Bırak zayıfbir prens olayım. Hatta eğer hoşlarına gidecekse prenslerin en zayıfı olayım çünkü ben bir prens olmakla bile zerre kadar ilgilenmiyorum."

"Ama bu konu yalnızca seninle ilgili değil, Orestes. Bütün krallıkla ilgili. Ve de annenle."

"Annemin bütün bunlarda rol oynaması neden gereksin? Ona bir zarar vermeyeceğimi sana binlerce kez söylemiştim."

Pilades onun ellerini tuttu.

"İntikam almayı reddetmekle ona iyilikte bulunduğunu düşünüyorsun; bunu anlıyorum. Ama tahtında meşru varisi oturmadığı sürece insanlar Miken'i savunmasız ve her türlü saldırıya açık bir yer olarak görecek ve istila edecekler. Ona saldıracak ve bütün ülkeyi fethetmeye çalışacaklar. Peki yaşamını sonlandırma konusunda istilacıların annene senin kadar merhametli davranacaklarını sanıyor musun?"

"Bu konudan bahsetmeyelim." Ellerini çekmek istedi ama Pilades sıkı sıkı tutuyordu ellerini.

"Bundan daha fazla kaçamazsın, Orestes." diye üsteledi.

"İyi o zaman, ben de yalnızca Miken'e geri dönüp annemin yanında tahtta yerimi alırım."

"Ve de Apollon'a açıkça meydan okursun, öyle mi? Peki sence bu nasıl sonuçlanır? Birileri yine de Miken'i istila eder ve tanrıların inayetiyle zayıf kral Orestes ile onun katil annesini kılıçtan geçirirler."

Orestes yalvarırcasına Pilades'e baktı. "Bunu yapamam."

"Evet, yapabilirsin. Bunu bir merhamet eylemi olarak düşün. Troya ile ilgili olarak anlatılanları sen de duymuşsundur, yani erkeklerin esir aldıkları kadınlara neler yaptıklarını. İster köylü ister rahibe isterse de prenses olsunlar, hepsi de aynı kaderi paylaştı."

"Lütfen kes şunu Pilades. Bunlar etik dışı saldırılar."

"Bunlar, gerçek Orestes, yüzleşmeyi reddettiğimiz gerçekler. Senden özür diliyorum. Bunu yapmaya mecbur edildiğin için de gerçekten sıkıntı duyuyorum. Eğer başka bir yolu olsaydı sana o yoldan gitmeni söylerdim; lütfen, lütfen inan bana. Seni seviyorum. Bunu biliyorsun. Ve yalnızca senin için en iyi olanı istiyorum."

"En iyisinin bu olduğuna inanıyor olamazsın." diye yanıtladı onu Orestes başıboş bir gözyaşı damlası yanağından aşağı süzülürken. Pilades onu başparmağıyla kuruladı.

"İnanıyorum. Hem de bütün kalbimle."

"O, bunu hak etmiyor. O, ölmeyi hak etmiyor."

"Hayır, ama diğer alternatifi hiç hak etmiyor. Onu kendileri için bir ödül olarak görürlerdi. Gerçeği söylediğimi biliyorsun. Ve o zaman da bununla yaşamak senin için daha da zor olurdu."

Orestes'in göğsüne şiddetli bir acı saplandı. Eğer bu, yani Miken'in güçsüz olarak görüldüğü doğruysa o zaman ardından kaçınılmaz olan gelecek demekti.

"Bunun doğru olduğuna yemin ediyor musun?" Pilades'in gözlerinin içine bakıyordu ama yanıtı duymaya aslında hiç ihtiyacı yoktu. Şimdi onun da kendisininkinin birebir yansıması olan yüzünden aşağıya süzülen gözyaşlarından biliyordu bunu.

"Ben de senin yanında olacağım," diye yanıtladı onu Pilades. "Ama artık zamanı geldi, sevgilim. Apollon'un emrini yerine getirmenin zamanı geldi. Bizim Miken'e gitmemiz gerekiyor."

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Ticaret gemisi limandan ayrılırken gökyüzü griydi ve rüzgâr tepelerinde uğulduyordu. Orestes ile Pilades'in eğer Orestes, Apollon'un emrini yerine getirmeyecek olursa Miken'in karşılaşabileceği sorunları tartışmalarının üzerinden bir ay geçmişti. Başka münakaşalar ve karşılıklı suçlamalarla, gözyaşları ve özür dilemelerle geçen bir ay. Ama ablasıyla da dostuyla da ne kadar mücadele ederse etsin içten içe onların haklı olduklarını biliyordu Orestes. Esirlere nasıl muamele edildiğini, yaşamlarına genellikle hayvanlarınkinden bile daha düşük bir değer biçildiğini o da biliyordu. Ve eğer hemen eyleme geçmezse aynı kader annesini de bekliyor olabilirdi.

Orestes denizi seyrediyordu. Elektra'ya yıllar önce annesi tarafından verilmiş olan hançeri de yanına almıştı. Bu görevi yerine getirmek için onun tarafından verilmiş bir hediyeyi kullanmanın, yapacağı şeyin üzerine bir de tüy dikmek anlamına geleceğini hissediyordu ama Elektra çok ısrar etmişti ve onun kendilerine katılmasına izin vermedikleri dikkate alındığında bu, son derece adil görünmüştü. Üstelik küçük boyutları sayesinde kolaylıkla da gizlenebilirdi.

Geriye söylenecek başka hiçbir şey kalmadığından sessizce ufka bakmayı sürdürdü. Yöneltebileceği başka hiçbir itiraz kalmamıştı. Önceden kullanıp bitirmişti tümünü de. Şimdiyse elinden gelen tek şey beklemekti. Elektra, aradan geçen onca yılın ardından söylediklerinin belleğinde silikleşmiş olması ihtimaline karşı

bir kez daha gidip Pitia'dan tavsiye almasını istemişti. Ama bu, yalnızca, Elektra'nın kardeşini ne kadar az tanıdığını gösteriyordu. Kadının ağzından çıkan sözler sanki onunla daha dün konuşmuşçasına zihnine kazınmışlardı. Ne yapması gerektiğini çok iyi biliyordu Orestes.

Ona saraya sızabilmek için tıpkı birer haberci gibi giyinmeleri söylenmişti. Silahlarını pelerinlerinin altına saklayacaklardı ve annesi söylemeleri gereken şeyleri dinlemek için geldiği zaman da onu öldürecekti. Böylesine basit, böylesine yalın. Onu öldür, kendi kalbini paramparça et ve sonra da sanki hiçbir şey olmamışçasına yaşamını sürdür.

"Aegisthus ile ne yapacağına hâlâ karar vermedin mi?" diye sordu Pilades, Mount Parnassus uzaklarda giderek silinirken.

Aslında sorulmasına hiç de gerek olmayan bir soruydu bu. Orestes, elbette bunu düşünmüştü. Her şeyi düşünmüştü. Onun tek istediği yalnızca kaderini yerine getirmekti, mümkün olduğu kadar az kan dökerek.

"Ne istiyorsa yapabilir. Orası onun evi. Kardeşimin de."

Pilades bu yanıt karşısında rahatsız olmuş gibiydi.

"Neden Pitia, Aegisthus'tan bahsetmedi de yalnızca annemden bahsetti? Ölmesi gereken tek kişi o."

"Pitia ondan bahsetmemiş olabilir ama bu, onun yaşamasına izin vermenin akıllıca olacağı anlamına gelmeyecektir. Miken'de ona sadık olan insanlar var. Şimdi onun tebaası olan insanlar. Sonra ordu da var. Babama pek çok kişinin, onun şimdiye dek Miken'de hüküm sürmüş kralların en büyüğü olduğunu düşündüğünü söylemişler."

Orestes yüzünü denizden çevirip sevgilisine baktı. "Bundan bahsetmemiz neden gerekiyor ki?"

"Çünkü senin işinin yalnızca annenin öldürülmesinden ibaret olmadığını görememenden korkuyorum. Eğer Aegisthus'u da öldürmezsen sana karşı ayaklanacaktır."

"Bunu yapmaz. Onu tanıyorum."

"Onu *tanıyordun.* Ama aradan çok zaman geçti ve o, şimdi kral oldu. Gerçek gücün tadını aldı."

"O, bununla ilgilenmiyor. Hiçbir zaman istemedi."

"Bunu kesin olarak bilemezsin. Üstelik şimdi bir de oğlu var. Belki Aletes'in günün birinde kral olmasıyla ilgili hırslar da besliyordur. Hatta belki onun bu unvanı daha çok hak ettiğini, onca yıldır tahttaki iddiandan vazgeçmiş olduğundan senin artık ona layık olmadığını düşünüyor bile olabilir."

"O, böyle biri bile değil. İçimizde en iyisi. Taşıdığım bu yükü herkesten iyi anlayacaktır."

"Yani onun önünde diz çöküp sana olan bağlılığını bildirmesini sağlayacaksın, öyle mi?"

Orestes ona yanıt vermek için ağzını açtı ama sonra başını sallayıp güvertenin diğer tarafına geçti. Bu kadar detay da çok fazlaydı artık. Onun ihtiyaç duyduğu şey, huzur ve sessizlikti. Ama Pilades peşinden geldi; görünüşe göre, inadı şimdi Elektra'nınki ile rahatlıkla yarışabilecek düzeydeydi.

"Seni bunu yapmaya zorlamak istemiyorum ama bir düşün. Aegisthus önünde diz çöküp seni gerçek kral olarak tanımalı. Aksi hâlde onu öldürmelisin."

"Bu, bir seçenek değil. Hiçbir zaman olmadı."

"Tamam, o zaman seçenek sana bağlılığını bildirmesi olmalı."

Bir an geçti. Küçük bir deniz kuşu sürüsü, muhtemelen bunun bir balıkçı gemisi olması umuduyla ve mürettebatın ağları atmasını bekleyerek geminin üzerinde daireler çizip duruyordu çünkü o zaman kendileri de paylarına düşeni alabileceklerdi. Orestes, onlara, kendilerine takip edecek başka bir gemi bulmalarını ya da hiçbir zaman gelmeyecek bir ziyafeti bekleyerek açlıktan ölmeye razı olmalarını söylemek isterdi.

"Gel, alt güverteye inmemiz gerek," dedi Pilades tartışmayı daha fazla sürdürmeyerek. "Bu bulutlar, her geçen dakika daha da kararıyor."

"Sen git, ben de birazdan gelirim."

Pilades tek bir baş sallamasıyla onun omzunu sıktı ve ortadan kaybolarak prensi martıların çığlıklarıyla baş başa bıraktı.

Orestes denizin ve gökyüzünün neredeyse aynı renkteki çalkantılarını seyrederek küpeştede durdu. Kollarına ve giysilerine yağmur

damlaları düşüyordu ama o bunu fark etmedi bile. Hatta rüzgâr hızlanıp da yelkenleri dövmeye, halatları sarsmaya başladığı zaman da yüz yüze gelmeyi hiç mi hiç istemediği bir geleceğe odaklanarak orada kalmayı sürdürdü. Ancak sonunda kaptan ona bağırarak alt güverteye inmesini söylediği zaman kamarasına çekildi. Orada da bütün yapabildiği oturup kaçınılmaz olanı beklemek oldu.

Fırtına, rüzgâr, yağmur ve arada bir geminin gövdesine çarparak kirişleri baştan sona sarsan dalgaların çılgın bir karışımından oluşuyordu. Çakan şimşekler öylesine parlaktı ki doğramaların birleştikleri yerlerden koyu kahverengi parıltılar çıkıyordu. Ama Orestes kendisinin güvende olduğunu biliyordu. Zeus onu seyrediyordu çünkü. Tanrıların babası rolünü yerine getirebilmesi için hayatta kalmasını sağlayacaktı.

Şafak söktüğünde rüzgâr da yağmur da kesilmişti ama şimdi de kalın bir sis tabakası dünyanın geri kalanını güvertedekilerden gizliyordu. Bu yüzden, gözcünün bağırarak karayı gördüğünü bildirmesi tam bir sürpriz oldu ve Orestes, Miken'e ulaşmalarının artık an meselesi olduğunu fark etti. İçinde anlaşılmaz ve içgüdüsel bir şeyler uyandı, tıpkı yolculuğunun sonuna yaklaşan bir posta güvercini gibi.

Tüccarlar mallarının boşaltılmasına nezaret ederlerken o işi ağırdan alarak bekledi.

"Doğruca oraya gitmemiz gerek," diye konuştu Pilades. "Gemi burada kalmayacak. Karaya çıkmak zorundayız. Fokis'e gelen haberciler olarak giyinmişken birileri bizi görebilir ve eğer dış görünüşümüze ilişkin haberler bizden önce ulaşacak olursa saraya kuşkuya kapılıp durumu araştırması için muhafız gönderebilirler."

"Ben ayrıldığımdan bu yana Fokis, Miken'e sürüyle haberci yolladı."

"Bunun bilincindeyim ama biz sarayın onları nasıl karşıladığını, fazladan ne gibi önlemler aldıklarını görmek için burada bulunmuyoruz, Orestes. Akıllıca hareket etmemiz gerekiyor. Ve akıllıca hareket etmek de hızlı olmak demektir. Gidip atları getireyim, sonra da oraya gitmek üzere hemen yola çıkarız. Eğer acele edersek gün batmadan önce orada olabiliriz."

Kalenin fazlasıyla kuzeyinde kaldığı için, Orestes, bu hareketli limanda daha önce hiç bu kadar vakit geçirmemişti. Bir prens için pek de uygun bir yer sayılmazdı burası; özellikle de annesi güvenliği için onunki kadar çok endişe duyan bir prens için. Şimdiyse daha önce bunu yapma fırsatını bulabilmiş olmayı diliyordu. Anavatanında pek çok şey değişmiş olmalı, diye düşündü. Yine de kaleye doğru olan yolculuklarına başlarken sanki hiçbir şey değişmemiş gibiydi: Limon ağaçları meyvelerle dolup taşan dallarını yollara doğru uzatmıştı; taşlı toprak kimi yerlerde neredeyse kırmızıya çalıyor, kimi yerlerde ise ay ışığı kadar soluktu ve zeytin ağaçlarının gövdeleri beyaza boyanmıştı... Burası Fokis'ten o kadar farklıydı ki. Gökyüzünün mavisi sanki daha açıktı; çimenler ise yeşilin daha koyu bir tonundaydı.

Öğleden sonra güneşi küçülmeye başlamıştı ki kalenin surları göründü.

"Hazır mısın?" diye sordu Pilades. "Unutma, ben konuşacağım. Senin konuşmaman daha iyi olur, birileri sesini tanıyabilir çünkü."

Orestes bundan sonra olacaklardan ürkerek sessizce başını salladı. Pilades'i planı tekrar düşünmeye ikna etme yönünde son bir girişimle patlayıverdi: "Belki de önce ben konuşsam daha iyi olur. Eğer açıklayabilirsem."

"Bunun, onun açısından işleri daha kolaylaştıracağını mı sanıyorsun? Tabii ki kolaylaştırmayacak. Tartışma yok. Düşünme yok. Tıpkı Fokis'te alıştırmasını yaptığımız gibi."

Alıştırmayı keçiler üzerinde yapmıştık, diye düşündü kendi kendine Orestes ürpererek. Annesi de şimdi onun için yalnızca bu anlamı mı ifade ediyordu: Katledilecek bir başka yaratık daha.

Surların arasından kıvrıla kıvrıla Aslan Kapısı'na kadar giden yoldan sessizce yukarı tırmandılar. Oraya vardıkları zaman iki muhafız önlerine çıktı.

"Burada ne işiniz var?" diye sordu biri.

Orestes vücudundaki bütün kanın başına hücum ettiği hissine kapıldı.

"Kraliçe Klitemnestra için haberlerimiz var," diye konuştu Pilades hiçbir tereddüt belirtisi göstermeden. "Oğluyla ilgili olarak

Kral Stropius'tan gelen haberler." Üzerinde babasının mührünü taşıyan bir parşömen tomarını uzattı, muhafız onu kontrol ettikten sonra geri verdi.

"O sizi saraya götürecek," diye konuştu öteki muhafızı işaret ederek. "Kraliçeyi orada bekleyebilirsiniz."

"Bizi kısa süre içinde kabul edecek mi?" diye sordu Orestes, arkadaşının sessiz kalması yönünde verdiği talimatı unutarak.

"Ben nereden bileyim?" Asker gözlerini kısarak baktı.

Orestes buna yanıt olarak başını eğdi. Muhafız kendisinden daha yaşlı olamazdı, dolayısıyla onu tanıma şansı da zayıftı; yine de kaleye girip de saraya doğru yol alırlarken midesinde bir şeylerin düğümlendiğini hissetti.

İçini dolduran korkuya rağmen görünce kalbinin hoplamasına yol açan öyle çok tanıdık görüntü, Pilades ile paylaşmak istediği o kadar çok detay vardı ki. Bir kuş yuvasını incelemeye çalışırken düşüp de kolunu kırdığı ağaç. Annesinin akşamları ona bir şeyler okurken oturduğu taş bank. Ama sessizce yürümeyi sürdürdü, kalbi deli gibi çarpıyordu. Tanrıların onun için hazırladıkları kader bu muydu gerçekten?

Yüksek taş sütunların yanına ulaştıklarında muhafız durdu.

"Burada bekleyin. Geldiğinizi kraliçeye söyleyeceğim."

Kendilerine ne oturacak bir yer gösterildi ne de en azından bir bardak su ikram edildi ve Orestes annesinin adamlarının habercilere nasıl muamele ettiğini bilip bilmediğini merak etti. Onun habercilere karşı geçmişte kendisinin tanık olduğu muameleleri hiç de böyle değildi. Ama Pilades'in ona sürekli hatırlattığı gibi, geçmiş çok gerilerde kalmıştı. Kendisinin inanmak istediğinden daha çok şey değişmişti belki de.

"O, şimdi nerededir?" diye daldığı düşüncelerden uyandırarak kulağına fısıldadı Pilades.

"Neden ki? Bize onu burada beklememizi söyledi."

"Biz onu öldürmek için burada bulunuyoruz, Orestes, şarap içip anılardan bahsetmek için değil. Eğer seninle görüşmek için buraya gelecek olursa her şey ikimizin de istediğinden çok daha kanlı bir biçimde gerçekleşecektir. Şimdi hızlıca düşün. O, nerede olabilir?"

Annesinin olası konumunu bulmak için fazlaca kafa yorması gerekmedi. Onun rutinini değiştirmesine sebep olabilecek hiçbir şey düşünemiyordu. Tam bunu söylemek için ağzını açmıştı ki merdivenlerden gelen telaşlı bir dizi ayak sesi dikkatini çekti. Başını çevirince soluğu kesildi.

"Laodamia."

Orestes onun adını yalnızca kafasının içinden tekrarladığına yemin edebilirdi ama yaşlı kadının gözleri ânında ona doğru döndü. Orestes bir an ne yapacağını kestirmeye çalışarak gözlerini kırpıştırdı ama yo, haklıydı. İhtiyar bakıcı onun yalnızca birkaç metre ötesinde duruyordu. Hep bu kadar zayıf mıydı, diye merak etti. Yo, elbette değildi. Yalnızca yaşlanmıştı, geri kalan herkes gibi. Ama aldığı her yara bereyle ilgilenen, bundan sekiz yıl önceki o korkunç gecede saraydan çıkıp da kaçmalarına yardım etmiş olan, belleğindeki o korkusuz kadın, şu an önünde dikilmekte olan ihtiyar kadından o kadar farklıydı ki. O anda doğrudan doğruya ona bakmakta olan kadından...

"Orestes," diye sordu Pilades. "O, nerede olabilir?"

Orestes, yerinden kıpırdayamıyordu, gözleri hâlâ Laodamia'nın üzerindeydi. Onun, muhafızları uyarmak için çığlık atacağından emindi. Ama Laodamia bunun yerine elini göğsüne bastırdı ve sarayın arka kısımlarında tekrar gözden kayboldu.

Onun aşikâr desteği sayesinde Orestes'in üzerine tuhaf bir huzur duygusu gelmişti. Sanki içinden bir başkası konuşuyormuşçasına Pilades'e doğru döndü ve sakince şöyle dedi: "Dışarıda, verandada olacak."

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sarayın revaklı avlusuna çok sayıda sütunun uzun gölgesi düşüyordu ve ellerinden geldiğince onlara sığınmaya çalıştılar. Mutfağı ve çok çok uzun bir zaman önce Orestes'in Elektra'dan saklanmış olduğu kilere giden merdivenlerin ardından sütunlu sundurmalardan uzak durup kimselerin dikkatini çekmemeye çalışarak geniş iç alanları geçtiler. Orestes'in başı dönüyordu. Gerçekdışı bir şeydi bu. Kesinlikle birileri müdahale edecek, onları durduracak bir şeyler olacaktı. Belki de test, yalnızca bu kadardı. Apollon'un emrine itaat etmeye hazır olduğunu göstermesi yetecekti belki de. *Lütfen,* diye dua etti tekrar tekrar, *lütfen başka bir yolu daha olsun.* Ama verandaya çıkıp da annesinin siluetini gördüğü anda başka hiçbir yolunun olmadığını anladı.

Annesi onlara arkasını dönmüştü, yapmayı hep sevdiği gibi güneşin batışını seyrediyordu. Orestes'in, onun kendisini dünyaya getiren kadın olduğunu anlaması için yüzünü görmesine gerek yoktu.

"Bu, o mu?" diye fısıldadı Pilades.

Orestes başını sallayacak gücü bile kendinde bulamadı. Gözlerini ondan alamıyordu; omuzlarının tanıdık eğiminden, sessizce ayakta dururken sırtının çok hafif kamburlaşmasından. Ondan başka hiç kimse böyle olamazdı. Saçlarında şimdi yol yol beyaz çizgiler vardı, gerçi solan ışıkta araya som gümüş tellerin karıştırıldığı da düşünülebilirdi pekâlâ.

Pilades bıçağı eline aldı.

"Şimdi," diye mırıldandı. "Hadi şimdi yap şu işi."

Ama Orestes sanki olduğu yere kök salmış gibiydi. Burada bunu ona nasıl yapabilirdi ki? Burası onun huzur mekânı, sığınağıydı. Ne olurdu başka bir yerde olabilseydi. Ama yine de belki de bu bir lütuftu aslında. Krallığına, onca sevdiği manzaraya bakarken ayrılacaktı bu dünyadan.

Orestes'in elleri öylesine titriyordu ki hançeri düşürebileceğinden korktu. Bir bulantı hissi hızla yükseliyor ve onu etkisi altına almakla tehdit ediyordu. Annesi her ne seyrediyorsa ona öylesine odaklanmıştı ki kendisinin oradaki varlığından en küçük bir biçimde kuşkulanmıyordu.

Orestes ona yalnızca bir adım mesafedeydi ki gece havasında birdenbire parfümünün kokusu burnuna geldi ve Orestes'in neredeyse cesaretini kırarak gözlerine yaşların hücum etmesine yol açtı. Orestes gözlerini kapattı, bıçağı kaldırdı ve ilerledi, öylesine kendiliğinden bir hareketti ki bedeninin hiçbir talimata gereksinimi yoktu. Tek bir hareketle sol elini annesinin ağzına kapatıp onu kendine çekti, boynunu ortaya çıkardı ve sağ elindeki hançerle boynuna keskin bir çizik attı.

Akan kandı, daha önce hiç görmediği türden bir kan. En koyu renkli gelincikten bile daha koyu renkteydi; yukarıya, dışarıya doğru fışkırıyor, Orestes'in kollarını örtüyordu. Annesi başını çok az döndürmüştü ama yine de bu kadarı gözlerindeki dehşeti yakalaması için yeterli olmuştu.

Sonra da çığlıklar başladı.

Annesinin bedeni birden yere düşerken arkasından küçük bir figür çıktı. Boyu ancak Orestes'in beline geliyordu, önceden annesinin önünde duruyordu, sırtını parmaklığa dönmüştü. Annesinin böylesine dalgın, böylesine odaklanmış olmasının nedeni de buydu. Çocuğu seyrediyordu.

"Ey tanrılar!" Çocuk, annesinin, yüzüne sıçramış olan kanı ve dehşetten büyümüş gözleriyle tekrar tekrar çığlık atarken Orestes geriledi.

"Pilades! Pilades!" Şok bütün bedenini ele geçirmişti. "Biz şimdi ne yapacağız? Şimdi ne yapacağız? Taht odasına ulaşana kadar kimsenin burada olduğumuzu bilmemesi gerektiğini söylemiştin."

"Ver şunu bana," diye bağırdı Pilades ve hızla öne atılarak hançeri Orestes'in gevşemiş elinden çekip aldı.

Sevgilisinin ne yapmak istediğini anlayan Orestes "Hayır!" diye bağırarak hamle yaptı ama bedeni öylesine zayıftı ve öylesine titriyordu ki zamanında yetişemedi ve bıçak çocuğun can evine, kalbinin derinliklerine gömüldü.

Çocuğun ciğerleri kanla dolarken attığı çığlıklar bir hırıltıya dönüştü ve öne doğru devrildi, kanı şimdi mozaik taşların üzerinde annesininkine karışıyordu.

"Hayır! Hayır!" Orestes, onu korumak için yaşamış olan annesi ile kurtarması gereken kardeşinin arasına diz çöktü.

"Neden? Neden?"

"Tek yolu buydu, Orestes."

"Ne yaptık biz? Bunun olmaması gerekiyordu! Bu olmamalıydı!"

"Orestes, lütfen."

Pilades onun cübbesini yakalayıp çekerek götürmeyi denedi ama Prens yerinden kıpırdamıyordu." Muhafızlar yoldadır. Tahtına sahip çıkmalısın. Aegisthus burada olanları keşfedecek zaman bulamadan kendini Miken'in gerçek kralı ilan etmelisin."

Ama Orestes'in kulakları bu sözcüklere âdeta tıkalıydı, suyun altında gibiydi, boğuluyordu sanki.

"Lütfen, Orestes, bizi bu şekilde bulmamalılar."

Orestes'in zihni yavaş yavaş berraklaşmaya başlıyordu ve ayağa kaldırılmasına izin verdi. Planları doğrultusunda hareket edip taht odasına gidecekler ve Orestes orada kendini kral ilan edecekti. Ama iki adam tam geldikleri kapının eşiğine yönelmişlerdi ki yolun artık açık olmadığını gördüler. Tek bir kişi önlerine dikilip yolu kapatmıştı.

"Aegisthus."

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Her yönüyle tam bir kral gibi duruyordu, haşmetli, gururlu ve Orestes'in hayatında onu hiç görmediği kadar iyi giyinmişti, altın ipliklerle işlenmiş mor renkli cüppesiyle önlerinde dikiliyordu. Prens'i görünce gözleri büyüdü, dudaklarında yavaş yavaş bir gülümseme şekillenmeye başladı ama bakışları üvey oğlunun kana bulanmış ellerine takılınca şaşkınlıkla yüzünü buruşturdu.

"Hayır, bunu yapmadın. Yapmış olamazsın."

Orestes geriledi.

"Başka seçeneğim yoktu, Aegisthus. Bunu tanrılar istedi."

"Hayır, bana kendisinin güvende olduğuna dair garanti vermişti. Senin ona asla zarar veremeyeceğine dair."

"Lütfen, Aegisthus. Anlaman gerek..."

Yaşlı adam homurdanarak ona doğru ilerledi.

"Bu, tanrıların isteğiydi," dedi Pilades onu omuzlarından kavrayarak. "Orestes, onların talepleri üzerine babasının intikamını aldı. Şimdi sen de ya meşru kralın olarak ona hizmet eder ya da buradan gidersin. Seçim sana kalmış."

Ama Orestes, Aegisthus'un onu dinlemediğini görebiliyordu. Gözleri iki adamın ötesinde hatta ölmüş karısının cesedinin bile ötesinde bir şeye takılmıştı.

"Hayıııır!" Çığlığı öylesine korkunçtu ki üzerinde durdukları mermer zemini sarstı âdeta. "Hayır! Aletes değil! Hayır, hayır, hayır!"

Onları iterek ilerledi ve yere çömelip oğlunu kucakladı. Çocuğun küçük bedeni babasının kollarında tıpkı ölü bir kuzu gibi gevşekçe sarkıyordu.

"Aletes," diye fısıldıyordu Aegisthus, dudaklarını çocuğun alnına bastırarak. "Aletes. Aletes. Benim sevgili oğlum." Bıçağı onun göğsünden çekip çıkardı ve tiksintiyle bir kenara fırlattı, sonra da çocuğu sıkı sıkı göğsüne bastırdı.

"Gel," diye fısıldadı Pilades, Orestes'in kulağına. "Onları yalnız bırakalım."

Ama Orestes gidemezdi. Bu, onun günahı, düzeltilmesi gereken onun hatasıydı.

"Ben... Ben çok üzgünüm." diye kekeledi.

Aegisthus başını ona doğru çevirdi, gözlerindeki acının yerini şimdi öfke almıştı.

"Onu sen öldürdün," diye konuştu çocuğu yavaşça tekrar yere, önüne bırakarak. "Oğlumu sen öldürdün."

"Ben böyle olsun istemedim. Bunu planlamamıştım. Ben kimseyi öldürmek istemedim, Aegisthus. Beni tanıyorsun."

"Bendim," dedi Pilades ikisinin arasına girerek. "Çocuğun kim olduğunu bilmiyordum. Lütfen, o bendim. Orestes yapmadı."

Ama Aegisthus ona aldırış etmedi bile.

"Benim oğlum. Benim sevgili oğlum." Gözleri, Orestes'in üzerine dikilmişti. "Bunu sen yaptın."

"Biliyorum. Lütfen, lütfen affet beni."

Aegisthus'un gözleri parladı. O gözlerde insanlığın zerresi yoktu. Sadece saf nefret.

"Seni affetmek mi?" diye konuştu tükürürcesine.

"Buraya gelmeyi ben istemedim."

"Neden geldin öyleyse?"

"Tanrılar... Bunu tanrılar istedi..."

"Bir tanrının vereceği cezanın bundan daha kötü olacağını mı sanıyorsun? Bundan sonra hayatın boyunca bir daha huzur bulabileceğini mi sanıyorsun?"

"Hayır... Hayır... Ben..."

"Annen sana güvenmişti. *Ben* sana güvenmiştim." Aegisthus ona doğru ilerliyor ve artık başka hiçbir çıkış yolu göremiyordu. "O, daha bir çocuktu, Orestes. Küçük bir çocuk. Senin kardeşin. Ona seni anlatmıştım. Birlikte kuşları ve böcekleri inceleyerek geçirdiğimiz bütün o zamanlardan bahsetmiştim. Senin adını biliyor ve yalnızca senin gibi olmak istiyordu. Senin onun için gerçek bir ağabey olmanı istiyordu."

Yaşlar, Orestes'in görüşünü bulandırıyordu. "Üzgünüm. Çok üzgünüm."

"Lütfen, intikamını benden al. Oğlunu öldüren bendim." Pilades, Aegisthus'un koluna dokundu ama yaşlı adam sanki can sıkıcı bir böcekmiş gibi onu kolundan silkip attı. Orestes onun daha önce bir hayvana bile elini kaldırdığını görmemişti ama o anda bu adamın bir kralı katletmiş olduğunu hatırladı. Bir savaşçı gizliydi onun içinde. Şu anda kendi intikamını almak isteyen bir savaşçı.

"Senin de babandan hiçbir farkın yok. Agamemnon'dan daha iyi değilsin sen de."

Bu sözler Orestes'in içinde hiçbir bıçağın açamayacağı kadar derin bir yara açtı.

"Ben, bunun olmasını istemedim. Ben, yalnızca huzur istemiştim.

"Huzur ha? Ölüm aracılığıyla mı? Getirdiğin tek şey acı oldu. Sadece acı."

"Aegisthus."

"Benimle sanki beni tanıyormuşsun gibi konuşmayı bırak. Seni bundan önce hayatımda hiç görmedim ben."

Orestes, yaşlı adam sıcak nefesini yüzüne üflerken bedenini dik tutabilmek için büyük mücadele veriyordu.

"Burada hiçbir zaman Miken'in kralıymışım gibi davranmadım ama tanrılar şahidim olsun ki erdemli bir adam için koruduğum bu tahtı acımasız bir çocuk katilinin almasına izin vermeyeceğim. Artık var olmayan bir adam için koruduğum."

"Özür dilerim. Özür dilerim." Orestes dizlerinin üzerine çöktü.

"Ayağa kalk! Ayağa kalk ki seni bir katil gibi öldürebileyim."

"Lütfen!" Orestes, aslında ne için yalvardığını bilemiyordu; Aegisthus'un hayatını bağışlaması için mi yoksa sonlandırması için mi? Hem her ikisi hem de hiçbiri. Orestes'in bildiği tek şey, bu şekilde, yani âdeta kaburga kemikleri göğsünden tek tek sökülüp atıyormuş gibi hissettiren bir acıyla yaşayamayacağıydı.

Aegisthus onu cübbesinin boynundan yakalayıp havaya kaldırdı ve duvara çarptı.

"O sana güvenmişti," dedi ve çenesine bir yumruk indirdi. Genç adamın ağzı kanla doldu. "*Ben* sana güvenmiştim." Aegisthus bir kez daha vurdu ona, sonra bir kez daha ve Orestes darbeleri savuşturmak için kolunu bile kaldırmadı.

Pilades, ayağa kalkıp yaşlı adamı arkadaşından uzaklaştırmayı denedi. Orestes'i yere bırakan Aegisthus dönüp bu kez prensi yakaladı ve onu duvara savurdu. Pilades duvara çok sert çarpmıştı ve tıpkı kuzeni gibi o da yere yığıldı. Aegisthus yeniden öfkesinin kaynağına çevirdi dikkatini. Orestes'in ağzını dolduran kan, şimdi çenesinden yere damlamaktaydı.

"Orestes! Orestes!"

Orestes, bakışlarını âşığının yattığı yere çevirdi. Pilades, şimdi Orestes'in elinin yalnızca yarım metre ötesinde bulunan hançeri işaret ediyordu. Aegisthus'un hançeri unutmuş olduğu açıktı. Eğer unutmamış olsaydı kesinlikle şimdiye kadar onu çoktan Orestes'in kalbine saplardı. Aegisthus, onun kaburgalarına acımasız bir tekme indirdi.

"Lütfen Orestes," diye inledi Pilades. "Bunu benim için yap! Ben sensiz yaşayamam!"

Ama Orestes âşığına döndüğünde amacı bu kez ona veda etmekti. Kendisini yüzüstü bıraktığı için ne kadar üzgün olduğunu tek bir bakışıyla ona anlatmak. Yaptıkları için, onu da bu işin içine soktuğu için ondan özür dilemek. Ama Pilades'in gözlerinde parlayan yaşları gördüğünde kalbi bu kez yeni bir acıyla burkuldu ve o anda anlayıverdi. Aegisthus artık yalnızca kalbi kırık yaşlı bir adamdı şimdi. Sevdiklerinin kaybı yüzünden yüreği hep sakat olacak ve nefret de onu yiyip bitirecekti. Bundan

sonra onun için gerçek bir hayat söz konusu olamayacaktı artık. Orestes yine o anda anladı ki eğer kendisinin öldürülmesine izin verirse Pilades yaşamının geri kalanını intikam almaya kararlı bir şekilde geçirecekti. Ve eğer o bu şansı yakalayacak olursa. Aegisthus'un kendisine yapmış olduğu şeyi bu kez de Pilades'e yapmayacağını kim söyleyebilirdi?

Böylece Orestes geride kalmış olan gücünün her zerresiyle bıçağa uzandı ve onu kaldırıp Aegisthus'un midesine sapladı.

ÜÇÜNCÜ KISIM

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

Orestes annesinin ölümünü izleyen ilk birkaç günde neler olduğunu hiç hatırlamıyordu. Tacı ele geçirmişti; bu kadarını taht odasına götürülüp de bir zamanlar babasının olan koltuğa oturtuluşundan biliyordu. Pilades onun adına konuşarak hediyeleri, hayır dualarını ve iyi dilekleri kabul etmişti. Orestes ise onları olduğu gibi getirenlerin suratına geri fırlatmak isterdi. Onların gülümsemeyen yüzlerini görmek midesini alt üst ediyordu. Çünkü gerçeği onlar da biliyorlardı: O, bunların hiçbirini hak etmiyordu.

Derken bir gemi yanaştı ve Elektra saraya geri döndü. Orestes'i uzun yıllar önce Miken'den kaçtıklarından beri hiç göstermemiş olduğu bir sıcaklık ve yakınlıkla selamladı. Kollarını boynuna dolayıp ona güçlü ve değerli olduğunu, görevini yerini getireceğini kendisinin öteden beri bildiğini ve tanrıların onunla büyük gurur duyduklarını söyledi.

Duydular mı acaba, diye merak ediyordu Orestes. Kendisini büyütmüş olan insanları yalnızca bu kadar çok arzu ediyorsa eğer onlardan basitçe istemesinin yeterli olacağı bir unvan uğruna katletmiş bir adamla gerçekten de gurur duyarlar mıydı? Eğer tanrılar böyle bir insanla gurur duyabiliyorlarsa, Orestes bundan sonra onları hoşnut etmek isteyeceğinden hiç emin değildi.

Kendi evinde kendini bir parya gibi hissediyordu. Ayrıca İfigenya öldükten sonra, barındırdığı anılar yüzünden koridorlarda bile yürüyemeyen annesinin neler hissetmiş olacağını da anlıyor-

du. Çocukluğundaki odası, o ve ablalarının günbatımından şafağa dek birlikte oyunlar oynadıkları merkez avlu, mutfak, bahçeler, bunların hepsi de annesinin kendisine bakan yüzüyle karşılaşabileceği korkusuyla adımını atamadığı yerlerdi. Cansız. Öldürülmüş. Çoğunlukla, babasının eski odasında saklanıyordu. Şimdi kendisi kral olduğu için değil ama orası çocukken vakit geçirdiği bir yer olmadığı için. Kendisini ziyaret edecek hayaletler yoktu orada.

Saray sakinlerinin geri kalanları görevlerinin başına dönmüşken, o çoğunlukla yatakta kalıyordu; gerçi uykularında huzur bulması da pek mümkün olamıyordu. Rüyaları, örneğin Aletes'in canını bağışlaması için yalvarışı gibi kanla ve çığlıklarla dolu oluyordu. Uyandığı zaman, Pilades'i yatağının başucunda oturmuş, kendisine yiyecek ya da su vermeye hazır bir hâlde buluyor ama o bunları çok ender olarak kabul ediyordu.

Ağzından çıkan ilk sözcükler hep "Onları öldürdüm." olurdu. Pilades çoğu kez saçlarını hafifçe okşayarak bir başka rahatsız uykuya dalana kadar onu sakinleştirirdi. Ama bazen de ona karşı çıkardı.

"Sen yanlış hiçbir şey yapmadın. Sadece tanrıların emrettiği şeyi yaptın."

"Ama ya çocuk. Küçük çocuk. Benim öz kardeşim."

"Onu *ben* öldürdüm, Orestes. Sen değil. Eğer onun cinayeti için cezalandırılacak biri varsa o, benim. Ve Aegisthus da bir nefsi müdafaa idi."

"Aegisthus. Beni kendi oğlu gibi büyütmüştü."

"Senin büyükbaban da aslında yeğeni olduğunu bilmeden onu kendi oğlu gibi büyütmüştü. Peki Aegisthus, Atreus'a bunun karşılığını nasıl ödedi? Onu hiç tereddüt etmeden öldürdü ve tahta da kendi babasını geçirdi. Senin büyükbabanı öldürdü ve kulağıma gelen dedikodulara bakılırsa anneni de babanı öldürmesi için o ikna etmiş."

Ama Orestes başını inatla hayır anlamında sallıyor, bu da şakaklarındaki zonklamanın iyice şiddetlenmesine yol açıyordu.

"Buna inanmıyorum. İnanmadığımı biliyorsun."

"Sen, bütün bu eylemleri gerçekleştirirken tanrılara karşı hiçbir suç işlemedin, Orestes; önemli olan da bu. Bu konunun kafanı kurcalamasına hiç gerek yok."

Orestes belkemiğinden damlayan boncuk boncuk terlerle yatakta öteki tarafa döndü ve Pilades'i sessizce durup kendisini izlemeye bıraktı. Bu, tanrılarla ilgili bir şey değil, demek isterdi. Tanrılara karşı işlenen suçların ne önemi olabilirdi? Kendisini onlar büyütmemişlerdi ki. Şimdi burada onun yanında da değillerdi. Bu, onun ailesine karşı işlediği suçlarla ilgiliydi. Başarısızlığa uğrattığı ailesine karşı.

"Kalenin dışına çık," diye şansını deniyordu Elektra tekrar tekrar. "Burası şimdi senin krallığın. Yüzünü göstermen gerek."

"Belki yarın." diye yanıtlıyordu onu Orestes ama ikisi de bunun bir yalan olduğunu biliyorlardı. Burada, babasının odasının dört duvarı ile sınırlanmışken artık kimseye daha fazla zarar veremezdi. Krallığı Elektra yönetmeliydi. Bunu hep istemişti. Ya da Pilades. Umurunda değildi. O kendine düşeni yapmıştı ve artık ondan daha fazlasını istemeye hakları yoktu.

Ancak aradan bir ay geçtikten sonradır ki sadece başka bir kayıp daha yaşama korkusuyla Orestes nihayet eyleme geçmek zorunda kaldı.

"Babam ziyarete geldi," diye konuştu Pilades ve odanın perdelerini çekip içerisinin ışıkla dolmasını sağladı. Toz zerrecikleri ağırlaşmış havada dans ettiler. "Onu karşılayarak duyduğun saygıyı göstermen gerek. Ne de olsa sekiz yıl boyunca seni evinde konuk etti."

Orestes inleyerek gözlerini kapattı. "Elektra konuşsun onunla," diye yanıtladı. "Hem onu benden çok daha fazla sevmiştir hep."

"Elektra meşgul. Üstelik Miken'in kralı o değil. Sensin. Ayrıca ona senin kendisini taht odasında karşılayacağını söyledim."

"O hâlde bütün haklarımı sana devrediyorum. Sen konuş onunla."

Bir insanın nasıl olup da bu kadar çok uyuyabildiği ama yine de neredeyse daha gözlerini açtığı andan itibaren kendini çok bitkin hissettiği onun açısından hâlâ gizemini koruyan bir konuydu. Böylesi bir ağırlığı bedeninde daha önce hiç hissetmemişti. Başı onu yastıktan kaldırma yönünde bulunduğu her türlü girişime karşı koyuyordu.

"Hiç kimseye bir şey devretmiyorsun," dedi Pilades çarşafları kaldırıp atarak. "Hele bana hiç."

"O zaman başka düzenlemeler yap. Hasta olduğumu söyle."

Pilades'in uzaklaşan adımlarının çıkardığı alışıldık sesleri duymayı bekledi ama bunun yerine duyduğu, derin bir iç çekiş oldu. "Eğer durum buysa ve sen babamı karşılamayacaksan o zaman o buradan ayrılırken ben de onunla birlikte gideceğim. Fokis'e dönüyorum. Temelli."

Sislerin dağılıp da Pilades'in sözlerinin ulaşmaları gereken yere ulaşması birkaç saniye sürdü.

"Pekâlâ," dedi Orestes sonunda. "Eğer istediğin buysa git o zaman. Seni durdurmaya kalkmayacağım."

"Benim istediğim bu değil. Olmadığını sen de biliyorsun," diye bağırdı ona Pilades. "Sana ulaşabilmek için ne söylemem gerekiyor? Ben senin yanında olmak istiyorum. Sana yardım etmek istiyorum. Ama bunu nasıl yapabilirim, Orestes? Sana nasıl yardım edebilirim?"

Ama bu patlaması bile bir işe yaramadı. Orestes'in tek yaptığı çarşaflara uzanıp onları tekrar omuzlarına kadar çekmek oldu. Belki de hastayım, diye düşündü çünkü sanki kış vaktinden önce gelmiş gibi üşüyordu.

"Ben, senin yardımını hak etmiyorum." diye mırıldandı.

"Evet, hak ediyorsun, Orestes! Seni bütün kalbimle seviyorum. Ama sadece bir seyirci olarak kalıp senin bu hâlini izlemeye dayanamam. Sana nasıl ulaşacağımı, seni nasıl geri getireceğimi bilemiyorum. Ve ben, bir korkağım, bunu biliyorum ama günlerimi bu şekilde senin gözlerimin önünde solup gitmeni izleyerek geçiremem. Elimden gelen her şeyi yaptım."

Bu samimi açıklama karşısında Orestes'in boğazına bir yumru gelip oturdu. Ona doğru döndü ama yine de konuşurken Pilades'in gözlerine bakamıyordu.

"Ben çok..."

"Hayır! Bir kelime daha etme! Artık duymak istemiyorum, Orestes! Eğer sebep olduğun acılar yüzünden bu kadar üzüntü duyuyorsan, o zaman git bir şeyleri değiştir. İnsanlara yardım et.

Krallığındaki her gün senden tavsiye almak için sarayına gelen insanlara yardım et."

"Nasıl tavsiye verildiğini bilmiyorum."

"Öğren o zaman."

Pilades, âşığının daha önce hiç tanık olmadığı bir biçimde öfkeye kapılmıştı. Ve bu, Orestes'i korkutuyordu.

"Ne olursa olsun senin yanında kalırdım, Orestes," diye devam etti. "Bin tane cinayet işlemiş olsaydın bile yine de senin yanında kalırdım. Ama bu durumda hayır. Böyle bir şeye daha fazla seyirci kalamam." Durdu ve başını ellerinin arasına aldı. Başını tekrar yukarı kaldırdığında gözlerinden yalnızca çaresizlik okunuyordu. "Daha fazla burada bulunmamın akıllıca olduğunu sanmıyorum. Hatta sanırım işleri daha da kötüleştiriyorum. Galiba sen, aslında beni suçluyorsun."

"Ne? Neden böyle diyorsun?" Orestes günlerden beri ilk kez sıçrayıp kalktı. "Bu doğru değil. Olmadığını sen de biliyorsun."

"Gerçekten mi? Zihninin derinliklerinde bir yerlerde böyle düşünüyorsun bence. Tanrılar biliyor ya, ben de kendimi yeterince suçladım. Keşke çocuğu öldürmemiş olsaydım. Keşke yalnızca çığlıklarını boğmak için ağzını kapatmakla yetinseydim; o zaman Aegisthus'u da öldürmek zorunda kalmamış olacaktın."

Şimdi gözleri yaşlarla dolmuş olan Orestes başını hayır anlamında salladı.

"Bu doğru değil, Pilades. Sen, bana yardım ediyordun, bunu biliyorum. Senin yalnızca bana yardım etmeye çalıştığını biliyorum ben."

"Ama başarılı olamadım. Ve buna daha fazla katlanamam artık."

Orestes, tuzağa mı düştüğünden yoksa köşeye mi sıkıştırıldığından emin olamıyordu; belki her ikisiydi, belki de hiçbiri. Ama bildiği tek bir şey varsa o da eğer Pilades babası ile birlikte gidecek olursa onu yiyip bitirmekle tehdit eden karanlığın işini çok daha çabuk bitirme fırsatı bulacağıydı.

"Geliyorum. Seninle birlikte babanı görmeye geliyorum." diye mırıldandı.

Pilades duruşunu değiştirdi. "Peki taht odasında oturup tebaanı dinleyecek misin? Sana olan bağlılıklarını sunduklarında kralları olarak bunu kabul edecek misin?"

Bunun yalnızca düşüncesi bile Orestes'in göğsünü sıkıştırmaya yetiyordu. Güç bela yutkundu ve yanıtladı: "Eğer sen kalırsan."

"Sen yaşamını tanrıların istediği şekilde yaşamak için çaba gösterdiğin sürece seninle kalacağım."

Tanrılar. Yalnızca bu sözcüğü duymak bile boğazında zehir gibi bir safranın yükselmesine yol açıyordu. Ama başka bir seçeneği olmadığını da iyi biliyordu.

"O zaman birileri benim için küveti doldursa iyi olur," diye konuştu. "Çünkü hiç de birilerini karşılamaya uygun bir hâlde değilim."

***

Suyun yüzeyine yayılan kir tabakasına bakınca Orestes en son ne zaman yıkanmış olduğunu düşünmeye korkuyordu. Orada öylece yatarken bedeninin bir deri bir kemik kaldığını, kaburga kemiklerinin her zamankinden daha belirgin olduğunu hissedebiliyordu. Üzerlerinde fazladan bir gram bile et kalmadığını görüyordu. Suyun sıcaklığını içine çekip bir an için gözlerini kapattı ve tatlı yağların kokusunun onu gevşetmesine izin verdi.

"*Katil!*"

Orestes Derhal gözlerini açtı ve bedeninden sular sıçratarak ayağa fırladı.

"Kim var orada?" diye sordu, gözleriyle odayı tararken. Burası çocukken kullandığı banyoydu, geniş ve ferahtı, bir insanın saklanabileceği hiçbir yer yoktu. Hiçbir paravan ya da girinti yoktu. Ama duyduğu ses öylesine netti ki ona sanki yalnızca bir kol boyu uzaklıktan gelmiş gibiydi. Kalbi deli gibi çarpmaya başladı.

"Burada kimse yok." dedi yüksek sesle, sanki kendi kendisine güvence vermek istermiş gibi. Sabunu alıp tekrar oturdu ve dizlerindeki kirleri temizlemeye koyuldu.

"*Sen anneni öldürdün!*"

Bu kez bir sıçrayışta küvetten çıktı ve arkasında sulardan oluşan bir iz bırakarak pencereye koştu. Banyo dik bir yamaca bakıyordu; pervazlardan birinin üzerinde dengede durmaya çalışıp da yaşamını ve uzuvlarını tehlikeye atmadığı müddetçe kimsenin orada saklanabilmesi mümkün değildi. Yalnızca onunla alay etmek için kim bu kadar ileri gidebilirdi ki?

"Kimdir o? Kim var orada?" diye bağırdı. "Seni duydum. Burada muhafızlar var. Her yerdeler. Kimsin sen?"

Soruları esintiye karışarak yitip gitti.

"Majesteleri iyi misiniz?"

Çıplak kral hızla arkasına döndü ve kendini yaşlı bakıcısıyla yüz yüze buluverdi. Etrafına sular damlatmayı sürdürerek hemen koşup onun elini tuttu.

"Laodamia, sen de duydun mu?"

"Neyi duydum mu, kralım?"

"Birileri konuşuyordu. Birileri beni suçluyordu."

"Hadi gelin, Kral Stropius burada. Kaygılanmanıza gerek yok, sizi hazırlamak için hâlâ yeterince zamanımız var."

"O, burada mı? Bu odanın dışında yani?"

Laodamia kaşlarını çattı. "Hayır, kralım, taht odasında sizin teşrifinizi bekliyor. Gelin de sizi kurulayayım." Yaşlı kadın onun omuzlarının etrafına bir havlu sardı ve sanki o hâlâ küçük bir çocukmuş gibi kurulamaya başladı. "Şimdi size giyebileceğiniz bir şeyler bulmamız gerek." diyerek şefkatle onu banyodan çıkardı.

Orestes kapının eşiğine geldiğinde arkasına bakarak odanın gerçekten de boş olup olmadığını kontrol etti, sonra da hizmetçisini izlemek için tekrar önüne döndü. Ama daha ancak bir adım atmıştı ki ses yeniden duyuldu, şimdi ona başkaları da katılmıştı.

"Senin kim olduğunu biliyoruz."

"Ne yaptığını da biliyoruz!"

"Ve bunu ödeyeceksin!"

OTUZ ALTINCI BÖLÜM

Orestes şarap içmiyor, yalnızca kadehi sıkı sıkı elinde tutuyordu. Ta ki sonunda içindeki sıvının eline sıçradığını görene kadar. Kendisinin titrediğini görmemeleri gerektiğini düşündü ve kadehi elinden bıraktı. Böyle bir zayıflık gösterisine ilişkin dedikodular, daha gece sona ermeden onu alaşağı etmek için komploların kurulmasına yol açabilirdi. Sanki şimdiden yeterincesi yokmuş gibi.

Taht odası onun beklediğinden çok daha faal bir durumdaydı. Taş basamaklar krallarını görebilmek için oraya toplanmış adamlar yüzünden epey kalabalıktı. Elektra, geldiği zaman Stropius'u karşılamış ve şimdi de kardeşinin yanındaki koltukta yerini almıştı. Yüzündeki ifade her zamanki gibi duygudan yoksundu. Orestes bu toplantıda ondan daha fazlasını beklemişti. Büyük olasılıkla Elektra da ondan daha fazlasını bekliyordu. Hatta belki de herkes.

"Buraya sana tebriklerimizi sunmaya geldik," diyerek geliş nedenini açıkladı Stropius. "Çoğu erkeğin başarmakta güçlük çekeceği bir şeyi başardın ve tanrıları hoşnut ettin."

Orestes âdeta hasta olduğunu hissetti ama kendini zorlayarak gülümsemeyi başardı. "Bana yol gösteren, bizzat Apollon'un sözleri oldu." diye konuştu.

"Kendini fazla hafife alıyorsun," diye yanıtladı onu Stropius. "Her zaman öyleydin, yıllar önce küçük bir çocuk olarak kıyılarıma geldiğin günden beri. Dönüştüğün şeyle gurur duymalısın. Ve eğer senin için bir sakıncası yoksa birkaç şeyi sana bizzat öğ-

retme sorumluluğunu üzerime almak isterim. Ne de olsa kendimi senin için bir baba figürü yerine koyabileceğimi düşünüyorum, değil mi?"

"Ben de böyle düşünmek isterim." diye yanıt verdi Orestes, diplomatça.

"Aegisthus'u olduğu gibi mi?" diye seslendi birileri odanın arkasından. *"Onu da bir baba olarak düşünmüştün, değil mi? Ama yine de onu öldürdün!"*

"Anneni öldürdükten sonra!"

Orestes ayağa fırladı, önündeki başlar denizini gözleriyle tarayarak "Kim söyledi bunu?" diye sordu.

Kaygılı bakışmalar oldu.

"Neyi kim söyledi?" diye fısıldadı Elektra. "Konuşan sadece kraldı."

"Ben... Ben duydum."

Orada toplanmış olan kişilere baktı. Kendisininkilerle karşılaşan her çift gözde endişe veya şaşkınlıktan başka bir şeyin okunmadığını düşündü. Ama ya sesler? Yalnızca kafasının içinde olsalar bu kadar net duyulabilir miydi?

"Affedersiniz, yanılmış olmalıyım." diye konuştu kendini tekrar tahtına bırakarak. Yanındaki masada duran şarap kadehini aldı, artık ellerinin titremesine aldırış etmeden dudaklarına götürüp hepsini bir dikişte içti. Herhangi bir şey yemek şöyle dursun en son ne zaman su içtiğini bile hatırlamıyordu. Halüsinasyonların nedeni buydu belki de.

"Biz de seninle toprak meselesini tartışabilmeyi umuyorduk." dedi Stropius biraz ihtiyatlı bir tarzda.

"Toprak mı?"

"Evet. Troya Savaşı'ndan sonra, baban çevresindekilere çok sayıda vaatte bulunmuştu. Elde ettiği tarihi zafer dolayısıyla müttefiklerine, tebaasına ve onların ailelerine vereceği armağanlara dair. Agamemnon büyük bir liderdi. İlham verici bir adamdı. Ayrıca çok da cömertti."

Kibirli ve kötüydü, diye düşündü Orestes kendi kendine. Ama başkaları bunları ilham verici buluyorlardı belki de. Önce bir oğul

olarak kendisi hakkında yapılan yorum, şimdi de bu. Kendisinin bu tahtta ilk oturuşu olabilirdi ama bir adamın büyük olasılıkla hak etmediği bir şeyi çeşitli dalaverelerle elde etmeye çalıştığını anlayabilecek kadar bu odada bulunmuştu.

"Benim bunlardan haberim yok."

"Bu sözler gerçekten de verildi, sana bunu garanti edebilirim. Pek çok kişi buna tanıklık edebilir."

"Söz konusu tanıkların aynı zamanda da bu sözde cömertlikten kazanç sağlayacak kişiler olduklarını varsayıyorum."

Konuşma biçimine kendisi bile şaşırmıştı. Güçlü ve buyurgan. Pilades haklıydı. İnsanlar onu zayıf biri olarak görüyorlardı ve kendisini önceden tanımış ve yardım etmiş olanlar bile şimdi onu sınamaya hazırlardı.

"Yalnızca bundan fayda sağlayacak olmaları onların sözlerini güvenilmez kılmaz."

"Hayır, ama daha az inandırıcı kılar. Şimdi istediğiniz başka bir şey var mı yoksa sadece zamanımı harcamak ve *benim* cömertliğimi test etmek için mi buradasınız?"

Odaya bir sessizlik çöktü. Orestes titremelerini önlemek için ellerini oturduğu koltuğun kenarlarına dayadı. Belki de yanlış anlamıştı. Belki de Agamemnon, gerçekten de böyle anlaşmalar yapmış ve adamlar da neredeyse on yıl boyunca birilerinin çıkıp da ölmüş kralın vaatlerini yerine getirmesini beklemişti. Orada bulunanların bakışları bir kraldan ötekine kayarken, Stropius'un yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.

"Sanırım seni iyi eğitmişim Orestes," diye konuştu gerilimi düşürecek şekilde. Gergin bir kahkaha dalgası bütün topluluğu dolaştı. "Ve liderliğe hiç de dedikleri kadar gönülsüz değilmişsin."

"Hayır, o, bir kral." diye seslendi bir kadın.

Yanında oturan Elektra gülümsedi ve bir anlığına Orestes'in içi ısınır gibi oldu.

"O, bir Kral!" diye konuştu bir başka ses. *"Ve bildiği her şeyi de annesinden öğrendi. Tahtı ele geçirmek için öldürdüğü annesinden. Bu doğru, öyle değil mi Orestes? Yalnızca orada oturabilmek için anneni katletmedin mi?"*

Orestes hızla tekrar ayağa fırlarken şarap masası yere düşüp parçalandı, görünüşe göre sesin geldiği yer olan kapının eşiğini gözleriyle taradı. Ama tam ayağa kalkmıştı ki odanın öteki tarafından merdivenlerin tepesinden başka bir ses daha duydu.

"Söyle bana, sence kırmızı ona yakıştı mı dersin; hatırlasana kendi kanına bulanmış olarak yerde yatıyordu."

"Ne yapıyorsun? Neden bana bütün bunları söylüyorsun?" Kendini tekrar tahtına bıraktı. "Neden? Neden?" Konuşmak şöyle dursun nefes almayı bile güçlükle başarıyordu.

"Sorun ne?" Pilades yanına gelmişti. "Canın mı yanıyor? Zehir mi?" Yerdeki şarap sürahisine baktı ama Elektra hayır anlamında başını salladı.

"Onu ben içmiştim."

"O zaman ne oldu?"

Tahtın yakınında bulunanlar yavaş yavaş ondan uzaklaşırken, geridekiler de daha iyi görebilmek için boyunlarını uzatıyorlardı. Çıkan kargaşada, insanlar, bağrışmaya ve itişip kakışmaya başlamışlardı. Ama hepsinden önemlisi sesler devam ediyordu.

"Sen bir katilsin!"

"Bir çocuk katili!"

"Canavar!"

"Ne oldu? Sorun ne?" diye sordu Pilades tekrar, Orestes elleriyle kulaklarını örterken.

"Duymuyor musun? Sustur onları!"

"Neyi susturayım?"

"Nasıl? Bizi mi kastediyorsun yoksa?" Kahkahalar havayı doldurdu.

Orestes gözlerini odada dolaştırırken birdenbire onun orada, bütün o kargaşanın ortasında dikildiğini gördü, sakin ve mağrurdu ama tüyler ürpertici bir görünümü vardı yine de. Teni mermer sütunlar kadar beyaz, buna karşın gözleri ise volkanik kayalardan daha siyahtı. Sanki üzerine düşen her bir ışık huzmesi kadının pullarla kaplı derisi tarafından emiliyordu. O, bir insan değildi. Onu tamamen sarmış gibi görünen kıpkızıl alevlerin parıltısına karşın yalnızca dizi dizi sivri dişlerini görmek bile yeterdi bunu anlamak

için. Kadının bizzat kendisi sonsuz ateşin bir parçası gibiydi sanki.

"Orestes! Orestes! Neler oluyor? Böyle davranamazsın, kardeşim. Ne yapıyorsun?" Elektra yanına ulaşmayı sonunda başarmıştı.

Ama Orestes ona yanıt veremedi. Bir kez daha kendisine hitap ederken çatallı dili ateşin ışığında parlayan hayaletten gözlerini alamıyordu.

"İşte sonunda taca sahip oldun," diye tısladı hayalet. "Şimdi yapman gereken tek şey, *ondan yararlanabilecek kadar uzun bir süre hayatta kalmayı başarmak."*

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

Laodamia alnındaki soğuk bezi bir yenisiyle değiştirdi.

"Onun ateşi yok ki. Bu yaptığın çok anlamsız." diye konuştu Pilades.

"Eğer zehirse soğuk onu beyninden söküp alabilir." diye yanıtladı Laodamia da.

"Babamın geldiği gece başladı. Zehri de o zaman vermiş olmalılar." diye fikir yürüttü Pilades.

"Ne saçmalık," Konuşan, bu kez Elektra idi. "O, hiçbir şey yememiş ve ikimiz de aynı şaraptan içmişken nasıl zehir olabilir ki? Üstelik ona bildiğimiz bütün tedavileri de uyguladık. Bir insanın bu şekilde inlemesine hangi zehir yol açabilir? Bu durum tam iki haftadır sürüyor. İki haftadır. Üstelik üç koca günü de tapınakta yatarak geçirdi. Bu, her türlü hastalığı tedavi ederdi. Başka bir şey var. Öyle olmalı."

"Nesi olabilir o zaman?"

"Lütfen, ikinizin de sakin olması gerek. Onun sessizliğe ihtiyacı var."

Orestes onların kendisi hakkında konuştuklarını, o sanki küçük bir çocukmuş gibi üzerine titrediklerini biliyor ama hiçbirinin de konuştuklarını duymamak için elleriyle kulaklarını kapatıyordu. İleri geri sallanmak, onun dikkatini balık ya da böcek türleri gibi başka şeylerin üzerine toplamasına yardımcı oluyordu. Ayrıca yüksek sesle konuşmanın da yalnızca çok kısa bir süre için bile olsa seslerin bastırılmasına yararı dokunuyordu. Su kuşları. Bu, onu bir süre için de olsa odaklanmış bir hâlde tutabiliyordu.

Farklı bir su kuşu daha. Kötü ruhların kendilerini duyurmalarını önlüyordu bu.

"Yosun kazı, boz ördek, pufla..." diye giderek yükselen bir sesle adları sayıyordu, gerçi yüksekliği artan tek ses de onun sesi değildi çünkü o ve akrabaları odada bulunan yegâne insanlar değillerdi.

"Bizi susturabileceğine gerçekten inanmıyor, değil mi?" diye sordu iblislerden biri. Yatağının ayakucuna, onun yalnızca bir iki metre ötesine oturmuştu. Daha koyu tenine ve sarı gözlerine karşın o da ilk gördüğü ile aynı çatallı dile, aynı keskin dişlere ve aynı öfkeli bakışlara sahipti. Bacaklarını uzatmıştı ve ayaklarından biri Elektra'nın durmuş ellerini ovuşturmakta olduğu yerin yalnızca birkaç santim ötesindeydi. Ama ablası bunun farkında değildi.

"Bizi görmezden gelemeyeceğini şimdiye kadar anlamış olmalısın, öyle değil mi, Orestes? Bizi yok sayamayacağını biliyorsun."

"Sana müstahak olan biziz."

"Siz, canavarsınız!" diye bağırdı onlara, gerçi bu feveranı yalnızca onların biraz daha yüksek sesle gülmelerine yol açtı.

"Bize mi dedin? Bizim canavar olduğumuzu mu sanıyorsun?"

"Ama biz kendi öz annemizi öldürmedik. Böyle bir şeyi asla yapamayız biz."

"Söyle bize Orestes, bıçağı onun etine saplamak nasıl bir histi?"

"Yosun kazı, deniz ördeği, sütlabi..." Sözcükler ağzından zayıf ve hırıltılı bir şekilde çıkıyordu ama o yine de devam etti.

"Senin hayal ettiğin gibi miydi? Gözlerine bile bakmadan. Ona, o çok sevdiği bebeğine hoşça kal deme fırsatı bile vermeden."

"Karabatak, kara..."

"Ama sonunda onların yeniden bir araya gelmelerini sağladın, öyle değil mi, Orestes? O küçük, mutlu ailenin yine hep birlikte olmalarını sağladın. Ellerinde bu kadar çok kan olması sana kendini nasıl hissettiriyor?"

"Kesin şunu!" Kollarını sallayınca Laodamia'ya çarptı ve taşıdığı tepsinin elinden fırlayıp düşmesine yol açtı. İhtiyar kadın tam bir şok içinde soluğunu tuttu.

"Ben... Ben... Özür dilerim... Çok özür dilerim..." Orestes yere çömelip dökülen suyu giysisiyle silmeye çalıştı.

"Bakın, bunun için özür diliyor, değil mi? Onun yaşlı kadınlara vurduktan sonra özür dileyeceğini hiç sanmazdım."

"Biz, onları öldürdüğünü sanıyorduk."

"Özellikle de kendisini büyütmüş olanları."

"Onu geceleri yatağının altında uyuyan bütün şeytanlara karşı koruyanları."

"Beni rahat bırakın."

Başını döşeğe vurdu, yastığı kapıp onunla kulaklarını örttü.

"Onu bir yerlere götürmemiz gerek. Yardıma ihtiyacı var," diyordu Laodamia'nın sesi şimdi de. "Korkarım, onu burada kurtaramayız."

"Onu nereye *götürebiliriz* ki?" diye sordu Elektra da. "Tam bir deli gibi davranıyor. İlk zamanlar stresten kaynaklandığını düşünüp göz ardı edebilirdik ama neredeyse on beş gündür bu durum devam ediyor. Eğer kısa süre içinde iyileşmezse tahtta deli bir adamın oturduğunu bütün krallık öğrenecek. O zaman ne olacak?"

Elektra'nın önceki gün, kardeşini mutfağın altındaki kilerde un çuvallarının arkasında saklanırken bulduğu düşünülecek olursa Orestes'in deliliğini inkâr etmek doğrusu bir hayli güçtü. Ama canavarlar bu saklanma yerini de biliyorlardı. Her şeyi biliyorlardı onlar.

"Dürüst olmak gerekirse çok sayıda krallığın başında deli kralların bulunduğu olmuştur ama konu bu değil." Pilades, Laodamia'nın yanına, yatağın başucuna gelip elleriyle saçlarını sıvazladı. "Eğer bu işkenceler zehirden ya da hastalıktan kaynaklanmıyorsa o zaman bu, bir ölümlünün işi değil, demektir."

İki kadın kaskatı kesildiler.

"O hâlde senin inancın ne?" diye sordu Elektra. "Ve neden? Tanrılar neden Orestes'i incitmek istesin? O tamamıyla kendisinden istedikleri şeyi yaptı."

"Birilerinin bir insanı niçin bu şekilde lanetleyeceklerini bilemiyorum. Hem de onun kadar iyi bir insanı. Apollon'un emrini yerine getirdi, bu ona ne kadar acı verirse versin."

"O hâlde ne diyorsun?" diye sordu Elektra. "Bulmacalarla harcayacak zamanım yok ve korkarım kardeşimin de öyle."

Pilades başını salladı, elini Orestes'in sırtına koydu.

"Galiba yanıtı bulmak için tanrılara gitmemiz gerekecek," diye konuştu. "Tapınakta uyumakla en küçük bir düzelme bile sağlamadı. Sanırım onu tekrar Delfi'ye götürmemiz gerekiyor. Pitia'yı görmeye."

***

Pilades ile Orestes, Orestes'in Pitia ile yaptığı ilk görüşmenin ardından defalarca Delfi'de bulunmuşlardı, gerçi oraya gitmelerinin nedeni hiçbir zaman bir kez daha tavsiye almak olmamıştı. Oraya müzik ve danslar, ziyafetler ve festivaller ve bazen de stadyumdaki oyunlar için gitmişlerdi. Ama hepsinden çok da saraydaki meraklı gözlerden uzakta, baş başa olabilmek için.

Oraya yaptıkları en son yolculuk, öylesine eğlenceli, tutkuyla ve geleceğe ilişkin ümitlerle dolu geçmişti ki. Ama Orestes'in günün birinde Miken'e geri dönmesinin gerekeceği gerçeğini hep göz ardı etmişlerdi. Birbirlerine orada birlikte geçirdikleri zaman boyunca Elektra'dan da Klitemnestra'dan da keyiflerini kaçıracak başka her türlü şeyden de bahsetmeyeceklerine dair söz vermişlerdi. Zeytinliklerde öpüşmüşler, deniz banyosu yapmışlar ve bir gölden su içen geyikleri seyretmişlerdi. Dans etmişler, şarkılar söylemişler ve kasıkları sancıyana dek gülmüşlerdi.

Öyle ya da böyle, Pilades, Orestes'e, Miken'den kaçışlarının ardından Elektra'nın onu babasına takdim ettiğini gördüğü anda âşık olmuştu. Delikanlı öylesine özü sözü birdi, hislerini öylesine açıkça belli ediyordu ki o sırada yanaklarındaki gözyaşı lekeleri hâlâ durmaktaydı. Pilades'in yaşıtları bunu bir zayıflık belirtisi olarak algılarlardı ama kendisi öyle olmadığını biliyordu. Kaldı ki şu hayatta sevdiklerinizden başka neyin önemi vardı ki? Pilades babasının kendisinden istediği şekilde delikanlıyı kanatları altına almıştı. Ağabey gibi davranması gereken bir kuzen olarak. Ama sonuçta onun ağabeyi değildi ve birlikte geçirdikleri her geçen gün, aralarında daha anlamlı bir bağ gelişmişti.

Pilades, belki de kadınlardan oluşan bir ailenin tek oğlu olarak büyütülmenin onu böylesine merhametli kıldığını düşünüyordu. Ama gerçekte hiçbir önemi yoktu bunun. Bildiği tek bir şey varsa

o da yaşamınıza gerçekten değerli olan bir şey girdiği zaman onu orada tutmak için elinizden gelen her şeyi yapacağınızdı. Yine de bir süre duygularını bastırmaya çalışmıştı. Her ikisi de birer prens olduklarından evlenecekleri eşler yıllar boyunca sürecek stratejik müzakerelerin ardından seçilecekti. Ayrıca Orestes de kendisine karşı aynı duyguları beslemediği sürece dostluklarının bozulması riskini göze almaya ya da adını lekeleyecek herhangi bir şey yapmaya hiç niyeti yoktu. Ama sonradan Orestes'in de kendisiyle tamamen aynı şeyleri hissettiği ortaya çıkmıştı.

İlk öpücüklerini paylaştıkları gün gelinceye dek aradan dört yılın geçmesi gerekmişti. Bir balıkçı teknesiyle açık denizlere açılmışlardı. Orestes zamanının büyük bölümünü deniz kartallarının dalışlarını ve pike yapışlarını izlemek için gökyüzüne bakarak geçirirken işlerin çoğu da Pilades'e kalıyordu. Akşam yemeklerini denizden tutuyor, sonra da onu ufak bir ateşin üzerinde kızartmak için karaya çıkıyorlardı. Her türlü şeyden bahsederlerdi: Geçmişten, gelecekten, hayvanlardan; Orestes hayvanlar hakkında konuşmaktan hiç bıkmazdı. Tepelerinde yıldızlar belirdiğinde Orestes kumun üzerinde yuvarlanmış ve bundan daha kusursuz bir günü hayal edemediğini bildirmişti.

"Ben edebiliyorum," diye yanıt vermişti, Pilades ve uzanıp dudaklarını kuzeninin dudaklarına bastırmıştı. O öpücükle ilgili her şey onlara öylesine doğal gelmişti ki. Sonunda ayrıldıklarında Pilades giysisini sıyırıp üzerinden atmıştı.

"Ne yapıyorsun?" diye sormuştu Orestes.

"Yüzmeye gidiyorum. Sen de bana katılmak ister misin?"

Suda bir kez daha öpüşmüşler, ay ışığı küçük dalgaların tepelerine dökülürken elleriyle birbirlerinin bedenlerini keşfetmişlerdi. O gece onu kollarında taşıyarak saraya götürmek istemişti Pilades. Ama günün birinde onu gerçekten de aynen bu şekilde kollarında taşımasının gerekeceğini hiç düşünmemişti. En korkunç kâbuslarında bile.

"Temiz giysilere ihtiyacı olacak," dedi Elektra'ya, geminin hareketleriyle bir o yana bir bu yana sallanırlarken. "Üstündekileri yine kirletti."

"O zaman kıyıya çıktığımız zaman çaresine bakarız. Şimdiye kadar üç kere değiştirdik zaten ve getirdiğimiz hemen hemen her şeyi de kullandık. Geride neredeyse temiz hiçbir şey kalmadı."

"O zaman birini yıka, kendi giysilerinden birini kullan ya da bir şeyler çal, umurumda değil ama onu Delfi'ye bu şekilde götüremeyiz. O, bir kral, Elektra."

Elektra dişlerini sıktı ve Pilades daha uzun bir tartışmaya kendini hazırladı ama hiçbir şey olmadı. Bunun yerine Elektra, kamaranın kapısını çarparak kapattı ve Pilades onun birkaç yeni giysi ve biraz da su getirmeye gitmiş olmasını ümit etti. Orestes'in onun, ablasıyla olan konuşma biçimini onaylamayacağını biliyordu ama Pilades, onun içinde bulunduğu durumun sorumluluğunu kendisi kadar Elektra'ya da yüklüyordu. Elektra'nın tacı kardeşinin alması için duyduğu şiddetli arzu ve doğuştan gelen intikam açlığı, başlarına bunun gelmesine yol açmıştı. Eğer Orestes'in yaşı biraz daha büyük olsaydı, biraz daha görmüş geçirmiş bir insan olsaydı yaptığı şeyin, kendisinden önce yaşamış başka pek çok kişinin eylemlerinden hiç de daha kötü sayılmayacağını kabul eder ve o zaman, belki de bunlar olmayabilirdi.

"Merak etme, aşkım," diye konuştu elbisesinin koluyla onun ağzını tıpkı bir bebeğinki gibi silerken. "Pitia bu durumun nasıl düzeltileceğini söyleyecek. Bize ne yapmamız gerektiğini söyleyecek ve çok geçmeden, sen tekrar aramıza dönmüş olacaksın. Yalnızca biraz daha sabret. Ben, senin için buradayım."

Kapı gıcırdayarak açıldı.

"Al sana bir giysi," dedi Elektra ve elindekini ona doğru fırlattı. "Ama rengi berbat. Hemen üzerini değiştir. Kara göründü."

OTUZ SEKİNCİ BÖLÜM

Gemi, onun tahayyül edebileceğinden çok daha kötüydü. Dişlerinden damlayan kanlarla saray koridorları boyunca onu kovaladıkları, faydasızca onlardan kaçacak bir yer ararken iniltilerinin hiç durmadan kulaklarında çınladığı zamanlardan bile daha kötü. Tıpkı küçük bir çocukken yaptığı gibi, yalnızca kendisinin bildiğine inandığı kuytu köşelere saklanmaya çalışmıştı. Ama onu hep bulmuşlardı. Şimdi açık denizde ise gidebileceği hiçbir yer yoktu.

Onların ufacık kamaranın havasını ağırlaştıran nefeslerinin iğrenç kokusunu alabiliyordu. Böyle kapalı ve daracık bir mekâna üç insan ve üç canavar güç bela sığabiliyorlardı ve kaçacak hiçbir yer de kesinlikle yoktu. Orestes onları kadın olarak düşünmeyi bırakmıştı artık. Kadınsı hiçbir yanları yoktu ki. Sevgi dolu ya da anaç değillerdi. Şimdi bu kadar uzun bir süredir onun daimî yoldaşları olduklarına göre, seslerinin tonundan –alaylarına başlamadan önce boğazlarından çıkan gırtlaksı seslerden– pullarının üzerindeki desenlerden ve yerde sürüklenircesine hareket ederlerken yırtık giysilerinin hışırtısından her birini tanımayı da öğrenmişti.

"Güçlü, katil kral. Şu hâline bir bak."

"Onun, annenin kanının tadına baktın mı hiç? Hatırlıyor musun nasıldı?"

"Neden hançeri şimdi de kendine çevirmiyorsun, Orestes? Bu, yapabileceğin en kolay şey olurdu. Hadi, şimdi de kendine doğrult, hançeri."

Bu iğneleyici sözlerin tonu yavaş yavaş alçalmaya başlıyor, giderek uzaklardan duyulan nal sesleriyle benzerlik kazanıyordu. Ama hiçbir zaman böyle kalmazdı yine de. Ağızlarından çıkan her bir sözle zehirlerinin miktarı ve barındırdıkları kin biraz daha artar, en sonunda da öylesine gürültülü bir doruk noktasına ulaşırdı ki Orestes elleriyle kulaklarını tıkar ve acı içinde bağırırdı.

"Anneni çok gururlandırmıştın."

"Yetiştirdiği o olağanüstü küçük prens ile öylesine gurur duyuyordu ki."

"Ta ki kendisinin gırtlağını kesene kadar."

Ötekiler bu kötücül varlıklar hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Aralarında iblislerin dolaştığının farkında değillerdi. Bu kadarını söyleyebilirdi onlara. Bir tartışmaya tutuşacak olurlarsa yaratıklar, duyulmalarını sağlamak için, hakaretlerini bu kez yüksek sesle dile getirmek zorunda kalırlardı.

"Annen seni hâlâ sevdiğini bilmeni istiyor. Ve yakında hem de çok yakında yeniden görüşeceğinizi."

"Kardeşin kendisine göstermiş olduğun bütün şefkatin karşılığını sana geri ödemek istiyor."

"Ya Aegisthus! Ah, Aegisthus da senin için öyle bir karşılama töreni hazırladı ki."

"Kesin şunu! Derhal kesin! Sizi dinlemiyorum!"

"Başka seçeneğin yok!" Ve yanı başında bitiveriyordu o anda, başucuna çömeliyor, nefesinin iğrenç kokusu burun deliklerini dolduruyordu. Orestes onu kendisinden uzaklaştırmak için gözlerini sımsıkı yumuyor ama yaratığın bu kez de derisinin üzerinde dolaşmaya başlayan parmakları ona bir kez daha çığlık attırıyordu.

"Benden uzak durun!"

Tekrar gözlerini açtığında ise yaratık gitmiş, onun yerine de kaşları çatılı, gözleri endişeden kopkoyu olmuş Pilades diz çökmüş oluyordu.

"Her şey yolunda Orestes. Delfi'ye ulaştık. Yalnızca seni biraz doğrultmamız gerek."

"Hayır! Hayır!" Orestes iyice geriye çekilip dizlerini göğsüne kadar çekti, gözleriyle etrafı taradı. "Onlar buradalar! Sadece saklanmışlar! Hiç gitmiyorlar! Beni asla rahat bırakmıyorlar!"

"Yalnızca benim."

Pilades onu kollarına almaya yeltenince Orestes kaskatı kesildi. Yaratıklar biçim değiştirebiliyordu çünkü. Belki de onlardan biriydi; Pilades gibi davranıyordu. Birden saldırıp Pilades'i yumruklamaya başladı.

"Lütfen, kuzen, rahat dur."

"Neden bana bunu yapıyorsun?"

"Pitia sana yardım edecek. Lütfen, aşkım, lütfen, hareket etme."

"Defol, beni rahat bırak."

"Sana yardım etmek için buradayım."

"Git! Neden beni rahat bırakmıyorsun?"

"Lütfen kıpırdamadan dur."

"Bütün bunlar yetti artık!"

Ses, öylesine keskin ve tizdi ki rahatlıkla yaratıklardan birine ait olabilirdi ama Orestes, ablasının ses tonunu deliliğinin bütün derinliklerinden bile tanıyabiliyordu. Kollarını geri çekti ama tekmelemeye devam etti.

"Bir ip bul. Onu bağlayacağız. Böylesi daha güvenli ve hızlı olur."

"Hayır! Hayır!" Orestes sahip olduğu bütün güçle direndi ve mücadele etti ama onun gücüyle sağlıklı zamanlarında bile hiçbir zaman boy ölçüşememişti, hele şimdi arkadaşı da ona yardım ediyorken asla. Birkaç dakika içinde onu bağladılar ve Pilades onu omzuna aldı. Ne kadar kıvranırsa kıvransın ne iplerden ne de güvertede onu bekleyen canavarlardan kaçış yoktu.

"Ne kadar da uygun." diyerek kahkaha attı içlerinden biri.

"Tam da boğazlanmaya götürülüyor gibisin." diye kıkırdadı bir diğeri.

"Kim bilir, belki planları da budur zaten, gerçi bu fazlasıyla cömert olurdu. Senin layığın acı çekmek. Annen senin acı çektiğini görmeyi hak ediyor."

Elektra bir taşıt bulmaya giderken, Pilades de onu yavaşça yere bıraktı ve dudaklarına bir su tulumu tuttu.

"Pitia bunu çözecek aşkım," diye fısıldadı saçlarını yüzünden çekerek. "Tanrılarla konuşacak. Onlar da bu durumu sona erdirecekler."

Orestes çenesini göğsüne indirdi ve gözlerini kapattı, eğer fazla yakından bakacak olursa Pilades'in dönüşebileceği şeyden korkuyordu.

"Sonra da seni eve ya da nerede olmak istersen oraya götüreceğiz. Burada kalabiliriz, Fokis'e gidebiliriz ya da Miken'e geri dönebiliriz. Buna sen karar vereceksin. Sen nereyi seçersen orası olacak."

Ben nereyi seçersem mi? Acı acı düşündü Orestes. Hayatında ne zaman herhangi bir şey için seçim yapma hakkına sahip olmuştu ki?

Elektra kısa süre içinde katırlarla birlikte geri döndü. O ve Pilades kendisini bağlayan ipleri hafifçe gevşettiler, katırlardan birine binebilecekti böylece. Dolambaçlı dağ yollarından tırmanmaya koyuldular ve Orestes, sallanma hareketi ve Pilades'in kendisini sıkı sıkı tutan kollarıyla her nasılsa gözlerini kapattı ve uykuya daldı.

Ama uykusunda bile özgür kalamıyordu. Ölümlerin anıları, hiç ara vermeden, hiç durmadan tekrar tekrar zihninde canlanıp duruyordu. Kendisini bu kâbustan uyanmaya zorladı. Ama o zaman da onları, orada, kendisini beklerlerken buldu; grotesk ağızları hâlâ alay ediyordu onunla.

"Belki de seni biraz itmemiz gerek ki düşüp boynunu kırabilesin."

"O çıtırdama sesini duymak istiyorum."

"Bense o çıtırdama sesini onun duymasını istiyorum."

Gözlerini yine sımsıkı yuman Orestes, Aegisthus'un kendisine öğretmiş olduğu kelebek isimlerini içinden tekrarlamaya başladı.

"Ağaç esmeri, erik kırlangıç kuyruk..."

"İyi ki hayatımda sen varsın, sevgilim, çok uzun sürmeyecek." Pilades düşmesini önlemek için onu sıkı sıkı tutuyordu.

Nereye gittikleri konusunda Orestes'in hiçbir fikri yoktu. Belki de ona söylemişlerdi ama şimdilerde bir insan ağzından çıkan sözcüklerin uzaklardan gelen bir mırıltıdan fazla bir anlam ifade etmediği o kadar sık oluyordu ki. Belki de medeniyetten millerce uzakta ondan kurtulmak niyetindeydiler, böylece kimse onun deliliğiyle ilgili gerçeği öğrenemeyecekti.

Gözlerini kırpıştırarak bir anlığına açınca Delfi'deki yuvarlak binanın büyük sarı taş sütunlarını gördü, çok kısa bir süreliğine bir şeyleri hatırlar gibi oldu ama vahşi bir çığlık havayı yırtınca

başını hemen tekrar Pilades'in göğsüne gömdü. Başka bir katliam için kendini hazırladı.

"Her şey yolunda, aşkım. Korkacak hiçbir şey yok. Bak. İşte buradayız."

Gürültü tekrar duyuldu; gerçi şimdi sesin işkencecilerinden birine ait olmayıp bir kuğunun çığlığı olduğunu anlamıştı. Zayıf bir umut ışığı kalbini aydınlatır gibi oldu. Delfi'deydiler. Çok uzun bir süreden beri ilk kez çevresini tanıdı. Delfi, Pitia ve Apollon'un sözleri anlamına geliyordu. Kim bilir, sonuçta yine de bir kurtarılma vardı belki de.

"Pilades." diye konuştu, sesi çok az kullanıldığı için boğuk ve çatlak çıkıyordu. Ona bakmak için boynunu çevirmeye çalıştı ama dengesini korumakta zorlandı.

Arkadaşı onu daha da sıkı göğsüne bastırdı. "Neredeyse oradayız, Orestes. Neredeyse oradayız."

"Eğer istersen onu ben alabilirim," diye seslendi Elektra katırından. "Bütün yol boyunca hep sen idare ettin."

"Sorun değil. Gidilecek çok kısa bir mesafe kaldı. Yalnızca merdivenleri çıkmamız gerek."

"Ben... Ben yürüyebilirim."

Pilades katırlarını durdurdu. "Orestes bizi duyabiliyor musun? Al biraz su iç."

"Geri dönecekler," diye yanıtladı Orestes, gözleri kuşlarla insanlar arasında gidip geliyordu. "Bana eziyet ediyorlar. Kadınlar. İntikam almak için geldiler."

"Aldırma sen ona," dedi Elektra katırından inerek. "Kafası karışmış durumda. Bazen de kadınlardan değil yılanlardan bahsediyor. Şimdi onu tapınağa götürmemiz gerek."

"Çatal diller. Benim bahsettiğim buydu. Yılanlar değil yalnızca çatal diller."

"Biliyorum. Biliyorum." Pilades onunla yavaş yavaş konuşmayı sürdürüyordu. "Yalnızca biraz daha sabret. Lütfen bizimle kal. Pitia bunu yoluna koyacak. Tek yapmamız gereken tapınağa ulaşmak."

Şu an içinde bulunduğu durumda bile Orestes, Pitia'ya yaptığı ilk ziyaretin, onunla yalnız görüşme zorunluluğu da dahil olmak

üzere her bir ayrıntısını hatırlıyordu. Ama bugün temiz dağ havasında bile ayakları üzerinde durmakta güçlük çekmekteydi. Pitia, bu hoşuna gitse de gitmese de sadece yanan tütsülerin boğucu ortamında onun ayakta kalmasını sağlayabilmek için Pilades'in kendisine eşlik etmesine razı olmak zorunda kalacaktı.

Onu yavaşça yere indirdiler. Çevrelerinde sürüyle insan danslar ediyor, sallanıyor, amaçsızca dolanıyordu. Orestes bütün bu kaos karşısında önceden şaşırmıştı. Şimdi ise onu korkutuyordu. Daha fazla insan demek canavarların saklanabilecekleri daha çok yer demekti. O, tam aklından bunu geçiriyordu ki tiratları yeniden başladı.

"Burada kendine sığınacağın bir yer bulabileceğini mi sanıyorsun? Bir tanrının seni kurtaracağını? Hiçbir insanoğlu ya da tanrı bunu yapamaz."

"Biz, o sefil tanrılar dünyaya ayak basmadan önce de buradaydık."

"Senin oraya girmene bile izin vermeyeceğiz. Huzur bulmayı hak etmiyorsun sen. Onların huzurlu olduğunu mu sanıyorsun? Sence annen huzur içinde midir?"

"Orestes?"

Pençeli bir el ona doğru uzandı ve Orestes hızla geriye sıçradı. "Hayır!" diye bağırarak öteki tarafa döndü ama bu sefer de kendini başka bir canavarla yüz yüze buldu. "Hayır!" Tekrar döndü. İçlerinden biri onu yan taraftan yakalamak için bekliyordu bu kez de. Sonra da önden. Üç tanesi çevresini sarmışlardı. Orestes kulaklarını tıkadı ve tökezleyerek kalabalığın arasına daldı, bu kez de kazlar ve kuğular başına üşüştüler. "Lütfen beni rahat bırakın! Rahat bırakın beni!"

Kalabalığın yarısı ondan uzaklaşırken, öteki yarısı da sipsivri dişleri ve dışarı fırlamış dilleriyle aralarında duran figürlerden habersiz bir şekilde yardım etmek isteyerek ona yaklaştı.

"Gidin buradan! Gidin!" diye bağırdı Orestes onlara.

"Tutun onu!" diye bağırdı Elektra. "Tutun ve merdivenlerden yukarı çıkarın."

Orestes önündeki yüzler denizini tarayarak Pilades'i aradı ama başını çevirdiği her yerde karşısında canavarları buluyordu. Bütün görebildiği canavarlar ve yabancılardı sadece. Taşlar ayaklarının altından kayıyordu. Dünya yok oluyor ve o da kendisini bekleyen her neyse ona bir an önce kavuşmak için onunla birlikte gitmek istiyordu. Hades onun için hangi işkenceleri ve azapları hazırlamış olursa olsun hiçbiri de bundan daha kötü olamazdı.

"Evet, evet... Doğru. Bu şekilde daha kolay olacak, çok daha kolay olacak."

"Kafatasına alınacak sağlam bir darbeyle."

"Bizimle gel. Sen bu hayatı gerçekten de istemiyorsun artık."

Orestes düşünceleri giderek durulurken gözlerini yukarı doğru kaldırdı. Sonra da yaz güneşinden bile daha muhteşem bir sıcaklıkla âdeta havalanıp bütün her şeyi arkasında bıraktı.

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM

Orestes'in nerede olduğunu anlayabilmek için gözlerini açmasına gerek yoktu. Öylesine güçlü, öylesine şiddetli olan o koku, zihnine doluyor ve düşüncelerini bulandırarak onu derin bir sükûnet hâlinin içine sokuyordu. Bacakları ağırdı, ağır çekiyordu ama onun için bir yük oluşturmuyordu. Sanki insanın uyanmayı hiç istemediği, uykuların en derinine dalmış gibiydi. Yine de bu düşünce aklına gelir gelmez zihni içinde bulunduğu puslu durumdan kurtuldu. Tütsü kokusunu derin derin içine çekerek gözlerini önce yalnızca hafifçe araladı. Görmeyi beklediği renk buydu işte. İçini huzurla, eve ilişkin düşüncelerle dolduruyor ama bunun nedenini çıkaramıyordu. Yine ağır ağır hareket etmeyi sürdürerek gözlerini biraz daha açtı ve çevresindeki bulanık görüntüler de önce biçim kazandılar, sonra da birer nesne hâline dönüştüler.

Tanıdık, yumuşak, turuncu bir ışık, mermer zeminde parlıyordu. Turuncu renkli cübbeler içindeki çok sayıda rahibe çevresine toplanmıştı. Dövme bakır kaplar içinde yanan tütsüden çıkan hoş kokulu duman bulutları yalnızca onların gölgeler arasında biçimlerini kaybetmelerine yol açıyordu. Tapınak, Orestes'in son kez orada bulunduğu zamankinden daha sessizdi. İşin aslı, son zamanlarda bulunduğu her yerden daha sessizdi hatta. Orestes sütunların tepelerine yuva yapmış kuşların seslerini ve rahibeler en hafif bir hareket yapacak olsalar cüppelerinin çıkardığı hışırtıları duyabiliyordu. Sessiz. Bu gerçeği algılayınca bedeni kaskatı kesildi. Bu

da yine bir başka tuzaktı; bundan hiç kuşkusu yoktu. Canavarlar, her an, ona işkence etmek için gölgelerin arasından üzerine atılabilirlerdi. Ama sessizliğin içinden çıkıp gelen Pilades'in sesi oldu.

"Kaygılanmana gerek yok, kuzen. Erinyeler burada seni rahatsız edemez."

Ama başını hayır anlamında sallayan Orestes hâlâ titreyerek onların saldırısını bekliyordu. O uyurken üzerine bir battaniye örtmüşlerdi. Bu da bir başka numaraydı, emindi bundan. Hemen doğrulup oturdu, dizlerini göğsüne çekerken bir yandan da gözleriyle etrafı taradı.

"Sen öyle sanıyorsun. Benim güvende olduğumu sanıyorsun ama onlar beni bulacaklardır. Hep bulurlar."

"Burada değil, aşkım. Buradayken Erinyeler sana ulaşamaz."

Orestes yine başını hayır anlamında sallayıp soluğunu tuttu. Bir an geçti, sonra bir an daha. Ama hâlâ ses yoktu. Ne tıslama ne de çığlık. Onlar yanındayken varlığına öylesine alıştığı, âdeta çevrelerindeki yaşamı ve sıcaklığı her zerresine kadar emiyorlarmış gibi hissettiren o buz gibi ürperti de. Yine de güvende olduğuna inanmaya bir türlü cesaret edemeyerek gözlerini yavaş yavaş tapınakta dolaştırdı. Üzerine uzandığı yastıklar artık bedeninin biçimini almışlardı. Ne kadar zamandır buradaydı acaba? Tam bunu düşünüyordu ki birden Pilades'in ağzından çıkan sözcüklerin ne anlama geldiğini idrak etti.

"Erinyeler mi? Hiddetliler mi yani?" Sevgilisine döndü. "Onlar mıydı? Yani ben delirmiyorum, öyle mi? Bana eziyet edenler onlar mıydı?" Gözleri yaşlarla doldu.

"Onlardı," dedi Pilades yüzünde hüzünlü bir gülümseme ve gözlerinde aynı şekilde yaşlarla. "Anlayamadığımız için çok özür dilerim. Ne yazık ki biz senin..."

"Benim delirdiğimi sandınız."

"Yo, hayır. Tamam, belki biraz." Gözyaşlarına karşı koymaya çalışırken sesi titriyordu. "Beni affedebilecek misin?"

"Elbette. Her zaman." Kalbi sanki göğsünden fırlayacakmış gibi olan Orestes kollarını Pilades'in boynuna doladı. Teninin sıcaklığı, yanağına batan bir iki günlük sakalı, onu saran misk ko-

kusu; bu deneyimi bir daha asla yaşayamayacağını düşündüğünü fark etti. "Nereden biliyorsun?" diye sordu ondan ayrılırken. "Pitia mı söyledi?"

"Tam olarak değil." diye yanıtladı Pilades gerginlik içinde.

"Sorun nedir?" Orestes'in içini dolduran umut duygusu hızla solmaya başlamıştı.

"Hiçbir şey. Hiçbir sorun yok." diye yanıtladı Pilades ve yerine oturup bakışlarını karşıya dikti.

Orestes dizlerinin üzerine oturup arkadaşının bakışlarını takip etti.

"Yoksa sen... Yo... Bu mümkün olabilir mi?"

Pilades'in baktığı yerde bir figür duruyordu, normalde gölgelerin içinde yitip gitmiş olması gerekirdi ama sanki bizzat kendisinden geliyormuş gibi görünen bir aydınlıkla parlıyordu. Başında altın rengi buklelerden oluşan bir yığın vardı ve bu bukleler de defne dallarından yapılmış sade bir çelenk ile süslenmişti. Yaşça Orestes'ten daha büyük görünmemesine karşın hakkında anlatılan bütün hikâyelerde betimlendiği kadar kusursuz ve muhteşem görünüyordu. Hatta böyle bir şey mümkünse eğer hikâyelerdekinden daha fazla.

"Apollon." diye mırıldandı.

Genç adamın gülümsemesi kısacık bir an daha sürdü, sonra kaşları derin bir çatılışla çatıldı.

"Kendini içinde bulduğun durum için senden özür dilerim, Orestes. Galiba bu soruna birlikte bir çözüm bulmamız gerekecek. Benimle birlikte bir şeyler içer misin, bu arada şu an içinde bulunduğun müşkül durumu da tartışırız."

Eğer Pilades'in huşu içindeki bakışları olmasaydı Orestes, deliliğinin kanıtlanmış olduğuna hükmedecekti. Ama Elektra uzanıp onun elini sıktı.

"O, senin için burada, kardeşim. Bütün bunları yoluna koymak için geldi."

Onların yardımıyla ayağa kalktıktan sonra kayarcasına yandaki odaya süzülen Apollon'u takip etti, burada tam Işık Tanrısı'na yaraşacak bir ziyafet sofrası hazırlanmıştı. Duruma uyum sağlama-

ları biraz daha uzun süren ablası ve sevgilisi de onun iki yanındaydılar, yüzlerinde bilgiç bir gülümseme ile birbirlerine bakıyorlardı.

"O, bir tanrı. Biz, bir tanrının huzurunda bulunuyoruz." diye mırıldandı Orestes, ikisinden özellikle birine hitap etmeden.

"Biliyoruz, kardeşim, biliyoruz."

Masada tam yüz kişiye yetecek kadar yiyecek vardı; etler, balıklar ve öylesine tazelikte meyveler ki tatlı kokuları Orestes'in burnuna kadar geliyordu. Yalnızca onlara bakmak bile ağzının sulanmasına yetiyordu. Orestes, annesinin ölümünden bu yana ilk kez iştahının geri geldiğini hissetti ama yine de hepsinden önce bir bardak su içmesi gerekti.

Ötekiler tabaklarını doldurmaya başlarlarken Orestes boğazını temizleyerek konuştu.

"Erinyeler," dedi Apollon'a hitap ederek. "Kim bu kadınlar? Nereden geliyorlar?"

"Erinyeler kadın değildir," diye düzeltti onu Apollon, rahibelerden biri ona bir kadeh şarap doldururken. "Karanlık köşelerin en karanlığından, Yeraltı dünyasının en derin yerinden gelirler ve peşine düştükleri herkesten daha kötüdürler. Yegâne işleri intikam almaktır. Hata yaptığına inandıkları kişilerin davalarını üstlenirler. Sonra da suçu işlediği sabit görülen kişiye genellikle onu öldürene dek işkence ederler."

"O hâlde beni öldürmek istediklerini söylerken ciddiydiler." Orestes şimdi de kocaman bir lokma ekmek atmıştı ağzına.

"Yeraltı Dünyası mı dediniz?" Elektra, Tanrı'nın huzurundayken belindeki hançeri çıkarma saygısını göstermişti ama kardeşinin sorusu üzerine yine de konuşmayı uygun gördü. "Ve buraya intikam almak için gönderildiler, öyle mi? Kim tarafından? Annemiz mi? Bu, onun işi mi? Elbette öyle olacak." diye yine kendisi yanıtladı sorusunu.

Apollon omuzlarını silkti. "Bu konuda size çok fazla bilgi veremem. Erinyeler çok çok yaşlıdırlar. Babamın babasından bile daha yaşlı. Nasıl çağrıldıkları ise biz tanrıların bile bilmediği bir sır. Birileri tarafından gönderiliyor olabilirler ya da doğrudan doğruya haksız eylemler onları buraya yani dünyaya çekiyor da olabilir."

"Anne katli gibi mi?" diye mırıldandı Orestes. Tanrı bakışlarını yere indirdi ki bu da ancak onun Orestes'in sözlerine katıldığı şeklinde yorumlanabilirdi.

"Ama burada işlenen bir suç yok." Elektra sesini yükseltmişti. "O yalnızca tanrıların emirlerine uyuyordu; bir oğulun babasının intikamını alması gerekliliği sizin koyduğunuz bir kuraldır."

"Ne söylemek istediğinizi gayet iyi anlıyorum, Prenses ama gerçek benim biraz önce ifade ettiğim şekilde. Onlar bizden daha yaşlıdırlar ve bizim bile anlayamadığımız bir şekilde iş görürler."

"O hâlde bu laneti onun üzerine siz getirdiniz!"

Salonda bütün soluklar tutuldu ve rahibeler irkildiler. Orestes yanında oturan Pilades'in kaskatı kesildiğini hissetti.

"Elektra." diye fısıldadı ablasına.

"Haklısınız," diyerek ona katıldı Apollon. "Kasıtlı ya da değil, bu dertleri başınıza açan kişi benim. Ben yani Müziğin ve Işığın, Sanatın ve Tıbbın Tanrısı. Ama bu, benim hiçbir faninin başına gelmesini isteyebileceğim bir şey değil."

"Peki ne zaman duracaklar? Onları durduracak olan şey nedir? Ne yapmam gerekiyor? Onlara bir adakta mı bulunayım?"

"Onlara isteyebilecekleri her türlü şeyi verebiliriz." diye ekledi Pilades de.

Apollon başını önüne eğdi. "Böyle bir şey olduğunu sanmıyorum. Varsa bile şu âna kadar hiçbirimiz keşfedebilmiş değiliz en azından. Onların istediği tek şey intikam."

Orestes'in midesi düğümlendi. Onların hiç bitmeyen işkencelerine geri dönemezdi. Bu, onun hayatının sonu olurdu, emindi bundan. Buna katlanmaktansa ölmeyi yeğlerdi.

"Ama gerçekten de siz onları durduramaz mısınız?" diye sordu umutla ama tanrı başını hayır anlamında sallayınca umutları paramparça oldu.

"Benim, Erinyeler üzerinde hiçbir gücüm yoktur."

"Ama sizin tapınağınıza giremediler. Burada güvende olduğumu siz söylemiştiniz, o hâlde üzerlerinde yine de bir ölçüde kontrolünüz olmalı." Orestes'in kalbi hızla çarpıyordu.

"Üzgünüm. Yok. Ama Erinyeler aptal değildirler. Bir tanrıyı kendi tapınağında kızdırmak hiç de akıllıca bir hareket olmayacaktır. Onlar için bile."

"O zaman burada kalabilir miyim?" diye sordu. Aklına gelen bu yeni fikir ona akıl sağlığına yeniden kavuşma şansı sunuyormuş gibi göründüğü için bu soruyu sorarken sesinin neredeyse çocuksu tınısını ve barındırdığı çaresizliği duyabiliyordu. "Sonsuza kadar burada, sizin tapınağınızda kalabilir miyim?"

Tanrı, başını hafifçe yana eğdi ve yüzünden çocuğunun iyiliği için endişelenen ebeveynleri akla getiren bir bakış geçti.

"Burası, benim kâhinimin tapınağı, Orestes. Bir barınma ya da sığınma evi değil. Senin burada, kadınlar arasında yaşamana izin veremem. Bu, uygun olmaz. Üstelik ben buradan ayrıldığımda sana yaptıkları işkenceye kaldıkları yerden rahatlıkla devam edebilirler."

"Peki o zaman şimdi ne olacak? Onu öylece bir kenara fırlatıp atacak mısınız yani? Suçu kabul etmek ama sorumluluğu üstlenmemek?"

Böylesi patlamalar ablası söz konusu olduğunda gayet sıradan bir şeydi ama bu sefer sözcükler onun değil Pilades'in ağzından çıkmıştı. Orestes, içinde Pilades'e karşı yeni bir öfkenin yükseldiğini hissetti.

"Pilades, lütfen." Uzanıp sevgilisinin elini tuttu. İçinde bulundukları noktada bir tanrıya öfkelenmenin ikisine de hiçbir yardımı dokunmazdı ama Apollon'un dudaklarının köşelerinin hafifçe yukarı kıvrılmasına bakılacak olursa bu durum onu öfkelendirmekten ziyade eğlendirmişe benziyordu.

Pilades'in bu feveranının ardından kısa bir sessizlik oldu, bu sırada tanrının gözlerinde bir parıltı belirmişti.

"Ben size hiçbir şey yapmayacağım dedim mi? Sadece durumu biraz daha açıklığa kavuşturmamız gerek," diye konuştu. "Söyleyin bana, eşyalarınız hâlâ toplanmış durumda mı? Uzun bir yolculuk bizi bekliyor."

KIRKINCI BÖLÜM

Gün ışıyınca güçlü bir rüzgâr çıkıp bütün yelkenleri sonuna kadar şişirdi ve kürek çekmekle görevli tayfaların bir süre için dinlenmelerine izin verdi. Gözleri köpüren dalgalara dalıp gitmiş olan Orestes, Erinyelerin alaylarını duymazdan gelmeye çalışıyordu.

"Seni hiçbir zaman bırakmayacağız."

"Yaptığın şeyin bedelini ödeyeceksin."

"Ben senin yerinde olsam gözlerimi hep açık tutardım. Birilerinin arkandan çıkıverip de seni güverteden aşağıya itmeyeceğinden asla emin olamazsın."

"Ya da gırtlağını kesmeyeceğinden. *Başarıyla kesilmiş gırtlaklardan hoşlanıyorsun, değil mi, Orestes?"*

Kral, açık alanda diğer insanlardan uzakta tek başına durmakla hata yapıp yapmadığını merak ederek gözlerini sımsıkı yumdu. Ama bunun dışında hangi seçeneğe sahip olduğunu düşünmeye başlamıştı ki arkasından başka bir ses daha duyuldu.

"Eziyet etmeniz gereken başkalarının da olduğuna eminim," diyerek içini çekti Apollon ve bir elini ilgisizce cadılara doğru salladı. "Müziği bozuyorsunuz. Yemeğimizi bitirene kadar bize bir saatçik izin verin. Ondan sonra kendisine rahat rahat işkence etmenize izin verecek, öyle değil mi, Orestes."

"Biz, yalnızca onun hak ettiğini bulması için uğraşıyoruz."

"Evet, evet. Siz intikam habercilerisiniz. Bunların hepsini de önceden duymuştuk."

Orestes gülsün mü ağlasın mı şaşırıp kalmıştı. Tam da Apollon'un söylediği gibi, Erinyeler, gerçekten de onların tapınaktan ayrılmalarını beklemişlerdi. Tanrı'nın, oyuncaklarını ellerinden almasından duydukları öfkeyle, bir süre boyunca ona en ağır hakaretlerde bulundular. Ama Apollon yanında olduğu sürece Orestes kendini güçlü hissediyordu. Tanrı tekrar gemiye dönünce, Orestes de omuzlarını geriye çekti ve bu sefer onların görüntüleri karşısında gözyaşlarına boğulmamayı büyük ölçüde başardı. Ama belki de bunun nedeni, birilerinin onlara bakabildiğini yani onlardan korkmadığını görmüş olmasıydı sadece.

"Bir adları var mı?" diye sordu Pilades sanki içlerinden birine dokunmayı gerçekten de başarabilecekmiş gibi bir parmağıyla havayı yoklayarak.

"Bu türden yaratıklar böyle bir saygıyı hak etmezler. Onların davranış biçimlerini kınamak gerekir. Zavallı Orestes'in kendisinin delirdiğini düşünmesinde şaşılacak bir şey yok. Ben de gün boyunca bu saçmalıkları dinlemek zorunda kalsaydım herhâlde ben de delirirdim. Neden biraz da şarkı söylemeyi denemiyorsunuz sizi iğrenç acuzeler? Bu alanda yeteneğiniz vardır belki de kim bilir."

"*Kanın tadını hâlâ alabiliyor musun, Orestes? Onun g*özlerindeki ışığın nasıl söndüğünü görebiliyor musun?" Konuşurlarken bir yandan da büyük bir kinle Orestes'i süzüyorlardı; Orestes midesindeki o tanıdık korku kramplarının yeniden başladığını hissetti ama Apollon bir kez daha araya girdi.

"Lütfen biraz da yeni dizeler düşünün artık. O, annesini öldürdü. Bunu biliyoruz. Ve bu yüzden de tam bir yıkıma uğradı. Bir aptal bile bunu rahatlıkla görebilir. Eğer sizin intikam almak istediğiniz kişi bu türden bir adamsa korkarım ki hedefinizin epeyce uzağına düştünüz demektir. Üstelik kullandığınız dil de hayal gücünden yoksun ve sürekli birbirini tekrarlayıp duruyor. Unutmayın, ben, şiir tanrısıyım."

Erinyelerden biri, bir tıslama ile suratını çarpıttı, yüzü Apollon'un yüzünün yalnızca birkaç santim uzağındaydı.

"*Belki de bir dahaki sefere, kendi işlediği suçlar yüzünden tanrıların birinden intikam almayı deneriz.*"

"Bu konuda size iyi şanslar." diye yanıt verdi ona Apollon da.

Bu alayların Orestes'e yardımı dokunmuştu; yine de eğer kudretli Apollon bile onların varlığından kurtulmayı başaramıyorsa başka bir tanrının bu konuda ne yapabileceğini anlamakta doğrusu hâlâ güçlük çekiyordu.

"Sence kaderimde sonsuza kadar onların bana işkence etmesine izin vermek mi yazılıdır?" diye Pilades'e sordu o gece. Rüzgâr iyice şiddetlenmiş, sürükleyip getirdiği kalın bulutlar yüzünden gökyüzü güneşin batmasının çok öncesinden kapkara olmuştu. Şimdi gece yarısı yaklaşırken ise şiddetli bir fırtına patlak vermişti, köpüren dalgalar geminin güvertesine çarpıp duruyor, onu bir o yana bir bu yana atıp duruyordu. Bunun üzerine onlar da alt güvertedeki en küçük kamaralardan birine saklanmışlar, ince bir battaniyenin altında birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Yine de Erinyeler, Orestes'e olan eziyetlerini sürdürüyorlardı; ahşap kapıdaki çatlaklardan içerisini gözetliyor, tırnaklarıyla tahta döşemeleri kazıyorlardı.

"Apollon sen onlardan kurtulana kadar rahat edemeyecekmiş. O kadarını söyledi."

"Ama ya elinden hiçbir şey gelmezse..."

"O zaman da Olimpos'a çıkar, bizzat Zeus'tan onları ait oldukları yere geri göndermesini isterim."

Orestes gülümsemeye çalıştı ama başaramadı. Şimdi de ilk kez Elektra'nın Delfi'de gündeme getirmiş olduğu başka bir sorun günlerden beri zihnini kurcalamaktaydı. Yanıtın ne olacağını zaten bildiğinden korktuğu için onu bir başkasıyla paylaşmaya cesaret edemiyordu. Ama artık bu konuyla ilgili farklı bir görüşün üç Erinyeninkine ilaveten bir de kendi kafasının içinde yankılanıp duran sesten daha kötü olamayacağını düşünmeye başlamıştı.

"Sence Elektra'nın söylediği doğru mudur?" diye sordu. "Yani onları annemin gönderdiği? Onun beni cezalandırmak istediği?" Gözlerini yumarak Pilades'in vereceği yanıtı bekledi.

"Anneni hiç tanımadım," diye konuştu Pilades sonunda. "Ama seni tanıyorum ve onun hakkında söylenenleri de biliyorum. Öncelikle eğer bizzat tanrılar bile bu tür şeyleri kontrol edemiyorlar-

sa annenin kontrol edebileceğine inanmak bana çok güç geliyor. Ailendeki kadınlar –Elektra'ya bakılacak olursa tabii– kendilerini ne kadar güçlü görürlerse görsünler, ikimiz de durumun hiç de böyle olmadığını biliyoruz."

Orestes, Pilades'e neredeyse fark edilemeyecek kadar belli belirsiz gülümsedi.

"Bana onun hakkında çok şey anlattın, seni ve kardeşlerini nasıl koruyup kolladığı hakkında. Ayrıca yaptığı hatalardan da bahsettin. O da bir insandı sonuçta. Aletes'in ölümünden dolayı ne kadar acı duyduğunu hayal bile edemiyorum ama bu, benim eserimdi, senin değil. Ayrıca senin ne kadar acı çektiğini de anlayacaktır. Sana bu şeyleri göndermesi için hiçbir sebep yok. Bundan eminim."

Orestes bunun doğru olup olmadığını bilmiyordu ama Pilades'in, annesi ve Apollon hakkında söylediklerine inanmaya karar verdi, aynı şekilde Erinyelerden uzak bir geleceğinin olacağına da inanmayı seçmişti. Aksini düşünmek, akla mantığa sığacak bir şey değildi çünkü.

Ertesi sabah, fırtına dinmiş, rüzgâr da hafiflemişti. Hava bütün yolculuk boyunca olduğundan daha sakindi, yine de suyun üzerinde gemiden ufka kadar uzanan sonsuz sayıda beyaz beneğin varlığı dikkat çekiyordu. Tepelerinde gökyüzü, mavinin en açık tonlarını taşıyor ve bir deniz kuşları sürüsü de balıkların suyun yüzeyinin altındaki yerlerini tespit etmeye çalışarak daireler hâlinde dönüp duruyordu. Ama Orestes'in bütün bunlardan haberi yoktu. Bunların hiçbirini göremiyordu o.

Erinyelerin hiç bitmeyen işkencelerini hafifletme umuduyla Pilades, Orestes'e, duyularını köreltmek için, gözlerini ve kulaklarını bir eşarpla örtmesini önerdi. Ama bu fikir ilk başta Orestes'e pek de cazip gelmedi. Erinyeler onu öldürmek için uğraşırlarken nerede olduklarını görememek sinirlerini daha da çok bozacaktı. Ama Pilades yine de bir denemesi için çok ısrar etti. Ve işin aslı, bunun az da olsa faydası dokunmadı değil; nedeni de sadece, dengesini koruyabilmesi için Pilades'in şimdi onu sıkıca tutmak zorunda kalmasıydı.

Kumaşın arasından gelen sesler başlarda boğuktu ama sonra

sonra Orestes'in kulakları alıştıkça giderek netleşti. Martıların ciyaklamaları, küreklerin sabit bir ritimle suya vururken çıkardığı sesler. Orestes soluk alıp verişlerini onların ritimlerine uygun olacak şekilde düzenliyordu. Çok geçmeden kulağına gelmeye başlayan yeni yeni sesler –birbirine karışan çok sayıdaki insan sesinin yarattığı karmaşa, tüccarların çığlıkları– ona, Miken'deki kalenin tam ortasında duruyor olduğu hissini verdi. Yine de tam olarak nerede olmaları gerektiğini biliyordu: Atina'da.

"Geldik mi?" diye sordu Pilades'e, aylardan bu yana ilk kez kalbi beklentiyle deli gibi çarpıyordu.

"Evet, biraz önce limana girdik." diye yanıtladı Pilades de.

"Buradan onu görebiliyor musun?"

"Evet, aşkım, görebiliyorum."

Erinyelerden duyduğu korku bile Orestes'i gözlerini daha fazla kapalı tutmaya ikna edemezdi. Muhteşem şehre bakarken yaşlar gözlerine batıyordu. Erinyelerin orada olup olmadıkları zerre kadar umurunda değildi, kalbi öylesine coşkuyla doluydu ki.

Gemi rıhtıma yanaşırken dördü de karaya çıkmaya hazırlandılar; fanilerin Pilades ile Elektra'nın giysilerinden oluşan az sayıdaki eşyası deri heybelerde taşınıyordu.

"Vay canına, kusura bakma ama burasının yanında Delfi sanki bir pazar kasabası gibi kalıyor." diye konuştu Elektra, sürme iskeleye çıkarken Pilades'in kendisine yardım etmek için uzanan elini reddederek.

"Evet, görünen o ki, üvey kız kardeşimin takipçileri, onun kuşkusuz zaten fazlasıyla şişkin olan egosunu daha da besleyecek bir inşaat işiyle meşguller. Unutmayın ki o, bilgelik tanrıçasıdır, alçakgönüllülük değil," diye yanıt verdi Apollon gülümseyerek. "Benimkiler ise zamanlarını sanat yapıtları ortaya koyarak ya da müzik eserleri besteleyerek geçirirler. Devasa binalar mı yoksa zamansız güzellik mi? Ben hangisini seçeceğimi biliyorum. Ama herkesin seçimi kendine."

Gerçi bunlar salt birer binadan ibaret değildiler, ama Apollon bu gerçeği rahatlıkla göz ardı edebilmişti. Önlerinde duran yapıların barındırdığı sanatsallığı inkâr etmek olanaksızdı. Kubbeler ve

kemerler çok girift ve süslüydü yine de öylesine ince bir işçiliğe sahipti ki müzik nameleri rahatlıkla taşların arasından akıp gidebilirdi sanki. Taş sütunlar öylesine detaylı bir işçilikle oyulmuşlardı ki Orestes bir duvarcı ustasının nasıl olup da böylesi bir ustalık kazanabilecek kadar uzun süre yaşayabildiğine inanmakta güçlük çekiyordu. Evet, kelimenin tam anlamıyla sanattı bu. Ve bu şehir de bu gerçeğin bir kanıtından başka bir şey değildi. Burası, Atina'ydı.

Tanrı'nın gelişinin eli kulağında olduğuna ilişkin dedikodular, kendilerinden önce karaya çıkmayı başarmıştı. Sağlam zemine henüz alışamamış bacaklarıyla rıhtımda tökezleyerek yürürlerken insanlar koşarak yanlarına geliyordu. Orestes böylesi saygı gösterilerini görmeye alışıktı, krallıklarında dolaştıkları sırada insanlar, annesinin ya da Kral Stropius'un yanlarına da böyle akın ederlerdi. Zengin - fakir, kadın - erkek hepsi de hükümdarlarının lütfunu kazanmaya çalışırlar, onlar da bu saygıyı güç bela kabul edebilirlerdi. Verdikleri hediyeler basit –meyve, ekmek, ara sıra biraz daha zengin yurttaşlardan gelen ufak tefek süs eşyaları– ya da karşılığında bir şeyler elde etmeyi umuyorlarsa eğer biraz daha değerli olabilirdi. Ama büyük çaplı hediyeler, genellikle, sergilendikleri zaman herkesin hayranlıkla seyredebildiği, halka açık salonlarda yapılan törenlere ayrılırdı.

Apollon ile ise durum bundan ne kadar da farklıydı. O, ister paçavralar isterse de ipekliler içinde olsun, yanına gelen herkese eşit düzeyde nezaket gösteriyor, getirdikleri hediyeleri kabul ederek onları onurlandırıyordu. Sundukları daha mütevazı nesnelerin yanında, sanat yapıtları, küçük enstrümanlar, zarif şarap fıçıları gibi parçaları da onlara sonsuz teşekkürler ederek alıyordu. Her şeyin, beraberinde Olimpos'a götürmek üzere gemiye taşınmasını emretti. Gösterdiği minnettarlık ister gerçek olsun isterse de olmasın Orestes, bunu zerre kadar umursamadığını fark etti. Bu şekilde davranabilen, aciz fanileri gerçekten de önemsiyormuş gibi görünen bir tanrıya duyduğu hayranlık her geçen an katlanarak artıyordu.

Sonunda, kalabalık, yavaş yavaş dağılmaya başlayınca gözlerini ve kulaklarını tekrar eşarpla örttü.

"Lütfen yanımdan ayrılma," diye Pilades'e yalvardı, sonra da onun elini sıkıca tutup birlikte tapınağa doğru olan yolculuklarına başladılar. Bu, Erinyelerin onunla yeni bir oyuna başlamaları için fazlasıyla uygun bir zamandı. Ayrıca böylesine daracık yollar ve aşağıdaki kayalara doğru keskin inişlerle görevlerini tamamlamaları için de kusursuz bir yer olurdu.

"Seni hiçbir zaman bırakmayacağımı biliyorsun." diye yanıt verdi ona sevgilisi, yukarı çıkan yolda ona eşlik ederken.

"Hayır, bırakacak ve o gittiği zaman da biz, sana istediğimiz her şeyi yapabileceğiz." diye seslendi Erinyelerden biri.

"Gereken tek şey ani bir itiş. Bunu yapabiliriz, biliyorsun."

Orestes adım atarken tökezlemeye başladı.

"Önümüzde tapınağa kadar hâlâ uzun bir yol var," diye konuştu Pilades endişeyle. "Seni taşımamı ister misin? Ya da bir katır getireyim mi?"

"Yo, bunu yapabilirim." diye yanıt verdi Orestes de çevresinde yükselen alaycı kahkahaları duymamaya çalışarak.

"İyi," dedi Apollon da. "Kız kardeşim cesur erkeklere büyük saygı duyar."

Yeraltı dünyasına ait yaratıkların alaylarına kulaklarınızı tıkayarak kayalık zeminde ayağınızı basacağınız düzgün bir yüzey bulmak gözleriniz açıkken bile hiç de kolaylıkla başarabileceğiniz bir iş değildi ama Orestes, Pilades ile ablasının kendisinin düşmesine izin vermeyeceklerine inanıyordu. Adımlarını büyük bir dikkatle atarak tırmanmayı sürdürdüler. Hava açık ve soğuktu ve Orestes durup şimdi altlarında uzanıyor olması gereken manzarayı hayranlıkla izlemek isterdi. Ancak daha sonraları bütün bunların keyfini çıkarabilecek kadar özgür kaldıkları zaman, bunun için yeterince zamanının olacağını umuyordu.

Sonunda nefes nefese ama yenilmemiş olarak durdular.

"İşte geldik," diye konuştu. "Tapınağa ulaştık."

Orestes'in ilk kez Atina'ya ayak bastığı zaman duyduğu heyecan geri döndü, gerçi şimdi heyecanına bir de korku eklenmişti. Elleri titreyerek gözlerindeki örtüyü çıkardı. Önlerindeki binanın ihtişamını Erinyelerin varlığının bile gölgeleyebilmesi mümkün değildi.

Kum rengi taşlar, sanki aralarına tanrıların kanı zerk edilmişçesine ışıl ışıl parlıyordu. Işık bütün açılardan yansıyordu. Topraktan yükselen bir sıcaklık teninin karıncalanmasına yol açtı. Bu duvarların daha önce hiç karşılaşmadığı kadar güçlü bir şeylere ev sahipliği yaptığı hissine kapıldı. İnsanlık ne kadar başarısızlığa uğrarsa uğrasın, başına ne gelirse gelsin, burası, bu muhteşem akropolis hepsinden daha uzun yaşayacaktı.

"Burası... Ben böyle olabileceğini hayal bile edemezdim."

Delfi'ye yaptığı ilk ziyareti sırasında, bağrında sakladığı bütün hazineleri görmek için dünyayı dolaşacağına dair kendi kendine söz verdiğini yüreği sızlayarak hatırladı. Bu sözü yerine getirmenin ilk adımıydı burası. Yalnızca sonuncusu olmamasını umuyordu.

"Sanırım içeri girmemiz gerek." dedi Pilades ve basamakları çıkacak oldu.

Ama Apollon onu omzundan yakaladı.

Başıyla Elektra'yı işaret ederek "Bu işi bize bırakman daha iyi olur," diye konuştu. "Eğer kız kardeşimin tapınağına bir erkek girecek olursa işler kötüye gidebilir. Ama kaygılanmana gerek yok. Biz onu koruruz."

***

Orestes hayatının aldığı seyri giderek artan bir şaşkınlıkla seyrediyordu. Bir zamanlar akıl almaz gibi görünen şeyler –kendisinden başka hiç kimsenin göremediği korkunç canavarlardan kaçıp bir yerlere saklanmak gibi– şu anda içinde bulunduğu durumla kıyaslandığında son derece sıradan kalıyordu. Son zamanlarda yaşamış olduğu onca şeye rağmen olayların bu beklenmedik gidişatını kavramakta güçlük çekiyordu.

Artık bir değil tam iki tanrının, *kendisinin* iyiliği üzerinde tartışan iki adet ölümsüzün huzurunda bulunuyordu. Orada birlikte dururlarken ikisinin yaydıkları ışığın toplamı neredeyse dayanılmaz bir şeydi. Erinyelerden biri, Hiddetlilerin en uzun boylu ve en soluk benizli olanı, iki tanrıyla derin bir sohbete dalmışken diğer ikisi de kendisinin yanında kalmışlar ve kulaklarına fısıldadıkları şeylerle sırtından aşağıya soğuk terlerin boşanmasına sebep olarak

onu taciz etmeyi sürdürmüşlerdi. Tırnaklarını Orestes'in teninde ve gırtlağında dolaştırırlarken intikam vaatlerini de yineliyorlardı. O tanıdık ürperti geri gelerek onun nefesiyle etrafındaki havayı buğulandırmasına yol açtı. Orestes, gözlerini sımsıkı yumdu ve boğazından yükselen çığlığı geri göndermeye çalıştı.

Bu durum, saatlerden beri böyle devam etmekteydi; tanrılar konuşmaya dalarak onu kendi hâline bırakmışlardı. Elektra her nasılsa uyumayı başarmış, tanrıçanın mabedinde hiç de hoş karşılanmayacak olan Pilades ise dışarıda kalmıştı. Ara sıra tanrılardan biri ondan tarafa bakıyor ve o zaman Erinyeler de işkencelerinin dozunu çok kısa bir süreliğine bile olsa azaltıyorlardı. Ancak Apollon onlara karşı tapınağın çatısındaki kuşları ürkütecek kadar sesini yükselttikten sonradır ki canavarların dikkati, Orestes'in tuttuğu soluğu bırakmasına yetecek kadar uzun bir süre boyunca dağılabildi.

"Bu durum yeterince uzadı artık. Yaptığında yanlış hiçbir şey yoktu; o, yalnızca bir tanrının emrine itaat ediyordu."

"*Bu ikisi hiç de birbirini dışlayan şeyler değillerdir. Tanrıların adil olduklarını ima ederek hakaret etmeye kalkma bana. Mazlumların yanında yer alıyormuş gibi de davranma sakın. Tam da burada, bu tapınakta yaşanan olaylardan bazıları bunu kanıtlamaya yetecektir.*" Erinyelerin en uzun boylu olanı ters ters Tanrıça Athena'ya baktı ama ima ettiği şey her ne ise Orestes'in bu konuda hiçbir bilgisi yoktu ve Athena da şaşırmış görünüyordu.

Yeşil gözlü tanrıça içini çekerek ikiliden uzaklaştı. Orestes'in daha önce gördüğü suretlerinin aksine miğfer takmıyordu. Elinde bir mızrağı d· yoktu. Ama uzun, gri tuniği o yürürken tanrısallığı sanki temas ettiği her şeye uzanıyormuşçasına parlıyordu.

"Bu konuyu daha önce de konuşmuştuk," dedi. "En azından bir düzine defa. Ve görünüşe göre ikinizin de bu teze ekleyeceği yeni hiçbir şeyi yok. Apollon, Orestes'in senin emrin doğrultusunda hareket ettiğini ve bir babanın intikamının alınmasının da bizim düşünce tarzımızda en önemli yeri işgal ettiğini biliyoruz. Bu yüzden de onun cezalandırılması gerektiğine inanmıyorsun."

Erinye bir kez daha konuşmak için o çirkin ağzını açacak oldu ama Athena onun sözünü kesti.

"Aynı şekilde senin de ne söylemek istediğini biliyorum. İkinizin de Bilgelik Tanrıçası'nın bir şeyleri anlayabilmek için bunca tekrara gereksinim duyacağını düşünmeniz ne kadar da tuhaf."

"Anne katli hiç de hafife alınabilecek bir eylem değildir. Orestes kendisine bakan, kendisini büyüten ve seven bir anneyi hem de çok sayıda faninin yapamayacağı bir şekilde öldürdü. Normal koşullar altında bu suçun cezasız kalmaması gerekliliği inkâr edilemez. Ama burada, hiç de normal koşullar söz konusu değil."

Durdu, parmaklarını dikleştirip hafifçe üst dudağına bastırdı.

"O hâlde, kimin tarafındasın?" diye sordu Apollon, onun bir an için daldığı düşünceleri bölerek. "Buraya bunu öğrenmek için geldik."

Orestes, tanrıçanın vereceği yanıtı beklerken sessizlik âdeta bir kefen gibi üzerlerini örtüyordu. Athena, genellikle diğer ikisini dinlemekle yetinerek tartışmalarına çok ender olarak dahil olmuş ve birlikte geçirdikleri zaman boyunca sadece birkaç soruya yanıt vermenin dışında pek de bir şey yapmamıştı. Ama bu soruların hepsi de Apollon'un şimdi sorduğuyla kıyaslandığında çok önemsiz kalıyordu. Orestes, onun, bu sorunun yanıtını düşünürken o gri gözlerinin arkasında zihninin nasıl da karmakarışık olduğunu hissedebiliyordu. Derken tanrıça yüzünü ağır ağır ona doğru çevirdi ve hayli sıklıkla kendisine eşlik eden küçük baykuş gibi, başını bir yana eğdi.

"Acaba tanrılar bir insanın düşüncelerini okuyabilme yetisine sahip midirler?" diye merakla düşündü Orestes ona bakarken. Eğer bunu yapabiliyorsa aralarına hoş gelmişti o zaman. Pitia'nın hükmünü duyduktan sonra geceleri bir türlü peşini bırakmayan kâbusları, âdeta kesilmiş süt gibi içini bulandıran suçluluk duygusunu paylaşmaya hoş gelmişti. Bunların tümünü de onunla seve seve paylaşırdı Orestes.

"Bu konu, doğrusu aklımı karıştırdı. Ve yetilerimden birinin ne olduğu göz önüne alınacak olursa bu, benim, hiç de kolaylıkla kabul edebileceğim bir durum değil. Bütün bunlardan açıkça ortaya çıkan tek bir şey varsa o da bizim, tek başımıza, bir karara varabilmemizin olanaksız olduğudur. Öyle ki her ikinizi de birer yanıma

alsam ikiniz de tezinizin diğeri karşısında yenik düşmeyeceğinden kesinlikle emin olarak Olimpos Dağı parçalanana kadar rahatlıkla bir aşağı bir yukarı yürüyüp durabiliriz."

"O hâlde bir karar vermek zorundasın," diye konuştu Apollon. "Zaten buraya da bu yüzden geldik. Verdiğin hükmü bize bildir. Şu adama bir bak, bugüne dek gördüğüm her fani kadar ölüme yakın. Şimdiye kadar ondan alamadıkları şeyi o çoktan kendi kendisinden aldı zaten. Bunu kesin olarak görebiliyorsun, değil mi?"

"*Bu, onun hak ettiklerinin yanında hiç kalır. Aldığı canlar kendisininkinden çok daha değerliydi.*" diyerek ona karşı çıktı Erinye.

"Dediğim gibi, şu anda yalnızca yerimizde sayıp durmaktayız," diye araya girdi Athena, aralarındaki tartışma daha fazla kontrolden çıkmadan önce. "Benden ne istediğinizi biliyorum. Ama buna adil bir şekilde karar verebileceğimi de sanmıyorum. Ben bu konuyu bu yüzden acı çekmiş olan fanilerin gözleriyle göremem. Benim çocuğum yok. Tecavüze uğramanın, kendi canından bile daha çok sevdiğin bir varlıktan bu kadar katıksız bir ihanet görmenin nasıl bir şey olduğunu hayal bile edemem. Ama aynı zamanda, bir insanın almakla görevlendirildiği ama aynı zamanda almayı da hiç arzu etmediği bir intikamı aldıktan sonra çekeceği ızdırapları da anlayamam. Bence buna ancak bir fani karar verebilir. Sizin ömürleriniz kısa ama aynı zamanda bu konuda kesin bir bakış açısına sahip olmanızı zorunlu kılacak kadar dramatik deneyimlerle dolu."

"Ne diyorsunuz siz?" diye sordu Orestes ayağa fırlayarak. "Yani kastettiğiniz şey, sonsuza kadar benimle birlikte olacakları mı? Onlardan hiçbir zaman kurtulamayacağım mı?"

Tanrıça dönüp ona baktı ve Orestes o anda, onun, kendisine yanıt vermeden önce yüzünden aynı anda binlerce duygunun geçtiğini gördü.

"Kastettiğim şey, yalnızca benim bu konuda bir hüküm verecek yetkiye sahip olmadığımdır. Hatta sorun, tek bir görüş doğrultusunda karara varılamayacak kadar çetrefilli. Sözün kısası, Orestes, seni yargılayacağız. Demokrasinin bu sorunu ne şekilde çözüme ulaştıracağını hep birlikte göreceğiz."

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM

Bu, daha önce hiç yapılmamış bir şeydi; bu yüzden de düzenlenmesi Orestes'in düşündüğünden daha fazla zaman aldı. Athena dürüst ve adil olacağına inandığı bir jüriyi toplayabilmek için tam iki gün boyunca şehrin her yanını didik didik aradı.

Apollon, duruşma öncesinde ona nihai düzenlemeleri anlattı. "Altı kadın ve altı erkek," diye konuştu. "Athena onları seçerken bizim tarafımızı tutmadı ama bize herhangi bir haksızlıkta da bulunmadı. Zaten ümit edebileceğimiz tek şey de buydu sanırım."

"Peki jüri nasıl iş görecek?" diye sordu Orestes. Jüri yargılaması daha önce hiç yapılmamış bir şeydi. Çocukken, taht odasında, annesinin kalede yaşanan sonsuz sayıdaki ufak tefek tartışmayı ayrıca birkaç da daha büyük çaplı anlaşmazlığı nasıl çözüme kavuşturduğunu seyretmişti. Köylülerin koyun ve altın şeklinde ödediği para cezalarına ve ayrıca sayısız başka cezanın da verilişine tanıklık etmişti. Ama orada hiçbir tartışma, hiçbir müzakere olmazdı. Annesinin sözü kanun yerine geçerdi. Burada ise kendisinin kaybetmek üzere olduğu şey çiftlik hayvanları ya da birikimleri değildi. Akıl sağlığı hatta hayatı söz konusuydu. Eğer jüri, tam da Erinyelerin ümit ettiği şekilde kendisinin suçlu olduğuna hükmederse bu, onun sonu demek olurdu.

"Athena, jüride yer alan herkese eşit statü tanıdı. Bireysel olarak oy kullanacaklar ama sonucu belirleyen ortak kararları olacak."

"Peki benim konuşma hakkım olacak mı? Olup bitenleri kendi açımdan açıklayabilmek için?"

"Olacak. Sen kendi adına konuşacaksın, Erinyeler de annenin adına konuşacaklar."

"Ya Aegisthus ile Aletes? Onlardan da bahsedecekler, değil mi?"

Apollon başını hayır anlamında salladı. "Sanmam. Elbette bunu yapabilirler ama onlar seni sadece anneni öldürdüğün için cezalandırmak istiyorlar."

Bunun üzerine Orestes sessiz kaldı.

"Ne olur, biraz daha sabret, aşkım," diye konuştu Pilades. "Bunların hepsinden kurtulacaksın."

Evet, diye düşündü Orestes, öyle ya da böyle kurtulacağım.

Duruşmadan önceki saatlerde, Erinyeler, işkencelerini tamamıyla yeni bir düzeye taşıdılar. Orestes'in yanında bulunmadıkları, ona hakaretler yağdırmadıkları ya da pençelerini atmadıkları tek bir an bile geçmiyordu.

"Bu işi hemen şimdi bitirdiğin takdirde aileni de daha fazla aşağılanmaktan kurtarmış olacaksın," diye sataşıyorlardı. *"Ablan senin yüzünden zaten yeterince acı çekmedi mi, sence?"*

"Arka tarafta bir kuyu gözüme ilişmişti. Belki de seni oraya atmalıyım, ha?"

"Yo, senin bu zahmete girmene hiç gerek yok. Orestes, bu işi kendi başına da mükemmelen başarabilir. Ya da dolapta iyi, sağlam bir ip de var."

"Ve dışarıda da yine sağlam bir çınar ağacı."

"Ama iş bunlarla fazla temiz olurdu. Onun kan akıtmaktan ne kadar hoşlandığını bilirsin."

"Doğru. O yüzden de bıçak kullanmalı."

Orestes başına sardığı eşarbı biraz daha sıkıştırdı.

"Athena ile konuşmalıyız," dedi Pilades onun şakaklarına masaj yaparken. "Eğer yarın kendi kendini temsil edeceksen dinlenip hazırlanmana da izin vermeleri gerek."

"Bence amaçları da bu zaten." diye yanıtladı Orestes de ve kulaklarını bir an için parmaklarıyla tıkadı, sonra da içini çekerek gözlerindeki eşarbın düğümünü onu aşağıya indirebilecek kadar gevşetti.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Pilades. "Gözlerini bağlamanın faydası olduğunu söylemiştin."

"Oluyor ama seni görmem gerek. Yüzünü görmem, seninle konuşmam gerek."

Bütün dikkatini sevgilisinin üzerinde topladı. Erinyelerden biri, kulağına fısıldamayı sürdürüyordu ama o, bu sesleri zihninin gerisine itti. Ne var ki bütün konsantrasyonunu bu başarıyı gösterebilmek için harcamıştı, bu yüzden de söyleyeceği kelimeleri bulmakta zorluk çekti.

"Hiç umut yok."

"Olumsuz düşünmemelisin. Apollon senin tarafında."

"Doğru ama korkarım ki bu, senin sandığın kadar büyük bir anlam ifade etmiyor. Unutma, bu iblisler tanrılardan daha yaşlı."

"Yine de iyimserliğini koruman gerek."

"Pilades," diye devam etti. "Sana söylemem gereken bir şey var."

Pilades dudaklarını birbirine bastırarak ciddiyetle başını salladı. "Devam et."

"Eğer suçlu olduğuma karar verirler ve Erinyeler yaptıkları şeyde haklı bulunurlarsa o zaman bu şekilde devam edemem."

"Orestes, bunu kastediyor olamazsın."

"Kastettiğim şey tam da bu Pilades, pek çok nedenden dolayı. Duyduğum vicdan azabıyla yaşamak bile bana zaten çok güç geliyor. Hele bir de bunlarla, bu yaratıklarla..."

Kıkırdamaları etrafında çınladı, Orestes'in zayıflığını hissetmişlerdi çünkü.

"Onların varlığına fazladan bir gün bile dayanabilmem olanaksız."

Pilades'in rengi soldu ve gözlerinde yaşlar belirdi buna rağmen sessizliğini korudu ve Orestes'in devam etmesine izin verdi.

"Ne zaman ki... Eğer..." Bunu gözlerinden yaşlar boşanmadan söyleyebilmesinin yolu yoktu. "Eğer ben gidersem sen Elektra ile evlenmelisin."

"Ne?" diye ayağa fırladı Pilades. "Ciddi olamazsın?"

"Elbette ciddiyim. Çünkü o zaman Miken zayıf düşecek ve bir krala ihtiyacı olacak. Onun desti izdivacına talip olacaklar çıkabilir. Kimileri de ellerinden gelen her türlü yola başvurarak sadece taht üzerinde hak iddia etmeye çalışacaklardır."

"Yo! Delisin sen!"

"Hayır, değilim ve bunun ne kadar mantıklı olduğunu sen de biliyorsun."

"Belki dikkatinden kaçmış olabilir Orestes ama ben, hiç de evlenmek isteyecek türden bir erkek değilim. Üstelik eğer öyle olsaydım bile ablan kesinlikle benim tipim değil."

"Bir prensin nerede olursa olsun seçme şansının bulunmadığı da belli ki senin dikkatinden kaçmış."

Pilades sessizliğe büründü.

"Soyunuzu devam ettirmek zorundasınız. Çocuk sahibi olmanız gerek," diye devam etti Orestes; sözlerinin içerdiği kesinlikle sesi daha da güçleniyordu. "Ve onlar kusursuz olacaklar. Çünkü sizin bir parçanız ve neredeyse benim de bir parçam olacaklar ve dünya üzerinde bundan daha olağanüstü bir şey olamaz."

"Orestes..."

"Lütfen, bunu yapacağını söyle. Üstelik bu birleşmeden baban da ziyadesiyle mutlu olacaktır. Bunu biliyorsun. Kimse bunu inkâr edemez. Söz ver bana. Eğer yarın başarısız olursam bunu yapacağına dair söz ver."

"Başarısız olmayacaksın!"

"Bana söz ver!"

Pilades gözlerini kapattı ve çenesini aşağıya eğdi, sonra Orestes'in başını elleri arasına alıp sıkıca göğsüne bastırdı.

"Bunu yapacağım." diye konuştu.

Erinyelerin yanlarındaki varlığına rağmen Orestes sanki yalnızlarmışçasına öptü Pilades'i çünkü bunun son geceleri olmasından öyle korkuyordu ki.

Şafak söktüğü zaman şaşkınlık içinde uyandı ama her şeyin aydınlanması yalnızca bir an sürdü. İnce bir döşeğin üzerinde uyumuşlar ve Pilades'in kolu onun göğsüne uzanmıştı. Onun kolunu yavaşça kaldırdı, sonra da kendisi kalktı. Dışarıda şafağın ilk kuş seslerini duyabiliyordu ve ancak arkasına dönüp de altın saçlı tanrının kapının önünde aşağı yukarı gezinip durduğunu gördüğü zaman fark etti: İblisler gitmişlerdi.

Apollon gülümsedi.

"Athena'nın, tapınağında onlara ihtiyacı vardı," diye konuştu sanki Orestes'in düşüncelerini okumuş gibi. "Sana karşı dürüst olacağım, ondan mümkün olduğu kadar uzun bir süre boyunca onları orada tutmasını istedim ve onlarla yapacağı görüşmeyi de mümkün olduğu kadar uzatmasını ki hazırlanma şansın olabilsin. Senin için yapabileceğim başka bir şey olup olmadığını merak ediyorum."

Orestes başını hayır anlamında salladı. "Gerçeği söyleyeceğim ve umarım bu, yeterli olur."

"Olacak."

"İnşallah sen haklı çıkarsın."

"Haklı çıkacağım. Hadi şimdi gidip kahvaltımızı edelim. İçimde, bunun uzun bir gün olacağına dair bir his var."

***

Duruşma, Ares Tepesi'nde yani tapınağın biraz ilerisindeki kaya çıkıntısının üzerinde yapıldı. Çıplak, doğal mermerler kaba ve pütürlüydü, Akropolis'in düzgün ve cilalı sütunlarıyla arasında dağlar kadar fark vardı ama Orestes o anda estetikle ilgilenecek durumda değildi. Aynı şekilde, uzaklarda çıkıntı yapan dağ zirvelerinin neredeyse sonsuz siluetlerine doğru uzanan manzarayı hayranlıkla seyretmeye de vakti yoktu.

Çıkıntının Atina'ya bakan güneybatı tarafına tabureler konmuştu. Taburelerin tam ortaya yerleştirilmiş olan on iki tanesi şimdiden dolmuş durumdaydı. Onların önünde, bütün ihtişamıyla giyinip kuşanmış olan Athena duruyordu. Miğferi ve mızrağıyla boyu sanki eskisinin iki katına çıkmış gibi görünüyor ve her hâliyle kendisinin Savaş ve Bilgelik Tanrıçası olduğunu haykırıyordu. Orestes, onun bu görüntüsü karşısında ürktüğünü hissetti. Onun, gerçekten de iddia ettiği gibi tarafsız kalacağından emin olamıyordu.

Duruşmayı dinlemek üzere oraya akın etmiş olan insan kalabalığına rağmen Orestes giriş yaptığı zaman ortalığa bir sessizlik çöktü. O yerine oturmak için ilerlerken, insanlar da birdenbire korkuyla soluklarını tuttular.

"Orestes! Hayır!" Elektra onun kolunu kavrayıp canını acıtacak kadar sıktı ve durmasına neden oldu. "N... Nasıl?"

Orestes arkasına dönüp bakınca Elektra'nın rahatsızlığının nedenini hemen anladı. Bir zamanlar yalnızca kendisine ayrılmış olan şeyler şimdi tamamıyla açıkta ve bedensel olarak Atina'nın taşları önünde dikilmekteydiler. Herkes Erinyeleri görebiliyordu. Kadınlar ve erkekler korku içinde çığlık attılarsa da Orestes bu kez sakin kalmayı başardı.

"Bu... Bu şeylere mi katlanmak zorundaydın?"

"Gece ve gündüz." diye yanıtladı, bakışlarını kendisine kötü kötü bakan Erinyelerden kaçırarak.

"Nasıl dayanabildin?" diye sordu Elektra.

Bu görüntü karşısında gözlerine inanamayan yalnızca ablası değildi. İnsan kalabalıkları canavarlardan uzaklaşıyorlardı. Neler olup bittiğini daha iyi görebilmek için kayaların üzerine tırmanmış olan insanlar şimdi yeniden aşağıya iniyorlardı. Ötekilerse elleriyle gözlerini örtüyordu. Ama ne tuhaftır ki Orestes tüm bunları rahatlatıcı bulmaktaydı.

"Gel," diye konuştu ablasının elini kolundan çekip Apollon'un yanında bir tabureye oturarak. "Beklediğimden çok daha fazlasına tanık olacağız."

Sükûnetini yeniden kazanmayı başaran Elektra da onun yanında yerini aldı. "Jüri üyelerinin gözlerinin içine bakmalısın," diye tavsiyede bulundu; onun giysisini düzeltirken ellerinin titremesine engel olamıyordu. "Sen insansın. Onlarsa canavar. Onların tarafını tutmaları mümkün değil. Bak, daha şimdiden yaratıkları itici bulmaya başladılar bile."

"Daha çok onlardan korktular." diyerek karşı çıktı Pilades.

Görünüşe göre, durum kesinlikle bu şekildeydi. Doğrudan Orestes'e bakmayanlar birbirleriyle konuşuyordu. Herkes, Erinyelerden gözlerini kaçırıyordu. Orestes tam bu gerçeğe dikkat çekmek üzereydi ki kalabalık yeniden sessizliğe büründü.

"İşte başlıyoruz," diye fısıldadı Pilades. "Bak."

İki tanrı tam ortaya doğru yürürlerken Orestes'in derisindeki bütün tüyler diken diken oldu. Apollon, bir an kız kardeşinin yanında durdu. Defne tacı her zamankinden daha büyük, varlığı da daha heybetli görünüyordu. Tekrar Orestes'in yanına dönmeden

önce başını eğerek kız kardeşini selamladı. Eğer bütün bunlardan kurtulmayı başarırsam, diye düşündü Orestes, Apollon için bir tapınak inşa ettireceğim.

"Hepsi de yakında sona erecek," dedi Apollon sırıtarak ve tekrar Orestes'in yanındaki yerine oturdu. "Hepsi de yakında sona erecek."

Athena ise öne çıktı. Cübbesinin eteği yerin çok az yukarısında kalıyordu. Mızrağı ve miğferi güneş ışığında parlamaktaydı. Bakışlarını önce jürinin, sonra Erinyelerin ve en son olarak da Orestes'in üzerinde gezdirdi. Ardından da yüzünü kalabalığa doğru döndü.

"Bugün, burada, Agamemnon'un oğlu ve Miken Kralı Orestes'in yazgısını belirlemek üzere toplanmış bulunuyoruz. Ondan annesini nasıl öldürdüğünü öğreneceğiz. Orestes, bunu bize anlatmak isteyeceğini sanıyorum."

Orestes'in boğazı tam bin tane hançer yutmuş gibi acıyordu ve etrafındaki hava da sanki yoğunlaşmış gibiydi. Bu muydu yani? Athena'nın bütün söyleyecekleri bu kadar mıydı? Tanrıçanın iş kelimelere geldiğinde tutumlu olduğunu biliyordu ama yine de doğrusu o bundan biraz daha fazlasını ummuştu ve kendini hazırlamak için de biraz daha fazla zaman.

"Yalnızca gerçeği anlat." diye fısıldadı Pilades.

Orestes ise yanıt veremeden hatta başını bile sallayamadan ayağa kalkıp öne çıktı. Öylesine çok terliyordu ki sandalların içinde ayakları kayıyordu.

Apollon'un ona daha önce söylemiş olduğu gibi, jüri, her yaştan yetişkin kadın ve erkeklerin bir karışımından oluşuyordu. *Onlara bak*, böyle demişti Elektra ona. Yine de bunu yapabilmek Orestes için düşündüğünden daha zor oldu. Sözcüklerinin içerdiği gerçeği tanıyacaklarını umarak bu on iki insanın gözlerinin içine bakmak çok güç bir işti. Gözyaşlarını tutmaya çalışarak konuşmaya başladı.

Sesi titreyerek "Ben onu öldürmeyi istemiyordum," dedi. "Gerçekten istemiyordum. Bir oğlun babasının intikamını alması gerektiğinin bilincindeydim ama bunu yapamazdım. Ben, onun

yaşamasını istiyordum. Tam sekiz yıl boyunca uzaklarda kaldım ama sonra Pitia, bana, Tanrıların sözlerini aktardı ve annemin ölmesi ve babamın intikamının alınması gerektiğini söyledi. Ama ben... Ben..."

Zihnini toplamakta zorlanıyordu. Sessizliğin ortasında bile Erinyelerin suçlamaları bir şekilde kafasının içinde dönüp duruyordu. Klitemnestra ona güvenmişti ama kendisi yine de onu öldürmüştü. Onun boğazını kesmişti.

"Benim geldiğimi görmedi. Bu işi elimden geldiğince çabuk yaptım. Onun bilmesini, acı çekmesini istemiyordum." Sahne zihninde canlanıyordu, daha önce de pek çok kez canlandığı gibi. Ciğerleri kanla dolarken çıkan o korkunç hırıltı sesi. "Bunu yapmayı istemedim. Ben, onu sevmiştim ama bana bunu yapmam emredilmişti. Onun ölmemesi gerekirdi. Ölümünün benim ellerimden olmaması gerekirdi. Üzgünüm. Çok, çok ama çok üzgünüm."

Başka hiçbir şey yoktu söyleyebileceği. Orestes'in dizlerinin bağı çözülüverdi ve yere düştü.

KIRK İKİNCİ BÖLÜM

Yere, tozların ortasına kapaklanınca sert taşlar dizlerini acıttı. Kalabalıktan mırıltılar ve fısıltılar yükseldi. Ne acınası bir görüntü, diye düşündü Orestes. Kim bilir ne biçim bir kral gibi görünüyor olmalıydı gözlerine, kendi kendini savunmaktan bile aciz bir kral gibi. Başını yana eğdi ve inlemeye başladı. Derken bir el uzanıp hafifçe dirseğinden tuttu ve onu ayağa kaldırdı.

"Ben senin yanındayım, kardeşim," diye konuştu Elektra ve onun kolunu kendi omzuna attı. "Ben yanındayım."

"Ben... Özür dilerim. Çok özür dilerim."

"Biz senin yanındayız." Pilades de öbür kolundan tutmuştu.

Ne de güzel bir anı bırakacağım sevdiklerime, diye düşündü, onların yardımlarıyla jürinin yanından ayrılırken. Ve de onlardan ayrılmak zorunda kalacaktı çünkü eylemlerinin haklılığını kanıtlayamazsa eğer kim onları mazur görebilirdi ki?

Taburesine oturtulurken kendini Erinyelerin nihai suçlamalarını bu kez de dinleyicilerin önünde tekrarlamalarına hazırladı. Ama Apollon şimdi bir kez daha jüri heyetinin önünde dikilmekteydi.

Yana eğdiği başı ve yüzündeki varla yok arası gülümsemeyle Tanrı bir sahne ya da müzik performansı sırasında olması beklenebileceği kadar rahat görünüyordu. Önce etrafına bakındı, sonra da bakışlarını on iki adamın ve kadının üzerinde topladı.

"Bayanlar ve bayanlar, Jürinin çok sayın üyeleri, affedersiniz. Sizin de görebileceğiniz gibi, Orestes, şu anda çok acı çekiyor ve

bu durum bir süreden beri devam etmekte. Umarım, onun adına konuşmam için bana izin verirsiniz?"

Kalabalıkta mırıltılar dolaştı. Jüri üyeleri arasında endişeli bakışmalar ve telaşlı konuşmalar oldu ama ya korkudan ya da şaşkınlıktan hiçbiri de ona yanıt veremedi. Sonunda, onların yerine kardeşine yanıt veren Athena oldu.

"Konuşabilirsin," dedi. "Ama unutma, sadece gerçekler."

"Elbette," diye sırıttı Apollon da. "Elimde de sadece onlar var zaten."

Bir an durdu, ardından son bir kez daha gülümsedikten sonra bu kez çok daha ciddi bir yüz ifadesi takındı. Gözlerini kapattı, çenesini kaldırdı, biraz daha oyalanmak için derin bir nefes alıp içini çekti. Ancak ondan sonradır ki bir kez daha gözlerini açıp konuşmasına başladı.

"Bir baba – üstelik de bir kral– öldürüldü." Durdu.

Kalabalık sessizleşti. Bütün insanlar, önlerinde dikilen tanrının büyüsüne kapılmışlardı. Hiç değilse, dikkatler benden uzaklaştı, diye düşündü Orestes.

"Bir baba öldürüldü ve intikamının alınması gerekiyordu. Bu iş böyledir. Hep böyle olmuştur. Orestes'in –Kral Orestes'in– de gösterdiği üzere, bu, yerine getirilmesi pek de kolay bir görev olmayabilir. Ama o yapılması gerekeni, benim tarafımdan yani bir tanrı tarafından kendisine emredileni yaptı. Bu delikanlıya acı çektirilmesi değil anneye duyulan bağlılık ve duyarlılık gibi fanilere özgü kusurların ötesinde hareket edebilme yeterliliğinden ötürü onun kutlanması gerekir. Gösterdiği güçlülükten dolayı ödüllendirilmesi gerekir. Hatta bizim bugün burada toplanıp bu konuyu tartışacak olmamız bile tam bir saçmalıktır. Ve bunların, bu şeylerin ileri süreceği alçakça yalanlarla hemfikir olacak herkes, bizzat bu canavarların da yaptığı gibi, Zeus'un kutsal kelamını çiğnemiş olacaktır."

Konuşma öylesine ani ve beklenmedik bir biçimde sona ermişti ki, ancak Apollon tekrar onun yanındaki yerine oturduğu zaman Orestes bittiğini anlayabildi.

"Hadi ama iyi olacaksın." dedi; içi Orestes'in paylaşmayı çok güç bulduğu bir güvenle dolup taşıyordu. Şurası kesindi ki, eğer

konu, yalnızca tanrıların iradesinden ibaret olsaydı bunların hepsi de şimdiye dek çoktan sona ermiş olurdu. Ama sona ermemişti ve Erinyeler henüz jürinin önüne çıkmamışlardı.

"Bak, senin adına bir tanrı konuştu," dedi Elektra, onun elini sıkarak. "Bunların tümü de yakında sona erecek. En kötüsü bitti bile."

Ne var ki Orestes'in, sadece mide boşluğunda en kötüsünün daha gelmemiş olduğu hissi vardı.

"Tisiphone." Athena konuşurken yerinden kalkmamıştı. "Erinyeler adına konuşacak olan, sen misin?"

Tisiphone. Adları var demek, diye düşündü Orestes, yaratıklardan en uzun boylu olanı ayağa kalkarken. Tisiphone'un ağzı kapalıydı, sivri dişleri ve çatallı dili görünmüyordu ama yine de bu durumun görünüşüne çok az katkısı oluyordu. Ağır adımlarla ortaya geldi, yürürken cübbesinin yırtık kumaşı arkasındaki tozun üzerinde izler bırakıyordu.

"*Hayır, tanrıçam,*" diye fısıldadı. "*Ben kendi adımıza konuşmak için burada bulunmuyorum. Öldürülen adına konuşacağım. Kendileri için konuşamayanların adına konuşacağım. Kraliçe Klitemnestra adına konuşacağım.*"

Orestes ürperdi. Jüri üyelerinden birkaçı bakışlarını kaçırdılar ama bu durum, öncekinin aksine bu kez Orestes'e çok az teselli verebildi. Jürinin ihtiyaç duyduğu tek şey, yaratığın sarf etmiş olduğu sözler üzerinde düşünmekti, nasıl göründüğü üzerinde değil. Yaratık, bir beygiri bile utançtan yerin dibine sokabilecek kadar uzun adımlarla Ares Tepesi'ni boydan boya kat edip jürinin tam önünde durdu. Jüri üyeleri şimdi isteseler de istemeseler de gözlerini ondan alamıyorlardı ve yaratığın da gözleri onların üzerindeydi. Koltuklarında geriye doğru çekildiler.

"Şu anki *varlığımın sizi huzursuz ettiğini görüyorum,*" diye konuştu. "*Bu da benim hiç hoşuma gitmez çünkü* dikkatinizi söyleyeceğim şeylerden *uzaklaştıracaktır. Durun da bu durumu düzelteyim.*"

O çirkin yaratık, göz açıp kapayıncaya kadar kaybolmuştu, yerinde de yaşlıca bir kadın durmaktaydı. Yine aynı giysileri giyiyordu ama giysiler şimdi eski püskü olmaktan ziyade yalnızca biraz yıp-

ranmış durumdaydılar ve aralarındaki benzerlik de yalnızca bundan ibaretti. Artık sivri dişler yoktu. Pençeler yoktu. İnsanın içine korku salacak hiçbir şey yoktu. Yanık teninde artık pullar değil, yaşlılık lekeleri vardı ve gözlerinin çevresindeki deri de kırışmıştı, yağlanmış ve örülmüş gümüş rengi saçları ise belinden aşağısına dek uzanmaktaydı. Boyu şimdi Orestes'inkinden daha kısaydı, omuzları hafifçe kamburlaşmış, karnı da sanki hayatı boyunca çok sayıda çocuk dünyaya getirmiş gibi dışarı fırlamıştı, parmakları da sanki onlarca yıllık ağır işler yüzünden eğrilmişlerdi.

"Umarım, böylesi daha iyi olmuştur," diye konuştu; şimdi sesi, süt kadar akıcıydı. "Nerede kalmıştık? Ha, evet. Nasıl bir babanın öldürülmesinin intikamının alınması gerektiğini dinliyorduk. Hayata sevgili Apollon gibi, karmaşıklıktan uzak bir bakış açısıyla bakmanın ne kadar da kolay olduğunu anlayabildiğimi itiraf etmeliyim. Kendini hiçbir zaman detaylarla sıkıntıya sokmamanın. Doğduğunuz konum yüzünden salt bir genelleme yapmanızın yeterli olacağının ve insanların da sizi haklı göreceğinin. Çünkü o benden daha üstün durumda. Pürüzsüz teni. Gözlerindeki delikanlılara has o parıltı. Çabasız telaffuzu. O gülümsemesi. Ama bir gülümseme yanıltıcı olabilir. Bugün burada toplanmış olan herkesin de gayet iyi bildiği gibi, rahatlıkla, bir maske olarak kullanılabilir. O kişinin gerçek doğasını ve niyetlerini saklayabilir.

O hâlde, gelin, Büyük Tanrı'nın sözlerine geri dönelim. Aslında size ne demişti o? İntikamla ve oğullarla ilgili yüzyıllardan bu yana ağızlarda çiğnenmekten âdeta sakız olmuş ve sorgusuz sualsiz kabul edilen bir klişe vardır. Hiç yalanlanmayan. Tanrının sözleri çok muğlaktı, aynı şekilde Orestes'in eylemlerinin yol açtığı acıları da üstünkörü geçiştirdi. Ama ben size işin gerçeğini anlatacağım. Çünkü Tanrıçanın da belirttiği gibi bugün burada gerçeği tespit etmek için toplanmış bulunuyoruz. Önce gerçeğin tespiti, sonra da adaletin tesisi."

Artık yaşlı bir çocuk bakıcısından daha ürkütücü görünmediğinden jüri üyeleri şimdi pür dikkat ona bakmaktaydılar. Hatta bu görüntünün altında neyin yattığını bilen Orestes bile ister istemez onun ağzından çıkan sözlerin çekimine kapıldığını hissediyordu.

"Peki bu tanrılar, bize mutlaka bir babanın intikamının alınması gerektiğini söylerken tam olarak neyi kastediyorlardı? Her babanın mı her cinayetin mi? Peki en küçük hatalarında bile çocuklarını döven babaların? Fazlasıyla hak ettiği bıçağı nihayetinde gırtlağında bulduğu zaman bu babanın da intikamı alınmalı mı? Ya da durmadan içki içen, ailesinin rızkı demek olan bütün paraları kumarda kaybeden, sonra kızgın ve sarhoş olarak eve geldiği zaman karısına zorla sahip olan babaların? Onların cinayetlerinin de intikamı alınmalı mı? Başkalarını öldüren, yalan söyleyen ya da aldatan babaların? Küçücük çocuklarını ayakları kanayıp avuç içleri nasır bağlayıncaya kadar tarlalarda çalışmaya gönderen babaların?" Dilini şaklatarak Apollon'a döndü. "Bütün babaların ha? Bunun ne anlama geldiğini hiç düşündünüz mü?"

Giysisinin bir süpürme hareketiyle sözlerine devam etti.

"Şimdi işin aslına gelelim. Tanrının kastettiği babalar, aslında, yüksek statü sahibi beyefendilerdir. Krallardır. Soylulardır. Servetleri, kendilerini biz kölelerden üstün kılan kişilerdir. Peki paranın bunu yapabilmesi yani sizi en karanlık eylemlerinizden bile temize çıkarması mı gerekir? Ben, durumun hiç de öyle olduğunu sanmıyorum. Geride altının bile satın alamayacağı bazı şeyler kalmalıdır.

Bazı babalar, ölmeyi hak ederler. İşin basit gerçeği işte bundan ibarettir. Ve eğer intikam alınması gerekiyorsa da bu gerekliliğe söz konusu kişinin kral mı yoksa köle mi olduğuna bakılarak karar verilmemelidir. Ölümlerinin intikamının alınmasını hak edip etmedikleri yaşarken bulundukları eylemlere bakılarak belirlenmelidir.

Agamemnon, onu kendisine eş olarak alabilmek için karısının ilk kocasını ve çocuğunu öldürmüş bir adamdı. Minicik bir bebeği öldüresiye dövmüştü; hem de ne için? İstediği şeyin önünde bir engel teşkil ediyordu da o yüzden. Ama barbarlığı bununla da bitmedi.

Klitemnestra. Bugün neden burada toplandığımızı düşünecek olduğunuzda aklınıza bu adı getirin. O, uzak, kimliği belirsiz bir figür değildi. Gerçek bir kadındı. Bir anneydi. Ve Agamemnon ona yıllarca zulmetmişti. Hem her ne kadar fazlasıyla sık yaşansalar da zulmü yalnızca dayaklar ve hakaretlerle de sınırlı kalmadı. On-

dan bir çocuğunu daha çaldı, kendi öz kızını öldürdü ve Klitemnestra'nın kalbini ancak bir annenin anlayabileceği bir şekilde bir kez daha lime lime etti. Ama Klitemnestra gücünü ve kararlılığını korumayı yine de başardı. Pes etmedi, belki de pek çoklarının yapacağı gibi kendi canına kıymadı. Peki bunu nasıl başardı? Çünkü geride kalan çocuklarını korumak için başarmak zorundaydı: Savaşçı Prenses Elektra'yı, merhametli, anaç Krisothemis'i ve sevgili oğlu Orestes'i, yani geleceğin kralını ve kendi katilini.

Ben, Klitemnestra için burada bulunuyorum. Çocuklarına her şeyi veren bir anne için. Onlar için ağlayan ve acı çeken bir anne için. Ve evet onlar için cinayet de işleyen bir anne için. O, çocuklarını kurtarmak için cinayet işledi. Eğer iki çocuğunuzu aynı adamın vasıtasıyla kaybetmişseniz geri kalanlar için nasıl olur da korkmazsınız? Onların güvenliğini sağlayabilmek için elinizden gelen her şeyi yapmaz mısınız? Peki ihanete uğrayıp da en çok ihtiyacını duyduğu bir zamanda kim gelmişti onun yardımına? Hiç kimse? Ve bu centilmen Orestes de annesine olan minnetini onun boğazını keserek gösterdi; arkadan, yaşamını sonlandırırken gözlerine bakamayacak kadar korkakça bir biçimde hem de. Ama yine de tanrıların kanunlarına göre *o* intikam almayı hak etmiyordu. O, ölmeyi hak ediyordu. Bütün yaptıklarından, yaşadığı onca şeyden sonra, tanrıların onun hakkında düşündükleri işte buydu."

Orestes havanın değiştiğini hissetti. Yaşlı kadının ağzından çıkan her sözcük gerçeği yansıtıyordu. Apollon, onların ve kendisinin kimlikleri yüzünden insanların onu dinleyeceklerini, Erinyelerin söyleyeceklerine ise hiç kulak asmayacaklarını varsaymıştı. Ne var ki, yanılmıştı. Orestes'in kesinlikle inkâr edemeyeceği bir gerçeği dinliyorlardı işte ve Orestes korkuyordu.

"Şu anda bir tanrıçanın tapınağının dışında bulunuyoruz," diye devam etti Tisiphone, hâlâ insan suretindeydi. "Nasıl ki Orestes'in çocukken yaşadığı sıkıntılarda yanına koştuğu kişi babası değilse kudretli Apollon da bu soruna çözüm getirmesi için bir tanrıya başvurmadı. Başımız sıkıştığında yardımını istediğimiz kişiler, tanrıçalardır, annelerdir. Ama yine de bir tanrının, bize bir erke-

ğin intikamının alınması, kadınınkininse alınmaması gerektiğini söyleyen bir adamın sözlerine itaat etmek zorunda kalırız."

Bir adım geri çıktı ve kollarını kalabalığa doğru kaldırdı.

"Biri ötekinden daha değerli değildir. Erkekler, daha değerli değillerdir. Babalar daha değerli değillerdir. Bir tanrının, burada babasını öldürmüş olan bir kız evladı savunacağına inanabilir misiniz? Elbette ki savunmazdı. Bu kız ya asılır ya da daha kötü bir cezaya çarptırılırdı. Bu adamın altın rengi bukleleri ya da rahat tavırları aklınızı karıştırmasın. Size yol gösteren şey, vicdanınız olsun. Kendi ölümlü vicdanınız. Bugün burada toplanmamızın nedeni neyin iyi neyin kötü olduğunu görmektir. Bu iğrenç, ataerkil toplum yapısını reddetmektir. Arzu ederseniz süslü sözlerle ve kehanet laflarıyla giydirebilirsiniz ama gerçek olduğu gibi kalacaktır: Orestes annesini öldürmüştür. Klitemnestra'yı, onu büyüten, onu seven ve eğer gerekirse onun için seve seve canını verecek olan kadını öldürmüştür. Eğer burada olsaydı, bana anlattığı gibi bütün bunları size kendisi anlatırdı. Ama bütün bunlara karşılık Orestes onun canını aldı. Ve şimdi bu kadın adaletin yerine gelmesini hak etmektedir. Yaşarken olduğundan çok daha fazla hak etmektedir bunu. Onun öldükten sonra da acı çekmesine izin vermeyin."

Orestes'in yanaklarından aşağıya sessiz gözyaşları süzülüyordu. Onun yanında oturan Elektra bile şimdi tüm umutlarını kaybetmiş durumdaydı. Orestes onun içinden çekilen enerjiyi hissedebiliyordu. Doğru muydu Tisiphone'un söylediği şey? O, annesiyle yeraltı dünyasında konuşmuş muydu? Bunları üzerine gönderen o muydu? Orestes, varlığının her zerresiyle bunun bir yalan olmasını diliyor ama yine de ruhunun derinliklerinde onun doğruyu söylediğini de biliyordu. Onları, Klitemnestra göndermişti. Orestes'in yaptığı şeyin bedelini ödemesini istemişti.

"Şimdi kararınızı vermeniz için sizi yalnız bırakacağım." Hâlâ insan suretinde olan Tisiphone geri çekildi. "Bu, tanrıların dar görüşlü kurallarıyla ilgili bir mesele değildir. Bu, adaletin yerini bulmasıyla ilgilidir. Benim size söyleyebileceklerim bundan ibaret."

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İzleyiciler kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar, seslerinin tonu çabucak yükseldi, en sonunda da öylesine gürültülü bir hâle büründü ki Erinyelerin iniltileri bile artık duyulmaz oldu. Halk Tisiphone'un tarafındaydı. Orestes bunu hissedebiliyordu. O annesinin ne kadar kanını dökmüşse onlar da kendisinin o kadar kanını istiyorlardı, hatta sunacağı eğlence yüzünden biraz daha fazlasını belki de.

Athena oturduğu yerden kalktı ve onları susturdu.

"Şimdi jürinin kararını vermesi gerekiyor," diye konuştu yüzünü seçilmiş on iki kadına ve erkeğe dönerek. "Bu, bir münazara değildir ve sizden de duygularınızın etkisinde kalmamanız beklenmektedir. Kararınızın somut olgular ve bugün burada dinlemiş olduğunuz kanıtlar doğrultusunda alınmış olması gerekir. Her biriniz tek tek ayağa kalkacak ve bana Agamemnon'un oğlu ve Miken kralı Orestes'i annesi Klitemnestra'yı öldürmekten dolayı suçlu bulup bulmadığınızı söyleyeceksiniz. Orestes eğer suçlu bulunursa uygun gördüklerini yapmaları için Erinyelere teslim edilecektir. Suçsuz bulunduğu takdirde ise Erinyeler onu rahat bırakacak ve yaptıkları işkenceleri Derhal sonlandıracaklardır."

Cübbesi arkasında dalgalanarak Orestes'e doğru yürüdü, sonra da yüzünü kurula doğru döndü.

"Oyların eşit çıkması hâlinde sonucun belirlenmesi için ben kendi kararımı açıklayacağım. Ve çıkacak bu kararın nihai karar

olacağının da bilinmesi gerekir. Öte yandan benim kararım ise çoktan verilmiş durumdadır. Şimdi jürimin sayın üyeleri, bizim için adaleti sağlamak sizin ellerinizde. Bu, benzeri daha önce hiç görülmemiş bir davadır. Sizler, türünüzün ilk örnekleri olacaksınız. Bu sorumluluğu hafife almaya kalkmayın."

Sırtından aşağı terler boşanan Orestes kaderiyle karşılaşmak için ayağa kalktı. Tanrıça onun jüriyi görmesini kısmen engelliyordu ve ancak sesini duyduğu anda kadının kararını bildirmek üzere ayağa kalkan ilk jüri üyesi olduğunu anladı.

"Suçlu." Kadının berrak sesi sanki midesine saplanan bir bıçak gibiydi. Pilades arkasında soluğunu tuttu.

"Yalnızca biri," diye fısıldadı Apollon. "Daha on bir tane var."

İkinci jüri üyesi de ayağa kalkmıştı, bu kez Orestes'in görüş hattında yer alıyordu. Bir erkek olan jüri üyesi doğrudan doğruya krala bakarak kararını açıkladı.

"Suçlu."

Orestes'in ciğerlerindeki bütün hava sanki boşalmış gibiydi. Nefes alamıyordu. Hatta artık konuşulanları duyamıyordu bile. Üçüncü jüri üyesi de ayağa kalkarken taş levhaların karşısında Erinyeler ellerini ovuşturmaya başlamışlardı.

"Suçlu değil."

Bir nefesçik hava ama onun için bu kadarı bile yeterliydi. Dördüncü jüri üyesi ayağa kalktı, sonra da beşincisi.

"Suçlu."

"Suçlu değil."

Yarıya gelinip de jüri üyelerinden altıncısı "suçlu değil" kararını bildirdiği zaman bulutlar güneşi örterek herkesi serinletti. Yine de Orestes kendini sanki alev alev yanıyormuş gibi hissediyordu.

"Suçlu değil."

"Suçlu değil."

"Suçlu."

"Suçlu."

"Suçlu."

"Suçlu değil."

Şimdi jüri üyelerinin hepsi de ayaktaydı.

"Bu ne anlama geliyor? Ne söylediler. Şimdi ne olacak?" Orestes düzgün düşünemiyordu. O, suçlu muydu? Yoksa masum mu? Sonuncu jüri üyesi ne demişti? Orestes onun ne dediğini net duyamamıştı.

"Karara varılamadı," diye fısıldadı Elektra; sesi titriyordu. "Şimdi tanrıça kararını verecek."

"O, kararını önceden vermişti." diye ona hatırlattı Orestes.

Şimdiye kadar zaten pek çok şey yaşamış olan, kendisine ait bu bedenin içinde daha ne kadar kalacağını birazdan öğrenecekti. Eğer Erinyeler istediklerini elde edecek olurlarsa bu, onun ölümlüler diyarında geçireceği son günü olacaktı. Ve Athena'nın da kadınların tarafını tutacağına hiç kuşku yoktu. Ama yine de tanrıça, kardeşi Apollon ile zıtlaşmayı arzu eder miydi acaba?

Yakınlardaki bir ağacın dalında duran küçük bir yaratık gözüne ilişti. Küçük bir baykuştu bu, gözleri öylesine kocamandı ki, yüzünde başka hiçbir organa yer bırakmıyordu neredeyse.

"Kararımı önceden vermiş olduğumu söylemiştim ama onu size açıklamam gerektiğini hissediyorum. Seçimlerimizi belirleyen şey, deneyimlerimizdir ve deneyimlerimiz de doğduğumuz andan itibaren çevremizi saran şeylerden oluşur. Ben doğmadım. Bütün organlarım teşekkül etmiş olarak, üzerimde giysilerim ve elimde de mızrağımla Zeus'un kafasından çıktım. Bana yol gösterecek annelik içgüdülerine sahip değilim. Tanrılar arasında büyütüldüm. Onlarla dövüş talimleri yaptım. Bu yüzden de Klitemnestra'nın çektiği acıyı tahayyül edemiyorum. Eğer bir insanın geçtiği aynı yollardan biz de geçmemişsek onu gerçekten anlayabilmemiz mümkün değildir. Ama her ne kadar empati kuramasam da en azından merhamet gösterebilirim.

Bugün, burada, adaletin yerine gelmesi için toplandık. Cinayet, anne katli; bunlar, sevimsiz sözcüklerdir ama aynı zamanda bir gerçeği ifade etmektedirler. Öte yandan, bir insanın bir tanrıya göstereceği sadakat gibi başka gerçeklikler de mevcuttur. Onun uğruna çekmeyi göze aldığı acılar gibi ya da. Orestes, tam sekiz yıl boyunca tanrıların iradesini görmezden geldi ve annesini *kendisinin* belirlemediği ve karşılaşmasını da istemediği bir yazgıdan kurtarmak için elinden geleni yaptı.

En karanlık anlarımızda, yalnızca neler yitirdiğimizi değil bunun yanı sıra hâlâ bizim yanımızda durmayı sürdürenleri de tanıyabilmemiz gerekir. Orestes buraya bir tanrının, bir ablanın ve bir dostun eşliğinde geldi ve onların bağlılıkları hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak kadar gerçekti. Böylesi sevgiler korkudan ya da baskılardan doğmazlar. Orestes, kötü bir adam değildir. Eylemleri tamamen kendi iradesi sonucunda gerçekleşmemiştir. Ve her şeye rağmen, ben, onun annesine olan sevgisini de sonuna kadar koruduğuna inanıyorum. Bu yüzden de konuya ilişkin nihai hükmüm, onun suçlu *olmadığı* yönündedir."

Sözcükler etraflarında yankılanırken Orestes duyduğu şeye hâlâ inanamıyordu.

"Yani o... Yani o?"

"Seni suçsuz buldu," diye doğruladı Apollon. "Görüyorsun ya, sana korkacak hiçbir şey olmadığını söylemiştim."

Suçsuz. Bu işkencelerden en sonunda kurtulacaktı artık. Bu gerçekten de mümkün olabilir mi, diye düşündü, boynuna dolanan kolların arasında.

"Artık eve gidebiliriz," diye konuştu Elektra, gözlerinde yaşlar parıldıyordu. "Eve, Miken'e geri dönebiliriz ve sen orada hükümdarlık edebilirsin."

"Bütün bunlar gerçek mi?" Onaylaması için Pilades'e baktı, Tanrı Apollon'un sözleri yeterli değildi sanki.

"Evet. Bak."

Ares Tepesi'nin diğer tarafında, şimdi, dışarı uzanmış pençeleri ve sivri dişleriyle gerçek biçimlerine bürünmüş olan Erinyeler kendi aralarında tartışıyorlardı. Tanrıça onlara doğru yaklaşınca Orestes neler konuştuklarına kulak kabartmaktan kendini alamadı.

"Yanlış seçim yaptın!" dedi içlerinden biri âdeta tükürürcesine.

"Her ne kadar hayatımda mantıksız davrandığım zamanlar olmuşsa bile bu sefer öyle olduğunu sanmıyorum. Öfkemin alevlendiği zamanlarda sabrımı çok çabuk yitirir ve sonradan pişman olacağım bir şekilde hareket eder ya da tepki gösteririm. Ama bu, onlardan biri değildi."

"O hâlde başarısızlığımızdan zevk duyuyor olmalısın!" dedi bir başkası da alaycı bir tarzda dudağını bükerek.

"Hayır, duymuyorum. Sizin algılama biçiminizden, erdem anlayışınızdan ve ahlaki kurallarınızdan yararlanabileceğimi fark ettim."

Erinyeler bundan ürkmüş göründüler.

"Ne diyorsun sen?"

"Size işinizde küçük bir değişiklik yapmayı düşünüp düşünmeyeceğinizi soruyorum."

"Küçük bir değişiklik mi? Bu da ne demek oluyor?"

Orestes kendini kadınlara daha da yaklaşmış buldu. Kalabalık çoktan dağılmaya başlamıştı; kimileri sonuç dolayısıyla gözle görülür bir rahatlama duymuşlar, kimileri de hayal kırıklığına uğramışlardı. Ama Orestes şimdiden omuzlarından kalkmış olan ağırlıkla Tanrıçaya ve Erinyelere yaklaşırken onlara hiç aldırış etmedi.

"Bugün sizi dinlediğimde," diye devam etti Athena, "Tezleriniz bana mantıklı ve saygıdeğer göründü. Buraya intikam almak için gelmiş olabilirsiniz ama ben, sizin istediğiniz şeyin, gerçekte, Orestes'in annesi için adalet olduğuna inanıyorum. Adalet, intikam değil."

"Ben, bu ikisinin birbirlerine ayırt edilemeyecek kadar yakın olduklarına inanıyorum."

"Hayır, değiller. Çoğunlukla buna benzer problemlerin iki ayrı yüzünü oluştururlar. Biri gerçekleşecek olursa dünya, daha iyi ve daha parlak bir yere dönüşür. Diğerinde ise yalnızca karanlık ve eziyet vardır. Benimle birlikte çalışın. Bir değişiklik yapın. Fazlasıyla uzun bir süre yeraltında kaldınız. Ne diyorsunuz?"

Birbirlerine döndüler ama ağızlarından Orestes'in algılayabileceği hiçbir sözcük çıkmadı.

"Peki bizden ne yapmamızı istiyorsun?"

"Size sarayımda bir yer vereceğim. Aydınlık bir yer, eylemleriniz hata yapanları rahatlatacak ama onlara azap çektirmeyecek."

Orestes omzunda bir el hissetti, dönüp bakınca Pilades'in gülümseyen yüzüyle karşılaştı.

"Gel, aşkım. Gitmemiz gerek. Bu kötü yaratıkları bir ömür boyu yetecek kadar çok gördüğün kesin."

"Ben..." Tekrar önüne döndü ama Tanrıça da Erinyeler de gitmişlerdi.

"Ben de gitsem iyi olur." Apollon yanlarında belirmişti, saçlarının lüleleri ışıl ışıl parlıyordu.

"Teşekkür ederim," dedi Orestes dizlerinin üzerine çökerek. "Bugün yaptığınız ve söylediğiniz her şey için size çok teşekkür ederim."

"Teşekkür etmeni gerektirecek bir şey yok. Yine de Miken'e geri döndüğün zaman adıma bir iki şölen düzenlersen buna hiç itirazım olmayacağını biliyorsun."

"Düzenleyeceğim. Sizin için bin tane şölen düzenleyeceğim."

"Bir iki tanesi yeterli." Ardından son bir kez daha gülümseyerek arkasını döndü ve onun tarafından kutsanabilmek için etrafını saran kalabalığın arasına karıştı.

Sonunda, geride yalnızca üçü kalmışlardı. Orestes, Elektra'nın bir şeyler söyleyeceğini tahmin ediyordu. Her zamanki tarzıyla olayı kutlayacak olan iğneleyici bir yorum ama bunun yerine Elektra şöyle dedi: "Gel, hadi eve gidelim. Ondan fazla uzun bir süre ayrı kaldık."

SON SÖZ

Orestes mezarlığın ortasında sessizce oturuyordu. Bazı zamanlar, üzerlerindeki kitabeleri okuyarak anıt mezarlar arasında dolaşır ama sonunda da kendini hep aynı üç mezarın önünde bulurdu: Annesinin ve onun oğlu ile sevgilisinin mezarları.

Miken Kralı olarak hüküm sürdüğü beş yıldır kuvvet ve kudret yerine hep iyi kalplilik, merhametlilik ve adalet göstermeye çalışmış, bunda da o âna kadar başarılı olmuştu. Tebaası artık onu zayıf değil merhametli olarak görüyordu. Onun yalnızca kulağa hoş gelen sözler sarf etmekle kalmayıp aynı zamanda o sözleri fiiliyata da geçirdiğini anlamışlardı ve bu yüzden ona hayranlık duyuyorlardı.

Sarayda değişen başka şeyler de vardı. Laodamia, önceki yıl ölmüş ve Pilades de ondan ayrılmıştı ama Pilades'i ondan alan şey, ölüm değil artık daha fazla erteleyemeyeceği bir evlilik olmuştu. Bir noktada kendisi de aynı şeyi yapmayı düşünmek zorunda kalacaktı. Bir kralın varisinin olması gerektiğini biliyordu ve varis de eş demekti. Ama şimdilik sevdiği adamın kaybının matemini tutmayı ve her gününü de elinden geldiğince basit bir biçimde geçirmeyi yeğliyordu.

Önünde uzanan saatler, görüşmeler ve sonra da resmî bir yemekle doluydu ve yalnız başına geçirdiği bu sessiz anların fazla uzun süremeyeceğini biliyordu. Kendisini bekleyen görevler listesini düşünerek ayağa kalktı. Doğruca konutuna geri dönmesi

gerektiğini geçirdi aklından. Yarın yalnız başına geçireceği biraz daha fazla zaman bulabilirdi belki. Evet, ayrıca yarın Apollon için yeni bir sunak inşa ettirmeye de başlayacaktı çünkü eskisi sanki biraz yıpranmış gibiydi.

Geri dönerken otların arasında gözüne bir kırmızılık ilişti. Çevresinde bu tonda bir şeyi daha önce hiç görmemişti. Ama yine de o şey tekrar hareket etmeye başlayınca onun yere çok yakın olduğunu fark etti. Elinden geldiği kadar sessizce yaratığın peşinden sürünürken defterini de beraberinde getirmiş olmamasının ne büyük bir utanç kaynağı olduğunu düşünüyordu çünkü o zaman yaratığın resmini çizebilirdi. Ama kim bilir ona iyice baktığı takdirde sonradan onu, resmini ezberinden çizebilecek kadar iyi hatırlayabilirdi belki. Veya daha da iyisi küçük hayvanı yakalayıp beraberinde saraya götürebilirdi.

Bir adım daha attı ve bütün güzelliğiyle yaratığı görüverdi. Bir engerek yılanıydı bu, şimdi kan kırmızısı başı ve karnının üzerindeki sarı pullarıyla güneşin altında bir kayanın üzerinde çöreklenmiş yatıyordu. Yılanların hareketlerini okumayı Aegisthus ona daha çok küçükken öğretmişti ve bu da hiç de saldırmaya hazırlanıyormuş gibi görünmüyordu. Orestes ileri doğru bir yarım adım daha atarken belki onu yakalayabilirim, diye düşündü. Evet, onu bulunduğu yerden alacak ve beraberinde götürecekti.

SON

EK

Pelops Hanedanı'nın, Yunan mitolojisindeki başka çok sayıda sülale gibi karmakarışık olduğunu söylemek çok hafif kalır ama Pisa Kralı Pelops'unki kadar ihanetlerle ve katliamlarla lekelenmiş çok az sülale vardır.

Zeus'un torunu olan Pelops, ölümsüzleri kandırma yönünde bulunduğu bir teşebbüs sırasında öz babası Kral Tantalos tarafından öldürülüp tanrılara yedirilir. Ancak onun bu eylemine öfkelenen tanrılar babasını bütün hayatı boyunca ebedi açlığa ve susuzluğa mahkûm ederlerken, Pelops'un kendisi ise yaşama geri döndürülür.

Dünyaya iz bırakma hevesindeki Pelops, Pisa'nın yolunu tutar, burada Kral Oenomaüs bir düello düzenlemiştir: Her kim araba yarışında kendisini yenmeyi başarırsa kızı Hippodamia ile evlenme şerefine nail olabilecektir. Ama bunu denemenin bazı tehlikeleri de yok değildir: Daveti kabul eden kişi eğer Oenomaüs'ü yenmeyi başaramazsa bunun bedelini hayatıyla ödeyecektir. Hedefine ulaşmak için diğerlerinin karşısında bir avantaja ihtiyacı olduğunu hisseden Pelops, efendisinin arabasına sabotajda bulunması için kralın arabacısı Mirtilus'a rüşvet verir. Arabacı verdiği söze sadık kalır ve böylece yarış sırasında, kralın arabasının dingili kırılır. Kral kendisine tezahürat yapan kalabalığın gözleri önünde atları tarafından tozun ve pisliğin içine sürüklenir ve orada çığlıklar ve iniltiler arasında boynu kırılarak can verir. Tabii Pelops'un yarışı

kazanıp Hippodamia ile evlendiğini söylemeye gerek yoktur. Pelops bununla da yetinmez ve Mirtilus'u Derhal bir kayalıktan denize attırır. İhanet uğrayan Mirtilus dalgaların içine gömülürken Pelops'u ve soyunu lanetler.

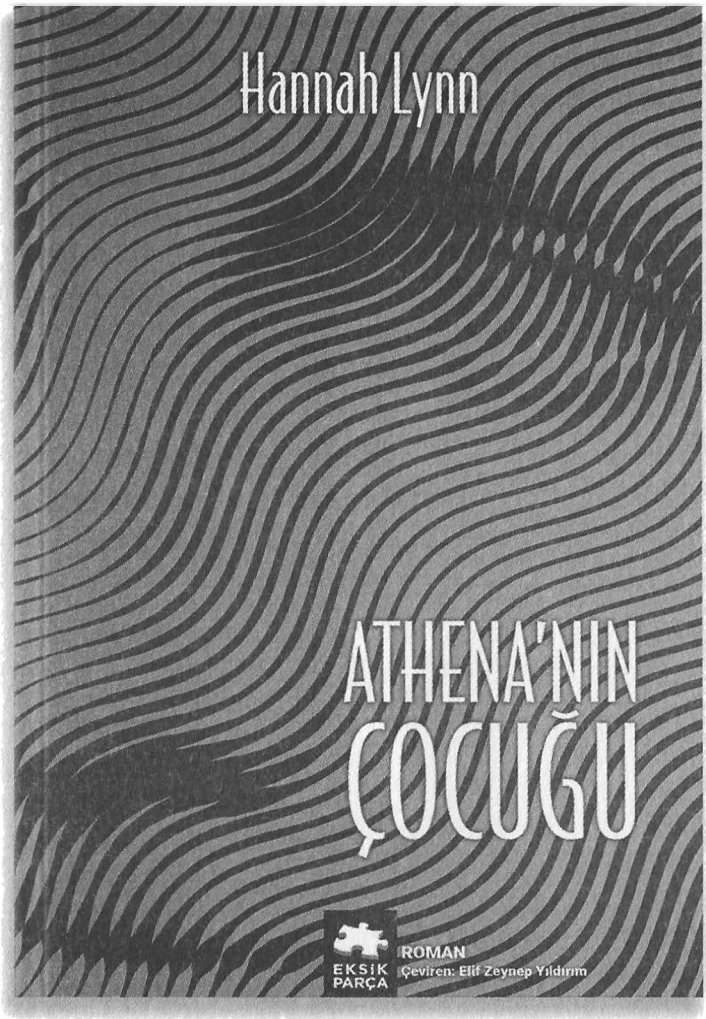
Bir koca ve kral olarak elde ettiği yeni pozisyonda Pelops'un Hippodamia'dan Atreus ve Thyestes adlarında iki meşru oğlu ve bir de Krisippos adında gayrimeşru bir çocuğu olur. Bu sonuncu oğlan, Pelops'un bir su perisi ile yasadışı birleşmesinden dünyaya gelmiştir ve Pelops'un ona gösterdiği büyük sevgi ve şefkat dikkatlerden kaçacak gibi değildir. Ona gösterilen bu iltiması kıskanan ve Krisippos'un kendilerinden tahtı almaya çalışabileceğinden korkan Atreus ile Thyestes yarı kardeşlerini öldürüp bir kuyuya atarlar.

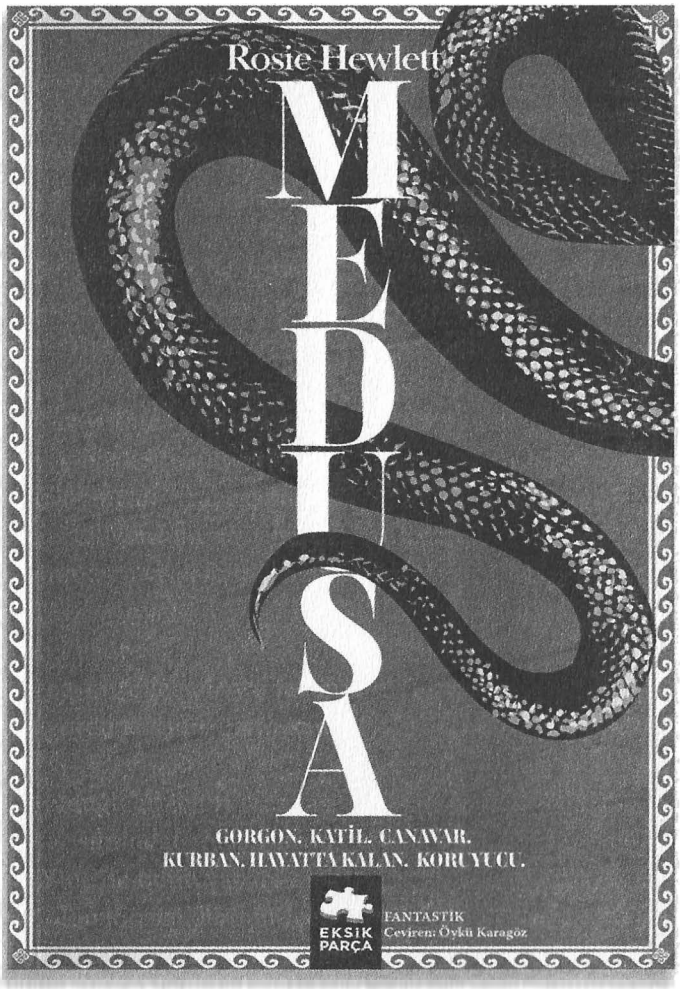
İki kardeş taht için rakiplerini saf dışı etmeyi başarmışlar ama bu cinayet yüzünden babalarının onlardan intikam almak isteyebileceğini hiç akıllarına getirmemişlerdir ve bunun üzerine derhal Kral Euristeus'un sığınmalarına izin verdiği Miken'e kaçarlar. Euristeus ise Herkül'ün kendisine meydan okuyarak üstlendiği meşhur On İki Görevi başarıyla yerine getirmesi yüzünden maruz kaldığı aşağılanmanın öfkesini hâlâ üzerinden atamamıştır. Herkül'ün öldüğünü duyduğu zaman onun çok sayıdaki çocuğunu ortadan kaldırmaya karar verir ve kendisi bu amaçla Atina'ya doğru yola çıkarken, Miken'i de Atreus ile Thyestes'in gözetimine bırakır. Ama ne yazık ki hem kendisi hem de oğullarının hepsi Herküloğullarıyla giriştikleri mücadelede öldürülürler ve Atreus tacı kendisi ele geçirerek Miken kralı olur.

Bu kez de ağabeyinin tacını kıskanmaya başlayan Thyestes, Atreus'un karısı Aerope ile ilişkiye girer, ne var ki bu sadakatsizliği onun planının yalnızca ilk halkasıdır. Aerope'nin de yardımıyla Atreus'un –güç ve krallık sembolü olan– altın postunu çalar ve onu tahttan feragat etmesi için kandırır. Ne var ki Thyestes'in bir kral olarak saltanatı kısa ömürlü olacaktır çünkü Atreus, Zeus'tan da yardım alarak kendi yaptığı hilelerle Miken'in kontrolünü ondan geri alır.

Ancak krallığı geri almak Atreus için hiç de yeterli olmamıştır ve sözde barış ve uzlaşı yapmak amacıyla düzenlediği şölenlerde kardeşinden nihai ve en iğrenç intikamını da alır. Atreus, Thyestes'in bilgisi dışında, önceden onun bütün oğullarını öldürtmüştür. Ama ne yazık ki onların ölümleri yalnızca bir başlangıçtır. Şenlikler bütün hızıyla devam ederken sofraya onların başlarını getirtir ve Thyestes'e yemekte kendi çocuklarının etini yemiş olduğunu açıklar.

İşte anlatılanlara göre Güneş Tanrısı Helios'un bile yüzünü dönmesine yol açacak kadar korkunç olan bu suç, ailenin üzerine bir lanet gibi çökecek ve katliamlar ve ihanetler dizisi Orestes'in davası sonuçlanana kadar devam edecektir.

Hannah Lynn
ATHENA'NIN
ÇOCUĞU
EKSİK
PARÇA
ROMAN
Çeviren: Elif Zeynep Yıldırım

Rosie Hewlett
MEDUSA
GORGON. KATİL. CANAVAR.
KURBAN. HAYATTA KALAN. KORUYUCU.
EKSİK PARÇA
FANTASTİK
Çeviren: Öykü Karagöz

Bütün cinayetlerin intikamı alınmalı.

Yunanistan'ın geri kalanı kocalarını ellerinden alan savaşın yasını tutarken,
Klitemnestra savaşın kendi kocasını geri getireceği günden korkmaktadır.

Kral Agamemnon tanrıları yatıştırmak için en büyük kızları İfigenya'yı bile isteye kurban edince,
Klitemnestra kalan çocuklarını korumak için ne gerekiyorsa yapmaya yemin eder.
Ancak bunu yaparken onları tümüyle kaybetme riskiyle karşı karşıya kalır.

Aşk, kayıp ve ihanetlerin hikâyesi olan *Bir Spartalı'nın Kederi*,
bazen sevdiklerinizi korumak için her şeyi riske atmanız gerektiğini gösteriyor.

Hannah Lynn, intikamcı tanrıların ve şiddetli aile rekabetlerinin dünyasında, antik Yunanistan'ın
en zorlu kraliçesinin destansı hikâyesini yeniden yaratıyor.

ROMAN

/eksikparcayayinlari
/eksikparcayayinlari
www.eksikparca.com

9 786256 780385